

Wenche Drzwi (red.)

**Økonomisk-politisk kalender
for årene 1964-1999**

Notater

Forord

SSB publiserte i årene 1964 -1999 en økonomisk-politisk kalender for norsk økonomi. Kalenderen ga oversikt over viktige hendelser innenfor politikk og næringsliv av betydning for den samfunnsøkonomiske utvikling og var nyttig oppslagsverk bl.a. i analysen av makroøkonomiske tidsserier. Disse opplysningene er i dag vanskelig tilgjengelig. De var kun publisert på papir, og tildels i serier som i dag ikke lenger eksisterer som egne serier (Konjunkturtendensene og Økonomisk utsyn).

I denne publikasjonen gis det en samlet gjengivelse av kalenderne for denne 25-årsperioden, basert på en scanning av de originale publikasjonene. Et viktig formål har vært å gjøre materialet elektronisk tilgjengelig.

Tross alle sine fordeler, er scanning av tekst fra gamle publikasjoner med varierende trykkvalitet ikke uproblematisk. Materialet er blitt korrekturlest flere ganger, men en kan fortsatt ikke se bort fra at det gjenstår feil som følge av scanningen. Lesere oppfordres derfor til å forholde seg kritisk ved bruk av materialet.

1964**Januar**

2. Kredittinstitusjonene gis adgang å tegne langsiktige statslån i Norges Bank.
30. Innstillingen fra den penge- og kredittpolitiske komité (av 1960) blir lagt fram.

Februar

11. Produksjonsbegrensningen i tremasseindustrien (25-30 prosent) oppheves fra og med 1. kvartal.

Mars

6. Proposisjon til lov om enke- og morstrygd fremmes i statsråd. Trygdeordningen er forutsatt å tre i kraft fra årsskiftet 1964-65.
11. Regjeringen varsler om forslag til ny rammelov for kredittvirksomheten. Brudd i forhandlingene mellom LO og N.A.F. om de generelle tariffkrav. Tvisten går til mekling.
16. Finansdepartementets framlegg om å oppta faste innenlandske statslån for rundt 800 mill. kroner og å øke lånene til statsbankene fra 7 500 til 8 350 mill. kroner bifalles av Stortinget.
18. LOs forbundsvisе og generelle lønnskrav utgjør vel 15 prosent (se 11. mars).

April

1. Tvungen mekling mellom LO og N.A.F. begynner (se 11. mars).
4. Proposisjon til Stortinget om lov om Statens Landbruksbank som skal dannes ved en sammenslutning av Norges Småbruk- og Bustadbank, Kongeriket Norges Hypotekbank og Driftskredittkassen for jordbruket.
10. Innstilling om opprettelse av Statens forretningsbank offentliggjøres. Postgiroen og Postsparebanken foreslås slått sammen under navn av Postbanken. Meklingen mellom LO og N.A.F. blir avsluttet uten resultat (se 11. mars og 1. april). Proposisjon om fire ukers ferie blir satt fram i statsråd.
13. Brudd i forhandlingene om avtalerevisjon mellom Norske bankfunksjonærers forbund og Forretningsbankenes Arbeidsgiverforening og Sparebankenes Arbeidsgiverforening.
18. Landbruksavtalen. Jordbrukets krav går ut på en inntektsforbedring på 28 prosent eller ca. 400 mill. kroner. Prisforhøyelser regnes å ville

gi ca. 250 mill. kroner, resten skal gis som statssubsidier.

20. Lønnsforhandlinger omfattende ca. 140 000 statstjenestemenn innledes.
23. Stortingsmelding om folkepensjonen offentliggjøres.

Mai

4. Lønnsforhandlingene i Staten blir brutt. Tvungen mekling berammes til 5. mai (se 20. april).
11. I Rikslønnsnemnda går kjennelsen i tvisten mellom LO og N.A.F. ut på en lønnsøking på ca. 4,5 prosent med utgangspunkt i en timelønn på kr 7,40. Tariffavtalen skal vare i to år med halvautomatisk indeksreguleringsbestemmelse. Kjennelsen gjelder avtaler som utløper 15. mai 1964 og omfatter ca. 205 000 lønnstakere.
15. Meklingsforslaget i staten anbefales av partenes forhandlere. Det samlede tillegg utgjør 2 lønnsklasser fordelt med 1 3/4 lønnsklasse i 1964 og resten i 1965. Meklingsforslaget vedtatt 16. juni (se 4. mai).
20. Den svenske varehuskjede EPA etablerer seg på det norske marked. Progresjonsutvalgets innstilling blir offentliggjort.
28. Lønnstvisten i det private bankvesen henvises til rikslønnsnemnd.

Juni

1. Brudd i forhandlingene om jordbruksprisene (se 18. april).
3. Proposisjon om tvungen voldgift i jordbruksforhandlingene legges fram for Stortinget.
15. Bestemmelser om alminnelig leietillegg for husrom i førkrigsbygg blir gitt ved kgl. resolusjon.
17. Stortinget gir Handelsdepartementet fullmakt til å ta opp lån inntil 500 mill. kroner i utenlandsk valuta.

Juli

11. Overenskomster for ca. 380 000 fagorganiserte er ferdig revidert. For LOs del vil oppgjørene i høstfagene omfatte nær 90 000 medlemmer.
23. Voldgiftsnemnda for jordbruket fastsetter inntektstillegget til 300 mill. kroner fordelt over to år (125 mill. kroner i 1964). Virkningen på konsumprisindeksen anslått til om lag 1 poeng i 1964 og 0,6 poeng i 1965.

August

15. Ny avtale mellom Skogbrukets Arbeidsgiverforening og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund anbefales av partene. Den omfatter bl.a. regler for individuell indeksregulering og skal gjelde fra 1. september.

September

11. Husbanken vil for fremtiden gi lånetilsagn for oppføring av eneboliger.

Oktober

3. Prisen på sukker settes ned med 60 øre per kg. Importen av sukker vil bli frigitt så snart den løpende leveranseavtale er utløpt sommeren 1965.
5. Statsbudsjettet 1965: Budsjettforslaget viser en samlet utgiftssum på 11,7 mrd. kroner eller nesten 13 prosent mer enn i det vedtatte budsjett for 1964. Det foreslås bl.a. øking av omsetningsavgiften fra 10 til 12 prosent og høyere porto- og telefonavgifter. Det foreslås videre visse lettelser i den progressive beskatning. Budsjettet er gjort opp med balanse før låne-transaksjoner. Nasjonalbudsjettet: Det er ventet en produksjonsøking på mellom 4 og 5 prosent i 1965. Underskottet på driftsregnskapet overfor utlandet er anslått til å bli om lag dobbelt så stort som i 1964. Det er varslet om begrensning i ekspansjonen av utlånene for å motvirke den større ekspansive virkning av årets statsbudsjettforslag.
9. Lønnskomiteen for vurdering av lønnsforholdene i Staten oppnevnes i statsråd.
16. Enighet i forhandlingene mellom Norges Skog-eierforbund og treforedlingsindustrien om tømmerprisene.
19. Krav fra jordbruksorganisasjonene om justering av prisene på poteter og visse frukt- og grønnsakslag.
20. Forslaget om 5,5 prosent lønnstillegg i handel vedtas av Norges Handels- og Kontorfunksjonærers forbund og Handelens Arbeidsgiverforening. Dette svarer til 2/3 kompensasjon for prisstigningen.

November

3. Stortinget vedtar å forhøye omsetningsavgiften fra 10 til 12 prosent med virkning fra 1. desember.
5. Kgl. res. om midlertidige forskrifter om forbud mot å ta høyere pris enn per 3. november bort-

sett fra stigningen i omsetningsavgiften med visse avrundinger. (Avansestoppen gjelder bare varer innkjøpt før 1. desember.)

Desember

1. Prisene på mjølk, smør, ost, sukker og brød settes ned som følge av økte subsidier for å motvirke prisstigningen på grunn av økingen i omsetningsavgiften (se 3. november).
7. Stortinget vedtar omsetningsskatt på tidsskrifter, unntatt periodiske publikasjoner med utpreget faglig, politisk, litterært, vitenskapelig eller religiøst formål. Inntektene skal i sin helhet gå til et kulturfond.
10. Skipsfartens Arbeidsgiverforening og Norsk Sjømannsforbund enige om ny tariffavtale. Avtalen er toårig.
11. Budsjettet for universitet og høyskoler vedtas. Bevilgningene økes med 40 prosent fra 1964 til 1965.
16. Stortinget vedtar enstemmig statsbudsjettet for 1965 med en sluttsum på 11,8 mrd. kroner.

1965

Januar

9. Medlemmer av Kommunale Funksjonærers Landsforbund går til streik i Trondheim.
12. Prisdirektoratet godkjenner en avanseforhøyelse på i gjennomsnitt 0,5 prosent for en god del dagligvarer. Virkningen på konsumprisindeksen anslås til 0,3 poeng.
20. Prisdirektoratet godkjenner en øking på 8 prosent i engrosprisene for trelast. Forhandlingene mellom LO og N.A.F. om lønnsregulering (indeksforhandlingene) blir brutt.
22. Odelstinget vedtar sammenslutning av Hypotekbanken, Småbruk- og Bustadbanken og Driftskredittkassen for jordbruket til Statens Landbruksbank (se 4. april 1964, Øk. utsyn 1964).
26. Regjeringen legger fram proposisjon om ny lov for penge- og kredittpolitikken (se 2. januar 1964, Øk. utsyn 1964).

Februar

2. Stortinget vedtar å samordne boligkreditten gjennom Husbanken.

8. LO og N.A.F. inngår avtale om kompensasjon for prisstigningen dersom indeksen passerer "den røde strek" (se 20. januar og 15. februar).

12. Streiken i Trondheim om KFLs forhandlingsrett avblåses. Tvisten skal avgjøres i rikslønnsnemnd.

Statens forslag til indeksoppgjør for statens tjenestemenn vedtas av hovedsammenslutningene, bortsett fra Embetsmennes Landsforbund.

15. Konsumprisindeksen for januar utgjorde 120,5 dvs. 0,1 poeng lavere enn det tall som var satt som "rød strek" for kompensasjonsforhandlinger for prisstigningen.
17. Mellom LO og N.A.F. er det inngått avtaler for indeksregulering, trass i at konsumprisindeksen for januar ikke har nådd "den røde strek". Også mellom staten og statsfunksjonærenes hovedorganisasjoner (unntatt Embetsmennes Landsforbund) er det sluttet avtale. Den nye "røde strek" blir 127,6 (se 8., 12. og 15. februar). Staten foreslår at Stortinget bevilger 70 mill. kroner til prisjusteringen på mjølk i forbindelse med indeksoppgjøret.
18. Staten foreslår at Stortinget bevilger en ekstra statsstøtte på 14,5 mill. kroner til prisjusteringer i forbindelse med indeksoppgjøret (se 17. februar).

Mars

8. Finansdepartementet får Stortingets fullmakt til å oppta faste innenlandske lån for 800 mill. kroner og premieobligasjonslån for 150 mill. kroner.
18. Forhandlingene mellom staten og Embetsmennes Landsforbund blir brutt (se 17. februar).
22. Statens og embetsmennes forhandlere møtes til mekling hos riksmeklingsmannen (se 18. mars).
27. Staten og Embetsmennes Landsforbund vedtar riksmeklingsmannens forslag i indeksforhandlingene.

April

7. Det økonomiske fellesutvalg blir etablert.

Mai

4. Stortinget vedtar ordningen med grunnkjøpsobligasjoner som under visse betingelser gir skattefrihet for gevinst ved salg av fast eiendom til kommuner.

24. Stortinget vedtar at "sommertiden" skal opphøre f.o.m. 1966.

28. Sosialkomitéens innstilling om folkepensjonen legges fram for Stortinget (se 23. april 1964, Øk. utsyn 1964).

Juni

21. Debatten om folkepensjonen viser enighet i Stortinget om at pensjonsordningen skal tre i kraft fra 1. januar 1967 (se 28. mai).

Juli

1. Penge- og kredittloven av 25. juni 1965 trer i kraft (se 26. januar).
10. I en innstilling om Norsk Jernverk foreslås bl.a. refinansiering og en samarbeidsavtale med Christiania Spigerverk.

August

31. Den finanspolitiske komité foreslår i sin innstilling om statens budsjettbehandling at det institueres et 4-års "rullerende" langtidsbudsjett til supplering av de årlige statsbudsjetter.

September

22. Forhandlinger om revisjon av tariffavtalen for handelen begynner.
27. Forhandlingene om ny tariffavtale for handelen blir brutt.

Oktober

3. Riksmeklingsmannen innkaller til tvungen mekling i tvisten mellom partene i handelen (se 27. september).
11. Regjeringen Gerhardsen legger fram statsbudsjettet for 1966. Utgiftene utgjør 12 382 mill. kroner - 622 mill. kroner eller 5,3 prosent mer enn i budsjettet 1965.
22. Regjeringen Borten legger fram sin tiltredelseserklæring. Her varsles bl.a. om revisjon av skatte-, avgifts- og premiesystemet, omlegging fra skatt på arbeidsinnsats til indirekte beskatningsformer, lettelser i den progressive beskatning og nye finansieringsformer for telefonutbyggingen.

November

1. Regjeringen fremmer endringsforslag til statsbudsjettet for 1966. Forslagene går bl.a. ut på en lemping i progresjonen på i alt 25 mill. kroner. I meldingen om nasjonalbudsjettet for 1966 anslås veksten i bruttonasjonalproduktets volum til 4-5 prosent fra 1965 (se 11. oktober).

6. Partene i handelen godtar riksmeklingsmannens forslag til ny lønnstariff. Tilleggene svarer til 7,4 og 14,3 prosent på henholdsvis topp- og minstesatser.
21. Kommunaldepartementet godkjenner et forslag om forhøyelse av arealgrensene for boliger.
26. Tømmerprisene for sesongen 1965-66 fastsettes ved voldgiftskjennelse.
30. Stortinget vedtar en låneramme for statsbankene på 1 793 mill. kroner for 1966.

Desember

3. Loven om Statens Landbruksbank trer ifølge vedtak i statsråd i kraft fra 1. januar 1966 (se 22. januar).
8. Regjeringens kontaktutvalg holder sitt første møte.
13. Stortinget vedtar ordningen med abonnementslån til utbygging av telefonnettet.
14. Stortinget vedtar nye regler for rentesatser, avdrags- og bindingstid for Husbanklån.
22. Regjeringen oppnevner et økonomisk ekspertutvalg som skal utrede spørsmål i forbindelse med lønns- og prisoppjøret i 1966.

1966

Januar

1. Syketrygdpremiene går opp ca. 15 prosent.
3. Norges Bank henstiller til forretningsbanker, sparebanker og livsforsikringsselskaper å begrense økingen i utlånene fra 1965 til 1966 til henholdsvis 600 mill. kroner, 500 mill. kroner og 350 mill. kroner.
6. LOs representantskap vedtar retningslinjer for det forestående inntektsoppjør. Det kreves bl.a. et generelt lønnstillegg for alle grupper, 1-årig avtaleperiode og at kravene for jordbruk og fiske skal foreligge før LO gir sitt endelige svar.

Februar

1. I kontaktmøte mellom LO og N.A.F. blir det opplyst at det generelle lønnstillegg som LO krever (se 6. januar) er beregnet til 8 prosent.
12. Avtalen om avanseregulering mellom Prisdirektoratet på den ene side og Norges Kooperative Landsforening og Norges Kolonial- og

Landhandlerforbund på den annen side oppheves.

Mars

4. Regjeringen oppnevner en komité som på fritt grunnlag skal foreta en analyse og vurdering av det samlede system av skatter, avgifter, trygdepremier, subsidier og stønader m.v.
24. Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å oppta 900 mill. kroner i innenlandske lån.

April

14. Brudd i hovedforhandlingene mellom LO og N.A.F. Oppjøret går til tvungen mekling, og riksmeklingsmannen nedlegger forbud mot arbeidsstans.
21. Riksmeklingsmannen legger fram et anbefalt meklingsforslag for lønnsoppjøret i det private næringsliv. Det innebærer bl.a.: (i) et generelt lønnstillegg på 18 øre fra 1. mai 1966, + 10 øre fra 1. april 1967 og (ii) indeksreguleringsbestemmelser basert på marsindeksen 125, og med 130 som ny "rød strek". Avtalen omfatter direkte eller indirekte 260 000 lønns-takere.

Mai

14. I møte hos riksmeklingsmannen blir det opplyst at meklingsforslaget er forkastet ved uravstemning. Stemmetallene var 93 000 mot og 68 400 for brudd i meklingen for Statstjenestemannskartellet (60 000 medlemmer). Meklingsforslaget for de øvrige grupper av statsansatte er anbefalt av organisasjonene.
21. Brudd mellom LO og N.A.F. om inntektsoppjøret for det private næringsliv.
28. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om tvungen lønnsnemnd for inntektsoppjøret for det private næringsliv og statstjenestemennene. Oppgjørene omfatter i alt 300 000 arbeidstakere.

Juni

1. 25-30 000 jern- og metallarbeidere streiker 1 time mot tvungen lønnsnemnd.
6. Lønnsnemndas behandling av tariffoppjøret LO/N.A.F. tar til i Oslo. LOs påstand er et generelt tillegg på ytterligere 10 øre per time og en framrykking av den utvidede sykelønnsordning til 1. april 1968. N.A.F. nedlegger påstand om stadfestelse av riksmeklingsmannens anbefalte forslag av 20. april, dog slik at avtalen

skal gjelde fra det tidspunkt Lønnsnemndas kjennelse foreligger, og ikke fra 1. mai.

14. Rikslønnsnemnda avgir kjennelse for lønnsoppgjøret i det private næringsliv. Hele det generelle tillegg (28 øre) skal gis fra 1. mai 1966. Ellers blir riksmeklingsmannens forslag stort sett opprettholdt.
15. Stortinget vedtar lov om folketrygd.
Stortinget vedtar øking av de skattefrie fradrag for bankinnskott, obligasjoner og aksjer og for renter eller utbytte av disse, samt for forsikringspoliser og forsikringspremier.
16. Revidert jordbruksavtale undertegnes. Jordbruket får en beregnet inntektsøkning på 175,5 mill. kroner i 1966/67 og ytterligere 47,5 mill. kroner i 1967/68 med indeksreguleringsbestemmelser.
Stortinget vedtar Regjeringens forslag om 10 prosent flat beskatning av inntekt ved tomtesalg samt at spørsmålet om utvidelse av ordningen med grunnkjøpsobligasjoner til også å gjelde tomtsalg til private skal utredes. Statsministeren varsler at det vil bli fremmet forslag om øking av avgiftene på bensin, tobakk, øl og brennevin.
21. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om avgiftsforhøyelser på øl, brennevin, tobakk og bensin og gir Regjeringen fullmakt til nedskjæring av budsjettposter.

Ved kgl. resolusjon blir det bestemt å øke satsene for likviditetsreserver etter kredittlovens paragraf 4 fra 5 til 8 prosent for forretningsbanker, fra 10 til 15 prosent for sparebanker med forvaltningskapital 10-50 mill. kroner og fra 13 til 17 prosent for sparebanker med forvaltningskapital over 50 mill. kroner.

Meklingen for statstjenestemennene avsluttes med et anbefalt forslag, som bl.a. omfatter et generelt lønnstillegg på vel 10 prosent med virkning fra 1. mai.

Juli

4. Jordbrukets Arbeidsgiverforening og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund vedtar forslaget til ny tariffavtale for jordbruket. Timelønnen blir økt med 61 øre fra 1. juli.

August

12. Statsbudsjettet for 1966 reduseres med 38,6 mill. kroner. De største nedskjæringene gjelder

Samferdselsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Industridepartementet. (Se 21. juni.)

September

1. Takstene for person- og godsbefordring med NSB forhøyes med 15 prosent.
16. Med hjemmel i penge- og kredittlovens § 8 beslutter Regjeringen at forretningsbanker, som ved utgangen av september har økt utlånene med mer enn 10 prosent i forhold til utlånene per 30. september 1965, skal holde en tilleggsreserve på halvparten av det overskytende beløp på separatkonto i Norges Bank. For oktober er fastsatt en "reservefri" øking over året på 9 prosent og for november og inntil videre 8 prosent.
20. Partene i lønnsoppgjøret for skogbruket blir enige om ny tariffavtale for toårs perioden fram til 31. august 1968. Timelønningene skal økes i to etapper med til sammen 13 prosent. Avtalen innebærer indeksoppgjør ved en ny rød strek på 135.
21. Offentliggjøring av innstillingen fra det økonomiske ekspertutvalg ("Aukrust-utvalget"), som Regjeringen oppnevnte i desember 1965 til å utrede spørsmål i sammenheng med inntektsoppgjørene i 1966. (Se 22. desember 1965. Økonomisk utsyn 1965.)

Oktober

3. Trontalen varsler bl.a. om lempninger i skatteprogresjonen, endring av reglene for hustrufra-draget ved skattelikningen, forhøyelse av barnetrygden, opphevelse av omsetningsavgift på bøker m.v., endringer i rente- og avdragsreglene for boligbankenes nedskrivnings- og støttelån samt om revisjon av husleieloven.
6. Nasjonalbudsjettet og Statsbudsjettet for 1967 og revidert langtidsprogram for perioden 1966-1969 legges fram i Stortinget. Statsbudsjettet har en utgiftsside på 13 860 mill. kroner (10,9 prosent høyere enn for 1966) og er gjort opp med et overskott før lånetransaksjoner på 60 mill. kroner samt et finansieringsbehov i form av låne- og kontantmidler på 1 592 mill. kroner. Det forutsettes en demping av progresjonen i statsskatten som svarer til et inntektstap for staten på 100 mill. kroner, og en øking av barnetrygden med 42 mill. kroner.
20. En komité ("Dekke-utvalget") som i 1963 fikk til oppgave å vurdere skattekutting av aksjeselskaper og aksjonærer legger fram sin innstil-

ling. Bl.a. foreslår et flertall i Komitéen at de beløp som selskapene gir i utbytte til sine aksjonærer, skal kunne gå til fradrag i inntekten ved statsskattelikningen.

November

6. Tømmerprisene går til frivillig voldgift.
15. Representanter for myndighetene og åtte næringsorganisasjoner blir enige om å opprette et pristilsynsråd (Det prispolitiske råd). Rådet skal være et samarbeidsorgan for prismyndighetene og representanter for næringsorganisasjoner, der disse kan utveksle synspunkter om prispolitiske spørsmål med sikte på å bidra til prisstabilisering.
29. Stortinget vedtar et samlet innvilgningsbudsjett for statsbankene på 1 925 mill. kroner for 1967. Stortinget vedtar å oppheve omsetningsavgiften på bøker og blader fra 1. april 1967.

Desember

9. Tømmerprisene fastsatt av voldgiftsnemnd. Østlandsprisen for midtmålt gran ble satt ned med kr 2,50 per m³ til kr 92,50 per m³.
13. Stortinget vedtar at 50 prosent av aksjene i Årdal og Sunndal Verk A/S skal overdras til det kanadiske selskap Alcan Aluminium Ltd.

1967

Januar

1. Loven om folketrygd trer i kraft.
5. Kommunal- og arbeidsdepartementet kunngjør endringer i ordningen med byggetillatelser.

Februar

17. Forhandlingene mellom LO og N.A.F. om forkortelse av arbeidstiden brytes.

Mars

2. Stortinget vedtar Kommunalkomitéens innstilling om tilbakebetaling av nedskrivningsbidrag og støttelån fra Statens boligbanker. Det dreier seg om et utestående beløp på 1 500 mill. kroner.
8. Regjeringen foreslår gjennomført tiltak for å dempe etterspørselspresset i økonomien. Forslaget innebærer bl.a. skjerpede regler for avbetalingshandel med forbruksvarer, øking av skattefrie bankinnskott og forsikringspremiebeløp, endringer i lov om bedriftenes avsetning til investeringsfond, omsetningsavgift for alle

bygg og utsettelse av visse statlige investeringer i bygninger.

18. Endringer i reglene for avbetalingshandel blir gjennomført med virkning fra 1. april. Kontantandelen heves fra 25 prosent til 35 prosent. De gjeldende regler for personbiler og bøker, der kontantandelen er henholdsvis 50 prosent og 10 prosent, skal fortsatt gjelde uendret.

April

6. Stortinget opphever de preferanser norsk næringsliv har hatt ved leveranser til og arbeider for det offentlige. Ordningen gjelder bare land innenfor EFTA-området.
19. Arbeidstidskomiteen foreslår for Regjeringen at arbeidstiden forkortes til 42 1/2 time per uke fra 1968.

Mai

15. Konsumprisindeksen per 15. april var 130,4 og utløste dermed indeksregulering for store grupper arbeidstakere fra 15. mai.
19. Norges Bank og Federal Reserve Bank inngår avtale om et kredittarrangement (SWAP) på 100 millioner USD.
30. Stortinget vedtar utvidelse av rammen for utstedelse av grunnkjøpsobligasjoner fra 100 til 200 mill. kroner.

Juni

16. Stortinget vedtar at kravet om bankenes likviditetsreserver skal være oppfylt til enhver tid gjennom hele året.
30. Stortinget vedtar skatteendringer som innebærer en samlet skattereduksjon til stat og kommuner på 314 mill. kroner. Skatteendringene innebærer bl.a. at det skattefrie minstefradraget øker, at fradraget for livsforsikringspoliser blir forhøyet og at åpningsavskrivninger kan kreves for lagerbygninger.

Juli

7. Reglene for skattefrie banksparing fastsettes ved kongelig resolusjon. Det samlede årlige fradrag for livsforsikringspremier og bankinnskott kan ikke overstige kr 1 250 i skatteklasse 1 og kr 2 500 i høyere skatteklasser. Banksparingen må skje regelmessig gjennom en 10-årsperiode.
13. Med 136 mot 13 stemmer vedtar Stortinget å søke medlemskap i Fellesmarkedet.
24. Den norske søknad om medlemskap i Fellesmarkedet blir overlevert i Brussel.

August

15. Konsumprisindeksen kommer opp i 133,4 prosent og utløser indeksregulering av lønninger for arbeidstakere som ikke ble berørt av indeksreguleringen i mai.

September

14. Handelsforhandlinger med Polen tar til. Den nåværende 3-års avtalen løper ut ved årsskiftet. En ny 3-årig avtale blir undertegnet 21. september.
16. En proposisjon om forhøyelse av barnetrygdens satser fremmes i statsråd.
22. Utbyggingsfondet passerer den første milliard i utlån og garantier.
25. Lønnsoppgjøret starter for handelen. Kommunvalg med stort sett dårlig framme.

Oktober

4. Forslag til Statsbudsjett blir lagt fram i Stortinget. Budsjettet har en sluttsum på 15 360 mill. kroner, en øking på 1 390 mill. kroner (9,9 prosent) i forhold til budsjettet for 1967. Det er gjort opp med et overskott før lånetransaksjoner på 235 mill. kroner. En lettelse i progresjonsbeskatningen vil etter forslaget gi et inntektstap for staten på 125 mill. kroner. Samtidig med Statsbudsjettet legges også forslaget til Nasjonalbudsjett for 1968 fram for Stortinget.
7. Industridepartementet og Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S inngår en avtale om investeringslån på inntil 32 mill. kroner for åpning av en ny kullgruve på Svalbard.
13. Det blir foreslått å endre myntloven slik at 5-ører blir minste myntenhet.
16. Det største norskbygde tankskip "Bergetun" blir levert til rederiet Sig. Bergesen fra A/S Rosenberg mek. verksted. Skipet er på 200 000 t. dw.
23. En 3-årig handelsavtale blir inngått med Romania.
26. Flertallet i Stortingets finanskomité slutter opp om Regjeringens forslag om omsetningsavgift på boligbygg fra 1/1-68. Samtidig skal det innføres en kompensasjonsordning for boliger på inntil 140 kvm etter nærmere angitte regler. 31. oktober blir Regjeringens forslag vedtatt av Stortinget.

November

4. Stortinget vedtar den foreslåtte lettelse i den progressive beskatningen.
16. Det blir ingen prisstopp for varer med veiledende priser. I stedet vil leverandørene bli pålagt å anmelde på forhånd alle påtenkte prisforhøyelser til prismyndighetene.
24. Lov om tvungen voldgift for tømmerprisene 1967-68 sanksjonerer i statsråd.
25. Stemmerettsalderen blir senket til 20 år.

Desember

5. Med 70 mot 63 stemmer vedtar Stortinget å redusere statens andel av aksjekapitalen i A/S Sydvaranger fra 62,4 prosent til 51 prosent.
6. Arbeidstidskomiteen går i sin innstilling samlet inn for en forkortelse av den ukentlige arbeidstid fra 45 til 42 1/2 time, men deler seg i tre fraksjoner når det gjelder tidspunktet for iverksettelsen. Statsadministrasjonens representanter foreslår 1/7-68, LOs representanter 1/4-68, mens arbeidsgivernes representanter foreløpig ikke vil ta noe standpunkt til tidspunkt for iverksettelsen.
7. Industriminister Rostoft opplyser at Regjeringen har besluttet å sette i gang gruvedrift i Bidjovagge, Kautokeino.
8. Lagtinget godkjenner Odelstingets vedtak om forhøyelse av satsene for barnetrygden m.v. fra 1/10-67. Kommunalminister Seip opplyser at det hittil er bevilget grunnkjøpsobligasjonslån for vel 102 mill. kroner. I alt 128 kommuner har gjort bruk av ordningen, og grunnarealer på i alt 28 000 dekar er blitt sikret kommunene på denne måten.
12. Stortinget vedtar mot tre stemmer, med endelig virkning, den tidligere midlertidig vedtatte forhøyelse (4/12) av bilavgiften. Samtidig blir den foreslåtte lettelse i kilometeravgiften for godsvogner vedtatt med 69 mot 64 stemmer. Enstemmig vedtatt blir forslaget om nedsettelse av den midlertidige avgift på sølvvarer fra 15 prosent til 7,5 prosent. Med 72 mot 64 stemmer blir det vedtatt å holde omsetningsavgiften uforandret i 1968 som i 1967. Stortinget vedtar enstemmig at resultatene fra Kennedy-runden skal godkjennes. Samtidig vedtas det at fra 31/12-67 skal en 10 prosent reduksjon i tollene gjennomføres for varer som er berettiget til område tollbehandling i flg. EFTA-konven-

sjonen. Stortinget vedtar en utlånsramme på 1 670 mill. kroner for Husbanken i 1968. Statsbankene får derved en samlet utlånsmasse på 2,5 mrd. kroner i 1968, ca. 300 mill. kroner mer enn i 1967.

13. Stortinget vedtar å forhøye grunnbeløpene i folketrygden, alders- og uføretrygden med kr 500 m.v. fra 1/1-68.
15. N.A.F. anmoder Regjeringen, i et brev til statsminister Borten, om ikke å følge flertallsforslaget i arbeidstidskomiteen, som foreslår å sette ned den ukentlige arbeidstid til 42 1/2 time fra 1/7-68.
22. Voldgiftsnemnda for tømmerprisene fastsetter tømmerprisene. Østlandsprisen for bl.a. midtmålt gran blir satt ned med kr 10,50 per m³ til kr 82,- per m³.

1968

Januar

25. Sandbergkomitéens innstilling om endringer i skattesystemet blir sendt til 30 organisasjoner for uttalelser.
26. Stortinget godkjenner Regjeringens forslag om salg av statens aksjer i Persil-fabrikken.

Regjeringen fremmer forslag om at arbeidstidsforkortingen gjøres gjeldende fra 1. juli 1968.

Februar

5. Fiskeridepartementet meddeler Norges Fiskarlag at Regjeringen ikke kan gå med på en generell revisjon av den løpende skatteavtale for fiskerinæringen.
6. Det blir oppnådd enighet mellom livsforsikringsselskapene og myndighetene om en kredittavtale for 1968.

Kapitalmarkedskomiteen av 1966 overleverer sin innstilling til Finansdepartementet.
9. Regjeringen fremmer en proposisjon til Stortinget om tilleggsbevilgning på 7,3 mill. kroner for diverse skogkulturformål for å motvirke arbeidsløshet i skogbruket.

Regjeringen vedtar å gi Nordic Group eksportrett for frossenfiskprodukter på det amerikanske marked ved siden av Frionor. Eksportretten er tidsbegrenset til 1 år.

10. Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene overleverer sin innstilling til Lønns- og prisdepartementet.

15. Stortinget vedtar en ekstrabevilgning til fiskerinæringen på 6 mill. kroner for å minske skadevirkningene av punddevalueringen.

Norges Bank sender en orientering til kredittinstitusjonene om retningslinjene for kredittpolitikken i 1968.

Stortinget bifaller Regjeringens forslag om å gå i gang med 2. byggetrinn av Sira-Kvina-anlegget.

19. Arbeidsgiverforeningen og Landsorganisasjonen innleder de sentrale tarifforhandlingene.
23. Formuesfordelingskomiteen avgir sin innstilling til Finansdepartementet.
29. Odelstinget vedtar enstemmig å utvide meldingsfristen for bedrifter som skal omlegge bedriften eller gå til innskrenkninger fra 14 dager til 2 måneder før iverksettelsen.

Mars

9. Regjeringen foreslår at det skal opprettes et spesielt finansieringsinstitutt for industrien.
15. Innstillingen fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene offentliggjøres.
15. Retningslinjene for prismyndighetenes kontroll- og prisreguleringsvirksomhet i 1968 blir vedtatt.
26. Stortingets kommunalkomiteé går i sin innstilling enstemmig inn for Regjeringens forslag om innføring av 42 1/2 times arbeidsuke fra 1. juli 1968.
26. Det blir brudd i tarifforhandlingene for verkstedindustrien.

April

1. Jordbruksorganisasjonene legger fram sine krav i forbindelse med vårens inntektsoppgjør.
19. Riksmeklingsmannen legger fram et meklingsforslag for verkstedindustrien. Det får begge parter anbefaling og blir vedtatt ved uravstemning.
22. Tarifforhandlingene mellom N.A.F. og 10 fagforbund innen LO blir brutt. Mekling blir straks satt i gang.

Mai

3. Lagtinget bifaller enstemmig Odelstingets vedtak om innføring av 42 1/2 times arbeidsuke fra 1. juli 1968.
6. Riksmeklingsmannen setter fram et preliminært forslag for 10 fagforbund.
10. Norges Handelsstands Forbund støtter Sandbergkomiteens forslag om innføring av merverdiavgift og støtter også forslaget om en sats på 20 prosent.
24. Riksmeklingsmannen setter fram forslag for hovedmengden av de avtaler som løper ut i perioden fram til 1. juli. Forslagene blir vedtatt - ved uravstemning - med knepent flertall.

Juni

7. Fiskeriavtalen mellom Finansdepartementet og Norges Fiskarlag for perioden 1. juni 1968 til 31. mai 1969 blir inngått.
12. Ny toårig jordbruksavtale for perioden 1. juli 1968 til 30. juni 1970 blir inngått.
17. Fiskerikomiteén i Stortinget slutter seg til Regjeringens forslag til ny fiskeriavtale.

Juli

1. Tollnedsettelse trer i kraft etter forhandlinger i GATT (Kennedy-runden).
Satsene i barnetrygden økes.
Innføring av 42 1/2 times arbeidsuke trer i kraft.
Ny overenskomst om arbeidsforhold og lønninger i skogbruket trer i kraft. Den gjelder til 31. august 1970.

August

22. Statsministrene Spiljak og Borten undertegner en avtale om økonomisk, industrielt og teknisk samarbeid mellom Jugoslavia og Norge.
23. Tømmerprisforhandlingene tar til.

September

1. En del ingeniører i Vegdirektoratet og Telegrafverket går til streik. Den kom til å vare i 2 måneder.
6. Myndighetsalderen senkes til 20 år.
17. Det inngås en avtale med India om yting av et lån på 14 mill. kroner for utviklingstiltak innenfor indisk fiskeindustri.

20. Norge undertegner FN-konvensjonen av 1965 om transitthandel for innenlandsstater.
21. Et offentlig utvalg framlegger en innstilling der en rekke endringer i den nåværende ordning for skatte- og likningsarbeidet blir foreslått.

Oktober

2. Forslag til Statsbudsjett blir lagt fram i Stortinget. Budsjettet har en sluttsum på 17 275 mill. kroner, en øking på 1 882 mill. kroner (12,2 prosent) i forhold til budsjettet for 1968. Budsjettet er gjort opp med et overskott før lånetransaksjoner på 200 mill. kroner og med et samlet finansieringsbehov på 2 154 mill. kroner som må dekkes ved bruk av kontantbeholdning og lånemidler. Budsjettforslaget innebærer en mindre lettelse i den progressive direkte beskatningen, mens avgiftene på biler, øl og brennevin foreslås hevet. Samtidig med Statsbudsjettet legges også forslaget til Nasjonalbudsjett for 1969 fram for Stortinget.
14. Det blir etter frivillig mekling oppnådd enighet om tømmerprisene for sesongen 1968-1969.
25. Regjeringen vedtar å foreslå for Stortinget at grunnbeløpet i Folketrygden forhøyes fra 1. januar 1969 med til sammen kr 500 per år. Grunnbeløpet vil dermed komme opp i kr 6 400 per år.

November

14. Det blir frigitt 200 mill. kroner av de skattefrie fondsavsetninger foretatt i inntektsårene 1962-1965.
19. En ny handelsavtale blir inngått mellom Norge og Bulgaria for perioden 1969-1972.
21. Ny tariffavtale for statens veiarbeidere blir vedtatt etter mekling.
22. Ny tariffavtale for styrmenn i utenriks sjøfart blir vedtatt.
30. Ny tariffavtale for medlemmer av Norsk Sjømannsforbund blir inngått.

Desember

2. Ny tariffavtale for ansatte i hotell- og restaurantvirksomhet blir vedtatt etter mekling.
3. En 5-årig handelsavtale blir inngått mellom Norge og Tsjekkoslovakia. Samtidig blir det også inngått en luftfartsavtale.
5. Stortingets finanskomité framlegger en innstilling om forretningsbankstrukturen i landet.

13. Regjeringen vedtar å opprettholde sitt tidligere standpunkt om en garanti på maksimum 86 mill. kroner til A/S Borregaards prosjekt i Brasil.

Stortinget vedtar å øke grunnbeløpet i Folkestrygden med i alt kr 500 per år fra 1. januar 1969.

18. LOs og Arbeiderpartiets skattekomités innstilling blir lagt fram.
20. Ny tariffavtale blir inngått etter mekling for maskinister i utenriks sjøfart.

1969

Januar

6. Tollen på en del varer som har vært unntatt fra EFTA-reglene, blir redusert med 10 prosent.
7. Regjeringen legger fram den nye skatteproposisjonen om overgang til mer indirekte beskatning ved innføring av merverdiavgift (forslag 20 prosent).
16. En ny varebytteavtale mellom Norge og Japan blir inngått.

Februar

6. Stortinget forkaster med 88 mot 60 stemmer et forslag fra Arbeiderpartiet om ikke å gi statsgaranti til A/S Borregaards prosjekt i Brasil.
11. Det blir oppnådd en foreløpig avtale om innføring av 5-dagers uke i detaljhandelen.
26. Industriforbundet avviser tanken om en nordisk tollunion.

Mars

1. Avansereguleringen for en rekke kolonialvarer blir opphevet.
14. Det meldes at storsildsesongen dette år gav det dårligste resultat siden før århundreskiftet.
25. Et nytt konsortium dannes med det formål å drive oljeleting på Svalbard. Hovedaksjonærer blir Norske Fina og Norsk Polar Navigasjon A/S. Andre interessenter kommer fra norsk industri og shipping.

April

10. Regjeringen foreslår i statsråd å støtte norsk presse med 8,3 mill. kroner i inneværende budsjettår.

Regjeringens langtidsprogram for 1970-73 blir lagt fram.

25. Arbeiderpartiet legger fram sitt skatteforslag som skal tjene som partiets arbeidsgrunnlag under arbeidet med skattereformen.

Mai

9. I kontaktutvalget, der Regjeringen og representanter for de større organisasjoner i arbeids- og næringslivet møtes, blir den ventede prisstigningen i forbindelse med omleggingen av skattesystemet drøftet.
29. Flertallet i finanskomitèen i Stortinget forsterket med 2 medlemmer fra kommunalkomitèen - går inn for Regjeringens forslag om endring av det nåværende skattesystem med bl.a. innføring av en merverdiavgift.
30. En komité på 13 medlemmer oppnevnes for å gjennomgå sosialvesenet i Norge. En viktig oppgave for komitèen blir å utrede spørsmålet om den sosiale administrasjon på fylkesplanet.

Juni

3. Med virkning fra 31. mai blir det i de fleste tilfelle ikke tillatt for nordmenn, uten samtykke av Norges Bank, å tegne andeler i utenlandske investeringsselskaper (mutual funds).
5. Ny fiskeritavtale mellom Fiskeridepartementet og Norges Fiskarlag for perioden 1. juni 1969 til 31. mai 1970 blir inngått.
11. Odelstinget vedtar med 60 mot 49 stemmer Regjeringens forslag om omlegging av skattesystemet fra 1. januar 1970.
13. Lagtinget bifaller Odelstingets vedtak om omlegging av skattesystemet med 18 mot 16 stemmer.

Juli

1. Tilleggsavtalen til jordbruksavtalen for tidsrommet 1. juli 1969 - 30. juni 1970 som ble inngått 20. mai, trer i kraft.

August

26. Tømmerprisforhandlingene for bartrevirke for sesongen 1969-70 begynner. Enighet om nye tømmerpriser blir oppnådd 15. september.

September

22. I statsråd ble det gitt nærmere bestemmelser om aksjeselskapers adgang til å eie aksjer i norske forretningsbanker. Selskapene må bl.a.

ha helt norsk styre, og minst 75 prosent av aksjekapitalen må være på norske hender.

26. Midlertidig prisstopp innføres på veiledende priser for varige forbruksvarer, dagligvarer, byggevarer m.v.
27. Diskontoen settes opp fra 3,5 til 4,5 prosent. Samtidig blir kredittlovens § 9 om plasseringsplikt tatt i bruk.

Oktober

1. Den nye tariffavtale mellom Handelens Arbeidsgiverforening og Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund trer i kraft.
10. Forslag til Statsbudsjett blir lagt fram i Stortinget. Budsjettet har en sluttsum på 20 524 mill. kroner, en øking på 3 217 mill. kroner (18,6 prosent) i forhold til budsjettet for 1969. Budsjettet er gjort opp med et underskott før lånetransaksjoner på 1 215 mill. kroner. En del av dette underskottet skyldes omleggingen av skatte- og avgiftssystemet. Det blir en faseforskyvning i innbetalingsterminene for avgifter, og denne forskyvningen fører til at staten i 1970 får en mindreinntekt på mellom 800 og 900 mill. kroner. Det samlede finansieringsbehov blir på 3 887 mill. kroner, som må dekkes ved bruk av kontantbeholdning og lånemidler. Budsjettforslaget innebærer ingen endringer i særavgiftene for 1970, og bygger ellers på det skatteforslag som ble vedtatt av Stortinget i juni. Det blir foreslått at avgiften på investeringsvarer m.v. skal være 13 prosent. Samtidig med Statsbudsjettet legges forslaget til Nasjonalbudsjettet for 1970 fram for Stortinget.
21. Kommunaldepartementet fastsetter nye arealgrenser for hus finansiert gjennom Husbanken. Grensen for leiligheter og boliger på et golv utvides med 10 m² til 95 m² og for boliger i flere etasjer med 5 m² til 100 m².
31. Den midlertidige prisstopp på varer med veiledende priser utvides også til å gjelde andre varer som ennå ikke er rammet av prisstopp. Det innføres generell avansestopp fram til 1. januar 1970. Samtidig blir det bestemt at fra 1. januar 1970 blir det ikke tillatt å ta høyere priser enn de som gjaldt 31. desember 1969 med et tillegg på 5,6 prosent.

November

7. Regjeringen fastsetter økte satser for bankenes pliktige reservebeholdninger. For banker med mer enn 1 mrd. kroner i forvaltningskapital

skal satsen heves fra 11 til 12 prosent fra 1. desember og til 13 prosent fra 1. januar 1970.

Forretningsbanker med mindre forvaltningskapital skal holde en likviditetsreserve på 12 prosent.

13. Stortinget vedtar med 76 mot 74 stemmer en rekke nye skattesatser, som skal gjelde under det nye skattesystemet i 1970.
21. Telefonsatsene blir fastsatt. Lokalsamtaler går opp fra 27 øre til 35 øre, grunnavgiften økes fra kr 1 til kr 5, og innmeldingsavgiften blir kr 675. Videre blir satsene for rikstelefon-samtaler, telegrammer og teleks økt.
25. Det første av de tre planlagte møter på regjeringsplan angående "Nordøk" åpnes i Oslo.

Desember

1. Finanskomiteén i Stortinget avgir sin innstilling vedrørende satsene for merverdiavgiften og investeringsavgiften. Flertallet i komiteén støtter Regjeringens forslag om en sats på 20 prosent. Mindretallet (Arbeiderpartiet) går inn for 15 prosent. Komiteén er enstemmig når det gjelder investeringsavgiften der satsen er satt til 13 prosent. Her er det enighet om at avgiften må nedtrappes så hurtig som mulig.
5. Stortinget vedtar at merverdiavgiftssatsen skal være 20 prosent.
16. Regjeringen vedtar i statsråd at høyeste lovlige husleie for førkrigshus kan forhøyes med inntil 10 prosent i de kommuner der husleiereguleringsloven fremdeles gjelder.
17. Stortinget vedtar Statsbudsjettet for 1970.
19. Ved kongelig resolusjon blir det bestemt at forretningsbankenes forvaltningskapital per 31. desember 1969 skal danne utgangspunktet for beregningen av de tilpliktede obligasjonsbeholdninger.

1970

Januar

1. Merverdiavgiften på 20 prosent avløser den tidligere omsetningsavgift på 13,64 prosent. For investeringsvarer (som tidligere var belagt med omsetningsavgift, men som ikke blir belagt med merverdiavgift) innføres en særavgift på 13 prosent.
2. Regjeringen beslutter at forretningsbankenes forvaltningskapital per 31. desember 1969 skal

danne grunnlaget for bankenes plasseringsplikt, istedenfor som opprinnelig vedtatt forvaltningskapitalen per 30. september 1969.

16. Regjeringen beslutter å pålegge bankene å holde visse minimumsreserver av primærlikvidene. For forretningsbankene er satsen satt til 4 prosent av beregningsgrunnlaget fra 1. februar til 1. mars 1970 og til 5 prosent fra 1. mars til 20. april, mens satsene for sparebanker med forvaltningskapital over 10 mill. kroner i de samme perioder er henholdsvis 3 prosent og 4 prosent. Satsen for forretningsbankenes primær- og sekundærlikvider skal settes opp med 1 prosent fra 1. februar til 1. mars og ytterligere med 1 prosent fra 1. mars til 20. april. Fra 21. april skal satsen reduseres med 2 prosent.
21. Den midlertidige prisstopp som ble innført i forbindelse med overgangen til merverdiavgift, oppheves. Unntatt er forbudet mot prisforhøyelser for elektrisk energi.
28. Vesentlig som følge av innføringen av merverdiavgiften ved årsskiftet, økte konsumprisindeksen med 5,6 prosent fra desember til januar.

Februar

9. Årets tariffoppgjør tar til. Arbeidsgiverforeningen og Landsorganisasjonen innleder de sentrale forhandlinger.
27. Regjeringen vedtar at den tidligere besluttede forhøyelse av reservesatsen for bankenes likvider fra 1. mars ikke skal iverksettes. Satsen blir dermed uendret for hele perioden 1. februar til 20. april.

Mars

5. Stortinget vedtar å heve husbankrenten på boliglån med 0,5 prosent til 5 prosent for 1. prioritetslån og 5,5 prosent for 2. prioritetslån.
12. Landsorganisasjonen begjærer forhandlingene brutt.
17. Meklingen tar til.
20. Regjeringen beslutter å heve renten for nye lån i Statens Landbruksbank med 1 prosent, mens den for gamle lån stiger med gjennomgående 0,5 prosent.

April

6. Riksmeklingsmannen setter fram forslag til en ramme for de samlede inntektsoppgjør. Forslaget ble anbefalt av partene.

13. Rådet i Direktoratet for utviklingshjelp vedtar med 8 mot 5 stemmer at Norge skal støtte prosjekter som iverksettes av store folkeorganisasjoner og bevegelser som arbeider for nasjonal og sosial frigjøring i sine land.

Mai

25. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om å plassere inntil 12 prosent av økingen i Folkestrygdfondets midler i 1970 som innskott i bankene.
26. Det kredittpolitiske utvalg blir avløst av Den kredittpolitiske samarbeidskomité og Det kredittpolitiske råd.
29. Meklingsforslaget vedtas.

Forslag til ny toårig jordbruksavtale for perioden fra 1. juli 1970 til 30. juni 1972 undertegnes av partene.

Juni

4. Stortinget vedtar å øke Norges kapitalinnskott i Verdensbanken med 44,8 mill. dollar til 204,8 mill. dollar.
19. Regjeringen vedtar å forhøye minstereservesatsene for forretningsbankene med 1 prosent fra 1. august og med ytterligere 1 prosent fra 11. september.
25. Stortinget vedtar med 132 mot 17 stemmer at Norge skal bekrefte den tidligere innsendte søknad om fullt medlemskap i EEC.

Juli

10. Norges Bank gir nærmere regler for bankenes utenlandstransaksjoner i 1970. De nye regler begrenser bankenes adgang til å ta opp lån o.l. utenlands.
13. Konsumprisindeksen per 15. juni var 113,1. Den "røde streken" var dermed nådd for høstfagene.
17. Etter kgl. res. av 17. juli skal utlånene fra private finansieringsselskap ved utgangen av 1970 ikke ligge mer enn 8 prosent over nivået per 31. mars 1969.
31. For månedene juni og juli viste konsumprisindeksen en forholdsvis sterk øking, fra 112,4 i mai til 113,1 i juni og 114,8 i juli. Årsaken var i første rekke stigende matvarepriser, bl.a. som følge av inntektsoppgjøret for jordbruket.

August

10. Aksjonsutvalget for Mardøla-demonstrasjonen ber i en skrivelse til Regjeringen om at naturverninteressene i sterkere grad enn hittil må få komme til orde når kraftutbygging skal vurderes.

September

15. Konsumprisindeksen per 15. september steg 1,4 poeng fra måneden før - fra 114,4 til 115,8. Den sterke stigningen utløser krav om prisstopp fra opposisjonens side, men kravet avvises av Finansministeren.

Oktober

1. Arbeidstiden for helkontinuerlig og døgnkontinuerlig skiftarbeid settes ned til 40 timer per uke i gjennomsnitt over skiftperioden.
5. Forslaget til statsbudsjett for 1971 viser en sluttsum på 23 700 mill. kroner, en øking på 3 176 mill. kroner (15,5 prosent) i forhold til budsjettet for 1970. Budsjettet er gjort opp med et overskott før lånetransaksjoner på 200 mill. kroner og viser et samlet finansieringsbehov på 3 033 mill. kroner. Budsjettforslaget innebærer øking i satsene for en rekke avgifter, bl.a. stempelavgiften på tobakkvarer, alkoholavgiftene og bilavgiftene. Dessuten er særskatten til utviklingshjelp foreslått hevet fra 0,5 til 1 prosent av antatt inntekt. Samtidig med statsbudsjettet legges forslaget til nasjonalbudsjettet for 1971 fram for Stortinget.
15. Kontantandelen ved avbetalingskjøp av personbiler og stasjonsvogner settes opp fra 50 til 60 prosent.
16. Indeksoppgjøret for ansatte i varehandel gav et tillegg på 4,5 prosent på alle minstelønnsatser og på alle personlige tillegg.
19. Ny tariffavtale for skogsarbeidere blir vedtatt etter mekling.
30. Enighet oppnås om en øking i tømmerprisene for sesongen 1970-71 på gjennomsnittlig om lag 11 prosent fra foregående sesong.

November

12. I Regjeringens res. av 12. november blir forretningsbankene pålagt å holde en tilleggsreserve i Norges Bank, dersom utlånsøkingen i løpet av 1970 er større enn 9 prosent for forretningsbanker med forvaltningskapital over 500 mill. kroner og 13 prosent for øvrige forretningsbanker. Samme dag blir det også gitt be-

stemmelser som regulerer utlånsøkingen i 1971 for de private finansieringsselskaper.

16. Stortinget vedtar avgiftsforhøyelser for bl.a. tobakk, brennevin og bensin med øyeblikkelig virkning.

Desember

8. Med hjemmel i kgl. res. av 8. desember gjennomføres midlertidig prisstopp med tilbakevirkende kraft fra 20. november. I tillegg foreslås en rekke andre prisdempende tiltak, som i hovedsaken omfatter:

Stopp av lønnsglidning som ikke er hjemlet i tariffavtaler.

Forhandlinger med de respektive interesseorganisasjoner om stopp av annen ekstraordinær inntektsglidning. Henstilling til statsbankene om å holde tilsagnene i 1971 innenfor 90 prosent av de tidligere tildelte tilsagnskvoter.

Reduksjon av byggekvote for 1971 med 10 prosent og utvidelse av byggereguleringens omfang.

Henstilling til fylker og kommuner om å forskyve igangsetting av bygge- og anleggsarbeider.

Selektiv forskyvning og utsettelse av igangsettingen av statens bygge- og anleggsarbeider og reduksjon av kjøp av utstyr innenfor en ramme på 150 mill. kroner av bevilgningene til disse formål.

Spørsmålet om eventuelle ytterligere tiltak overfor kredittinstitusjonene ut over den tilstramming av kredittpolitikken som ble gjennomført ved Regjeringens resolusjon av 12. november vil bli overveid.

17. Stortinget vedtar statsbudsjettet for 1971.

1971**Januar**

1. Arbeidstakerne får rett til redusert førtidspensjon fra folketrygden fra fylte 67 år.

Folketrygdens grunnbeløp blir forhøyet fra kr 6 800 til kr 7 200. Arbeidsgiveravgiften til folketrygden blir forhøyet fra 8,8 prosent til 13,0 prosent av pensjonsgrunnlaget; en del av økingen er imidlertid en direkte følge av at arbeidsgivertilskottet til sykestrygden faller bort ved innlemmingen av sykestrygd, yrkesskade-

trygd og arbeidsløshetsstrygd i folketrygden fra samme dato. Samtidig blir pensjonsdelen av medlemsavgiftene til folketrygden forhøyet fra 4,0 prosent til 4,5 prosent av pensjongivende lønnsinntekt og fra 7,8 prosent til 9,75 prosent av annen pensjongivende ervervsinntekt, og den tidligere syketrygdpremie blir erstattet av en egen avgift til folketrygden (syketrygdde- len) på 3,2 prosent av antatt inntekt. Satsene for tilskott fra staten og kommunene blir sam- tidig satt opp.

Årsavgiften på personbiler blir satt opp med kr 50. Det blir innført en elektrisitetsavgift på 0,4 øre per kWh på annet forbruk enn til hushold- ninger, mens den tidligere elektrisitetsavgift på 0,2 øre på alt forbruk blir sløffet.

22. Det blir meddelt at staten har ervervet aksjema- joriteten (om lag 51 prosent) i Norsk Hydro ved oppkjøp av 61 500 aksjer fra utenlandske aksjonærer. Transaksjonen må ses på bakgrunn av Hydros engasjement i oljeindustrien.

Februar

9. Stortinget godkjenner enstemmig Regjeringens oppkjøp av 61 500 aksjer i Norsk Hydro.
14. Odelstinget vedtar at den skattefrie sparing heretter også skal omfatte innskott i sparefore- ninger og samvirkelag.
16. Lønns- og prisdepartementet offentliggjør en rekke unntak fra forskriftene om midlertidig prisstopp. Unntakene gjelder med øyeblikkelig virkning.

Stortinget vedtar at det skal opprettes et utbyg- gingsfond for landbruket med en startkapital på 150 mill. kroner. Fondet skal erstatte en del nåværende fond og bevilgninger over land- bruksbudsjettet.

19. Dagbladet bringer innholdet i en fortrolig rap- port fra Norges ambassadør ved EF til Uten- riksdepartementet. I følge rapporten har et medlem av EF-kommisjonen gitt uttrykk for at Norges proteksjonistiske linje i jordbruks- og fiskerispørsmålene vil kunne hindre norsk medlemskap i EF.
26. Statsminister Borten opplyser at han har vist den fortrolige rapporten fra den norske ambas- sadør ved EF til den daglige leder for Folkebe- vegelsen mot norsk medlemskap i Fellesmar- kedet og bevegelsens pressesjef. Disse hevder imidlertid at de ikke er Dagbladets kilder; dette blir bekreftet av Dagbladet.

Ekspedisjonssjef Hermod Skånland blir i stats- råd beskikket til ny nestformann i Norges Banks direksjon, etter Knut Getz Wold.

Mars

1. Fjernsynsavgiften forhøyes med kr 50.
2. Med bakgrunn i lekkasjesaken (se 26. februar) og de politiske reaksjoner på denne innleverer statsminister Per Borten Regjeringens av- skjeddssøknad.
6. Tidligere statsråd Kjell Bondevik, Kristelig Folkeparti, får etter forhandlinger mellom de fire borgerlige partier i oppdrag av Kongen å danne ny regjering.
9. Forhandlingene mellom de fire borgerlige par- tier med sikte på å danne ny regjering under ledelse av Kjell Bondevik bryter sammen som følge av meningsforskjell om Norges holdning til EF-forhandlingene.
18. Arbeiderpartiets formann og parlamentariske leder, Trygve Bratteli, har dannet mindretalls- regjering utgått av Arbeiderpartiet og framleg- ger sin tiltredelseserklæring i Stortinget.
30. Norge legger fram sine jordbrukskrav for EF på ministermøte i Brussel.

April

2. Regjeringen foreslår at 12 prosent av kapital- tilveksten til Folketrygdfondet i 1971, begren- set til 30 mill. kroner, skal anbringes i Kom- munalbanken. Etter forslaget vil forretnings- og sparebankene ikke få innskott fra folketryg- den i år. (Se 11. juni).
14. Konsumprisindeksen viste per 15. mars 1971 en stigning på 7,9 poeng fra 15. mars 1970, og dette utløser et automatisk tillegg på 59 øre per time til alle voksne arbeidere i vårfagene med virkning fra 14. april.
30. Regjeringen foreslår å opprette et statlig norsk oljeselskap.

Mai

1. Grunnbeløpet i folketrygden blir forhøyet fra kr 7 200 til kr 7 500.
6. Kursnoteringsutvalget ved Oslo Børs vedtar å suspendere noteringene for ni lands valutaer som følge av den uklare situasjonen på valuta- markedet.
28. Statens og jordbruksorganisasjonenes forhand- lere blir enige om ny tilleggsavtale for jordbru-

ket om fordelingen av den beregnede inntektsøkningen i annet avtaleår (1. juli 1971 - 30. juni 1972). Den beregnede bruttoøking på 217 mill. kroner skal fordeles med 140,5 mill. kroner på økte priser, 36,6 mill. kroner til spesielle tiltak og 40 mill. kroner til medfinansiering av ferieordningen for bøndene.

10. Kursnoteringene (nominelle) blir tatt opp igjen ved Oslo Børs.

Juni

4. Tilleggsreservekravet for utlånsøkningen for de fem nordnorske forretningsbankene oppheves.
7. Stortinget vedtar ferieordning for jordbruket.
9. Den offisielle åpning av prøveproduksjonen av olje på Ekofisk-feltet finner sted.
11. Stortinget vedtar at fondsstyrene skal få anledning til å plassere inntil 12 prosent av tilveksten i Folketrygdfondet i 1971 som innskott i spare- og forretningsbankene (se 2. april).

Etter at Regjeringen hadde foreslått høyere avgiftssatser til Folketrygden enn Stortingsoppstillingen kunne godta, blir et felles kompromissforslag fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vedtatt av Stortinget med 105 mot 41 stemmer.

17. Stortinget vedtar mot 37 stemmer at forhandlingene om norsk medlemskap i EF skal fortsette.

Juli

1. Arbeidsgiveravgiften til Folketrygden blir hevet fra 13,0 prosent til 14,2 prosent av pensjonsgrunnlaget med rett for arbeidsgiverne til å trekke 0,4 prosent av arbeidstakernes lønn.

Med virkning fra 1. juli blir sparebanker med mer enn 10 mill. kroner i forvaltningskapital pålagt å holde primære tilleggsreserver.

23. Ved kgl. res. av 23. juli blir det gitt nye bestemmelser om forretningsbankenes plasseringsplikt.

August

1. Med virkning fra 1. august ble det i kgl. res. av 23. juli 1971 gitt bestemmelser om pliktige minstereserver av primære likvider for forretningsbankene.
4. Den første tanklast med norskprodusert olje kommer til norsk fastland for å bli raffinert i Norge.

16. Alle valutannoteringer suspenderes på Oslo Børs.

23. Valutabankene åpner igjen med litt lavere dollarkurser enn før suspensjonen.

September

1. Med virkning fra 1. september oppheves bestemmelsene om tilleggsreserver for forretningsbankene fastsatt ved Regjeringens resolusjon av 12. november 1970.

- 19.-20. Kommunevalgene gir framgang fra forrige kommunevalg (1967) for Kristelig Folkeparti og Senterpartiet samt NKP og SF sett under ett, tilbakegang for Arbeiderpartiet, Høyre og Venstre.

Oktober

5. Forslaget til statsbudsjett for 1972 viser en utgiftsside på 27,3 mrd. kroner, en øking på 15,4 prosent i forhold til budsjettforslaget for 1971. Inntektssiden viser 24,0 mrd. kroner, en øking på 16,2 prosent. Det budsjetterte overskottet før lånetransaksjoner i 1972 var 400 mill. kroner mot 200 mill. kroner etter budsjettforslaget for 1971 og 122 mill. kroner etter endelig vedtatt budsjett for 1971. Forslaget til statsbudsjett 1972 omfatter bl.a. innføring av skatt på gevinst ved aksjesalg, heving av særskatten til utviklingshjelp fra 1,0 til 1,1 prosent av antatt inntekt og ny forhøyelse av folketrygdavgiften i 1972. Videre varsles om endringer i skattereglene for utgifter til representasjon.

15. Ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. oktober 1971 blir det gitt midlertidige forskrifter om meldeplikt for prisforhøyelser og om avanser ved videresalgpriser (se 15. november).

I samråd med Norges Bank vedtar Regjeringen i statsråd visse lettelser for kredittinstitusjoner med hovedkontor i Nord-Norge. For forretnings- og sparebanker settes satsen for plasseringsplikt ned fra 33 prosent til 15 prosent og for pensjonskasser og fonds fra 40 prosent til 20 prosent. Primærreservekravet for de nordnorske forretningsbanker blir redusert fra 5 prosent til 4 prosent og for sparebanker fra 4 prosent til 2 prosent.

November

15. Prisstoppene, som har vært under gradvis avvikling i løpet av året, blir brakt til endelig opphør.

Desember

13. På forhandlingsmøte på ministerplan i EF om de fire søkerlandenes fiskeripolitikk i tilfelle medlemskap oppnås enighet mellom EF og søkerlandene unntatt Norge.
20. Enighet mellom EF og Norge om jordbruket. Protokoll undertegnes.

Regjeringen beslutter å nedskrive kronen med 1 prosent i forhold til gull. Den nye kronepariteten er satt til 0,123170 gram fint gull per krone, svarende til kr 6,64539 per U.S. dollar.

Statsbudsjettet for 1972 (se 5. oktober) vedtas av Stortinget i desember (salderingsdebatten) med Arbeiderpartiets og Venstres stemmer. I forbindelse med salderingen vedtas en bevilgning på 100 mill. kroner til "konjunkturberedskap".

1972

Januar

15. Enighet oppnås mellom EF og Norge om fiskerigrensene i tilfelle norsk medlemskap. Avtalen sikrer Norge enerett til fisket i en 12-mils sone langs hele kysten nord for Egersund i de første 10 år etter at eventuelt medlemskap trer i kraft.
21. Fiskeriminister Knut Hoem går ut av Regjeringen, da han ikke finner at avtalen med EF gir tilstrekkelige garantier for fiskerinæringen. Han etterfølges av stortingsmann Magnus Andersen.
22. Forhandlingsprotokollene om norsk medlemskap i EF undertegnes i Brussel.

Februar

1. Sparebankene i Sør-Norge får sine reservekrav redusert fra 4 til 3 prosent. I Nord-Norge ble kravet satt ned til 2 prosent høsten 1971.
14. Ekofisk-utvalget går i en innstilling inn for at olje og gass fra Phillips-gruppens funn på den norske kontinentalsokkelen skal ilandføres ved Teesside på den engelske østkyst.
18. Regjeringen foreslår i statsråd at tilveksten i Folketrygdfondets midler i år - i motsetning til i de fire foregående år - bare skal brukes til kjøp av obligasjoner.

Mars

3. Brudd i tarifforhandlingene mellom LO og N.A.F. LO krever 8 prosent lønnsøking, mens N.A.F. tilbyr 2 prosent.
6. LO sier opp plassene for om lag 230 000 medlemmer.
9. Meklingen mellom LO og N.A.F. innledes.
10. Regjeringen anbefaler i en stortingsmelding norsk medlemskap i EF på grunnlag av det oppnådde forhandlingsresultat.

April

1. Sparebankenes plikt til å holde primærreserver oppheves.
9. Forhandlingene mellom LO og N.A.F. resulterer i et anbefalt forslag om en økonomisk ramme for tariffoppjøret som uten indeksreguleringen er beregnet å tilsvare en lønnsforhøyelse på 4,9 prosent i det første avtaleår og ytterligere 1,9 prosent i det annet avtaleår. Forslaget blir senere vedtatt ved uravstemning.
18. Odelstinget vedtar å forlenge den midlertidige husleiereguleringslov fra 1967 med ytterligere ett år, dvs. fram til 1. juni 1973.

Mai

8. Det blir opprettet to nye departementer: Forbruker- og administrasjonsdepartementet og Miljøverndepartementet. Samtidig nedlegges Departementet for familie- og forbrukersaker og Lønns- og prisdepartementet.
12. Aksjeloven endres (i første omgang bare for gruve- og industribedrifter), slik at det i aksjeselskaper med mer enn 200 ansatte skal opprettes en bedriftsforsamling på minst 12 medlemmer. Av bedriftsforsamlingen skal 2/3 av medlemmene velges av generalforsamlingen og 1/3 av og blant de ansatte. Bedriftsforsamlingen skal velge selskapets styre og skal "etter forslag fra styret, treffe avgjørelse i saker som gjelder investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser eller rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken". Loven trer i kraft 1. januar 1973.
23. Norge reduserer svingningsmarginen for kursen på den norske krone fra 4,5 prosent til 2,25 prosent.
30. Stortinget vedtar enstemmig å øke tallet på stortingsrepresentanter fra 150 til 155. Akers-

hus vil i det nye Storting som velges høsten 1973 få 3 representanter og Oslo 2 representanter mer enn tidligere.

Juni

5. Odelstinget vedtar nedsettelse av pensjonsalderen fra 70 til 67 år, med virkning fra 1/1-73.
12. Stortinget vedtar enstemmig regjeringens forslag om forhøyelse av Husbankrenten til 5 1/2 prosent, og om endringer i rente- og avdragsreglene for nedskrivningsbidrag og støttelån i statens boligbanker.
- 23.-27. I likhet med flere utenlandske valutabørser suspenderer Oslo Børs kursnoteringene som følge av uro på valutamarkedet.

August

11. Stortingsmeldingen om en lønnskattordning legges fram i statsråd. Forutsatt Stortingets godkjenning vil reformen kunne gjennomføres i 1975.
23. Statsminister Bratteli erklærer at Regjeringen vil gå av dersom folkeavstemningen 24. og 25. september om norsk medlemskap i EF gir flertall for motstanderne. I så fall vil Arbeiderpartiet inntil videre ikke søke ny regjeringsposisjon.
28. Husbanken foretar med virkning fra 1. juli en oppjustering av sine satser for utlån til boligfinansiering.

September

1. Sparebankenes utlån begrenses ved at det innføres primærreservekrav. Pliktige primære reserver skal utgjøre 3 prosent av forvaltningskapitalen. Unntatt fra bestemmelsen er sparebanker i Nord-Norge og sparebanker med forvaltningskapital under 10 mill. kroner.
7. Under henvisning til den sterke prisstigningen krever LO i et brev til Regjeringen øyeblikkelig prisstopp og andre prisdempende tiltak. Blant annet foreslås å redusere merverdiavgiften på matvarer.
15. Med tilbakevirkende kraft fra 7. september settes prisstopp for varer og tjenester (med flere viktige unntak) i verk ved kongelig resolusjon. Det blir også varslet om visse kredittpolitiske tilstramningstiltak. Dessuten er det nedsatt en komité som innen 1. juni 1973 skal avgi en innstilling om årsakene til prisstigningen.

- 24.-25. Folkeavstemningen om norsk medlemskap i EF gir flertall for motstanderne: 53,5 prosent av de avgitte stemmer gikk mot medlemskap og 46,5 prosent for. Frammøteprosenten var 77,7. Det er dermed klart at Norge ikke trer inn i det utvidede europeiske fellesskap fra 1. januar 1973.

Det var store lokale og regionale ulikheter i stemmefordelingen; de fleste byer hadde ja-flertall, mens landkommunene jamt over gikk mot norsk medlemskap. Landsdelvis var motstanden særlig sterk i Nord-Norge, der også byene hadde nei-flertall.

28. Flertallet i Venstres stortingsgruppe (de 8 EF-tilhengerne) vedtar ikke å følge henstillingen fra flertallet i partiets landsstyre om å gå med i regjeringsdrøftelsene.

Oktober

1. Etter at forretningsbankenes utlån har vist sterkere stigning enn forutsatt, blir satsene for forretningsbankenes primærreserver hevet fra 6 til 7 prosent for banker i Sør-Norge og fra 4 til 5 prosent for banker i Nord-Norge. Det blir samtidig bestemt at satsene for både nordnorske og sørnorske banker skal heves med ytterligere en prosentenheter fra 1. november.
6. Regjeringen Brattelis forslag til statsbudsjett for 1973 viser en utgiftsside på 30,9 mrd. kroner, en øking på 11,7 prosent i forhold til budsjettforslaget for 1972. Inntektssiden kommer opp i 26,8 mrd. kroner, en øking på 10,6 prosent. Det budsjetterte overskottet før lånetransaksjoner er 300 mill. kroner, mot 400 mill. kroner i budsjettforslaget for 1972.

Det nye statsbudsjettet innebærer blant annet øking av særskatten til utviklingshjelp, i porto- og telefontakster, og i folketrygdpremiene. Barnetrygden økes med 10 prosent fra 1. oktober 1972, og det foreslås forhøyelse av folketrygdens grunnbeløp. De største utgiftspostene gjelder undervisning og forskning (3,8 mrd. kroner), forsvaret (3,5 mrd.), sosiale formål (3,5 mrd.) og innenlandsk transport (3,3 mrd.). De største inntekter kommer fra merverdiavgift og investeringsavgift (12,3 mrd.), inntekts- og formuesskatt (3,8 mrd.) og motorvognavgift (2,8 mrd.). Budsjettet er basert på medlemskap i EF.

I nasjonal-budsjettet, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en vekst i bruttonasjonalproduktet på 4,6 prosent i volum

fra 1972 til 1973, mens veksten fra 1971 til 1972 anslås til 4 prosent. Det private konsumet ventes neste år å stige med 4,3 prosent, brutto-investeringene med 9,6 prosent (4,2 prosent utenom sjøfart), eksporten av varer og tjenester med 7,3 prosent og importen med 11,5 prosent.

7.-18. Regjeringen Bratteli går av, og Lars Korvald (Kristelig Folkeparti) danner ny regjering utgått fra Senterpartiet (6 statsråder), Kristelig Folkeparti (statsminister og 3 statsråder) og Venstre (5 statsråder).

25. Regjeringen anmoder EF-kommisjonen om forhandlinger om frihandelsavtale.

November

14. I forbindelse med finansdebatten i Stortinget blir det vedtatt å forhøye avgiften til folketrygden. For lønnsinntekter forhøyes den såkalte pensjonsdelen fra 4,9 til 5,4 prosent og sykedelen fra 3,5 til 3,8 prosent. Arbeidsgiveravgiften økes fra 14,8 til 16,7 prosent. Regjeringen Bratteli hadde foreslått å øke arbeidsgiverandelen til 17,2 prosent.

Det blir også gjort vedtak om å øke særskatten til utviklingshjelp.

Desember

4. Handelsminister Hallvard Eika overleverer et norsk memorandum til EF om Norges ønske-mål i forbindelse med en frihandelsavtale.
6. Regjeringen beslutter å oppheve prisstoppen fra 1. januar 1973.
9. Et nytt politisk parti blir dannet av utbrytere fra Venstre. Den umiddelbare bakgrunn var uenighet om Venstres medvirkning til dannelsen av den nye regjering.
15. I salderingsdebatten i Stortinget blir det vedtatt å øke tobakk- og alkoholavgiftene fra 1. februar 1973. Minstefradraget ved skattelikningen forhøyes til kr 1 300 i skatteklasser 1 og kr 2 600 i skatteklasser 2. Utlånsrammen for statsbankene reduseres med 200 mill. kroner. Regjeringen får fullmakt til å unnlate å disponere bevilgninger for inntil 180 mill. kroner neste år.

1973

Januar

1. Prisstoppen, som ble satt i verk i september i fjor, oppheves, men større prisforhøyelser må likevel meldes til Prisdirektoratet.

Pensjonsalderen settes ned til 67 år.

Loven om bedriftsdemokrati trer i kraft.

Februar

1. Avgiftsforhøyelsen på brennevin og tobakk, som ble vedtatt i finansdebatten i desember 1972, trer i kraft.

14. Regjeringen beslutter å la kronens kurs være uforandret etter at dollaren 12. februar ble devaluert med 10 prosent. Beslutningen må ses i sammenheng med den virkning en nedskrivning av kronen ville få for det innenlandske pris- og omkostningsnivå. Den nye sentralkursen på dollar blir kr 5,9808 mot tidligere kr 6,645.

16. Norge innleder formelt frihandelsforhandlingene med EF.

Mars

1. Portotakstene går opp.
2. Det vedtas ved kgl. resolusjon at sparebanker som har mer enn 30 prosent av forvaltningskapitalen plassert i norske ihendehaverobligasjoner, kan unntas fra plasseringsplikten.
14. Regjeringen beslutter at norske kroner skal gå sammen med de fleste EF-lands valutaer i en felles "flyting" overfor dollar, men med faste-kurser seg i mellom.

April

7. Ved vårens indeksoppgjør oppnås etter mekling enighet mellom LO og N.A.F. om en pakkeløsning. Pakkeløsningen gir bare 45 prosent lønnskompensasjon for prisstigningen, men myndighetene skal bevilge 250 mill. kroner på årsbasis i prissubsidier fra og med juli og gi ytterligere 175 mill. kroner i subsidier på årsbasis for hvert poeng konsumprisindeksen overstiger 140,3 poeng per 15. september.
10. Regjeringen legger fram forslag om subsidier på 170 mill. kroner, samt nedskjæring med 100 mill. kroner av statsbudsjettets utgiftsside.
12. Forhandlingene med EF om frihandelsavtale sluttføres. Avtalen skal tre i kraft 1. juli.

13. Krav om tilleggsreserver på forretningsbankenes utlånsøking utover nærmere angitte grenser blir vedtatt med virkning fra mai.
26. Stortinget gir sin tilslutning til Stortingsmeldingen om ilandføring av olje og gass fra Ekofisk-feltet til henholdsvis Teesside i England og Emden i Vest-Tyskland.

Regjeringens langtidsprogram for perioden 1973-77 legges fram. Etter programmet vil bruttonasjonalproduktet øke med gjennomsnittlig 6 prosent per år i løpet av perioden (4,5 prosent når oljevirkosomheten holdes utenfor).

Mai

14. Norges handelsavtale med EF blir underskrevet i Brussel.
24. Handelsavtalen med EF blir godkjent enstemmig av Stortinget.
25. Stortinget vedtar å opprette et fond for vekst og omstilling i industrien.

Juni

1. Primærreservekravet for de sørnorske sparebankene (med forvaltningskapital over 10 mill. kroner) blir hevet fra 3 til 4 prosent.
5. Stortinget vedtar med 73 mot 71 stemmer Regjeringens forslag om en nedskjæring av utgiftene på netto 100 mill. kroner på budsjettet for innværende år.
25. Et utvalg som ble nedsatt i september 1972, med direktør Hermod Skånland som formann, har gjort ferdig en innstilling om botemidler mot prisstigningen. Det sentrale punkt er et forslag om opprettelse av et nytt organ, Rådet for pris- og inntektspolitikk, som skal ha vide fullmakter.

Ministerrådet i EF ratifiserer handelsavtalen mellom Norge og Det europeiske fellesskap.

Juli

1. Handelsavtalen med EF trer i kraft, og den første tollreduksjon på 20 prosent finner sted. Som en hovedregel skal tollavviklingen skje i fem etapper à 20 prosent og være avsluttet 1. juli 1977.

September

- 9.-10. Stortingsvalget fører til uvanlig store forskyvninger i mandatfordelingen mellom partiene i Stortinget. Mens Sosialistisk Valgforbund vinner 16 mandater, Kristelig Folkeparti 6 mandater og Anders Langes nye parti 4 man-

dater, taper Arbeiderpartiet 12 mandater og Venstre 11 mandater. Sosialistisk Valgforbund og Arbeiderpartiet får til sammen 78 av 155 mandater.

17. Primærreservekravene for de sørnorske sparebankene heves igjen, nå fra 4 til 5 prosent, etter at utlånsøkingen har vært svært sterk i sommermånedene.

Oktober

9. Da konsumprisindeksen per 15. september, offentliggjort i dag, var 141,0, må myndighetene etter avtalen i forbindelse med vårens indeksoppgjør yte 122,5 mill. kroner på årsbasis i prissubsidier.
11. Regjeringen Korvalds forslag til statsbudsjett for 1974 viser en utgiftsside på 34,3 mrd. kroner, en øking på 11,5 prosent i forhold til budsjettforslaget for 1973. Det budsjetterte overskott før lånetransaksjoner er 300 mill. kroner, det samme som i forrige budsjett.

Forslaget innebærer blant annet takstøking for offentlige transporttjenester, økt bensinavgift og miljøvernavgift på visse forbruksvarer med forurensningseffekt. Videre foreslås det heving av nedre grense for statsskatt.

I nasjonalbudsjettet, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 5,4 prosent, mens veksten fra 1972 til 1973 anslås til 4,3 prosent. Det private konsumet ventes neste år å stige med 4 prosent, bruttoinvesteringene med 4,3 prosent (5,8 prosent utenom sjøfart), eksporten av varer og tjenester med 6,9 prosent og importen med 5,9 prosent.

- 12.-15. Regjeringen Korvald går av og Trygve Bratteli danner ny mindretallsregjering utgått av Arbeiderpartiet. Den nye regjering legger utover høsten fram en rekke forslag til omdisponering av både inntekter og utgifter i det opprinnelige statsbudsjett. Nettovirkningen av forslagene vil imidlertid neppe være betydelig. Storparten av forslagene blir senere vedtatt av Stortinget.

November

15. Regjeringen vedtar å revaluere kronen med 5 prosent. Vedtaket begrunnes med ønsket om å dempe prisstigningen.
20. Det innføres prisstopp på elektrisk kraft, og Forbruker- og administrasjonsdepartementet

gis fullmakt til å fastsette bestemmelser for regulering av og kontroll med produsentpriser.

23. Som følge av reduksjonen av oljeleveransene fra Midtøsten fastsetter Handelsdepartementet midlertidige forskrifter for begrensninger i leveranser og forbruk av olje og bensin. Bensinstasjonenes åpningstid innskrenkes og leveransene av petroleum, parafin og fyringsolje til boligoppvarming skjæres ned med 25 prosent i perioden 1. oktober 1973 - 30. april 1974, i forhold til samme periode ett år tidligere.

Desember

1. Krav om tilleggsreserver på forretningsbankenes utlånsøking, som ble innført 13. april i år, oppheves.
5. Det kunngjøres forbud mot bruk av motorkjøretøyer i helgene 8.-9. og 15.-16. desember, for å spare bensin og olje.
14. Det innføres forbud mot å forhøye nettopriser eller veiledende videresalgspriser for varer før minst en måned etter at det er sendt melding til Prisdirektoratet om forhøyelsen. Forbudet gjelder bare store bedrifter.

Det innføres midlertidig avansestopp for norske tekstil- og konfeksjonsvarer og for norsk skotøy.

1974

Januar

1. Med virkning fra 1. januar gis kompensasjon for merverdiavgift for en rekke matvarer.
Norge og Øst-Tyskland undertegner for første gang en handelsavtale. Avtalen skal gjelde i 5 år og tar sikte på større samhandel og økt økonomisk, industrielt og teknisk samarbeid. Alle transaksjoner mellom landene skal gjøres opp i konvertibel valuta.
18. Regjeringen vedtar at suspensjonen av bedriftenes adgang til skattefrie avsetninger til senere kjøp av avskrivbare driftsmidler ikke skal omfatte investeringer i forbindelse med miljøverniltak.
25. Regjeringen fritar forretningsbankene i Nord-Norge for det primærreserverkrav de hittil har vært pålagt.

Februar

8. Regjeringen opphever alle restriksjoner på omsetningen av oljeprodukter.

22. Det innføres generell avansestopp for varehandelen med utgangspunkt i de avansene som gjaldt den 15. februar. En rekke varer er unntatt fra ordningen, se avsnittet foran om prisutviklingen.

15. Regjeringen legger fram meldingen om petroleumsvirksomhetens plass i det norske samfunn.

Mars

15. Regjeringen legger fram meldingen om virksomheten på den norske kontinentalsokkelen.
29. Under forhandlingene mellom partene på arbeidsmarkedet om vårens tariffoppgjør legger Regjeringen fram en rekke forslag som tar sikte på å oppnå en sterkere øking i de realdisponible inntektene i 1974 enn i de to foregående år:

a) Lønnstakerandelen av medlemspremien til folketrygden for 1974 reduseres fra 5,4 til 4,5 prosent.

b) Grunnbeløpet i folketrygden heves med kr 500 per år fra 1. mai.

c) Barnetrygden økes fra og med 3. barn med kr 200 per år per barn fra og med 1. mai.

d) De midlertidige subsidiene på matvarer økes med 400 mill. kroner i 1974. Knappt halvparten av subsidieøkningen settes inn fra og med 1. mai. Resten vil hovedsakelig bli brukt fra 1. juli til å dempe prisvirkningen av jordbruksoppgjøret.

e) Nye skattelettelser vil bli satt i verk fra inngangen til 1975.

Regjeringen foreslår å sette avgiften på elektrisk kraft til industrien betydelig opp.

30. Norges Bank forhøyer diskontoen fra 4,5 til 5,5 prosent. De fleste andre rentesatser vil også øke med 1 prosentenhed. Utlånsrenten for Husbanken, Distriktenes utbyggingsfond og Landbruksbankens boligfinansiering blir unntatt fra renteøkningen. Diskontoforhøyelsen må blant annet ses på bakgrunn av den uvanlig sterke investeringsetterspørselen.

April

4. Det legges fram et anbefalt forslag til toårig lønnsavtale mellom Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Mekaniske Verksteders Landsforbund. Avtalen innebærer at det for første avtaleår gis et generelt tillegg på kr 1,25 per time fra 1.

april 1974. For annet avtaleår skal det gis et generelt tillegg på kr 1,00 per time fra 1. april 1975. Avtalen inneholder bestemmelser om helautomatisk indeksregulering; når konsumprisindeksen per 15. november 1974 blir kjent, skal det utbetales et tillegg i timelønnen på 10 øre per time for hvert poeng konsumprisindeksen har steget fra 15. mars til 15. november. Når konsumprisindeksen per 15. september 1975 er kjent, skal det forhandles om ytterligere indekstillegg.

For første gang siden 1961 legges det i år opp til forbundsvise oppgjør, men når det gjelder det generelle tillegget og indeksbestemmelsene blir avtalen mellom Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Mekaniske Verksteders Landsforening på viktige punkter retningsgivende for de andre overenskomstene.

5. Primærreservekravene for sørnorske sparebanker med forvaltningskapital over 10 mill. kroner senkes fra 5 til 4 prosent med virkning fra 1. april.
22. Etter drøftingen i de kredittpolitiske samarbeidsorganer blir det inngått avtale om en ny renteforståelse mellom Finansdepartementet og Norges Bank på den ene side og bankforeningene og livsforsikringsselskapenes forening på den annen side (se kapitlet om kredittmarkedet foran). Avtalen må ses på bakgrunn av diskontoforhøyelsen 30. mars.
24. Regjeringens forslag til økonomisk-politiske tiltak (se 29. mars) vedtas av Stortinget. I tillegg til de tiltakene som var foreslått blir det også vedtatt å redusere medlemsavgiften til folketrygden for selvstendig næringsdrivende fra 13,9 til 13,0 prosent.

Mai

16. Regjeringen legger fram stortingsmeldingen om demokratisering av forretningsbankene.
16. Etter anbefaling fra Norges Bank vedtar Regjeringen i statsråd å sette i verk direkte utlånsregulering for skadeforsikringsselskapene. Etter de nye bestemmelsene skal selskapenes utlån ved utgangen av 2., 3. og 4. kvartal 1974 ikke overstige utlånsnivået på de samme tidspunkter i 1973 med mer enn 6 prosent. Reguleringen gjelder bare i forholdet til private; utlån til statsforvaltningen, andre kredittinstitusjoner og utlandet er holdt utenfor.
27. Odelstinget vedtar Regjeringens forslag om en omlegging av den skattefrie banksparing. Etter

den nye ordningen kan sparebeløpet (opp til kr 1 400 i kl. 1 og 2 800 i kl. 2) ikke lenger trekkes fra i inntekten. Derimot blir skatten redusert med et beløp som svarer til 35 prosent av det fastsatte sparebeløpet.

31. Regjeringen vedtar lettelse i bankenes plikt til å holde primære likviditetsreserver. For sparebankene i Sør-Norge blir primærreservekravet på 4 prosent opphevet fra 1. juni, og for sørnorske forretningsbanker blir primærreservekravet redusert fra 8 til 6 prosent.

Juni

27. Det inngås en ny toårig jordbruksavtale for perioden 1. juli 1974 - 30. juni 1976. Avtalen er beregnet å gi jordbruket en netto inntektsøkning på 430 mill. kroner i første avtaleår og ytterligere 300 mill. kroner i annet avtaleår. (Om bestemmelser om indeksregulering og kompensasjon for kostnadsøkning, se kapitlet om jordbruk.)

September

1. Prisstopp på elektrisk kraft som ble innført 20. november 1973 oppheves.
6. Regjeringen vedtar å heve måltallet for forretningsbankenes utlån i år fra 2 300 mill. kroner til 2 800 mill. kroner. Samtidig beslutter Regjeringen å ta i bruk kredittlovens § 8 om tilleggsreserver. Dette betyr at forretningsbankene må innbetale halvparten av utlånsøkningen utover 3 prosent fra utgangen av juli til utgangen av desember på en rentefri konto i Norges Bank. De totale likviditetsreservekravene for forretnings- og sparebanker blir opphevet med virkning fra 1. september.
17. Regjeringen beslutter å oppheve avansestoppet i detaljhandelen og gir Forbruker- og administrasjonsdepartementet i oppdrag å utarbeide retningslinjer for en ordning som skal avløse de regler som har vært i kraft siden 15. februar.
20. Regjeringen gir midlertidige forskrifter for avansereguleringen i dagligvarehandelen. Avansesatsene skal nå kunne beregnes på prosentbasis, mens den regulering som har vært gjeldende siden 15. februar var knyttet til avanser i kroner og øre.
27. Importregulering for sukker gjeninnføres, og Handelsdepartementet kunngjør at innførsel av sukker så vel for industri- som for konsumformål, inntil videre skal være underlagt lisensplikt.

Oktober

7. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1975 viser en samlet utgiftsside på 41,8 mrd. kroner, en øking på 18,3 prosent i forhold til det antatte regnskapsresultat for 1974. Inntektene anslås til 34,7 mrd. kroner, en øking på 14,3 prosent. Forslaget innebærer blant annet økte priser på øl, vin, brennevin, telefon, porto, offentlige transportmidler og elektrisk strøm.

Regjeringens skattepolitiske opplegg for 1975 vil, blant annet ved demping av progresjonen, gi skattelettelse for alle personlige inntekter inntil 200 000 kroner, sammenliknet med uendrede regler. Sammen med de vedtak Stortinget allerede har gjort om skatteendringer i 1975 betyr forslaget en lettelse i de direkte inntektsskatter på 2 mrd. kroner netto i 1975.

I nasjonalbudsjettet for 1975, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 6,2 prosent fra 1974 til 1975 (4,5 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet), mens veksten fra 1973 til 1974 anslås til 4,8 prosent (4,2 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet). Det private konsumet ventes å stige med 5,7 prosent i 1975, bruttoinvesteringene i fast realkapital med 4 prosent (5,5 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet), eksporten av varer og tjenester med 9,5 prosent (7,0 prosent utenom råolje/naturgass) og importen med 5,2 prosent (7,4 prosent utenom varer og tjenester til oljeutvinningen m.v.).

11. Primærreservekravet for sørnorske forretningsbanker med forvaltningskapital på 1 milliard eller mer blir økt fra 6 til 8 prosent med virkning fra 14. oktober.

Desember

6. Regjeringen foreslår opprettet et konjunkturfond; selskaper med over 1 mill. kroner i overskott i 1974 plikter å plassere 15 prosent av overskottet på konto i Norges Bank. Rederibedrifter foreslås ikke omfattet av ordningen. De plasserte midler kan etter nærmere regler frigis når konjunktursituasjonen tilsier det.
13. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om hjemkjøp av 25 prosent av aksjene i Årdal og Sunndal Verk A/S fra det kanadiske selskapet Alcan. Etter dette eies 75 prosent av aksjene av den norske stat.

1975

Januar

1. Kravet om tilleggsreserver for forretningsbankene faller bort.
Kompensasjonen for merverdiavgift utvides til å omfatte middagsmathermetikk. Avgiftene på tobakk og drikkevarer økes. Takstene for jernbane- og rutebiltransport settes opp med 7 prosent.
8. Stortinget vedtar Regjeringens forslag til demokratisering av forretningsbankene med 72 mot 71 stemmer. Vedtaket er ikke bindende for Regjeringen, men betraktes som veiledende for den komité som har saken til utredning.
13. Det innføres prisforskrifter for de viktigste brødvarer.
24. EF godkjenner formelt Norges trålfrie soner, men Norge får ingen jurisdiksjon overfor fremmede trålere i området. Avtalen stadfestes av Storbritannia, Vest-Tyskland og Frankrike på vegne av de ni medlemsland.
24. Regjeringens forslag om opprettelse av et konjunkturfond (6/12-74) trekkes tilbake som følge av den uventet sterke internasjonale konjunktursvikten. Etter forslaget skulle alle bedrifter med fortjeneste over en spesifisert grense bidra til konjunkturfondet. Midlene skulle anbringes på sperret konto i Norges Bank og frigis når dette ble ansett formålstjenlig fra et konjunkturpolitisk synspunkt.

Februar

1. Bestemmelsene om trålfrie soner utenfor Nord-Norge trer i kraft.
14. Kravet om primærreserver for forretningsbanker i Sør-Norge med en forvaltningskapital på minst 1 mrd. kroner blir satt ned fra 8 til 6 prosent. Dette er beregnet å svare til en likviditetsøking på nærmere 800 mill. kroner.

Mars

1. Avgiftene på drikkevarer og tobakk økes på nytt.
7. Det legges fram en stortingsmelding om naturressurser og økonomisk utvikling med presentasjon av en del hovedspørsmål i den langsiktige planlegging av samfunnsutviklingen i Norge.
14. Med sikte på finansieringen av det uvanlig store driftsunderskottet på betalingsbalansen overfor utlandet ber Regjeringen Stortinget om fullmakt til å ta opp nye statslån i utlandet og å

gi garantier for andre norske lån utenlands for opp til fem mrd. kroner.

Prisforskriftene for byggearbeider endres. Etter de nye forskriftene kan en byggekostnadsindeks under visse forutsetninger nyttes som regulerende faktor ved beregning av kostnadstillegg i byggeperioden.

21. Det fastsettes forskrifter for importører av varer betalt i britiske pund eller US dollar om ikke å ta høyere avanse i prosent enn den pro-sentsats de beregnet ved utgangen av 1974. En del varer, blant annet frisk frukt og grønnsaker, unntas fra bestemmelsene.

April

1. Portotakstene og takstene for godstransport med jernbanen går opp.
4. Primærreservekravene for forretningsbanker i Sør-Norge reduseres på nytt med virkning fra 1. april. For banker med en forvaltningskapital på minst 1 mrd. kroner settes satsen ned fra 6 prosent til 5 prosent. For mindre banker settes den ned fra 4 prosent til 3 prosent. Det antas at reduksjonen av satsene vil føre til en øking i bankenes likviditet på omkring 400 mill. kroner.
4. Det legges fram en stortingsmelding om norsk industris utvikling og framtid. Meldingen gir en oversikt over de industripolitiske mål, en vurdering av de virkemidler som nyttes og et handlingsprogram.
18. Stortinget vedtar ekstraordinære støttetiltak til fiskerinæringen (160 mill. kroner som tilskott og 110 mill. kroner som utlån).
Stortinget bevilger 100 mill. kroner til spesielle likviditetslån til vanskeligstilte bedrifter.
29. Stortinget ratifiserer avtalen mellom Norge og Det internasjonale energibyrå (IEA) med 102 mot 19 stemmer.

Mai

2. Regjeringen legger fram forslag om tilleggsbevilgninger på 200 mill. kroner til en rekke spesifiserte prosjekter for å støtte opp under den økonomiske aktiviteten vinteren 1975-76. Tiltakene omfatter blant annet voksenopplæring og ekstraordinære arbeidsprosjekter i miljøvernsektoren.
9. Regjeringen beslutter å senke maksimalsatsen for bankenes beholdninger av norske ihendehaverobligasjoner fra 30 til 23 prosent av forvaltningskapitalen med virkning fra 1. mai.

15. Stortingets finanskomité slutter opp om Regjeringens forslag om en fordobling av de skattefrie beløp for bankinnskott og renter med virkning fra skatteåret 1975.

30. Avansestoppen oppheves. Den ble innført i februar 1974.

Primærreservekravet for forretningsbanker med en forvaltningskapital på minst 1 mrd. kroner senkes fra 5 til 4 prosent med virkning fra 1. juni. Samtidig oppheves primærreservekravet for andre sørnorske forretningsbanker.

Juni

4. Stortinget vedtar særskatt på oljeutvinningen i norske farvann for inntektsåret 1975.
7. Stortinget vedtar - mot 2 stemmer Regjeringens forslag om kjøp av utenlandske (britiske og kanadiske) aksjeposter i Det norske Nitridak-sjeselskap, Tyssedal, for til sammen 175 mill. kroner.
9. Stortinget vedtar - med 70 mot 64 stemmer - å bevilge 450 mill. kroner til utvidelse av aksjekapitalen i Statoil. Videre bevilges et lån til Statoil på 650 mill. kroner.
12. Stortinget vedtar lov om statsgaranti mot tap som påføres norske eksportører som følge av svingninger i valutakursene. Garantien vil gjelde 35 prosent - i noen tilfelle opp til 50 prosent - av kontraktsbeløpet.
13. Myndighetene beslutter å frigi resten av de skattefrie fondsavsetninger for 1971 samt avsetninger for 1972 som gjelder bedrifter i industri, bergverk og sjøtransport.
20. Full opphevelse av primærreserveplikten for forretningsbanker.

Juli

1. Jordbruket får et inntektstillegg på 925 mill. kroner. Av dette er 625 mill. kroner kompensasjon for kostnadsøkningen mens 300 mill. kroner er tillegg for annet avtaleår som ble fastsatt i siste jordbruksavtale sommeren 1974.
11. Regjeringen beslutter å kjøpe skips- og industriaksjer fra Reksten-gruppen for 177 366 000 kroner.

August

8. Regjeringen opphever de midlertidige forskriftene av 21/3 om avanseregning for importvarer som betales med pund og dollar.

15. Kompensasjon for merverdiavgift utvides til også å gjelde fersk fisk.

September

1. Myndighetene innfører prisstopp som skal gjelde ut året.
5. Regjeringen legger fram forslag om nye selektive tiltak for å holde oppe sysselsettingen kommende vinter. Tiltakene omfatter:
 - øking av statsbankenes tilsagnsrammer for 1975 med 682 mill. kroner og adgang til forskottstilsagn for inntil 10 prosent av kvoten for 1976.
 - øking av bevilgningene til særlige likviditetsslån til industrien med 150 mill. kroner.
 - bevilgning av 50 mill. kroner til rentestøtte for ekstraordinære lager-finansieringslån. Dette innebærer at ekstraordinære lagerlån på anslagsvis 900 mill. kroner vil kunne innvilges full rentestøtte.
 - nye bevilgninger på i alt ca. 300 mill. kroner til offentlige sysselsettingsarbeider, som vil gi sysselsetting for vel 20 000 personer i vintermånedene. Tiltakene omfatter blant annet ekstraordinære opptak i videregående skoler, yrkesopplæring for voksne og arbeider ved statens veianlegg.
10. Regjeringen inngår avtale med hovedorganisasjonene i arbeidslivet om et kombinert indeksoppgjør. Bedriftene skal denne gang bare betale 30 prosent av priskompensasjonen, mens staten står for 50 prosent av kompensasjonen for prisstigningen fra 15. november 1974 til 15. september 1975. Avtalen tar sikte på å sikre en rimelig reallønnsøking med så små prisvirkninger som mulig.
19. Regjeringen foreslår en rekke tiltak med sikte på gjennomføringen av avtalen om det kombinerte oppgjøret. Skattetrekket i lønnsinntekt reduseres med 1 prosentenheter i tidsrommet fra 1. november 1975 - 1. mai 1976, og skatten av 1975- og 1976-inntekt blir redusert tilsvarende for annen ervervsinntekt. Barnetrygden heves med gjennomsnittlig 13 prosent fra 1. november. Forbrukertilskottet på mjølk og ost blir økt med virkning fra 10. oktober til 1. mai 1976. Innføringen av prisstopp (1. september) og Regjeringens nye tiltak til trygging av sysselsettingen (5. september) er også ledd i avtalen om et kombinert inntektsoppgjør.

Oktober

3. Regjeringen legger fram en stortingsproposisjon om opprettelse av et garantifond for norske skip og borerigger med sikte på å hindre uønsket salg til utlandet.

Stortinget vedtar en ny bevilgning på 82 mill. kroner til ekstraordinære støttetiltak i fiskerier næringen (se 18. april).
6. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1976 viser en samlet utgiftsside på nær 49,7 mrd. kroner, en øking på bare 7,2 prosent i forhold til det anslåtte regnskapsresultat for 1975. Inntektene anslås til 41,3 mrd. kroner, en øking på 18,5 prosent.

I Regjeringens skattepolitiske opplegg for 1976 inngår blant annet justering av progresjonsgrensene i statsskatten, endringer i boligbeskatningen og reduksjon av medlemsavgiften til folketrygden for lønnsstakere. Alt i alt innebærer forslaget en anslått skattelette på 1,3 mrd. kroner sammenliknet med uendrede regler.

I nasjonalbudsjettet for 1976, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 7,0 prosent fra 1975 til 1976 (4,4 prosent utenom sjøfart og oljevirksomhet), mens veksten fra 1974 til 1975 anslås til 5,1 prosent (2,8 prosent utenom sjøfart og oljevirksomhet). Det private konsumet ventes å stige med 4,3 prosent i 1976, mens bruttoinvesteringene i fast realkapital antas å ville synke med 0,6 prosent. Utenom sjøfart og oljevirksomhet ventes bruttoinvesteringene å ville øke med 4,2 prosent. Eksporten av varer og tjenester ventes å stige med hele 12,9 prosent i volum og importen med 3,4 prosent.
6. Diskontoen settes ned fra 5,5 prosent til 5 prosent. Diskontonedsettelsen er den første på 30 år.
17. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om en tilleggsbevilgning på inneværende års budsjett på 300 mill. kroner, om utvidelse av statsbankenes utlånsrammer, samt en rekke andre tiltak som inngår i et program for å trygge sysselsettingen vinteren 1975/76. Beredskapsplanen vil medføre uttelling på 2 mrd. kroner dersom den blir realisert fullt ut. (Se 5. september.)

Regjeringen foreslår at staten kjøper 95 prosent av aksjene i Norsk Brændselolje A/S, samt alle aksjer i A/S Norske oljekonsum/Norsk OK og

visse aktiva og passiva i Norsk Hydros oljedivisjon. Disse aksjekjøpene skal danne grunnlaget for et nytt statlig-dominert oljeselskap for markedsføring av mineraloljeprodukter.

27. Bergens Privatbank og Bergens Kreditbank slås sammen til landets nest største forretningsbank, Bergen Bank.

Desember

16. I salderingsdebatten i Stortinget vedtas Regjeringens forslag til stats- og trygdebudsjett for 1976 (se 6. oktober) med bare små endringer.

1976

Januar

1. Prisstoppene som ble innført 1. september 1975, oppheves.
- Rutebilselskapenes takster og takstene for persontransport med NSB blir satt opp med 6 prosent. NSBs godstakster blir hevet med om lag 7,5 prosent.
6. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om å opprette et statlig dominert distribusjonsselskap for olje og bensin og å kjøpe opp aksjer i Norsk Brændselolje og andre oljeselskaper. Staten kommer til å eie i alt 86 prosent av aksjene i det nye distribusjonsselskapet. Utgiftene i forbindelse med aksjekjøpet blir om lag 900 mill. kroner.
23. Stortinget vedtar å utvide Industrifondets (Fondet for vekst og omstilling i industrien) ramme for lånegarantier fra 500 mill. kroner til 700 mill. kroner og å øke fondets kapital fra 25 mill. kroner til 45 mill. kroner.

Februar

3. Stortinget vedtar å yte økonomisk støtte til lageroppbygging i treforedlings- og sponplateindustrien.
29. Stortinget ratifiserer avtalen om etablering av Den nordiske investeringsbank og avsetter 35 mill. kroner til innskott i banken.

Mars

17. Norges Bank går til støtteoppkjøp av norske kroner.
19. Stortinget godkjenner at rammene for innlån til Distriktenes utbyggingsfond utvides fra 3 000 mill. kroner til 3 500 mill. kroner.

25. Stortinget diskuterer stortingsmeldingen om naturressurser og økonomisk utvikling.
26. Det oppnås enighet mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening om et anbefalt forslag til ny tariffavtale. Lønnstillegget i avtalen er beregnet til 3,9 prosent. I tillegg kommer kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen. Det forutsettes i avtalen at myndighetene gir skattelettelse som på årsbasis vil utgjøre 1,1 mrd. kroner, at arbeidsgiveravgiften til folketrygden reduseres fra 1. mai og at det gis subsidier på matvarer (se 7. april).
30. Stortinget vedtar at rammen for statens garanti-ansvar for eksportkreditter heves fra 5 mrd. kroner til 7 mrd. kroner. Rammen for garanti-ansvar ved eksport til utviklingsland og ved investeringer i utviklingsland heves fra 1 mrd. kroner til 2 mrd. kroner.

April

1. Myndighetene tillater at renten på første prioritets boligpantelån og boliglån med tilsvarende sikkerhet heves fra 7,0 prosent til 7,5 prosent.
7. Regjeringens forslag for statens bidrag til gjennomføring av inntektsoppgjøret mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening legges fram. Forslaget inneholder en skattelette på 1,1 mrd. kroner fordelt på en progresjonsdemping på 830 mill. kroner og en reduksjon av folketrygdpremien på 0,3 prosentpoeng for lønnstakere og selvstendig næringsdrivende som tilsvarer 270 mill. kroner. Videre foreslår Regjeringen at barnetrygden forhøyes med 108 kroner per barn fra 1. juni. Arbeidsgiveravgiften til folketrygden nedsettes med 1,2 prosentpoeng, og en bevilgning på 200 mill. kroner øremerkes for eventuelle prissubsidier.
8. Stortinget bevilger 120 mill. kroner ekstra til likviditetslån for å motvirke arbeidsløshet som følge av produksjonsinnskrenkninger. Stortinget gir også fullmakt til helt eller delvis å ettergi likviditetslån gitt til industribedrifter i årene 1973-1976.
- Statsbankenes innvilgningsramme for 1976 heves med nær 800 mill. kroner blant annet for å lette finansieringen av industriens miljøverninvesteringer.
29. Stortinget vedtar at heller ikke i år skal noe av tilveksten i folketrygdfondet plasseres som innskott i forretnings- og sparebanker.

Mai

3. Stortinget vedtar at statens garantiramme for obligasjoner utstedt av Låneinstituttet for skipsbyggerier utvides fra 2 mrd. til 4 mrd. kroner.
4. Odelstinget vedtar enstemmig forslaget om 6 dagers ekstra ferie for arbeidstakere over 60 år.
14. Ny jordbruksavtale inngås mellom Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag og staten. Avtalen vil gi jordbruket en inntektsøkning på nær 2 mrd. kroner i første avtaleår, og forutsetter en ytterligere opptrapping av jordbrukets inntekter seinere. Vel halvparten av inntektsøkningen første avtaleår skal tas ut ved høyere produktpriser, mens resten fordeler seg på andre inntektshevende tiltak.

Opptellingen etter uravstemningen i Landsorganisasjonen viser at 109 000 medlemmer (63 prosent av de avgitte stemmene) vil godkjenne avtalen om det kombinerte inntektsoppgjøret, mens 65 000 (37 prosent) vil forkaste den.

20. Stortinget debatterer det kombinerte inntektsoppgjøret og gir sin tilslutning til Regjeringens opplegg (se 7. april).
21. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om at staten skal overta samtlige av de resterende privateide aksjer i Store Norske Spitsbergen Kulkompani.
25. Norske Bankfunksjonærers Forbund vedtar at foreningens medlemmer skal legge ned arbeidet fra arbeidstidens begynnelse 28. mai etter at medlemmene med stort flertall ved uravstemning har forkastet forslaget til ny tariffavtale.
29. Stortinget vedtar enstemmig å forlenge den nåværende ordning med rentestøtte for ekstraordinære lagerinvesteringer fram til 1. oktober.

Juni

1. NSB forhøyer godstakstene med om lag 6 prosent.
2. Norges Fiskarlag og staten inngår avtale om økonomisk støtte til fiskerinæringen. Rammen for avtalen beregnes til 267,1 mill. kroner, hvorav 177,1 mill. kroner gis som tilskudd og resten som lån.
3. Lagtinget bifaller Odelstingets vedtak av 31. mai om lov om tvungen lønnsnemnd for bank-

ansatte. Bankfunksjonærene varsler at arbeidet vil bli gjenopptatt 6. juni.

10. Stortinget vedtar å utvide statens garantiansvar i Garantiinstituttet for skip og borerigger fra 2 mrd. kroner til 4 mrd. kroner. Tidsfristen for å gi garantier blir forlenget fra 1. november 1976 til 1. mars 1978.
16. Stortinget diskuterer utbyggingen av Statfjordfeltet.
21. Regjeringen bestemmer at de om lag 400 sparebankene her i landet skal fritas for skatteplikt.
25. Regjeringen strammer inn pengepolitikken for å redusere kreditt-tilførselen i økonomien. Det innføres primærreservekrav på 3,5 prosent fra 1. juli for alle forretningsbanker i Sør-Norge. Plasseringsplikten i forretnings- og sparebankene blir også skjerpet ved at maksimalsatsen for beholdningen av norske ihendehaverobligasjoner blir hevet fra 23 prosent til 25 prosent av forvaltningskapitalen.

Juli

1. Rutebilselskapenes takster blir satt opp med 8 prosent.
5. Rikslønnsnemnda fastsetter den økonomiske rammen for bankfunksjonærenes tariffrevisjon til 7,1 prosent. Den nye avtalen gjelder fra 4. juni i år til 30. april 1978.
9. Regjeringen gir tillatelse til å overskride bevilgningen til finansiering av lageropplegg med 10 mill. kroner og avsetter 50 mill. kroner til sysselsettingstiltak vinteren 1976/77.

August

10. Regjeringen utvider primærreservekravet (se 25. juni) til også å omfatte alle sparebanker i Sør-Norge med en sats på 2,5 prosent.

September

6. Diskontoen settes opp fra 5 prosent til 6 prosent. Rentesatsen for 3 måneders statskasserveksler heves til 5,5 prosent, og renten på bankenes likviditetslån i Norges Bank går opp med 1 prosent.
Regjeringen legger fram forslag til lov om innføring av en 200 mils økonomisk sone.
8. Prisdirektoratet fastsetter maksimalpris på poteter.

10. Regjeringen bestemmer at den nye aksjeloven, som ble vedtatt av Stortinget 4. juni, skal tre i kraft fra 1. januar 1977.
13. Regjeringen setter i verk en del prisregulerende tiltak. Disse omfatter blant annet en generell prisstopp for produkter fra landets 300 største bedrifter, avansestopp for tekstil- og konfeksjonsvarer, samt for skotøy, innføring av maksimalavanser for en rekke grønnsaker og prisstopp for skurtømmer av bartre m.m. Sammen med matvaresubsidier er det meningen at tiltakene skal dempe stigningen i konsumprisindeksen, slik at den fra 1975 til 1976 ikke overstiger 9,2 prosent som forutsatt i det kombinerte lønnsoppgjør.
15. Primærreservekravet for forretningsbanker i Sør-Norge forhøyes med 1 prosentpoeng til 4,5 prosent for å bremse på kredittilførselen i økonomien.

Oktober

1. Regjeringen vedtar at sparekontrakter med skattefradrag som forfaller i år og neste år, kan fortsette i ytterligere 5 år uten ny avtale eller spesiell melding til spareinstitusjonene.
2. Trontalen og Beretningen om rikets tilstand leses opp i Stortinget.
6. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1977 viser en samlet utgiftsside på 62,8 mrd. kroner, en øking på om lag 24 prosent i forhold til det budsjett Stortinget vedtok i fjor. Inntektene anslås til 46,4 mrd. kroner og underskottet til om lag 16,4 mrd. kroner, eller 3,6 mrd. kroner mer enn i inneværende budsjettår. Forslaget innebærer blant annet økte priser på øl, brennevin, bensin, telefon, porto, offentlige transportmidler og elektrisk strøm. Arbeidsgiveravgiften til Folketrygdfondet vil bli satt opp med 1,2 prosentpoeng fra 1. mai i den sone som har høyeste avgiftssats. I Regjeringens skattepolitiske opplegg for 1977 inngår blant annet at nedre grense for statsskatten heves og at progresjonsgrensene i statsskatten justeres. Videre inkluderer skatteletten vedtak som allerede er gjort i Stortinget (se 7. april og 20. mai).

I nasjonalbudsjettet for 1977, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 8,0 prosent fra 1976 til 1977 (4,5 prosent utenom sjøfart og oljevirksomhet), mens veksten fra 1975 til 1976 anslås til nesten 6 prosent (4,7 prosent utenom sjøfart og oljevirksomhet). Det

private konsumet ventes å stige med 4,4 prosent i 1977, mens bruttoinvesteringene i fast realkapital antas å ville øke med 0,3 prosent. Utenom sjøfart og oljevirksomhet regner regjeringen med at bruttoinvesteringene vil øke med 5,1 prosent. Eksporten av varer og tjenester ventes å stige med hele 15,3 prosent i volum og importen med 4,0 prosent.

21. Eksportfinans og Statsbanken for utenrikshandel i Sovjetunionen undertegner en kredittavtale etter mer enn tre års forhandlinger. Rammebeløpet er på 100 mill. kroner og er garantert av den norske stat.
29. Regjeringen hever primærreservekravene for sparebanker i Sør-Norge fra 2,5 prosent til 3,5 prosent.

November

23. Stortinget vedtar Regjeringens forslag om en ekstrabevilgning på 40 mrd. kroner til likviditetsslån.

Desember

6. Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å ta opp lån i utlandet på inntil 6 mrd. norske kroner.
16. I salderingsdebatten i Stortinget blir Regjeringens opprinnelige forslag til stats- og trygdebudsjett forhøyet med nær 900 mill. kroner. Blant annet blir bevilgninger til likviditetsslån økt og ordningen med lagerfinansiering for treforedlingsindustrien og Jernverket blir forlenget.

1977

Januar

1. Den nye etableringsloven settes i verk.
Avgiftene på brennevin, vin, øl, mineralvann og bensin settes opp.
11. Representantskapet i LO gir sekretariatet fullmakt til å reise krav om et nytt kombinert inntektsoppgjør til våren.
17. Primærreservekravet for sørnorske banker heves med 1 prosentpoeng til 5,5 prosent for forretningsbankene og 4,5 prosent for sparebankene.
18. Stortinget vedtar å inngå en avtale med Storbritannia om utnyttelse av Friggfeltet og om ilandføring av gass i Storbritannia.

Februar

3. Stortinget vedtar å heve statsgarantien for eksportkreditt med 5 mrd. kroner til 12 mrd. kroner. Rammebeløpet for garantier på særvilkår ved eksport til og investeringer i u-land blir hevet med 2 mrd. kroner til 4 mrd. kroner.
8. En rammeavtale om bygging av skip for Filipinene inngås i Manila. Kontraktsummen av de skip som skal bygges i Norge er 670 mill. kroner.
11. Regjeringen foreslår en rekke tiltak som innebærer økte statlige utgifter på i alt 1,25 mrd. kroner som støtte til skipsbyggingsindustrien.

Mars

7. Odelstinget vedtar Regjeringsforslag om sammenslutning av Industribanken og Strukturfinans. Staten får 51 prosent av aksjekapitalen i den nye finansinstitusjon som får navnet Den Norske Industribank A/S.

Regjeringen legger fram ett støtteprogram for industrien. Det foreslås blant annet støtte til spesielle bransjer og steder med få industriarbeidsplasser. Investeringsprosjekter som settes i gang innen september 1977 får statlig garanti med opp til 40 prosent av lånesummen samt tre års fritak for renter og amortiseringer. Garantien beregnes å dekke lån på til sammen 1,5 mrd. kroner.

Regjeringen legger fram proposisjonen om demokratisering av forretningsbankene.

10. Stortinget vedtar at det skal legges fram en spesiell stortingsmelding før spørsmålet om oljeboring nord for 62. breddegrad avgjøres.

April

4. Sentralkursen på norske kroner endres i forhold til de øvrige "slangevalutaene".

LOs og N.A.F.s forhandlere godtar et forslag fra riksmeklingsmannen om en generell lønnsøkning på 2,9 prosent for de 280 000 arbeidstakere som omfattes av den nye tariffavtalen. Tillegget sammen med tiltak fra Staten på til sammen om lag 1 400 mill. kroner er beregnet å føre til en øking i den disponible realinntekt på 2,5 prosent. Blant tiltakene fra statens side er skattelettelser for i alt 1 100 mill. kroner. Det blir også gitt anledning til å trekke fagforeningskontingent på opptil 1 400 kroner fra skattbar inntekt på selvangivelsen. Staten vil også forlenge de subsidiene som skulle ha

opphevet 1. mai i år. Det blir videre en reduksjon i arbeidsgiveravgiften for alle bedrifter på 0,5 prosent fra 1. mai .

14. Representanter for staten og jordbruksorganisasjonene er kommet til enighet om en ramme på 1,2 mrd. kroner for årets jordbruksoppgjør. Dette betyr en netto inntektsøkning på 7 500 - 8 000 kroner per årsverk. Det ble imidlertid ikke enighet om fordeling av inntektsrammen.
26. Regjeringen innfører skjerpet prisregulering for de fleste varer og tjenester. Forskriftene setter forbud mot at næringsdrivende forhøyer de priser som gjaldt per 18. april 1977. Økte kostnader som følge av avtalebestemte lønnstillegg, høyere importpriser eller høyere råvarepriser kan det imidlertid gjøres tillegg for i prisene.
- 22.-30. Ukontrollert utblåsning fra Bravoplattformen på Ekofisk-feltet i Nordsjøen. Ca. 15 000 tonn olje lekker ut før utblåsningen stanses.

Mai

13. Stortinget behandler det kombinerte inntektsoppgjøret.
16. Primærreservekravene for sørnorske forretnings- og sparebanker heves med 1 prosentpoeng til henholdsvis 6,5 prosent og 5,5 prosent. Nordnorske banker vil fortsatt være unntatt fra reservekravet.

Finanskomitéen anbefaler enstemmig at behandlingen av dens forslag om etablering av selveiende forretningsbanker utsettes.
23. Stortinget godkjenner en utvidelse av Norges kvote i Det internasjonale valutafond (IMF) fra 240 mill. SDR til 295 mill. SDR og en øking i Norges kapitalinnskudd i Den internasjonale bank for gjenreisning og utvikling (Verdensbanken) med 36,2 mill. dollar.

Juni

7. Stortinget behandler stortingsmeldingen om Norsk Vegplan 1978-81.
8. Lagtinget bifaller Odelstingets vedtak om endringer i forretningsbankloven, som blant annet innebærer at offentlig oppnevnte representanter kommer i flertall i bankenes representantskap. Det offentlige skal oppnevne 8/15, aksjonærene 4/15 og de ansatte 3/15 av representantskaps medlemmer. Loven trer i kraft fra årsskiftet 1977/78.

10. Stortinget vedtar økt støtte til fiskerinæringen og bevilger blant annet 150 mill. kroner til tørrfisknæringen.

Stortinget vedtar å bevilge 96,2 mill. kroner i aksjekapital og stiller ytterligere 300 mill. kroner som garanti for lån til bygging av en sulfat-cellulosefabrikk på Tofte i Hurum.

Juli

1. Prisene på jordbruksprodukter øker som følge av bestemmelsene i jordbruksavtalen. Den ble inngått i 1976 og skal gjelde til 1. juli 1978. I det andre avtaleåret (fra 1. juli 1977) skal jordbruket ha netto inntektstillegg som kompensasjon for kostnadsøkning og tilskudd til ferie- og fritidsfremmende tiltak.

Den nye Arbeidsmiljøloven trer i kraft.

Primærreservekravet for forretnings- og sparebanker i Sør-Norge heves. For sørnorske forretningsbanker går reservekravet opp fra 6,5 til 8 prosent og for sørnorske sparebanker blir det en øking på 0,5 prosentpoeng til 6 prosent.

August

22. Regjeringen legger fram forslag om endringer i valutalovene med henblikk på at myndighetene skal kunne føre en mer direkte kontroll med valutatransaksjoner.
28. Sentralkursen på norske kroner endres i forhold til de øvrige "slangevalutaene".

September

9. Regjeringen legger fram et forslag om en tilleggsbevilgning på årets statsbudsjett på 100 mill. kroner for å hjelpe industribedrifter som kommer i vanskeligheter på grunn av devalueringen av svenske kroner. Bevilgningen skal fordeles med 25 mill. kroner på forlengelse av rentestøtten fram til 1. april 1978, 55 mill. kroner til øking av likviditetslån og 20 mill. kroner som tilskudd til miljøverninvesteringer.
12. Stortingsvalget fører til store forskyvninger i mandatfordelingen mellom partiene i Stortinget. Arbeiderpartiet vinner 15 mandater, Høyre 13 mandater og Kristelig Folkeparti 1 mandat. Sosialistisk Venstreparti taper 15 mandater og Sentrepartiet 9 mandater, og Det nye Folkepartiet og Anders Langes parti mister sine mandater (henholdsvis 1 og 4). Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti får til sammen 78 av 155 mandater og flertall i det nye Stortinget.

Oktober

12. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1978 viser en samlet utgiftsside (ekskl. utlån) på 63,4 mrd. kroner, en øking på om lag 15 prosent i forhold til vedtatte bevilgninger for 1977. Inntektene anslås til 54,7 mrd. kroner og underskottet før lånetransaksjoner til om lag 8,7 mrd. kroner, 1,5 mrd. kroner mer enn i inneværende budsjettår. Forslaget innebærer blant annet økte priser på sigaretter, biler, bensin, brennevin, sterkvin, telefon, og reiser med statsbanene og statsstøttede bil- og båtruter.

I nasjonalbudsjettet for 1978 som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 6,8 prosent fra 1977 til 1978 (2,5 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet), mens veksttakten fra 1976 til 1977 anslås til 4,3 prosent (3,7 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet). Det private konsum ventes å stige med 3,2 prosent i 1978, mens bruttoinvesteringene i fast realkapital antas å gå ned med hele 13,6 prosent. Eksporten av varer og tjenester ventes å stige med hele 13,0 prosent i volum mens importen antas å synke med 4,7 prosent.

24. Regjeringen foreslår en bevilgning på 15,8 mill. kroner til dekning av statens andel av nytegning av aksjekapital i Den Norske Industribank A/S, som blir opprettet fra årsskiftet ved sammenslutning av Industribanken og Strukturfinans.

Det vedtas i statsråd at loven om renter ved forsinket betaling (morarenter) skal tre i kraft fra årsskiftet 1977/78. Hovedregelen er at rentens størrelse skal fastsettes av Kongen i statsråd i forhold til det alminnelige rentenivå. Rentetsatsen fra årsskiftet blir 10 prosent.

November

1. Primærreservekravet for sørnorske forretnings- og sparebanker økes med 1 prosentpoeng til henholdsvis 9 prosent og 7 prosent. Dette vil føre til en likviditetsbinding på om lag 1 mrd. kroner. De nordnorske bankene er fortsatt unnatt fra primærreservekravet.
- Trontaledebatten i Stortinget.
2. Stortinget behandler regjeringens forslag om tiltak overfor industrien i samband med kursendringene innenfor "slangesamarbeidet" og bevilger i alt 100 mill. kroner til ulike støttetiltak.

15. Finansdebatten i Stortinget.

Desember

1. Primærreservekravet for sønorske forretningsbanker settes ned fra 9 prosent til 7 prosent. Satsen for sparebankene blir uendret.
2. Ordningen med normerte rente- og provisjons-satser oppheves. Dette antas å føre til en rente-øking av størrelsesorden 1 - 1 1/2 prosent.
16. I salderingsdebatten i Stortinget blir Regjeringens opprinnelige forslag til samlede utgifter på statsbudsjettet for 1978 forhøyet med 300 mill. kroner. Inntektssiden økes med 800 mill. kroner.

1978

Januar

1. Primærreservekravene for sønorske forretnings- og sparebanker settes ned med henholdsvis 3 prosentpoeng og 2 prosentpoeng til 4 prosent og 5 prosent.
Importavgiften for personbiler heves med 3 prosentpoeng.
5. Rammen for støttetiltak til fiskerinæringen i 1978 settes til 467,5 mill. kroner etter en avtale inngått mellom staten og Norges Fiskarlag.
20. LOs representantskap vedtar å gå inn for et kombinert oppgjør ved vårens tarifforhandlinger med N.A.F.
27. Stortinget vedtar tiltak for å dempe den private etterspørsel. Kredittene skal reduseres med 2 mrd. kroner, blant annet ved å skjerpe avbetalingsvilkårene.

Februar

10. Norske kroner skrives ned med 8 prosent i forhold til de andre valutaene som er med i det europeiske valutasamarbeidet, den såkalte slang-en. Regjeringen innfører prisstopp.
13. Norges Bank hever diskontoen fra 6 prosent til 7 prosent.
14. Vårens tariffoppgjør innledes. LOs krav har en økonomisk ramme på 10,9 prosent. Oppgjøret omfatter ca. 300 000 LO-medlemmer ansatt i N.A.F.-bedrifter.
16. Stortinget drøfter tiltak for å redusere veksten i den innenlandske etterspørselen og vedtar nye avgifter på fritidsbåter.

Mars

2. Stortinget utvider garantirammen for "Fondet for vekst og omstilling i industrien" til 1 000 mill. kroner.
9. Stortinget gir sitt samtykke til inngåelse av av-tale mellom Norge og Sovjetunionen om en midlertidig praktisk ordning for fisket i tilstø-tende områder i Barentshavet.
13. Regjeringen foreslår en ordning med statlige rentesubsidier og valutakurssikring ved eksport av kapitalvarer.
15. Odelstinget vedtar regjeringens forslag om å gi forretningsbanker adgang til å organisere seg som selveiende stiftelser. En selveiende forret-ningsbank skal i stedet for aksjekapital basere sin ansvarlige kapital på grunnfondsobligasjo-ner.
16. Stortinget vedtar eksportfremmende tiltak med en samlet ramme på 40 mill. kroner i bevilg-ninger og garantier.

Stortinget avskriver statlig gjeld hos Tandberg Radiofabrikk A/S på i alt 45 mill. kroner og bevilger 15 mill. kroner til forretnings- og ut-viklingsarbeider og 120 mill. kroner til ny ak-sjekapital i foretaket.

Stortinget behandler utlysning og tildeling av nye blokker i Nordsjøen. For blokk 34/10, den såkalte "gullblokken", vedtar Stortinget føl-gende fordeling av eierandelene: Den Norske Stats Oljeselskap A/S 85 prosent, Norsk Hyd-ro A/S 9 prosent og Saga-selskapene 6 prosent.

April

6. En avtale om norske kreditter på om lag 20 mill. dollar til finansiering av teknisk bistand fra Norge til oljeleting utenfor Brasil underteg-nes av representanter for det statlige brasilianske oljeselskap Petrobras og Eksportfinans.
7. Regjeringen endrer særbestemmelsene i pris-stoppen slik at importørene igjen får adgang til å forhøye videresalgsprisene for å dekke økte innkjøpspriser.

Det fremmes forslag i statsråd om endringer i kredittloven, hvoretter norske banker fritas for primærreservekrav og plasseringsplikt for lån opptatt i utlandet på vegne av norske kommu-ner og bedrifter. Endringen motiveres med at norske banker skal ha samme vilkår som uten-landske når det gjelder valutalån til norske lån-takere.

12. Meklingen mellom LO og N.A.F. er brutt.
14. I det reviderte langtidsprogrammet for perioden 1978-81 legges det opp til en vesentlig svakere vekst enn i det opprinnelige 4-års program. Anslaget for oljeinntektene er nedjustert om lag 25 mrd. kroner i programperioden.
21. I det reviderte nasjonalbudsjett for 1978 kommer regjeringen med en rekke tiltak med sikte på å styrke utenriksøkonomien og dempe veksten i forbruket, spesielt det private forbruk. Det foreslås at avgiften på elektrisk kraft økes og at avgiften utvides til også å omfatte husholdningsstrøm. Medlemsavgiften til folketrygden foreslås økt og investeringsavgiften opphevet fra 1. september. Sykelønnsordningen skal gjennomføres fra 1. juli. Videre skal det foretas en betydelig tilstramming av kredittpolitikken. Barnefradraget i skatten foreslås økt med kr 300 per barn og grunnbeløpet i folketrygden med kr 300 fra 1. juli.

Mai

5. Regjeringen vedtar å innføre bestemmelser om tilleggsreserver for forretnings- og sparebankene. Tiltaket er et ledd i den kredittpolitiske tilstrammingen som ble varslet i det reviderte nasjonalbudsjettet for to uker siden.
12. Stortinget vedtar midlertidig forhøyelse av importavgiften på motorvogner, midlertidig avgift på visse traktorer og midlertidig forhøyelse av dokumentavgiften.
19. Rikslønnsnemnda avsier sin kjennelse for vårens tariffoppgjør. Det skal gis et generelt lønnstillegg på 50 øre timen til alle voksne arbeidere, eller om lag 1,5 prosent på årsbasis. Videre skal det gis et lavtlønnstillegg på 10-80 øre timen for inntekter som ligger under 90 prosent av en gjennomsnittsinntekt i industrien. Nemnda avviste et krav fra LO om garanti for at ingen bedrifter skal ha et lønnsnivå på under 80 prosent av gjennomsnittet.

Stortinget godkjenner at Distriktenes utbyggingsfond kan ta opp lån for ytterligere 700 mill. kroner, og at fondets garantiramme økes med 100 mill. kroner til 900 mill. kroner.
22. Det inngås en prinsippavtale mellom den norske regjering og AB Volvo. Volvo skal omdannes til et svensk-norsk konsern med navnet Volvo (Svensk-Norsk A/S) og skal eies av to holdingselskaper, Svenska AB Volvo og Norsk Volvo A/S, med henholdsvis 60 prosent og 40

prosent av aksjekapitalen. Etter prinsippavtalen skal det for den norske andel betales 877,5 mill. kroner, hvorav omtrent halvparten forutsettes skaffet fra private norske interesser og resten fra staten og statselskaper. Volvo skal skape forutsetninger for 3 000 - 5 000 nye arbeidsplasser i Norge i løpet av en 5-årsperiode. En forutsetning for avtalen er at Volvo Petroleum, som forblir svensk, får delta i oljeleting på den norske kontinentalsokkelen.

26. Det blir brudd i forhandlingene mellom partene i lønnsoppgjøret for de statsansatte.

Juni

1. Primærreserverkravet for sørnorske forretnings- og sparebanker settes ned med henholdsvis 1 prosentpoeng og 2 prosentpoeng til 3 prosent.
2. Det blir brudd i jordbruksforhandlingene.
5. Partene i lønnsforhandlingene for 210 000 statsansatte og lærere er kommet til enighet om å anbefale et meklingsforslag med en økonomisk ramme på 7,7 prosent. Oppgjøret vil koste staten vel 1,1 mrd. kroner på årsbasis.

Stortinget behandler regjeringens forslag om støttetiltak til skipsbyggingsindustrien og bevilger i alt 60 mill. kroner til forsknings- og utviklingsarbeider, omstillingslån og pristilskott. Handelsdepartementets fullmakt gjennom Garantiinstituttet for eksportkreditt til å gi tilsagn om statlig støtte til renteutgifter ved eksport av kapitalvarer til utviklingsland økes med 100 mill. kroner til 1 100 mill. kroner. Rammen for korttidsgaranti for skip levert til innenlandske kunder økes fra 440 mill. kroner til 540 mill. kroner. - Stortinget vedtar også en rekke nye støttetiltak til andre industrigrener.
8. Stortinget behandler Langtidsprogrammet 1978-1981 og Revidert nasjonalbudsjett 1978. Stortinget bifaller regjeringens forslag om å øke medlemsavgiften til folketrygden med 0,4 prosentpoeng, og å øke og å utvide området for elektrisitetsavgiften. Investeringsavgiften settes ned til 5 prosent.
21. Norges Bank beslutter at det ikke lenger blir adgang for nordmenn til å finansiere eieomskjøp utenlands ved lån i utlandet.
23. Regjeringen vedtar forskrifter for en skjerpet prisregulering til avløsning av prisstoppen som har vært i kraft siden 10. februar.

Juli

1. Den nye sykelønnsordningen trer i kraft.
13. Voldgiftsnemnda fastsetter rammen for en ny toårig jordbruksavtale for perioden 1. juli 1978 - 30. juni 1980. Avtalen er beregnet å gi jordbruket en brutto inntektsøkning på 1 151,1 mill. kroner det første året. Av dette skal 667,5 mill. kroner tas ut ved en generell økning i produktprisene, mens 135,7 mill. kroner er distrikts- og strukturvarierte pristillegg.
17. Maksimalprisene på transporttjenester settes opp.

August

1. Primærreservekravet for sørnorske forretnings- og sparebanker oppheves.

September

1. Det gjennomføres visse endringer i forskriftene om valutatransaksjoner som banker kan gjennomføre uten at det er innhentet samtykke fra Norges Bank på forhånd.
15. Regjeringen vedtar midlertidige forskrifter om prisstopp og en provisorisk anordning om inntektsstopp fra 12. september. Regjeringen vil seinere legge fram et eget lovforslag om inntektsstopp som skal gjelde ut året 1979.

Oktober

5. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1979 viser en samlet utgiftsside (ekskl. utlån) på 67,7 mrd. kroner, en økning på vel 6 prosent i forhold til vedtatte bevilgninger for 1978. Inntektene i 1979 anslås til 61,4 mrd. kroner, og underskottet før lånetransaksjoner til 6,3 mrd. kroner, nær 2 mrd. kroner mindre enn i inneværende budsjettår. Forslaget innebærer ingen endringer i avgifter, forbrukssubsidier samt takster og priser i offentlig forretningsdrift. Grunnbeløpet i folketrygden foreslås økt med kr 500 og barnefradraget med kr 1 000. Klassefradragene i klasse 1 og klasse 2 foreslås økt med henholdsvis kr 500 og kr 1 000.

I nasjonalbudsjettet for 1978, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 1,8 prosent fra 1978 til 1979 (0,5 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet), mens veksttakten fra 1977 til 1978 anslås til 3,1 prosent (0,5 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet). Det private konsumet ventes å være uendret fra 1978 til 1979, mens bruttoinvesteringene i fast

realkapital antas å gå ned med 7,5 prosent. Eksportten av varer og tjenester ventes å synke med 0,4 prosent i volum, mens importen antas å gå ned med 0,6 prosent.

31. Trontaledebatten i Stortinget begynner.

November

17. Lov om inntektsstopp iverksettes etter å ha blitt vedtatt av Stortinget (se også 15. september).

Desember

8. Regjeringen og AB Volvo blir enige om rammen for den såkalte Volvo-avtalen (se 22. mai). Norge skal betale 950 mill. svenske kroner for 40 prosent av aksjene i Volvo. Ved inngåelsen av prinsippavtalen i mai var prisen satt til 750 mill. svenske kroner. Økningen på 200 mill. svenske kroner er blant annet kompensasjon for Volvos utgifter ved å flytte deler av virksomheten til Norge, deriblant Volvo Penta.

Den norske og den svenske regjeringen inngår en avtale om et langsiktig industri- og energisamarbeid. Etter avtalen skal Norge blant annet eksportere 4-5 mill. tonn olje hvert år til Sverige i de neste 20 årene.

12. Norske kroner trekkes ut av det vesteuropeiske valutasamarbeidet, den såkalte slangen, og vil heretter bli knyttet til en "kurv" av andre lands valutaer.
19. Etter salderingsdebatten foretar Stortinget bare små endringer i rammene for statsbudsjettet for 1979 i forhold til regjeringens opprinnelige forslag. Den samlede utgiftsside forhøyes med nær 20 mill. kroner, mens inntektsiden reduseres med vel 240 mill. kroner.

1979

Februar

2. Regjeringen vedtar å innlemme Kina i det generelle tollpreferansesystemet som gjelder for utviklingsland. Det innebærer at kinesiske varer får tollfri adgang til det norske marked på de vanlige vilkår som gjelder for preferansesystemet.
15. Stortinget endrer reglene for pristilskott til skipsverft ved bygging av skip. Det kan nå gis pristilskott på inntil 20 prosent (mot tidligere 10 prosent) av kontraktsummen på kontrakter som inngås i 1979 for levering innen 31. desember 1981.

Mars

14. Stortinget vedtar å heve grensen for det ansvar Distriktenes utbyggingsfond kan påføre staten med 100 mill. kroner til 1 000 mill. kroner.
22. Stortinget vedtar å forlenge avdragstiden fra 3 år til 6 år for likviditetslån gitt til industrien i perioden 1976-78, og at Finansdepartementet i særlige tilfeller kan utvide rente- og/eller avdragstiden med ytterligere ett år. Regjeringen gis fullmakt til helt eller delvis å ettergi likviditetslån.
30. Regjeringen fastsetter forskrifter for gjennomføringen og kontrollen av pris- og inntektsstoppen. Det blir blant annet forbudt å forhøye prisene i prisstopp-perioden (fra 10. februar 1978 til 31. desember 1979) med tilbakevirkende kraft etter at prisstoppen er opphevet.

April

1. Den særskilte reguleringen for inn- og utførsel av edle metaller oppheves. Gull og andre edle metaller som reguleringen omfattet, blir nå behandlet som friliste varer, og inn- og utførsel behøver ikke lenger meldes til Norges Bank.
2. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 42 (1978-79) om energiøkonomisering.
5. Stortinget gir ekstrabevilgninger på i alt 30 mill. kroner til bekjempelse av barkbiller og til tiltak for å ta vare på barkbille- og tørkeskadd virke.
27. Stortinget diskuterer konkursen til Wichmann Motorfabrikk A/S og bevilger 16,5 mill. kroner til det nystartede Wichmann A/S til dekning av garantikrav og produksjonstap m.v. Bevilgningen til Fondet for vekst og omstilling i industrien forhøyes med 25 mill. kroner til 177 mill. kroner.

Mai

3. Stortinget vedtar å forhøye tilskottene til eksportfremmende tiltak med 25 mill. kroner til 57,5 mill. kroner.
Stortinget vedtar å forhøye den øvre grensen for statens samlede garantier ved eksport til utviklingsland og ved investeringer i utviklingsland fra 5 til 7 mrd. kroner.
4. Regjeringen legger fram revidert nasjonalbudsjett for 1979 og foreslår å fjerne investeringsavgiften på aktiverte investeringer i vareproduksjonen (se 1. juli) og å justere reglene for

den geografiske differensieringen av arbeidsgiveravgiften.

10. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 90 (1977-78) om regional fordeling av statlige arbeidsplasser.
11. Regjeringen beslutter å utvide Husbankens utlånsrammer for første halvår fra 40 prosent til 45 prosent av det totale utlånsbudsjettet for 1979 for å stimulere aktiviteten i byggevirk-somheten.
25. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 57 (1978-79) "Om petroleumsundersøkelser nord for 62° N". I meldingen tas det sikte på å iverksette borestart utenfor Nord-Norge og Midt-Norge sommeren 1980. Et forslag fra Kristelig folkeparti, Venstre og Senterpartiet om å gå imot prøveboring nord for 62° i 1980 blir nedstemt.

Juni

1. Et primærreservekrav på 3 prosent for sønorske sparebanker innføres etter vedtak i regjeringen.
Stortinget hever Statens garantiansvar overfor Kobberfondet med 32,5 mill. kroner til 250 mill. kroner.

Juli

1. Investeringsavgiften på aktiverbare investeringer som nyttes i vareproduksjonen, settes ned fra 5 til 0 prosent.
5. Et primærreservekrav på 3 prosent innføres for sønorske forretningsbanker etter vedtak i regjeringen.

August

13. Finansdepartementet setter opp renten på statsveksler med ett prosentpoeng.
15. Primærreservekravene for sønorske sparebanker settes opp fra 3 til 9 prosent etter vedtak i regjeringen.
20. Prisene på innenlandske flyreiser settes opp med 7 prosent.
22. Maksimalprisen på sement settes opp med om lag 7 prosent.

September

1. Bankenes automatiske låneadgang i Norges Bank halveres, og seks banker får sin automatiske låneadgang suspendert etter vedtak i Norges Bank 8. august.

Oktober

5. Prisene på innenlandske flyreiser settes opp med ytterligere 8 prosent (se 20. august).

Regjeringen legger fram sitt forslag til statsbudsjett for 1980. De samlede utgiftene (ekskl. utlån) er beregnet til 76,5 mrd. kroner, en økning på 12,3 prosent i forhold til vedtatte bevilgninger for 1979. Inntektene for 1980 er anslått til 72,0 mrd. kroner, og underskottet før lånetransaksjoner til 4,5 mrd. kroner, 2,7 mrd. mindre enn i 1979. Regjeringen foreslår blant annet høyere barnetrygd, økning av de kommunale klassefradrag, høyere bensin- og bilavgifter og økt beskatning på bruk av elektrisk kraft. Grunnbeløpet i folketrygden foreslås satt opp nær 6 prosent. Regjeringen foreslår også endringer i finansieringen av boligbyggingen (se 30. oktober).

I nasjonalbudsjettet for 1980, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 4,2 prosent fra 1979 til 1980 (2,3 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet), mens stigningen fra 1978 til 1979 blir anslått til 3,0 prosent (2,2 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet). Det private konsumet ventes å øke med 2,1 prosent fra 1979 til 1980, og økningen i bruttoinvesteringene i fast realkapital anslås til 2,3 prosent. For volumet av samlet eksport og samlet import regnes det med en økning på henholdsvis 5,6 og 1,5 prosent fra 1979 til 1980.

Regjeringen legger også fram sitt forslag til reform av personbeskatningen. I reformen tas det sikte på en demping av inntektsbeskatningen og økt vekt på indirekte skatter. Det foreslås innført en proporsjonal ordinær inntektsskatt beregnet på grunnlag av netto inntekt og med høye klassefradrag og en progressiv særskatt på høyere inntekter beregnet av et bruttopreget inntektsbegrep. I tillegg skal de to nåværende medlemsavgiftene til folketrygden slås sammen til en medlemsavgift som skal innkreves fra lønnstakerne. Regjeringen tar sikte på at reformen skal settes i verk så snart som mulig, seinest fra og med inntektsåret 1982.

15. Regjeringen vedtar å legge fram en Stortingsmelding om utbygging av Alta-Kautokeino vassdraget. Anleggsarbeidet i forbindelse med utbyggingen vil ikke bli gjenopptatt før Stortinget har behandlet denne meldingen.

29. Drosjetakstene settes opp med 7 prosent.

30. Stortinget behandler Stortingsmeldingen om utbygging av Dagali-fallene og om Hardangervidda. Et forslag om å anmode regjeringen å fremme en proposisjon til Stortinget om regulering av Dagali-fallene blir nedstemt med 99 mot 25 stemmer.

Finansdepartementet legger fram forslag til nye finansieringsregler for boligbyggingen. Av en antatt boligbygging på 36 000 i 1980 skal, etter avtale med de private bankene, 6 000 enheter finansieres av private banker på særlige vilkår i stedet for å finansieres av Husbanken.

November

7. Finansdebatten starter i Stortinget.
30. Norges Banks diskonto settes opp med 2 prosentpoeng til 9 prosent. Plasseringsplikten for sørnorske forretnings- og sparebanker økes fra 35 til 60 prosent.

Desember

18. Stortinget vedtar lov om innteksregulering.
- Salderingsdebatten i Stortinget. De samlede utgifter i statsbudsjettet for 1980 økes med 900 mill. kroner i forhold til regjeringens opprinnelige forslag. Inntektsanslagene settes opp med 2,1 mrd. kroner.

1980

Januar

1. Pris- og inntektsstoppen oppheves.
25. I forbindelse med vårens tariffoppgjør legger LO fram krav om en gjennomsnittlig lønnsøkning på 12 prosent fra 1. april 1980. LO legger opp til et inntektsoppgjør med lavtlønnsprofil og krever at kjøpekraften skal gjenopprettes til 1978-nivå.

Februar

28. Stortinget vedtar å forlenge statens garantiansvar overfor Norsk garantiinstitutt for skip og borefartøyer A/S fram til 1. mars 1982. Statens ansvar for de forpliktelser instituttet inngår, må ikke overstige 4 000 mill. kroner med tillegg av renter og omkostninger.

Primærreservekrav for banker i 1980

(Primærreserve i prosent av beregningsgrunnlaget)

	Sørnorske ¹⁾ forretnings- banker	Sørnorske ¹⁾ spare- banker
f.o.m. 16. oktober 1979	3	3
f.o.m. 14. januar 1980	6	10
f.o.m. 1. juni 1980	5	8
f.o.m. 1. september 1980	13	10

¹⁾ Nordnorske banker er ikke pålagt spesielle krav til primærreserver i henhold til kredittloven av 25. juni 1965, §§ 4-6.

Mars

13. Stortinget tilrår å starte prøveboring etter petroleum nord for 62° N. Et forslag fra Venstre og Senterpartiet om at Stortinget ikke skulle gi sin tilslutning til prøveboring nord for 62. breddegrad i 1980, blir nedstemt med 76 mot 26 stemmer.
24. Norsk Arbeidsgiverforening legger fram sitt tilbud ved vårens tariffoppgjør. Tilbudet gir en nominell lønnsøkning inklusive sosiale utgifter på 5 prosent. LO krever 12 prosent lønnsøkning.
26. LO bryter forhandlingene med N.A.F. og partene blir innkalt til riksmeklingsmannen.
27. Boligplattformen "Alexander L. Kielland" tipper rundt i Nordsjøen. I alt 123 mennesker omkommer.

Stortinget vedtar tillegg til jordbruksavtalen for 1978-80. Bl.a. settes kraftforavgiften opp (241,3 mill. kroner på statsbudsjettet for 1980) samtidig som pristilskott og direkte tilskott økes (278,1 mill. kroner på statsbudsjettet for 1980).

April

11. Meklingen mellom LO og N.A.F. blir brutt.
16. Et meklingsforslag til en toårig lønnsavtale mellom LO og N.A.F. blir lagt fram av riksmeklingsmannen og anbefalt av forhandlerne til de to hovedorganisasjonene i arbeidslivet. Forslaget gir en økonomisk ramme for lønnsveksten fra 1979 til 1980 innenfor LO/N.A.F. på om lag 8 prosent. Hovedelementene i forslaget er følgende:
 - Det gis et generelt tillegg per 1. april 1980 på kr 1,79 per time.
 - Det etableres en lavtlønnsordning basert på lavtlønns tillegg og en garantiordning. Lavtlønns tilleggene forutsettes gitt på tradisjonell måte. Garantiordningen tar sikte på å sikre at lønnstakere eller lønnstakergrupper i en bedrift

skal ha et inntektsnivå på minst 85 prosent av gjennomsnittet for voksne arbeidere i industrien. Reguleringen av garantitilleggene foretas en gang årlig og fastsettes første gang 1. oktober 1980. Bedriftene og de ansatte bidrar til lavtlønnsordningen med en halvpart hver. Lønnstakernes bidrag er 19 øre per time som betales inn til et lavtlønnsfond.

– Dersom bidraget fra lønnsglidningen i 1980 blir større enn 3 prosent, skal det for 2. avtaleår forhandles om et «tak» på glidningen. Videre ble det enighet om at lokale lønnsforhandlinger bare skulle gjennomføres en gang i året.

– Før utløpet av 1. avtaleår (1. april 1981) skal det opptas forhandlinger mellom N.A.F. og LO om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår.

Staten bidrar til løsning av inntektsoppgjøret bl.a. ved å øke barnetrygden og sette ned inntektsskattesatsene (se tekst under 9. mai).

24. Inntektsoppgjøret for jordbruket innledes. Jordbrukets representanter krever en inntektsøkning på kr 3,11 per time tilsvarende kr 6 148,- per årsverk, og en kompensasjon på kr 2 805,- per årsverk for manglende inntektsutvikling i forhold til industriarbeidere i 1978 og 1979.
26. Forhandlingene om ny tariffavtale for de ansatte i stat og kommune blir avsluttet. Akademikernes Fellesorganisasjon (statsoppgjøret) bryter forhandlingene og krever meklings, mens Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (kommuneoppgjøret) bare gir betinget anbefaling. Resten av lønnstakerorganisasjonene som deltar i oppgjøret, vedtar å anbefale det endelige forslaget ubetinget. Forslaget til oppgjør gir et generelt lønnstillegg for statsansatte på 11,3 prosent f.o.m. 1. mai. Dertil kommer et kronetillegg på mellom kr 150 og kr 900 for store deler av de statsansatte. De kommuneansatte fikk stort sett samme tillegg som statsansatte.

Mai

2. Forbruker- og administrasjonsdepartementet sender et forslag til nye forskrifter til inntektsreguleringsloven ut til uttalelse.

Statens tilbud til jordbruket har en økonomisk ramme på 1 062 mill. kroner. Tilbudet gjelder 1. avtaleår i den nye jordbruksavtalen som treer i kraft 1. juli.

14 sparebanker i Troms og Finnmark går sammen i "Sparebanken Nord" som blir den femte største sparebanken i Norge.

9. Regjeringen legger fram det reviderte nasjonalbudsjett for 1980 og foreslår at staten som bidrag til inntektsoppgjøret, øker barnetrygden fra 1. mai med kr 900 i året for hvert barn, setter ned skatten med 0,6 prosent av inntekten for 1980 og øker grensen for fradragsberettiget fagforeningskontingent. Regjeringen foreslår også bl.a. å øke grunnbeløpet og særtilleggene for enslige i folketrygden, større transportsubsidier og økte teletakster. I et eget kapittel i budsjettet kommenterer regjeringen renteutvalgets innstilling. I grove trekk er regjeringen enig med renteutvalgets innstilling og mener at "mye taler for at rentedannelsen bør bli mer fleksibel enn den har vært. Det må legges større vekt på tilbuds- og etterspørselsforholdene på kredittmarkedet enn før".
12. Handelsdepartementet hever beløpsgrensen for kjøp av turistvaluta fra kr 5 000 til kr 10 000 per person per reise. Samtidig er beløpet som den reisende kan bringe med seg i norske sedler økt fra 800 til 2 000 kroner. Men det er fortsatt forbudt å føre med seg sedler med høyere pålydende enn kr 100. Kvoten for turistvaluta har ikke vært endret siden januar 1965, og forhøyelsen er gjennomført for å kompensere prisstigningen siden den gang.

Stortinget vedtar at Distriktenes utbyggingsfond kan ta opp lån for 800 mill. kroner i tillegg til tidligere godkjente låneopptak i alt 4 800 mill. kroner.
23. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 58 (1979/80) om ilandføring av olje fra Statfjordfeltet og status for en samlerørledning for gass. Av meldingen går det fram at Olje- og energidepartementet vurderer bøyelasting som den beste permanente ilandføringsordning for stabilisert olje fra Statfjordfeltet. Meldingen gir også Stortinget beskjed om at det må ta stilling til samlerørprosjektet våren 1981, dersom en eventuell samlerørledning skal kunne komme i drift tidsnok til å løse transportbehovet for Statfjordgassen.
27. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 42 (1979/80) om De Forente Nasjoners 5. konferanse om Handel og Utvikling (UNCTAD V). Meldingen er en kommentar til konferansen. Det slås fast at hovedmålsettingen i utviklings-

strategien - at bistand fra rike til fattige land skal nå opp i 1 prosent av de rike lands bruttonasjonalprodukt - på langt nær vil bli nådd i løpet av det andre av FN's to utviklingstiår som løper ut i 1980. Trass i målsettingen om å minske gapet mellom den fattige og den rike del av verden, har gapet bare økt gjennom de to utviklingstiår.

29. Odelstinget vedtar regjeringens forslag om å forhøye klassefradraget ved kommuneskattelikningen med kr 1 000 til kr 8 500 i klasse 1, og med kr 2 000 til kr 17 000 i klasse 2. Odelstinget vedtar også å heve grensen for fradragsberettiget fagforeningskontingent fra kr 1 400 til kr 1 800. Økningen i klassefradraget får virkning fra inntektsåret 1981, og økningen i fagforeningskontingenten fra 1980.
30. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 61 (1979/80) om regjeringens arbeid med gjennomføring av Stortingets vedtak om utbygging av Altavassdraget.

Stortinget vedtar at Den norske stats oljeselskap A/S utøver sin opsjon på deltakelse med 12,5 prosent i utbyggingen av Olafeltet på blokk 7/12.

Rammen for tilskott til skipsverft ved bygging og ombygging av skip økes med 250 mill. kroner til 495 mill. kroner. Samtidig økes rammen for pristilskott ved bygging av skip for norske redere med 30 mill. til 300 mill. kroner.

Juni

1. Prøveboring etter olje og gass nord for 62. breddegrad settes i gang. Boreriggen "Treasure Seeker" med Norsk Hydro som operatør, starter virksomheten på Tromsø-flaket.
5. Odelstinget vedtar regjeringens forslag om å forhøye beskatningen av oljeselskapene fra ca. 69 prosent til vel 81 prosent i gjennomsnitt.
6. Med unntak av Akademikernes Fellesorganisasjon og Norsk Lærerlag vedtar lønnstakerorganisasjonene til de statsansatte forslaget til lønnsoppgjør.

Stortinget godkjenner avtalen med Island om Jan Mayen.
11. Stortinget fastsetter inntektsrammen for jordbruksoppgjøret per 1. juli til 1 450 mill. kroner. Partene i oppgjøret blir anmodet om å forhandle seg fram til en fordeling av totalrammen på priser og tiltak innen 10. juli 1980.

Stortinget bevilger 550 mill. kroner i inntektsstøtte til fiskeriene for perioden mai - desember 1980 og bestemmer dermed statens endelige bidrag i 1980 til fiskerioppgjøret. Tidligere har Stortinget bevilget 850 mill. kroner i fiskeristøtte for perioden januar-april, slik at samlet støtte for 1980 kommer opp i 1 400 mill. kroner. Dette er det største beløp som noen gang er gitt i støtte til denne næringen i løpet av ett år.

Stortinget vedtar forhøyelse av minstepensjonen for enslige med 1 500 kroner til 24 836 kroner på årsbasis.

14. Boreplattformen "Ross Rigg" begynner prøveboring for Statoil på Tromsø-flaket.
24. Rikslønnsnemnda avsier kjennelse i tvisten mellom staten og Akademikernes Fellesorganisasjon, og fastslår at den tariffavtale som tidligere er inngått mellom staten og de øvrige organisasjonene til statsansatte, også skal gjelde for AF.
25. Forslaget til lønnsoppgjør mellom LO og N.A.F. vedtas etter uravstemning.
27. Forskriftene for innteksreguleringsloven vedtas i Statsråd.

Regjeringen beslutter å ta i bruk tvungen lønnsnemnd overfor lærerne.

Juli

8. Partene i jordbruksoppgjøret kommer fram til at om lag halvparten av den totale ramme på 1 450 mill. kroner skal dekkes ved prisøkninger.
18. Regjeringen vedtar endringer i prisforskriftene som regulerer hvordan lønnstillegg kan tas igjen i økte priser.
31. Rikslønnsnemnda avviser lønnskravet fra Norsk Lærerlag. Den økonomiske ramme for oppgjøret fastsettes til 14,9 prosent for lærerne og 13,6 prosent for førskolelærerne.

September

5. Bankene får adgang til å heve rentene med inntil 1/2 prosent på kortsiktige utlån, og inntil 1 prosent på mellomlange og langsiktige utlån.
7. Arbeiderpartiets landsstyremøte vedtar å gi regjeringen fullmakt til å forhandle med USA om forhåndslagring av tungt militærutstyr i Norge.

Oktober

6. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1981 viser en samlet utgiftsside (ekskl. utlån) på 104,7 mrd. kroner, en økning på 13,2 prosent i forhold til vedtatte bevilgninger for 1980. Inntektene for 1981 anslås til 100,5 mrd. kroner og overskottet før lånetransaksjoner til 10,0 mrd. kroner mot 1,7 mrd. kroner for 1980. De beregnede oljeinntekter i form av skatter og avgifter stiger med nær 11 mrd. kroner til 28,7 mrd. kroner i 1981. Regjeringen foreslår å heve progresjonsgrensene for inntektsskatten med 10 prosent og sette ned marginalskattesatsene med 5 prosentenheter fra og med det andre progresjonstrinnet (dvs. kr 41 000 i skatteklasse 1 og kr 60 000 i klasse 2). Samtidig økes barnetrygden for første barn med kr 552 på årsbasis, mens satsen for hvert av de seinere barn etter forslaget skal heves med kr 192 i 1981. Inntektstapet som følge av disse tiltakene - om lag 5 300 mill. kroner - finansieres ved en overgang til indirekte beskatning. Særavgiftene foreslås økt med til sammen 1 900 mrd. kroner, og forbrukssubsidiene og momskompensasjon på matvarer foreslås redusert med til sammen 1 000 mill. kroner. For å motvirke stigende underskott i statens forretningsdrift foreslås økninger i transporttakstene og statskraftprisene.

Regjeringen er innstilt på å foreslå at ferien utvides til 5 uker for alle og 6 uker for de over 60 år med virkning for ferien i 1982. Regjeringen mener også det bør nedsettes en bredt sammensatt skattekommisjon som bl.a. skal arbeide for en forenkling av skattesystemet.

I nasjonalbudsjettet for 1981, som legges fram sammen med statsbudsjettet, regnes det med en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på 1,0 prosent fra 1980 til 1981 (2,0 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet), mens stigningen fra 1979 til 1980 blir anslått til 4,1 prosent (1,6 prosent utenom sjøfart og oljevirkosomhet). Det private konsumet ventes å øke med 2,0 prosent fra 1980 til 1981, og økningen i bruttoinvesteringene i fast realkapital anslås til 3,5 prosent. For eksportvolumet av varer og tjenester regnes det med en nedgang på 0,5 prosent fra 1980 til 1981, mens samlet import ventes å øke med 3,2 prosent.

En egen aksjonsplan for Nord-Norge legges fram sammen med statsbudsjettet. I aksjonsplanen foreslår regjeringen å sette ned arbeidsgiveravgiften fra 12,6 prosent til 8,6 prosent i

Nord-Troms og Finnmark. Andre forslag i aksjonsplanen omfatter bl.a. økte og nye tilskott til fiskerinæringen og økte innvilgningsrammer for statsbankene til fiskeri- og landbruksnæringene og til industri i Nord-Norge.

Trygdebudsjettet for 1981, som legges fram sammen med statsbudsjettet, er gjort opp med en utgiftsside på 42,0 mrd. kroner, en økning på 14,4 prosent i forhold til vedtatt budsjett for 1980. I forslaget blir minstepensjonistene lovet en noe bedre inntektsutvikling enn gjennomsnittet for lønnstakerne.

28. Stortinget vedtar skatteavtaler med Storbritannia og Sovjetunionen. Avtalene skal forhindre dobbeltbeskatning og skatteunndragelse.
30. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 54 (1979/80) om Norges framtidige energibruk og -produksjon. Dette er den tredje energimelding som blir lagt fram for Stortinget i løpet av en 10-årsperiode. Meldingen inneholder omfattende oversikter over Norges energisituasjon og beskriver verdens energisituasjon og det internasjonale samarbeidet på energiområdet.

November

6. Finansdebatten starter i Stortinget.
21. Regjeringen vedtar å oppheve den generelle pris- og avansereguleringen, innføre meldeppliktsordninger og stimulere til økt konkurranse. Endringene skal tre i kraft fra 1. januar 1981.
21. Regjeringen vedtar å sette plasseringsplikten i sønorske banker ned fra 60 til 30 prosent.
24. Stortinget vedtar å fjerne arealtilskott til privatfinansierte boliger over 100 kvadratmeter som blir påbegynt etter 1. januar 1981.
28. Stortingets finanskomité legger fram innstillingen om skatter og avgifter for neste år. Samtidig vedtar Odelstinget en rekke endringer i skattelovene. Odelstinget vedtar også en lovendring som gir banker og forsikringselskaper rett til å kreve opplysning om personnummer ved bank- og forsikringsavtaler.

Desember

12. Stortinget behandler Stortingsmelding nr. 54 (1980/81) om industripolitiske retningslinjer for de nærmeste år framover.
17. Salderingsdebatten i Stortinget. De samlede utgifter i statsbudsjettet for 1981 økes med 3 mrd. kroner i forhold til regjeringens opprin-

lige forslag. Inntektsanslagene økes bare med 26 mill. I trygdebudsjettet blir utgiftene økt med 22 mill. kroner, mens inntektsanslagene forblir som i regjeringens opprinnelige forslag.

1981

Januar

1. Den betingede prisstoppen som trådte i kraft 1. februar 1980, avløses av midlertidige forskrifter om meldeplikt for pris- og avanseforhøyelser.

En omfattende endring av skattesystemet trer i kraft. Endringene består i hovedsak av en overgang fra direkte til indirekte beskatning. Inntektskattene reduseres, mens den indirekte beskatningen skjerpes ved at særavgiftene økes samtidig som subsidier og momskompensasjon reduseres.

Mars

12. Forhandlingene mellom LO og N.A.F. tar til. LO legger opp til et inntektsoppgjør med lavtlønnsprofil og opprettholdelse av kjøpekraften på 1980-nivå samt innføring av femte ferieuke med full lønnskompensasjon. Det kreves også en helautomatisk indeksreguleringsklausul. N.A.F. krever opprettholdelse av konkurransevnen overfor utlandet og tilbyr derfor ingen lønnstillegg. Videre krever N.A.F. at det settes et "tak" på lønnsglidningen.
17. LO bryter forhandlingene med N.A.F., og partene blir innkalt til riksmeklingsmannen.
20. Regjeringen foreslår skrittvis innføring av en femte ferieuke. I første omgang utvides ferien med en virkedag fra ferieåret 1. mai 1982 - 30. april 1983. Det tas sikte på at den femte ferieuka skal være innført innen ferieåret 1984-85.
23. Forhandlingene om ny tariffavtale for de statsansatte tar til.

April

1. Det kommer til brudd i meklingen mellom LO og N.A.F. LO utsetter varsel om plassoppsigelser i påvente av resultatet av statsoppgjøret.
3. Inntektsoppgjøret for jordbruket innledes. Jordbrukets representanter legger fram et krav for avtaleperioden 1. juli 1981 - 30. juni 1982, som beregnes til 2 800 mill. kroner.

Diskontojusteringer i utvalgte land i 1981.

Rentesatser etter justeringer

Utvalgte land	Siste justering før 1981	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Storbritannia	24/11-80 -14			12					1)				
Frankrike	31/8-77 -9 ½												
Italia	29/9-80 -16 ½			19									
Vest-Tyskland	2/5-80 -7 ½												
Sambandsstatene	5/12-80 -13					14							13
Japan	6/11-80 -7 ¼			6 ¼									
Sverige	18/1-80 -10	12									11		
Danmark	27/10-80 -11												
Sveits	28/2-80 -3		4			5				6			

1) Minimum lending rate suspendert.

Kilde: Norges Bank.

6. N.A.F. stevner LO for Arbeidsretten for å få klarlagt hva som ligger i begrepet lønnsglidning.
8. Regjeringen legger fram melding om langtidsprogrammet 1982-85. Dette legger "vekt på emner der mål og virkemidler går på tvers av de tradisjonelle sektorgrensene, slik at programmet kan bidra til å sette enkeltsaker og sektorplaner inn i bedre sammenheng".

Regjeringen vurderer 1980-årene til å bli "den vanskeligste økonomiske perioden i verden siden den annen verdenskrig". For å løse Norge gjennom perioden legges det opp til en balansert penge- og finanspolitikk sammen med en aktiv inntektspolitikk basert på et nært og omfattende samarbeid mellom myndighetene og organisasjonene. Videre legges det vekt på tiltak som stimulerer mobiliteten i arbeidsmarkedet, og en næringspolitikk som gir den nødvendige strukturendring mellom næringene.

For utviklingen i makroøkonomiske hovedstørrelser legger regjeringen fram tre alternative utviklingsbaner: en høy, en midlere og en lav. Den midlere regner med en vekst i volumet av nasjonalproduktet på 2,6 prosent per år i gjennomsnitt for perioden 1981-85. For innenlandsk bruk av varer og tjenester regnes det med en volumvekst på 3,5 prosent per år i gjennomsnitt. Det understrekes at "det er betydelig usikkerhet knyttet" til den økonomiske utvikling som ligger til grunn for disse anslagene.

10. Regjeringen går inn for en refinansiering av A/S Sydvaranger ved kapitaltilførsel på i alt 310 mill. kroner og statsgarantier for utenlandslån på om lag 312 mill. kroner. Videre

foreslås at Industridepartementet får en garanti-fullmakt på 100 mill. kroner i reserve i tilfelle ny krise. Det foreslås også et tilskudd til Norddeutsche Ferrowerke GmbH på 150 mill. kroner i 1981. A/S Sydvaranger eier 74,9 prosent av aksjene i dette selskapet i forbindelse med gassanlegget i Emden.

Samtidig går regjeringen (St.prp. nr. 123) inn for å bygge ut det nåværende elektrolyseverk til DNN Aluminium A/S i Tyssedal til om lag 60 000 tonn. Egenkapitalen foreslås utvidet med 400 mill. kroner hvorav 50 mill. kroner bevilges i 1981.

24. Regjeringen går inn for en framlagt fusjonsavtale mellom Årdal og Sunndal Verk A/S og A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker. Til sammen hadde de to selskaper i 1980 et salg på 4,4 mrd. kroner og sysselsatte om lag 10 500 personer ved utgangen av året.
30. Riksmeklingsmannen legger fram meklingsforslag i statsoppgjøret. Det anbefales av partene og inneholder følgende hovedpunkter:
 - Forslaget har en økonomisk ramme som innebærer en vekst i gjennomsnittlig årslønn fra 1980 til 1981 på 10,5 prosent eller 9 286 kroner. Av dette utgjør 2 prosentpoeng kompensasjon for mindre lønnsutvikling i forhold til den private sektor i tidligere år.
 - Det blir opprettet en halvautomatisk indeks-klausul. Den gir rett til forhandlinger om lønnsregulering dersom konsumprisindeksen per 15. september 1981 overstiger 126,5 poeng. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i den generelle økonomiske situasjon med særlig vekt på landets konkurranseevne overfor utlandet og utviklingen i disponibel

realinntekt fra 1980 til 1981. Dersom det ikke oppnås enighet gjennom forhandlinger, skal spørsmålet om indeksregulering avgjøres av rikslønnsnemnda.

30. LO reiser motsøksmål mot N.A.F. i spørsmål om lønnsglidning. Se 6. april.

Mai

8. Norske Kommuners Sentralforbund og de kommuneansattes organisasjoner anbefaler et forslag tilsvarende det en har kommet til i statsoppgjøret:
- Forslaget har en økonomisk ramme på 12 1/4 prosent.
 - Det blir opprettet samme halvautomatiske indeksklusul som for statsansatte.
12. Statens tilbud til jordbruket har en økonomisk ramme på 1 500 mill. kroner. Tilbudet gjelder avtaleperioden 1. juli 1981 - 30. juni 1982.

Primærreservekrav for banker i 1981

(Primærreserve i prosent av beregningsgrunnlaget)

	Sørnorske ¹⁾ forretnings- banker	Sørnorske ¹⁾ spare- banker
f.o.m. 1. september 1980	13	10
f.o.m. 1. april 1981	10	10
f.o.m. 15. mai 1981	8	8
f.o.m. 16. november 1981	10	10

¹⁾ Nordnorske banker er ikke pålagt spesielle krav til primærreserver i henhold til kredittloven av 25. juni 1965, §§ 4-6.
Kilde: Norges Bank.

12. Stortinget drøfter St.meld. nr. 54, 1980-81 om "Industripolitiske retningslinjer for de nærmeste år fremover". Målene for industripolitikken er etter regjeringens syn:
- styrket konkurranseevne
 - bedret lønnsomhet i bedriftene
 - et høyt investeringsnivå
 - bedring av produktiviteten og omstillings-
evnen i næringslivet.

Disse mål vil bli søkt oppnådd ved:

- utformingen av den generelle økonomisk politik
- endringer i bedriftsbeskatningen (se 1. juli)
- nedtrapping av de selektive støttetiltak til industrien og overgang til et system hvor det er

"myndighetenes oppgave å trekke opp rammebetingelsene, mens den daglige drift er bedriftenes ansvar".

15. Regjeringen legger fram det reviderte nasjonalbudsjettet for 1981. Det legges her vekt på at pris- og kostnadsstigningen er blitt "klart høyere enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet". De sentrale lønnsoppgjør ser imidlertid ut til å "kunne gi en utvikling i lønnskostnadene som ikke avviker for meget fra gjennomsnittet for våre handelspartnere". Videre ser den sosiale profil ut til å bli akseptabel og derfor justerer regjeringen ikke skattesatsene for inneværende år.

Regjeringen legger opp til en strammere finanspolitikk for å motvirke pris- og kostnadspresset. Dette blir gjort ved at en minst mulig gir tilleggsbevilgninger som kompensasjon for høyere pris- og kostnadsstigning.

Regjeringen foreslår at Distriktenes utbyggingsfond kan ta opp lån for 400 mill. kroner i tillegg til tidligere godkjente låneopptak på til sammen 5 600 millioner.

21. Meklingen mellom LO og N.A.F. tar til på ny.
22. Regjeringen innfører direkte regulering av den enkelte forretnings- og sparebank etter kredittlovens § 8 om tilleggsreserver. Fra og med 1. september 1981 får den enkelte bank ikke øke sine utlån med mer enn 9 prosent i forhold til året før, uten å plassere et beløp tilsvarende overskridelsen i tilleggsreserver.

Arbeidsrettens kjennelse i saken om lønnsglidning faller. Kjennelsen går ut på at en står overfor en interessetvist mellom partene og ikke en rettstvist. Arbeidsretten kan derfor ikke avgjøre spørsmålet. Det kommer da til brudd i meklingen mellom LO og N.A.F. LO varsler arbeidsstans for 250 000 arbeidstakere. Regjeringen varsler at den vil bruke tvungen voldgift.

23. Det oppnås enighet mellom staten og jordbrukets organisasjoner i jordbruksoppgjøret. Hovedelementene er:
- En inntektsramme på 1 900 mill. kroner for avtaleperioden 1. juli 1981 - 30. juni 1982.
 - Kompensasjon for økte kraftfôrpriser på i alt 518 mill. kroner.
 - En indeksklusul tilsvarende den i statsoppgjøret.

Om lag halvparten av oppgjøret blir dekket over statsbudsjettet og halvparten gjennom markedsprisene.

29. Stortinget vedtar lov om endring i bedriftsbeskatning. Lovendringen tar sikte på å dempe bedriftsbeskatningen. Hovedelementer er nedtrapping av investeringsavgiften (se 1. juli), endring av fondsavsetningsordningen og avskrivningsreglene og spesielle tiltak rettet inn mot små og mellomstore bedrifter. Endringene er beregnet å koste i alt 455 mill. kroner i 1981, 1 530 mill. kroner i 1982 og 1 355 mill. kroner i 1983.

Juni

1. Statoil setter ned prisen på Statfjordolje med om lag 4 USD per fat til om lag 36 USD per fat.
5. Stortinget vedtar lov om tvungen voldgift i oppgjøret mellom LO og N.A.F.

Stortinget drøfter St.meld. nr. 53, 1979-80 "Om virksomheten på norsk kontinentalsokkel". Etter regjeringens syn er nasjonal styring og kontroll med virksomheten et hovedmål, og dette forutsetter:

- statlig engasjement i alle sider av virksomheten
 - fornorskning av virksomheten
 - full handlefrihet med hensyn til tidspunkt for utbygging, omfang av produksjonen og disponering av petroleumssressursene.
20. Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger, og hovedelementene er:
- Et generelt tillegg på 74 øre per time fra 1. april.
 - Lavtlønnstillegg fra 1. april varierende fra 75 øre for timefortjenester lavere enn 85 prosent av gjennomsnittet for industrien til 25 øre for timefortjenester mellom 85 prosent og 90 prosent av gjennomsnittet.
 - Per 1. oktober skal det gis lønnstillegg i henhold til 85 prosentregelen om lavtlønnsbransjer i meklingsmannens vedtatte forslag fra tariffoppgjøret 1980. Bedriftene bidrar til denne ordningen med et tillegg som svarer til halvparten av de samlede kostnader av denne ordning. Den andre halvpart dekkes av de ansatte som trekkes 35 øre per time fra 1. april 1981.

– Et tak på lønnsglidningen for perioden fra og med 1. april 1981 til og med 31. mars 1982. Ved bedrifter hvor det i dag i henhold til gjeldende overenskomst, tariffavtale eller fast praksis i løpet av nevnte periode kan foretas vurdering og eventuell regulering av fortjenestenivået, kan det gis et tillegg hvis bedriftens produktivitet utvikling og reelle økonomiske stilling gir grunnlag for det. Tillegget kan maksimalt være 150 øre per time i gjennomsnitt for de arbeidstakerne som omfattes av vurderingen.

– En indeksklausul tilsvarende den i statsoppgjøret.

Juli

1. Den generelle satsen for investeringsavgift på 13 prosent endres til 10 prosent. Endringen er beregnet å koste om lag 415 mill. kroner i 1981, 880 mill. i 1982 og 940 mill. kroner i 1983.
3. LO støvner rikslønnsnemndas kjennelse om tak på lønnsglidningen inn for Arbeidsretten. Kjennelsen kreves dømt tariffstridig.

August

6. For å dempe prisstigningen og å unngå et indeksoppgjør legger regjeringen fram følgende tiltak:
 - Det innføres pris- og avansestopp med virkning fra 3. august og ut 1981.
 - Det gis fradrag i skatten beregnet av pensjonsgivende inntekt etter følgende satser:
 - av de første 100 000 kroner 0,5 pst.
 - av de neste 50 000 kroner 0,3 pst.
 - av det overskytende beløp 0,0 pst.
 - Ytelsene i folketrygden og særfradrag for pensjonister vil bli regulert etter drøftinger med pensjonistenes organisasjoner.
11. Arbeidsretten avviser LOs krav om at rikslønnsnemndas kjennelse om tak på lønnsglidningen må dømmes tariffstridig.

September

13. Sverige devaluerer kronen med 10 prosent overfor en kurv av valutaer.

Oktober

2. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1982 viser en samlet utgiftsside (ekskl. utlån) på 139,3 mrd. kroner. Dette representerer en øk-

ning på 11,7 prosent i forhold til de vedtatte bevilgningene for 1981. Inntektene for 1982 anslås til 149,7 mrd. kroner eller en økning på 11,1 prosent. Overskudd før lånetransaksjoner anslås derved til 10,4 milliarder og er nær uforandret fra året før. De beregnede oljeinntekter til staten i form av skatter og avgifter, er 29,4 mrd. kroner. Overskudd før lånetransaksjoner korrigerert for oljeskatter blir således anslått til -19 mrd. kroner mot -18,6 mrd. kroner året før.

Regjeringen foreslår opphevelse av det særskilte fradraget i skatt som ble innført i samband med indeksoppjøret høsten 1981. Videre foreslås en justering av progresjonsgrensene med vel 10 prosent for inntekter opp til 96 000 i klasse 1 og 118 000 i klasse 2. Grensene heves mindre for høyere inntekter og klart mer for lavere inntekter i klasse 1. Klassefradragene blir justert fra 8 500 til 9 500 i klasse 1 og fra 17 000 til 19 000 i klasse 2. Medlemspremien til folketrygden økes med 0,4 prosentenheter fra 5,3 til 5,7 prosent av lønnsinntekt og fra 10,2 til 10,6 prosent av næringsinntekt. Arbeidsgiverne må etter forslaget betale også de fire siste dagene i arbeidsgiverperioden. Samtidig økes barnetrygden med kr 504 på årsbasis for første barn og med kr 396 for andre og tredje. For fjerde barn og over økes satsene med kr 504 for hvert barn. Særfradraget for eldre og uføre justeres slik at minstepensjonistene ikke får skatt.

Inntektstapet som følge av disse tiltakene, anslått til 1 425 mill. kroner, motvirkes bare delvis av 620 millioner i økte særavgifter. Da 470 mill. kroner av skattejusteringene faller på kommunene og fylkeskommunene blir svekkelsen av stats- og trygdebudsjettet på 335 mill. kroner.

Nasjonalbudsjettet for 1982 legges fram samtidig som statsbudsjettet. I nasjonalbudsjettet regner regjeringen med en svak nedgang i volumet av bruttonasjonalprodukt på 0,1 prosent fra 1981 til 1982. For samlet produksjon utenom sjøfart og oljevirkosomhet venter regjeringen en økning på 1,6 prosent. Vekstanslagene er om lag de samme som fra 1980 til 1981. Det private konsum er i nasjonalbudsjettet anslått til å øke med 1,0 prosent fra 1981 til 1982, og bruttoinvesteringene i fast realkapital ventes å gå ned med 0,1 prosent. For eksportvolumet av varer og tjenester regner regjeringen med en

nedgang på 0,3 fra 1981 til 1982, mens samlet importvolum ventes å øke med 6,2 prosent.

4. Det blir foretatt justeringer av valutaer innenfor EMS. Vesttyske mark og nederlandske gylden revalueres med 5,5 prosent. Franske franc og italienske lire devalueres med 3 prosent.
14. Regjeringen Willoch tiltrer.
30. Regjeringen går (St.prp. nr. 33) inn for å omgjøre vedtaket om fusjon av Årdal og Sunndal Verk A/S og A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker.

November

1. Statoil setter opp prisen på Statfjordolje fra om lag 36 USD til om lag 37,50 USD.
4. Regjeringen Willoch legger fram sitt reviderte budsjett. I forhold til regjeringen Brundtlands budsjett svekkes inntektssiden med 1 430 mill. kroner som følge av justering av progresjonsgrensen i statsskatten. Progresjonstrinnene foreslås justert fullt ut også for inntekter over 96 000 i klasse 1 og 118 000 i klasse 2 (se forslag til statsbudsjett 2. oktober). Det innføres også et nytt progresjonstrinn for inntekter over 250 000 i klasse 1 og 272 000 i klasse 2. Samtidig økes medlemsavgiften til folketrygden med 0,4 prosent, mens begrensingsregelen på 12 ganger grunnbeløpet gjeninnføres. Satsene for sparing med skattefradrag økes til 4 000 i klasse 1 og 8 000 i klasse 2. På utgiftssiden foreslår regjeringen besparelser på 1 144 millioner. Regjeringen ber dessuten om fullmakt til å unnlate å disponere 200 mill. kroner for ikke å svekke budsjettbalansen i forhold til den forrige regjerings forslag.
30. Regjeringen godtar prinsippet i en avtale inngått mellom Garantiinstituttet for skip og borefartøyer, Akergruppen og Hambros Bank om ni av Reksten-rederienes skip. Tapet for staten anslås til om lag 700 mill. kroner.

Desember

3. Norges Fiskarlag og staten blir enige om en totalramme for fiskeriavtalen for 1982 på 950 mill. kroner. Dette er 220 millioner mindre enn for 1981.
4. Regjeringen foreslår å legge ut et indeksregulert spareobligasjonslån på i alt en mrd. kroner. Obligasjonenes verdi skal under den fem år lange løpetiden indeksoppskrives i takt med konsumprisindeksen. Det skal gis en bonus til

dem som ikke innløser sine obligasjoner i løpet av de to første årene. Både bonus og verdistigning i form av indeksoppskrivning skal være skattefri.

Regjeringen vedtar salderingsproposisjonen. I forhold til Nasjonalbudsjettet (se 2. oktober) går statens inntekter ned med 2,1 mrd. kroner til 147,6 mrd. kroner. Av dette er 1,3 milliarder reduserte oljeskatter. Utgiftene reduseres med 0,8 mrd. kroner. I alt blir derfor overskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter uforandret.

1982

Januar

1. Pris- og avansestoppene som ble innført 3. august 1981, blir avløst av en begrenset meldepliktordning for prisøkninger. Meldeplikten gjelder bare pris- og avanseøkninger på veiledende salgspriser.
12. Produktivitetskampanjen for statsansatte begynner.

Februar

1. Staten legger ut spareobligasjonen Verdispar '82, til en samlet verdi av en milliard kroner.
9. Statoil setter ned prisen på Statfjordolje med om lag 1,50 USD per fat til om lag 35,50 USD.
19. Regjeringen foreslår å bygge et ilmenittsmelteverk i Tyssedal i stedet for å modernisere alu-

miniumsverket. Til igangsetting av utbyggingprosjektet foreslås det å bevilge 100 mill. kroner.

22. Danmark devaluerer med 3 prosent.
26. Forhandlingene mellom Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Mekaniske Verksteders Landsforening tar til. Metallarbeiderforbundet krever en økonomisk ramme for lønnsøkningen fra 1981 til 1982 på 13 prosent og at "taket" på lønnsglidningen erstattes med fri lokal forhandlingsrett. Mekaniske Verksteders Landsforening krever opprettholdelse av konkurransevnen overfor utlandet og tilbyr en økonomisk ramme på 6,5 prosent. MVL vil også opprettholde "taket" på lønnsglidningen.

Mars

4. Statoil setter ned prisen på Statfjordolje med om lag 4 USD til 31,50 USD per fat.
23. Det kommer til brudd i tariffforhandlingene mellom Mekaniske Verksteders Landsforening og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, og partene blir innkalt til riksmeklingsmannen.
26. Regjeringen går inn for å bevilge 150 mill. kroner til dekning av A/S Norsk Jernverks kapitalbehov for 1982.

April

2. Norsk garantiinstitutt for skip og borefartøyer A/S innfrir garantier knyttet til Nottank-flåten på i alt 161 mill. kroner.

Diskontojusteringer i utvalgte land i 1982

Rentesatser etter justeringer

Utvalgte land	Siste justering før 1982	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Storbritannia	20/8-81 - ¹⁾												
Frankrike	31/8-77 - 9 ½												
Italia	23/3-81 -19								18				
Vest-Tyskland	2/5-80 -7 ½								7		6		5
USA	3/12-81 -12							11,5	11 10,5 10		9,5	9	8,5
Japan	10/12-81 -5 ½												
Sverige	15/10-81 -11			10									
Danmark	27/10-80 -11											10	
Sveits	2/9-81 -6			5,5					5				4,5

¹⁾ Minimum lending rate suspendert.

Kilde: Norges Bank.

14. De delene av forsikringselskapene Storebrand-Idun og Norden som omfatter skadeforsikring, foreslås slått sammen. Det arbeides videre med planer for sammenslåing av de delene som omfatter livsforsikring.
19. Riksmeklingsmannen legger fram et meklingsforslag i oppgjøret mellom Mekaniske Verksteders Landsforening og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Det anbefales av partene og inneholder følgende hovedpunkter:
- Den generelle rammen er et timelønnstillegg på kr 2 fra 1. april 1982. Dette gir en lønnsøkning på 7 prosent fra 1981 til 1982 når en ser bort fra lønnsglidninger gjennom 1982.
 - Avtaleforslaget inneholder ikke noe tak på lønnsglidningen, men det er tatt med en bestemmelse om at lokale lønnsforhandlinger skal begrenses til en gang i året. Det skal være den enkelte bedrifts økonomi som danner grunnlaget for de lokale lønnsforhandlingene.
- Denne avtalen ble i høy grad retningsgivende for det videre lønnsoppgjøret.
21. Norsk Transportarbeiderforbund går til streik samtidig som det varsles lockout for medlemmene i Norsk Rutebilarbeiderforbund.
22. Norsk garantiinstitutt for skip og borefartøyer A/S innfrir garantier knyttet til Knut Knudsen OAS - Haugesund, på i alt 263 mill. kroner.
26. Riksmeklingsmannen legger fram meklingsforslag for hotell- og restaurantnæringen. Det anbefales av partene og inneholder disse hovedpunkter:
- Et generelt timetillegg på kr 2 fra 1. april.
 - Fra 1. oktober gis et lavtlønnstillegg på kr 1,40. Dette forventes å bringe timelønnen opp i 85 prosent av gjennomsnittlig timelønn i industrien.
- Denne avtalen ble retningsgivende for det videre lønnsoppgjør i de typiske lavtlønnsområder.

Mai

5. Transportarbeiderforbundet avblåser den pågående streiken fordi regjeringen har gjort det klart at den vil foreslå bruk av tvungen voldgift (se 14. mai).
7. Regjeringen legger i Stortingsmelding nr. 86 (1981-82) fram det reviderte nasjonalbudsjettet for 1982 og endringer i langtidsprogrammet for 1982-1985. I det reviderte nasjonalbudsjettet blir prognosene for utviklingen fra 1981 til 1982 til dels betydelig endret i forhold til det nasjonalbudsjettet som ble lagt fram høsten 1981. I stedet for den ventede vekst på 0,5 prosent i disponibel realinntekt for Norge, ventes nå en nedgang på 2,5 prosent. Den viktigste årsaken til revisjonen er fallet i oljeprisene fra høsten 1981 til våren 1982. Videre regner en med at den forventede konjunkturoppgangen i Vest-Europa både forsinkes noe og blir mer moderat enn tidligere antatt. Anslaget for veksten i den tradisjonelle vareeksporten justeres derfor ned fra 4 prosent til 1,5 prosent. For bruttonasjonalproduktet legger man nå til grunn en nedgang på 1,4 prosent fra 1981 til 1982 mot den tidligere anslåtte nedgang på 0,1 prosent.
- Også i delen om langtidsprogrammet for 1982-1985 foretar regjeringen en betydelig nedjustering av anslagene for utviklingen i makroøkonomiske hovedstørrelser. Svikten i ventet utvikling både for produksjon og inntekter skriver seg særlig fra:
- reduserte inntektsanslag fra petroleumsvirksomheten
 - de dårligere internasjonale konjunkturer
 - en sterkere kostnadsvekst i Norge enn hos våre viktigste handelspartnere
- For å møte disse problemene legger regjeringen opp til en økonomisk politikk etter følgende retningslinjer:
- lette i person- og bedriftsbeskatningen
 - en stram finanspolitikk
 - en kredittpolitikk som bidrar til høye investeringer med god avkastning i det private næringsliv
 - en pris- og inntektspolitikk basert på økt konkurranse og mer kostnadsriktige priser
 - arbeidsmarkedspolitiske tiltak for å bedre produktivitet og mobilitet
 - økt vekt på tiltak for å bedre tilbudssiden i økonomien.

Primærreservekrav for banker i 1982

(Primærreserve i prosent av beregningsgrunnlaget)

	Sørnorske ¹⁾ forretnings- banker	Sørnorske ¹⁾ spare- banker
f.o.m. 16. november 1981	10	10
f.o.m. 1. mai 1982	8	8
f.o.m. 1. juli 1982	12	8,5
f.o.m. 1. november 1982	8	6
f.o.m. 1. januar 1983	7	7

¹⁾ Nordnorske banker er ikke pålagt spesielle krav til primærreserver i henhold til kredittloven av 25. juni 1965, §§ 4-6.

Kilde: Norges Bank.

13. Inntektsoppgjøret for jordbruket innledes.

Jordbrukets representanter legger fram et krav for avtaleperioden 1. juli 1982 - 30. juni 1983 som beregnes til en økning av totalrammen på 2 500 mill. kroner.

14. Stortinget vedtar lov om tvungen voldgift i transportkonflikten.**18. Stortinget bevilger 52 mill. kroner til dekning av statens andel av kapitaløkningen ved Tofte Cellulosefabrikk A/S & Co.****21. Statens tilbud i jordbruksoppgjøret har en økonomisk ramme på 1 050 mill. kroner (se også, 13. mai).****29. Det oppnås enighet mellom staten og jordbrukets organisasjoner om inntektsrammen for jordbruksoppgjøret:**

- En inntektsramme på 1 500 mill. kroner for avtaleperioden 1. juli 1982 - 30. juni 1983.
- Kompensasjon for økte kraftfôrpriser på i alt 147,5 mill. kroner.

Om lag 58 prosent av økningen i totalrammen forutsettes dekket gjennom økte priser og resten ved økte bevilgninger over statsbudsjettet. Jordbrukets organisasjoner kom seinere ikke fram til enighet om fordeling av totalrammen seg imellom. Fordelingen ble derfor avgjort av Stortinget.

Juni**1. Staten legger ut en ny beholdning av spareobligasjonen Verdispar '82, denne gang til en verdi av 1 150 mill. kroner.**

Statoil setter opp prisen på Statfjordolje fra om lag 31,50 USD til om lag 34,00 USD, og prisen på Ekofisk-olje settes opp med om lag 2,75 USD til 34,00 USD per fat.

11. Lov om sparing i aksjefond for personlige skattytere vedtas med virkning fra 1. januar 1982. Hovedinnholdet er:

- Fradrag fås bare for innskudd i aksjefond.
- Plasseringene skal fortrinnsvis skje i norske aksjer og verdipapirer.
- Ordningen er selvstendig i forhold til annen sparing med skattefradrag.
- Maksimalt fradrag i skatt er 40 prosent av kr 2 000 i skatteklasser 1.
- Bindingstiden er 5 år og en behøver ikke skyte inn samme beløp hvert år.

14. Det blir foretatt justeringer av valutakursene i EMS. Vesttyske mark og nederlandske gylden revalueres med 4,25 prosent. Franske franc devalueres med 5,25 prosent og italienske lire med 2,75 prosent.**17. Medlemmer av Norges Ingeniørorganisasjon - NITO, Norske Sivilingeniørers Forening og Norske Arkitekters Landsforening går til streik i kommunene og fylkeskommunene.****22. Staten og de statsansattes organisasjoner kommer fram til et anbefalt forslag:**

- Et generelt lønnstillegg på 8,3 prosent fra 1. mai 1982.
- Det skal gjennomføres nye forhandlinger for annet avtaleår.

30. Handel og Kontor i Norge og Handelens Arbeidsgiverforening blir enige om ny tariffavtale. Det gis et generelt lønnstillegg på kr 625,00 per måned. Dette tilsvarer en lønnsøkning på om lag 10,1 prosent. Enighet oppnås også mellom Handel og Kontor i Norge og N.A.F.**Juli****1. Takstplikten oppheves for aksjeleiligheter og boliger i frittstående borettslag.****22. Rikslønnsnemnda avsier kjennelse i transportarbeiderkonflikten:**

- Det gis generelle lønnstillegg på kr 2,00 per time.
- Normallønnsatser for laste- og lossearbeidere og langtransportarbeidere økes med kr 2,50 per time.

August

2. Vektgrunnlaget for den norske valutakurven endres. Dollarens andel reduseres fra 25 til 11 prosent. Overgang til den nye valutakurven innebærer en de facto devaluering på om lag 3 prosent.
3. Vinmonopolets Arbeiderforening tar ut sine Oslo-medlemmer i streik. Lønnskravet er på 17,2 prosent, og foreningen krever overgang til samme arbeidstid som for funksjonærene.

September

1. Et nytt takstsystem innføres for boliger tilknyttet boligkooperasjonen. Taksten skal nå i sterkere grad følge utviklingen i byggeprisene. Det nye systemet innebærer en gjennomsnittlig takstøkning på om lag 100 prosent.
3. Regjeringen vurderer den økonomiske situasjonen "verden befinner seg i" til å være "den kanskje alvorligste økonomiske krise siden krigen". Med bakgrunn i denne situasjonen og svekkelsen i den norske konkurranseevnen foreslår regjeringen følgende tiltak for å begrense arbeidsledigheten høsten og vinteren 1982-83:
 - Nytte ytterligere 171 mill. kroner til arbeidsmarkedstiltak i 1982.
 - Framskynde utløsningen av 4. kvartalskvoten for visse typer lån i Husbanken, Kommunalbanken, Industribanken og Håndverks- og småindustrifondet.
 - Oppheve regelen som ble innført for 1982 om at ledige stillinger i staten skal stå ubesatt i fire måneder.
 - Heve rentesubsidiesatsen ved innenlandsleveringer av skip med 1 prosentenh.
6. Den norske kronen devalueres med 3 prosent.
10. Norsk garantiinstitutt for skip og borefartøyer A/S innfrir garantier på 110 mill. kroner knyttet til rederiet Sigurd Herlofson & Co A/S. Ved utgangen av 1982 var totale utbetalinger gjennom året kommet opp i 635 mill. kroner. Samlede utbetalinger i alt var da om lag 1 750 mill. kroner. Garantiansvaret var ved årsskiftet om lag 240 mill. kroner.

Oktober

6. Finske mark devalueres med 4 prosent.
Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1983 viser en samlet utgiftsside (ekskl. utlån) på 156,2 mrd. kroner. Dette representerer en øk-

ning på 12,1 prosent i forhold til de vedtatte bevilgningene for 1982. Inntektene for 1983 anslås til 165,7 mrd. kroner, eller en økning på 11,9 prosent. Overskudd før lånetransaksjoner anslås derved til 9,5 mrd. kroner mot 7,6 mrd. kroner året før. De beregnede oljeinntekter til staten i form av skatter og avgifter er 28,1 mrd. kroner, eller om lag det samme som i 1982. Overskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter blir således anslått til -18,6 mrd. kroner mot -19,3 mrd. kroner året før.

Regjeringen foreslår opphevelse av det særskilte fradraget i skatt som ble innført i 1982. Videre foreslås en justering av progresjonsgrensene med vel 10 prosent for inntekter opp til 95 000 i klasse 1 og 120 000 i klasse 2. Grensene heves mindre for høyere inntekter. De marginale skattesatsene i den ordinære inntektsskatt til staten reduseres med 2 prosentpoeng. Medlemspremien til folketrygden holdes uforandret lik 5,7 prosent av lønnsinntekt og 10,6 prosent av næringsinntekt. Det blir også innført et særskilt inntektsfradrag for inntektstakere i Finnmark og Nord-Troms. Fradraget settes til kr 2 000 i skatteklasser 1 og kr 4 000 i skatteklasser 2. Barnetrygden økes med 14,5 prosent som et veiet gjennomsnitt og særfradraget for eldre og uføre justeres slik at minstepensjonistene ikke blir beskattet.

Inntektstapet som følge av disse tiltakene i den direkte personbeskatning blir anslått til 4 360 mill. kroner på de offentlige budsjetter i 1983. Nye regler for bedriftsbeskatningen fører til et inntektstap på i alt 620 mill. kroner slik at inntektstapet i alt blir på 4 980 mill. kroner. Dette motvirkes bare delvis av 997 mill. kroner i økte særavgifter.

Nasjonalbudsjettet for 1983 legges fram samtidig med statsbudsjettet. I nasjonalbudsjettet regner regjeringen med en oppgang i volumet av bruttonasjonalproduktet på 0,8 prosent fra 1982 til 1983. For samlet produksjon utenom sjøfart og oljevirkosomhet venter regjeringen en økning på 1,6 prosent. Vekstraten fra 1981 til 1982 var på 0,6 prosent. Det private konsum er i nasjonalbudsjettet anslått til å øke med 1,5 prosent fra 1982 til 1983. Det samme gjelder bruttoinvesteringene i fast realkapital. For eksportvolumet av varer og tjenester regner regjeringen med en oppgang på 2,3 prosent fra 1982 til 1983, mens samlet importvolum ventes å øke med 5 prosent.

8. Den svenske kronen devalueres med 16 prosent.
10. Finske mark devalueres på nytt, denne gang med 6 prosent.
13. Operatøransattes Forbund går til streik på de faste installasjonene i Nordsjøen, trass i at regjeringen varsler at den vil foreslå tvungen lønnsnemnd.
18. Streiken i Nordsjøen avblåses etter at Stortinget har vedtatt lov om tvungen lønnsnemnd.

Som tillegg til statsbudsjettet godkjennes i statsråd en rekke tiltak med sikte på å redusere skadevirkningene av devalueringene i Sverige og Finland. Tiltakene gjelder blant annet:

- Enkelte ikke-aktiverbare driftsmidler fritas for investeringsavgift.
- Arbeidsgiveravgiften reduseres med 1 prosent fra 1. januar 1983 i avgiftssonene 2, 3 og 4.
- Elektrisitetsavgiften reduseres midlertidig for enkelte bransjer.
- Timeverksstøtten til enkelte arbeidsintensive bransjer økes med 1 krone fram til utgangen av 1983. Ordningen utvides til å omfatte trevareindustri.

Totalt innebærer tiltakene lettelser for næringslivet på om lag 1 130 mill. kroner samlet for 1982 og 1983.

22. Regjeringen vedtar å innfri en kontragaranti på 105 mill. kroner knyttet til Sydvarangers engasjement i Nord-Deutsche Ferrowerke GmbH i Emden. Samlede utbetalinger for staten og A/S Sydvaranger er med dette kommet opp i om lag 350 mill. kroner.

November

8. Kursen på amerikanske dollar stiger til kr 7,33 på Oslo Børs, en økning på mer enn 26 prosent siden begynnelsen av året.
11. Regjeringen legger fram forslag til endringer i bostøtteordningen. Den viktigste endringen går ut på å basere bostøtteberegningene på et mer bruttopreget inntektsbegrep enn tidligere.

Regjeringen går inn for en kapitaltilførsel til Årdal og Sunndal Verk A/S på 650 mill. kroner. Beløpet foreslås tilført i form av aksjekapital.

19. Til innfrielse av garantiansvar for lån opptatt av Tofte Cellulosefabrikk A/S & Co foreslår regjeringen bevilget i alt 723,5 mill. kroner.

Desember

3. Regjeringen vedtar salderingsproposisjonen. I forhold til det opprinnelige statsbudsjettet (se 6. oktober) går statens inntekter ned med 1,2 mrd. kroner til 164,4 milliarder. Av dette er 0,6 milliarder reduserte oljeskatter. Utgiftene øker med 1,5 milliarder til 157,7 mrd. kroner. I alt øker derfor underskuddet før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter med 2,1 mrd. kroner.
9. Streiken på Vinmonopolet er slutt. Avtaleresultatet avviker ikke vesentlig fra andre avtaler inngått tidligere på året.
14. Stortinget må ensidig fastsette totalrammen for fiskeriavtalen 1983, etter at Norges Fiskarlag og staten for første gang ikke er nådd fram til enighet ved forhandlinger. Totalrammen for fiskeriavtalen er på 1,1 mrd. kroner. En uke seinere blir Fiskarlaget og staten enige om fordelingen av midlene.
17. Distriktsskatteloven endres med virkning fra og med inntektsåret 1982. Midler avsatt etter distriktsskatteloven skal etter de nye reglene plasseres på konto i Norges Bank.

1983

Januar

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr 600 til kr 21 800. For enslige øker minstepensjonen totalt med 2,8 prosent.
11. Entreprenørfirmaet Ingeniør F. Selmer A/S overtar alle aksjer i Ingeniør Thor Furuholmen A/S for 45 mill. kroner. Sammenslutningen blir ett av Norges største foretak med over 6 000 ansatte. Mot slutten av året organiseres eierinteressene i de to selskapene i Selmergruppen A/S.

Februar

10. Stortinget gir frittstående borettslag oppløsningsrett.
18. Med virkning fra 1. februar setter Statoil ned prisen på Statfjordolje fra 33,60 USD til 30,15 USD og prisen på Ekofiskolje fra 34,25 USD til 31 USD per fat.
25. Regjeringen legger fram Stortingsproposisjon nr. 70 om tiltak mot arbeidsledighet. Regje-

ringen foreslår økte bevilgninger til den videregående skolen, lærlingordningen og ekstraordinære sysselsettingstiltak. Etter behandling i Stortinget er bevilgningene til den siste posten økt med totalt 300 mill. kroner.

Mars

8. LO og N.A.F. innleder forhandlingene om regulering av tariffavtalen fra 1982. Etter 3 møter har partene ennå ikke nådd fram til enighet.

Stortinget vedtar å fornye statens garantiansvar overfor Norsk garantiinstitutt for skip og borefartøyer A/S fram til 1. mars 1987 med en ramme på 400 mill. kroner.

14. På OPECs oljeministermøte i London reduseres grunnprisen på olje for første gang i kartellens historie. Prisen senkes fra 34 USD til 29 USD per fat.
21. Bedriftsforsamlingen i Norcem beslutter at sementfabrikken på Slemmestad skal stanse produksjonen av klinker fra midten av 1985. Anslagsvis 150 arbeidsplasser går tapt.
22. EF-landene foretar de mest omfattende justeringer av valutakursene i EMSs historie til nå. Franske franc og italienske lire devalueres med 2,5 prosent og irske pund med 3,5 prosent. Tyske mark revalueres med 5,5 prosent, hollandske gylden med 3,5 prosent, danske kroner med 2,5 prosent og belgiske franc med 1,5 prosent.
30. Med virkning fra 1. mars reduserer Statoil prisen på olje fra Ekofisk og Statfjord med 0,75 USD per fat. De nye prisene blir hhv. 30,25 USD og 29,40 USD.

April

1. Leggingen påbegynnes av gassrørledningen Statpipe, som vil knytte feltene Gullfaks, Heimdal og Statfjord til Kårstø og Ekofisk. Prosjektet er kostnadsberegnet til 20,3 mrd. kroner, og vil være klart til drift ved inngangen til 1986.
11. Riksmeklingsmannen legger fram et meklingsforslag i oppgjøret mellom LO og N.A.F. Forslaget omfatter et generelt tillegg på 40 øre per time fra 1. april, som innebærer en økning på 0,6 prosent fra 1982 til 1983. Med et lønns-overheng på 4,5 prosent og en gjennomsnittlig antatt lønnsглиdning i løpet av 1983 på 2,5 prosent, samt et lite bidrag fra lavtlønnsgarantien,

gir dette en forventet lønnsøkning på 7,7 prosent fra 1982 til 1983.

12. N.A.F. godtar riksmeklingsmannens forslag i oppgjøret mellom LO og N.A.F.
13. LO godtar riksmeklingsmannens forslag i oppgjøret mellom LO og N.A.F.
28. Staten og de statsansattes hovedsammenslutninger samt Norsk lærerlag anbefaler riksmeklingsmannens forslag om et gjennomsnittlig tillegg på 5,6 prosent fra 1. mai. Forslaget har en ramme på 7,5 prosent lønnsvekst fra 1982 til 1983. Forslaget godtas av partene 20. mai.

Mai

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr 800 per år. Samtidig øker satsen for særtillegget til 51,5 prosent for enslige og til 47,5 prosent for hver ektefelle når begge er pensjonister. Minstepensjonen for enslige øker totalt med 5,3 prosent.
6. Regjeringen legger fram det reviderte nasjonalbudsjettet for 1983. Anslaget for produksjon og disponibel realinntekt i 1983 er nedjustert siden nasjonalbudsjettet høsten 1982. Bruttoprodukt for alle næringer utenom utenriks sjøfart og oljevirkosomhet anslås å øke med 1,3 prosent mot 1,6 prosent i nasjonalbudsjettet, og anslaget for oljeinntektene før nedjustering for planleggingsformål er blitt redusert som følge av prisfallet tidligere på året. Den endrede vurderingen av utsiktene for 1983 har sammenheng med den økonomiske utviklingen internasjonalt. Veksten i OECD-området antas å bli svakere enn lagt til grunn i nasjonalbudsjettet, mens prisveksten i området anslås til 5,9 prosent fra 1982 til 1983 mot 7,5 prosent i nasjonalbudsjettet. Regjeringen understreker betydningen av å få til en ytterligere reduksjon i prisveksten i Norge.

Bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak foreslås økt med ytterligere 330 mill. kroner og når med det opp i 2,4 mrd. kroner. Dette er en fordobling i forhold til 1981, og det største beløp som noen gang er avsatt til dette formålet. Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter blir anslått til -22,8 mrd. kroner i 1983, mot -18,6 mrd. kroner i nasjonalbudsjettet.

I revidert nasjonalbudsjett vurderes også den framtidige bankstrukturen i Norge, og Regjeringen går inn for:

- Fusjoner mellom banker skal vanligvis godkjennes, med unntak for fusjoner rundt de tre største forretningsbankene.
- Søknader om filialetablering skal behandles liberalt.
- Utenlandske banker og finansinstitusjoner skal gis tillatelse til å etablere seg i Norge.
- Ved fusjoner mellom forretnings- og sparebanker skal partene selv få avgjøre den fusjonerte bankens organisasjonsform.

Den framtidige bankstrukturen ble senere på høsten behandlet av finanskomiteen, som avga innstilling 30. november.

Juni

3. I en renteerkklæring går Regjeringen inn for en reduksjon i utlånsrentene i forretnings- og sparebankene. Renten på kortsiktige lån skal reduseres fra 14,2 til 13 prosent, og på mellom- og langsiktige fra 12,5 prosent til 12 prosent. Regjeringen forutsetter at rentereduksjonen særlig skal komme næringslivet til gode.
6. Rederiansatte Oljearbeideres Forbund går til streik på de flyttbare oljeriggene i Nordsjøen etter å ha forkastet riksmeklingsmannens forslag til ny avtale.
7. Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går inn i Regjeringen med henholdsvis 4 og 3 statsråder. Kåre Willoch fortsetter som Statsminister.
Stortinget bevilger 620 mill. kroner i tilskudd og lån til statsbedriftene Norsk jernverk, Syd-Varanger og Koksverket.
9. Stortinget avsetter 100 mill. kroner til et fond som skal brukes til å fremme næringsvirksomhet i Odda/Tyssedal-området.
14. Etter brudd i jordbruksforhandlingene mellom Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelag og staten må Stortinget ensidig fastsette inntektsrammen for jordbruksoppkjøret og fordelingen av denne:
 - inntektsrammen er på 790 mill. kroner for avtaleperioden 1. juli 1983 - 30. juni 1984
 - det gis kompensasjon for økte kraftfôrpriser på 205,5 mill. kroner.
 Om lag 58% av totalrammen forutsettes dekket gjennom økte priser og resten ved økte bevilgninger over statsbudsjettet.

16. Streiken i Nordsjøen avblåses etter at Rederiansatte Oljearbeideres Forbund og Norsk Offshoreforening er blitt enige om frivillig voldgift. Voldgiftskjennelsen faller 31. august og gir et generelt tillegg på 3,9 prosent fra 1. april.

Den konkursrammede Tofte Cellulosefabrikk overtas av et nytt selskap, Tofte Industrier A/S. Bak det nye selskapet står Bergen Bank (40%), Norske Skogindustrier (12%) og organisasjoner i skog- og jordbruksamvirket. Overtakelsen kommer i alt på om lag 780 mill. kroner eksklusive omløpsmidler til en verdi av 300 mill. kroner. De nye eierne går i alt inn med 320 millioner i risikokapital, derav en aksjekapital på 250 millioner.

24. Regjeringen innfører direkte utlånsregulering for sparebankene for perioden fra utgangen av september og fram til årsskiftet.

Juli

7. Saga Petroleum's generalforsamling vedtar å utvide aksjekapitalen med 525 mill. kroner. Aksjeutvidelsen skjer dels ved en rettet emisjon mot Volvo Energi og Kværnergruppen og dels ved offentlig tegning. Totalt gir dette Saga Petroleum 604 mill. kroner i ny kapital.
8. Blokkene 31/3, 31/5 og 31/6 på Troll-feltet i Nordsjøen fordeles på Saga Petroleum (6 prosent), Statoil (85 prosent) og Norsk Hydro (9 prosent). Alle de tre selskapene gis operatøran-svar.
22. Regjeringen innfører direkte utlånsregulering for forretningsbankene etter samme retningslinjer som for sparebankene.

August

8. Regjeringen og Phillips-gruppen blir enige om å gjennomføre et vanninjeksjonsprosjekt på Ekofisk for å øke den totale utvinningen på feltet. Prosjektet vil trolig starte i 1987, og har et kostnadsoverslag på 9 mrd. 1983-kroner. Totalt antar en at prosjektet vil øke utvinningen med 27 mill. tonn olje, noe som i dag tilsvarer en verdi på 50 mrd. kroner.

September

1. Snuingen av Alexander L. Kielland-plattformen tar til, og fullføres etter 14 dager. Staten har i alt utbetalt om lag 250 mill. kroner i forbindelse med snuing av plattformen i løpet av perioden 1981 - 1983.

2. Regjeringen vedtar at bankene fra 1. januar 1984 ikke lenger skal ha dispensasjon fra prislovens generelle forbud mot konkurranse-regulering av priser og avanser.
5. Produksjonen stanser på Statfjordfeltet som følge av ulovlig streik i matforsyningstjenesten. Produksjonen gjenopptas 8. september.
6. Kosmos tilbyr seg å kjøpe alle aksjer i Norsk Saugbruksforening til en kurs som gir en totalverdi for selskapet på 112,5 mill. kroner. Ved utgangen av 1983 har Kosmos sikret seg mer enn 90 prosent av aksjene.
11. og 12. Kommune- og fylkestingsvalg avholdes. Innvandrere som har bodd i Norge i minst 3 år har for første gang stemmerett ved slike valg.
12. Statoil og Saga Petroleum gjør avtale om at Statoil skal overta Saga Petrokjemis eierinteresser i petrokjemianleggene i Bamble for 620 mill. kroner. Betalingen skal skje ved utgangen av 1984.
16. Norsk Hydro overtar Saga Petroleums eierandel på 2 prosent av Brae-feltet i den britiske del av Nordsjøen. Kjøpssummen er ca. 190 mill. kroner.

Oktober

4. Norgas' styre vedtar å selge sin gassdivisjon til det svenske konsernet AGA for ca. 350 mill. kroner.
5. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1984 viser en samlet utgiftsside (ekskl. utlån) på 170,7 mrd. kroner. Dette representerer en økning på 7,8 prosent i forhold til de vedtatte bevilgningene for 1983. Inntektene for 1984 anslås til 169,5 mrd. kroner, eller en økning på 2,8 prosent. Overskudd før lånetransaksjoner anslås derved til -1,1 mrd. kroner mot 6,5 mrd. kroner året før. De beregnede oljeinntekter til staten i form av skatter og avgifter er 24 mrd. kroner. Det er om lag 4 mrd. kroner lavere enn tilsvarende anslag i statsbudsjettet for 1983. Overskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter blir således anslått til -25,1 mrd. kroner mot -23,6 mrd. kroner året før.

Regjeringen foreslår lettelsener i den samlede person- og bedriftsbeskatningen på 3,6 mrd. kroner på årsbasis i forhold til uforandrede regler for 1983. Av dette utgjør vel 800 mill. kroner lettelsener i bedriftsbeskatningen og formuesskatten for personer. De reelle lettelsene i personbeskatningen anslås til om lag 450 mill.

kroner på årsbasis. Lettelsene i personbeskatningen gjennomføres ved bl.a. å øke progresjonsgrensene i den ordinære inntektsskatten til staten med vel 6 prosent og samtidig redusere skattesatsene med 0,5 prosentenheter. Satsene for barnetrygd og forsørgerfradrag økes noe sterkere enn en ren prisjustering skulle tilsi. Bedriftsbeskatningen reduseres ved at maksimal avsetning til konsolideringsfond både for aksjeselskaper og for selvstendige næringsdrivende økes fra 16 til 20 prosent av inntekten fra og med 1983. Fribeløpene for gevinst ved salg av aksjer utenom næring fordobles, og skattefritak innføres ved salg av aksjer i tilknytning til næringsvirksomhet forutsatt at gevinsten reinvesteres i aksjer eller i driftsmidler. Gjeldende regler om saldoavskrivninger forenkles. Satsene for arbeidsgiveravgift til folketrygden reduseres med 0,6 prosentenheter i avgiftssone 3 og med 1,6 prosentenheter i avgiftssone 4.

Nasjonalbudsjettet for 1984 legges fram samtidig med statsbudsjettet. I nasjonalbudsjettet regner Regjeringen med en nedgang i volumet av bruttonasjonalproduktet på 2 prosent fra 1983 til 1984. For samlet produksjon utenom sjøfart og oljevirkosomhet venter Regjeringen en økning på 1,4 prosent. Det private konsum anslås å øke med 1,7 prosent. Bruttoinvesteringene i fast realkapital anslås å øke med nesten 10 prosent som følge av en sterk økning i investeringene i oljeutvinning og rørtransport og et omslag i investeringene i tradisjonelle næringer. For eksportvolumet av varer og tjenester regner Regjeringen med en nedgang på 3,1 prosent fra 1983 til 1984, en tilbakegang som i sin helhet skyldes nedjusteringen av oljeproduksjonen for planleggingsformål. Eksportvolumet for tradisjonelle varer antas å øke med 5 prosent. Samlet importvolum ventes å øke med 2,6 prosent.

20. Norsk garantiinstitutt for skip og borefartøyer A/S innfrir garantier knyttet til Bjørnstad-rederiene for i alt 120,4 mill. kroner.

November

3. Det blir fremmet forslag om sammenslåing av Kredittkassen og Fiskernes Bank. Forslaget vedtas av de to selskapenes generalforsamlinger 7. desember. Regnskapsmessig trer sammenslåingen i kraft 1/1-84 i påvente av endelig konsesjonsbehandling.

11. Regjeringen vedtar at forsikringsselskapene fra 1. juli 1984 ikke lenger skal ha dispensasjon fra prislovens generelle forbud mot konkurranse-regulering av priser og avanser.
18. Alexander L. Kiellandplattformen senkes i Nedstrandsfjorden.
28. Staten legger ut en foreløpig ulimitert beholdning av obligasjonen Spar '83. Obligasjonen gir en renteavkastning på 7 prosent og i tillegg en skattefri bonus. I løpet av tegningsperioden selges obligasjoner for i alt 501,5 mill. kroner.

Desember

2. Regjeringen legger fram salderingsproposisjonen. I forhold til det opprinnelige statsbudsjettet (se 5. oktober) går statens inntekter opp med 4,6 mrd. kroner til 174,1 milliarder. Økningen skyldes nesten i sin helhet høyere anslag for oljeskattene. Utgiftene er om lag de samme som i statsbudsjettet. Underskuddet før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter utgjør som tidligere 7,3 prosent av bruttonasjonalproduktet utenom olje og sjøfart.

Stortinget må for annet år på rad ensidig fastsette rammen for fiskeriavtalen. Totalrammen ble for 1984 fastlagt til 1 100 mill. kroner. Forhandlinger om fordeling av midlene foretas først på nyåret.

Stortinget vedtar å legge ned Raufoss Ammunisjonsfabrikkers stålstøperi. Raufoss Ammunisjonsfabrikker får en kompensasjon på 60 mill. kroner fra staten og 12 mill. kroner fra det andre store stålstøperiet i Norge, Nye Stavanger Staal A/S.

Regjeringen foreslår endringer i Distriktsskatte-loven. Avsetning til distriktutbyggingsfond skal maksimalt kunne utgjøre 25 prosent av

nettoinntekt. Det foreslås samtidig at også enkelte områder i Sør-Norge skal unntas fra kravet om at 50 prosent av avsetningene skal plasseres i Norges Bank.

19. Stortinget bevilger 200 mill. kroner til ny aksjekapital i DNN Aluminium i Tyssedal. Halvparten av beløpet vil bli satt inn fra det næringsfondet for Odda-området som ble opprettet 9. juni. Utgangspunktet for Stortingets bevilgning er vedtaket om å bygge et ilmenitt-smelteverk i Tyssedal til 1 200 mill. kroner. Av en samlet ansvarskapital på 780 mill. kroner skal DNN Aluminium svare for 650 mill. kroner.
21. Målt i norsk valuta når dollaren sin høyeste verdi i 1983, kr 7,82. Dette var samtidig den høyeste verdien siden mellomkrigstiden.
22. Det noteres ny omsetningsrekord på Oslo børs. På en dag omsettes 207 531 aksjer til en verdi av 34,4 mill. kroner. I Norge ble det i 1983 omsatt børsnoterte aksjer til en verdi av 7 mrd. kroner, mer enn tre ganger så mye som året før.
31. Arbeidsløsheten når sitt høyeste nivå for året. Ved utgangen av desember er det ved arbeidskontorene registrert 71 853 arbeidsløse.

Primærreservekrav for banker i 1983

(Primærreserve i prosent av beregningsgrunnlaget)

	Sørnorske ¹⁾ forretnings- banker	Sørnorske ¹⁾ spare- banker
f.o.m. 1. januar 1983	7	7
f.o.m. 1. april 1983	4	7
f.o.m. 1. juli 1983	4	4
f.o.m. 1. januar 1984	5	5

¹⁾ Nordnorske banker er ikke pålagt spesielle krav til primærreserver i henhold til kredittloven av 25. juni 1965, §§ 4-6.
Kilde: Norges Bank.

Diskontojusteringer i utvalgte land i 1983

Rentesatser etter justeringer

Utvalgte land	Siste justering før 1983	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Storbritannia	20/8-81 ¹⁾												
Frankrike	31/8-77	9,5											
Italia	24/8-82	18			17								
Vest-Tyskland	3/12-82	5		4									
USA	14/12-82	8,5											
Japan	10/12-81	5,5									5		
Sverige	12/3-82	10			8,5	7,5							
Danmark	31/11-82	10		8,5	7,5						7		
Sveits	3/12-82	4,5		4									
Norge	13/11-79	9					8						

¹⁾ Minimum lending rate suspended.

Kilde: Norges Bank.

1984

Januar

1. 5- og 25-ørene opphører å være tvungent betalingsmiddel.
Den direkte utlånsregulering av forretnings- og sparebankene oppheves.
Plasseringsplikten i obligasjoner for forretnings- og sparebanker oppheves.
Loven om helsetjenesten i kommunene trer i kraft. Den gir kommunene ansvar for tilbudet av primærhelsetjenester til befolkningen. Primærhelsetjenestene skal finansieres ved statlige rammetilskott. Kommunene kan velge om de vil opprette fastlønnete stillinger for allmennleger og fysioterapeuter eller om de skal inngå avtaler om driftstilskott til privatpraktiserende allmennleger og fysioterapeuter. Samtidig blir refusjonssatsene fra folketrygden redusert. Leger og fysioterapeuter uten avtaler har rett til å drive praksis uten driftstilskott, men med refusjon fra folketrygden.
2. Norske Folk (livsforsikring) og Norges Brannkasse (skadeforsikring), som inngikk en samarbeidsavtale 15/11-82, lanserer seg under det nye navnet UNI Forsikring. Samlet forvaltningskapital er på ca. 18 mrd. kroner og samlede premieinntekter på ca. 3 mrd. kroner.
17. LOs representantskap vedtar at årets lønnsforhandlinger skal foregå ved forbundsvise oppgjør.
29. Akergruppen og Låneinstituttet for skipsbyggeriene kommer til enighet om en refinansieringsavtale for Akergruppen. Fred Olsen & Co. får beholde 32 prosent av aksjene, mens Norcem får 25 prosent og ASEA 20 prosent. Akergruppen tilføres ny egenkapital på 240 mill. kroner.
31. Arbeidsledigheten når sitt høyeste nivå for året. Ved utgangen av januar er det ved arbeidskontorene registrert 79 680 arbeidsløse.

Februar

15. Statoil og British Gas Corporation BGC kommer til enighet om et utkast til avtale om salg av gassen fra Sleipner-feltet. I slutten av juni blir det klart at britiske myndigheter ikke kan godta det foreliggende forslag til avtale og Statoil og BGC gjenopptar forhandlingene.

Mars

1. Forhandlingene mellom Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Mekaniske Verksteders Landsforening starter i årets første forbundsvise tariffoppgjør. Kravet fra Jern og Metall har en ramme for årslønnsveksten på 6,6 prosent. Kompensasjon for økte boutgifter er for første gang tatt med i oppgjørsrammen med 0,25 prosent for dekking av økte avdrag til Husbanken. Kravene ellers er lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer og at den lokale forhandlingsretten skal beholdes ubeskåret. 12. mars kommer MVL med sitt tilbud som i realiteten innebærer et "nulltilbud".
9. I 8. konsesjonsrunde blir 15 utvinningstillatelser for petroleum tildelt, fordelt med henholdsvis 5 tillatelser i Nordsjøen, 5 på Haltenbanken og 5 på Tromsø-flaket. Statoil utpekes som operatør for 6 tillatelser, Norsk Hydro for 2 og Saga Petroleum for 1. De utenlandske selskapene Conoco, Elf, Esso, Mobil, Shell og Total utpekes som operatører for 1 tillatelse hver.
14. De statsansattes organisasjoner og Norsk Lærerlag overleverer sine krav til staten. Kravene har en ramme på ca. 8 prosent som inkluderer ca. 1 prosent i kompensasjon for mindre lønnsutvikling i forhold til det private næringsliv.
19. Organisasjonene for de kommuneansatte overleverer sine krav som i store trekk følger de statsansattes krav.
Trygdefinansieringsutvalget avgir sin innstilling om finansiering av folketrygden. Utvalget foreslår at offentlige utgifter til helsevern trekkes ut av folketrygden slik at trygden bare omfatter ytelser som er aktuelle ved inntektsbortfall. Videre foreslås at utgiftene skal dekkes ved en medlemsavgift som hvert år fastsettes slik at trygdebudsjettet balanseres. Det foreslås også senking av øvre grense for pensjon fra 12 til 6 ganger grunnbeløpet og begrenning av pensjonistenes skattefordeler.
26. Endelig avtale om fusjon inngås mellom Noramatprodukter A/S og Stabburet A/S. Regnskapsmessig trer den i kraft fra 2. januar 1985.
30. Regjeringen legger fram forslag om bevilgninger på 300 mill. kroner til økte sysselsettingstiltak som senere godkjennes av Stortinget. Dessuten opprettes 1 000 nye studieplasser, 50 nye stillinger ved universiteter og høyskoler, og det foreslås finansiering av 150 nye plasser for norske studenter ved utenlandske

universiteter. I tillegg økes antall elevplasser i den videregående skolen og 1 000 flere rekrutter innkalles til førstegangstjeneste.

April

1. Gassfeltet Odin, der Esso Exploration er operatør, settes i produksjon. Gassen er solgt til British Gas Corporation og transporteres til St. Fergus i Skottland via Frigg-feltet. Produksjonen er beregnet å vare i 10 år.

7. Mekaniske Verksteders Landsforening og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund kommer til enighet om en avtale med en generell ramme på 5,9 prosent per år. Det gis et generelt tillegg på 70 øre per time fra 1. april. Det er gjort regning med en lønnsglidning på 2,2 prosent i 1984. Konkret gjennomføring av prinsippet om lik arbeidstid skal utarbeides som ledd i tariffoppgjøret 1986. Oppgjøret ble i store trekk retningsgivende også for det videre lønnsoppgjøret.

Riksmeklingsmannen legger fram meklingsforslag for partene i hotell- og restaurantnæringen. Forslaget har en generell ramme på 5,9 prosent per år. Det gis et generelt tillegg på 70 øre per time fra 1. april og et garantitillegg på kr 2,30 per time fra 1. oktober. Lavtlønnsgarantien forlenges for en 2-års periode. Forslaget vedtas av partene. Denne avtalen ble retningsgivende for det videre lønnsoppgjøret i de typiske lavtlønnsområder.

12. Staten og Norske Kommuners Sentralforbund legger fram tilbud til sine ansatte med en ramme på henholdsvis 5,2 prosent og 5 prosent i årslønnsvekst.
13. Stortinget vedtar endringer i distriktsskatteloven som bl.a. begrenser maksimal avsetning til 25 prosent av skattyters nettoinntekt, og reduserer bindingstiden fra 20 til 15 år for faste driftsmidler og fra 8 til 5 år for løsøre.
14. På Valhall-feltet i Nordsjøen går 92 ansatte til streik etter brudd i forhandlingene mellom operatørsansattes forbund (OAF) og Norske Operatørselskapers Arbeidsgiverforening (NOAF).
25. Regjeringen beslutter i ekstraordinært statsråd å løse konflikten på produksjonsplattformene i Nordsjøen ved tvungen lønnsnemnd. Dette er 4. gang på rad oljeoppgjøret blir avgjort ved tvungen lønnsnemnd. Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger 2. juli og har en ramme på 5,9

prosent per år. Kravet om redusert arbeidstid for skiftarbeiderne blir ikke innvilget.

Mai

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med 1 600 kroner per år til 24 200 kroner. Samtidig økes særtilleggssatsen med 1 prosentpoeng både for enslige og gifte. Minstepensjonen øker totalt med ca. 7,7 prosent.

Stortinget vedtar at Det Norske oljeselskap, i samarbeid med Norsk Vikingolje og Norminol, skal få tildelt andeler på 1 prosent i en blokk i Nordsjøen og i en blokk på Tromsø-flaket. DNO blir dermed det fjerde norske selskap som får rettigheter på kontinentalsokkelen.

11. Norges Bank tar sikte på å øke pengemarkedsrenten med et 1/2 prosentpoeng så den blir liggende mellom 12,5 og 13 prosent.

Regjeringen legger fram det reviderte nasjonalbudsjettet for 1984. Anslagene for produksjon og disponibel realinntekt i 1984 er oppjustert siden nasjonalbudsjettet ble lagt fram høsten 1983. Bruttonasjonalproduktet anslås nå å øke med 2,1 prosent i volum fra 1983 til 1984, mens man i nasjonalbudsjettet regnet med en nedgang på 0,1 prosent. Den endrede vurderingen av utsiktene for 1984 har sammenheng med at veksten i OECD-området antas å bli sterkere enn lagt til grunn i nasjonalbudsjettet. Konjunkturoppgangen i Norge hittil har også blitt sterkere enn forutsatt i fjor høst.

24. Ca. 12 000 statsansatte tas ut i punktstreik etter at hovedorganisasjonene har forkastet riksmeklingsmannens forslag til tariffavtale. Organisasjonene til de statsansatte vil ikke akseptere den foreslåtte rammen på 5,9 prosent og profilen som de hevder ikke tilgodeser de lavtlønte i tilstrekkelig grad. Organiserede i Norsk Lærerlag tas ut i punktstreik fra 25. mai mens kommuneansatte organisert i Akademikernes Fellesorganisasjon og i Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund godtar riksmeklingsmannens forslag.
25. Stortinget slutter seg til Statoils planer for utvidelse av Rafinors raffineri på Mongstad. Ifølge planen skal raffineriets råoljekapasitet økes fra 4,0 til 6,4 mill. tonn per år. Det er videre planlagt å bygge en såkalt katalytisk cracker med en kapasitet på 2 mill. tonn per år som skal bidra til at en større andel av råoljen blir omdannet til lettere produkter, hovedsakelig bensin. De totale investeringskostnadene er beregnet til 4,2 mrd. 1983-kroner. Det moder-

niserte Mongstad-raffineriet forventes å stå ferdig i 1988/89. Selve anleggsperioden er anslått til 3 år, med en toppbemanning i 1987 på 2 000 personer.

På Mongstad er det også planlagt bygging av en mottaksterminal for råolje som fraktes med skip, først og fremst fra feltene Statfjord og Gullfaks. Terminalen vil få en lagerkapasitet på 1,3 mill. kubikkmeter og skal være ferdig høsten 1988.

29. Organisasjonene til de statsansatte varsler opptrapping av streiken og regjeringen gjør deretter kjent at den vil bruke tvungen lønnsnemnd for å gjøre slutt på streiken i offentlig sektor. Arbeidet gjenopptas fra 30. mai.

Staten og bøndenes organisasjoner kommer til enighet om hovedprinsippene i jordbruksavtalen:

- inntektsrammen blir på 1 450 mill. kroner for avtaleperioden 1. juli 1984 - 30. juni 1985
- 58 prosent av omkostningene dekkes gjennom økte priser og resten ved økte bevilgninger over statsbudsjettet.

Juni

1. Utslepingen av Statfjord C-plattformen starter. Investeringsanslaget for Statfjord C er ca. 11,5 mrd. kroner i løpende priser. Produksjonen er beregnet å komme i gang i 3. kvartal 1985.
Stortinget bevilger i alt 799 mill. kroner til A/S Norsk Jernverk, A/S Sydvaranger og Store Norske Spitsbergen Kullkompani A/S.
5. Stortinget vedtar å bygge ut Osebergfeltet med rørledning fra feltet til en terminal på Sture i Nord-Hordaland. Feltutbyggingen er kostnadsberegnet til ca. 32 mrd. 1983-kroner. Produksjonen av olje er planlagt å komme i gang i 1989 og med en platåproduksjon på ca. 200 000 fat per dag i gjennomsnitt. Gassproduksjon er planlagt å komme i gang når oljereservene er tømt omkring år 2003.
8. Stortinget slutter seg enstemmig til de nye prinsippene for organiseringen av statens deltakelse i petroleumsvirksomheten. Den nye ordningen skal gjelde fra 1. januar 1985 og innebærer bl.a. at en viss andel av Statoils bruttoinntekter og utgifter knyttet til det enkelte felt kanaliseres direkte via statsbudsjettet. Prosentandelen fastsettes etter konkret vurdering av hvert enkelt prosjekt. Statoil vil fortsatt bli tildelt de samlede statlige eierandeler i oljevirk-somheten, dvs. minst 50 prosent i alle tillatel-ser.
For å begrense Statoils innflytelse i beslutningsprosessen endres stemmereglene i statsdeltakelsesavtalene slik at Statoils administrasjon og styre som hovedregel ikke har beslutningsmyndighet alene eller vetorett. I enkelte viktige saker kan imidlertid Statoils generalforsamling gi selskapet fullmakt til å utøve samme innflytelse som i dag.
9. Staten og Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag kommer til enighet om en detaljert fordeling av rammen for jordbruksavtalen. Kompensasjonen for økte kraftfôrpriser settes til 156,6 mill. kroner, som kommer i tillegg til den inntektsrammen som ble fastlagt i avtalen 29. mai.
15. Liberalisering av valutareguleringen blir iverk-satt på en rekke områder. Blant annet oppheves beløpsgrensen for kjøp av feriehus i utlandet. Videre utvides nordmenns adgang til å investere i utenlandske verdipapirer.
18. Oslobanken A/S, som fikk konsesjon til å drive bankvirksomhet 30. mars åpner sine lokaler. Dette er den første nye banken i landet på 37 år. Det tegnes en aksjekapital på 75 mill. kroner.
20. De kabinansatte i Braathen SAFE går til streik for å komme opp imot lønnsnivået i SAS. Alle selskapets flygninger stopper.
21. I den 9. konsesjonsrunde blir det utlyst 7 blokker eller deler av blokker i Nordsjøen, 6 blokker på Haltenbanken og 12 blokker på Tromsøflaket. Ved søknadsfristens utløp 29. september er det kommet inn søknader fra 17 selskaper. Av disse er det 3 norske, Norsk Hydro, Saga og DNO. Statoil søker ikke, ettersom selskapet alltid skal tildeles en andel på minst 50 prosent i utvinningstillatelsene.
26. Finansdepartementet sender ut en ny renteerklæring som fastsetter den gjennomsnittlige ut-lånsrenten for banker og forsikringsselskaper. Satsene settes til 12 prosent for langsiktige og mellomlangsiktige lån og 12,6 prosent for kort-siktige lån. Rentebegrepet presiseres som fors-kottsrente med 2 terminer per år for alle typer utlån.

Juli

1. Stålunderstellet til Heimdal slepes ut. Produksjonsstart er planlagt til 3. kvartal 1986. Totale utbyggingskostnader for dette gassfeltet er beregnet til ca. 8,3 mrd. kroner.
2. Norges Bank endrer beregningsmåten for kurvindeksen fra et aritmetisk til et geometrisk gjennomsnitt av kursene på kursvalutaene. Målt ved den "nye" kurvindeksen var kronen på tidspunktet for omleggingen om lag 2 prosentpoeng sterkere enn målt ved den "gamle" indeksen. I løpet av juli blir indeksen, beregnet på den nye måten, brakt tilbake til omkring 100. Omleggingen av beregningsmåten medfører dermed en nedskrivning av kronen på om lag 2 prosent.
3. Partene i Braathen SAFE-konflikten beslutter å løse uenigheten ved frivillig lønnsnemnd, og streiken avblåses. 12. november legger tvistnemnda fram sin kjennelse som bl.a. innebærer et tillegg på skalalønningene på kr 200,- fra 1. april og et ytterligere tillegg på 4 prosent fra 1. oktober.
8. De organiserte i OAF går til 12 timers politisk streik mot regjeringens bruk av tvungen lønnsnemnd i oljeoppjøret.

August

17. Rikslønnsnemndas kjennelse for offentlig sektor foreligger. Den gir en ramme for årslønnsveksten på 6,25 prosent og en profil som er noe mer i tråd med organisasjonenes krav enn forslaget fra riksmeklingsmannen. Kjennelsen gir også nedsatt leseplikt for lærerne. Etter oppjøret foreligger det to, delvis forskjellige tariffavtaler for ansatte i kommunesektoren.
27. Bygdeutvalget legger fram sin innstilling om statlig næringsstøtte til distriktene for å bevare bosettingsmønsteret. Det er bred enighet om de prinsipielle retningslinjer for framtidig utforming av næringsstøtten. Utvalget foreslår bl.a. å oppheve distriktsskatteloven. Flertallet ønsker også blant annet å redusere investeringsstøtten og dessuten å redusere fiskeristøtten for å oppnå en bedre tilpasning av kapasiteten i fiskeflåten.
30. Skattekommisjonen legger fram sin innstilling om personbeskatning. Forslaget består av 3 deler:

1. "Straksløsningen" innebærer at skattegrunnlaget for personskattleggingen utvides, samtidig som marginalsattene senkes, fradragsreglene forenkles, familiebeskatningen baseres på individbeskatning og skattleggingen av forbrukskapital baseres på det reelle takstnivået i 1970. Dessuten foreslår flertallet å oppheve distriktsskatteloven.
2. En større omlegging av skattesystemet som innebærer en inflasjonsjustering av skattereglene både for personer og bedrifter.
3. Deling av inntekt og formue for personlig næringsdrivende i en persondel og en foretaksdel foreslås innført uavhengig av de øvrige forslag under fase 1 og 2.

September

1. Norges Bank tar sikte på å øke pengemarkedsrenten med et 1/2 prosentpoeng slik at den blir liggende mellom 13 og 13,5 prosent.

Søknadsfristen for utenlandske banker om å få etablere seg i Norge utløper. Ti banker har innlevert søknad.

Sørnorske finansieringsselskaper pålegges likviditetsreservekrav for første gang. Reservene skal utgjøre 7 prosent av utlån til publikum i form av leasing og factoring. Samtidig oppheves den direkte regulering av utlån ved leasing og factoring.

Den direkte regulering av forretnings- og sparebankenes garantier for lån på det uregulerte kredittmarkedet avvikles.

14. Regjeringen legger fram forslag om en tilleggsbevilgning på 160 mill. kroner til sysselsettingstiltak. Alt i alt blir det for hele året brukt 1 460 mill. kroner i forbindelse med den såkalte "beredskapsplanen".
22. Norges Bank kunngjør at de inntil videre vil styre mot en kurvindeks på 102. Dette innebærer en nedskrivning av den norske kronens verdi med 2 prosent.
24. Befolkningsutvalget avgir sin innstilling om Norges befolkningsutvikling. Utvalget understreker betydningen av at samfunnet tilpasser seg endringene i befolkningsstrukturen. Utvalget foreslår blant annet tiltak for å bedre barnefamilienes levekår for å motvirke den nedgangen i fruktbarheten som har funnet sted i 1960- og 1970-åra.

Staten tilbyr nye spareobligasjoner, Spar '84. Vilklårene er de samme som for Spar '83. Rentevkastningen er på 7 prosent og i tillegg kommer en trinnvis stigende bonus som er fritatt for inntektsskatt. Salget innbringer 680 mill. kroner i løpet av tegningsperioden.

Oktober

1. Det innføres merverdiavgift på standard EDB-programmer.

Børs 2, den nye børsen for små og mellomstore bedrifter, åpner.

4. Regjeringen legger sitt forslag til statsbudsjett for 1985 fram for Stortinget. Forslaget innebærer at statens samlede utgifter blir på 187,5 mrd. kroner (ekskl. utlån), mens inntektene anslås til 194,9 mrd. kroner. Dette representerer en økning i statens samlede utgifter på ca. 10 prosent i forhold til budsjettet som ble vedtatt året før. Overskudd før lånetransaksjoner anslås til 7,4 mrd. kroner.

Opplegget for person- og bedriftsbeskatningen gir en skattelettelse på ca. 3,6 mrd. kroner på årsbasis i forhold til reglene for 1984. Lettelser i personbeskatningen gjennomføres bl.a. ved å øke progresjonsgrensene i den ordinære inntektsskatten til staten med minst 6 prosent og å redusere skattesatsene med 0,5 prosentpoeng. Satsene for barnetrygd og forsørgerfradrag øker med henholdsvis 8,3 og 12,9 prosent i gjennomsnitt. Det foreslås lettelse i formuesskatten til staten ved at progresjonsgrensene økes med 10 prosent i klasse 1 og noe mer i klasse 2. De reelle lettelsene i personbeskatningen er anslått til ca. 750 mill. kroner.

Lettelsene i bedriftsbeskatningen gjennomføres blant annet ved at satsene for maksimal avsetning til konsolideringsfond økes fra 20 til 22 prosent fra og med inntektsåret 1984, og ved at satsene for formuesskatt til staten for aksjeselskaper m.v. reduseres med 0,1 prosentpoeng. Satsene for arbeidsgiveravgiften til folketrygden er foreslått redusert med 1,0 prosentpoeng i avgiftssone 4 og med 0,5 prosentpoeng i avgiftssone 3.

Nasjonalt budsjettet for 1985 legges fram. Bruttonasjonalproduktet ventes å øke med 1 prosent fra 1984 til 1985, regnet i faste priser. Veksten i industriproduksjonen er anslått til 2,3 prosent, privat forbruk ventes å øke med 2-2,5 prosent, og investeringene i sektorer utenom oljevirk-

somhet og sjøfart anslås å stige med 3,5 prosent fra 1984 til 1985.

Eksporten av tradisjonelle varer anslås å øke med 4 prosent fra 1984 til 1985, mens samlet eksportvolum ventes å bli lavere i 1985, som følge av lavere produksjon av råolje og naturgass og at eksporten av skip og oljeplattformer blir lavere. Veksten i importen av tradisjonelle varer er anslått til 4,5 prosent fra 1984 til 1985. På grunn av redusert import til oljevirk-somheten anslås samlet importvolum å øke med 2,8 prosent.

15. Statoil kunngjør at selskapet senker prisen på norsk olje med ca. 1,50 dollar per fat. Prisen blir med dette ca. 28,50 dollar per fat. Prisnedsettelsen vekker sterke reaksjoner i OPEC.
17. Regjeringen legger fram stortingsmeldingen "Om petroleumsvirk-somhetens framtid", som bygger på innstillingen fra det såkalte "Tempo-utvalget". Her understrekes bl.a. betydningen av en frikopling mellom opptjening og bruk av inntektene fra oljevirk-somheten. For å oppnå en jevn bruk av inntektene vil regjeringen arbeide videre med sikte på en fondsordning.

Når det gjelder det framtidige omfanget av oljevirk-somheten vil regjeringen bl.a. søke å tilrettelegge aktiviteten slik at totalinvesteringene ikke kommer under et rimelig basisnivå samtidig som den sikter mot jevnhet i investerings-utviklingen. Når det gjelder det framtidige omfanget av oljevirk-somheten, vil hensynet til den offshore-rettete industrien veie tungt. Denne industrien bør imidlertid i økende grad satse på eksport og derved løsrive aktiviteten fra investeringstakten på norsk sokkel. Ønsket om jevnhet i investeringsnivået må vurderes i forhold til andre målsettinger, som f.eks ønsket om å sikre høyest mulige inntekter fra oljevirk-somheten.

22. Norcem begynner oppkjøp av aksjer i Nordenfjeldske dampskipselskap. Oppkjøpet er ferdig i midten av desember, og Norcem sitter da med ca. 92 prosent av aksjene i Nordenfjeldske til en kjøpsverdi på rundt 650 mill. kroner.
29. I et ekstraordinært møte mellom oljeministrene i OPEC vedtas en reduksjon av oljeproduksjonen i OPEC fra 17,5 til 16 mill. fat per dag for å fastholde en oljepris på 29 dollar per fat.

29. Norsk Data A/S inngår en samarbeidsavtale med det franske selskapet Matra Datasystemer som vil gi Norsk Data innpass på det franske markedet.

November

6. På ekstraordinær generalforsamling i Aksjeselskapet Kosmos vedtas fusjon med Det Bergenske Dampskibsselskab. En tilsvarende avgjørelse tas av Det Bergenske Dampskibsselskab 12/11. Fusjonen vil skje i midten av mars 1985, med regnskapsmessig virkning fra 1/1-1985.
8. Ilmenittmelteverket A/S Tyssedal får konsesjon på leie av kraft til i overkant av 2 øre/kWh pluss el. avgift.
12. Representantskapsmøte i Fellesbanken vedtar at banken skal slås sammen med Sparebanken Oslo Akershus. En tilsvarende beslutning fattes av hovedforstanderskapet i Sparebanken Oslo Akershus 26/11. Samlet forvaltningskapital blir på mellom 25 og 30 mrd. kroner. Regnskapsmessig vil ikke sammenslåingen tre i kraft før endelig konsesjonsbehandling har funnet sted, tidlig i 1985.
16. Utlendingers adgang til kjøp av norske obligasjoner blir inntil videre opphevet.

Regjeringen går inn for at Statoil gis anledning til å utøve sin opsjon på å overta operatøransvaret på Statfjordfeltet. Overføringen av operatøransvaret fra Mobil til Statoil skal finne sted i perioden 1.1.1987 til 1.1.1989. Forslaget vedtas av Stortinget 14. desember.

26. Ansatte og ledelsen ved Bergens Mekaniske Verksted undertegner en prinsippavtale om de ansattes overtagelse av bedriften i Solheimsviken. Overdragelsessummen er 29,5 mill. kroner, og avtalen gjøres gjeldende fra 1/1-85.

Desember

1. Rørledningssystemet Statpipe er ferdig utplisert. Rørledningen skal bringe gass fra Statfjord og Gullfaks til Kårstø i Rogaland. Her vil de tyngste komponentene bli skilt fra og transportert videre med skip i flytende form (NGL). Tørrgassen føres videre gjennom en rørledning til Ekofisk. Heimdal-feltet er også tilknyttet dette systemet ved en egen rørledning. Anleggskostnadene inkludert terminalanleggene ved Kårstø vil beløpe seg til ca. 18,5 mrd. løpende kroner, som er 2 milliarder lavere enn

opprinnelig beregnet. Det er ventet at anlegget vil komme i regulær drift høsten 1985.

6. Staten og Noregs Fiskarlag kommer til enighet om en ramme for fiskeriavtalen på 1 375 mill. kroner. Det er første gang på tre år at Stortinget ikke ensidig fastsetter rammen for fiskeriavtalen.
7. Regjeringen legger fram salderingsproposisjonen. I forhold til det opprinnelige statsbudsjettet (se 4. oktober) er anslaget for statens inntekter økt med 4,2 mrd. kroner til 199,1 mrd. kroner. Økningen skyldes bl.a. oppjustering av anslaget for oljeskattene. Utgiftene (ekskl. lån) økes med 6,7 mrd. kroner til 194,2 mrd. kroner. Det gis en tilleggsbevilgning til kommunesektoren på i alt 425 mill. kroner, som inkluderer ekstraordinære tilskudd til Oslo, Bergen og Trondheim på i alt 265 mill. kroner.

I forhold til det opprinnelige budsjettforslaget er overskuddet før lånetransaksjoner redusert med ca. 2,5 mrd. kroner. Underskuddet før lånetransaksjoner når oljeinntektene, statens direkte deltakelse i oljevirkksomheten og overføringene fra Norges Bank holdes utenom, er anslått til 28,8 mrd. kroner, dvs. en økning fra 7,2 prosent av bruttonasjonalproduktet utenom olje og sjøfart i 1984 til 7,7 prosent i 1985.

Statoil og British Gas Corporation (BGC) kommer til enighet om et nytt utkast til avtale om salg av gassen fra Sleipner-feltet. En endelig avgjørelse er ventet tidlig i 1985.

13. Stortinget bevilger 160 mill. kroner i aksjekapital til A/S Kongsberg Våpenfabrikk. Bevilgningene representerer første del av den statlige finansieringsmedvirkning til KV's investeringer i forbindelse med produksjon av jetmotorer for store passasjerfly. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med det amerikanske industriselskapet Pratt & Whitney Aircraft. Den statlige medvirkning til prosjektet beløper seg til i alt 250 mill. kroner som skal utbetales i løpet av årene 1984-86.

Stortinget bevilger ytterligere 200 mill. kroner til gjeldssanering for Norsk Jernverk A/S.

Stortinget bevilger 40 mill. kroner i lån til videre drift av Horten Verft. Den 22. desember blir et forslag om frivillig akkord godtatt av alle kreditorer.

Regjeringen avviser rammeavtalen som Elkem A/S og A/S Norsk Jernverk har forhandlet seg

fram til angående Jernverkets overtakelse av ståldivisjonen i Elkem.

19. Det noteres ny omsetningsrekord på Oslo Børs. På Børs 1 omsettes 582 557 aksjer til en verdi av 113,3 mill. kroner og på Børs 2 omsettes 82 611 aksjer til en verdi av 8,6 mill. kroner.
28. Oljeministrene i OPEC blir enige om å opprette et nytt, overnasjonalt kontrollorgan. Dette organet skal kontrollere de 13 medlemslandenes produksjon av olje og prissetting.
31. Målt i norsk valuta når dollaren sin høyeste verdi i 1984, kr 9,08.

Primærreservekrav for sørnorske forretnings- og sparebanker i 1984 i prosent av beregningsgrunnlaget¹⁾

f.o.m. 1. juli 1983	4
f.o.m. 1. jan. 1984	5
f.o.m. 5. mars 1984	7
f.o.m. 1. sept. 1984	10

¹⁾ Nordnorske banker er ikke pålagt spesielle krav til primærreserver i henhold til kredittloven av 25. juni 1965, paragrafene 4-6. Kilde: Norges Bank.

Diskontjusteringer i utvalgte land
Rentesatser etter siste justering

Utvalgte land	Siste justering	Rentesats
Storbritannia	Aug. 81	*
Frankrike	Aug. 77	9,5
Italia	Apr. 83	17,0
Forbundsrep. Tyskland	Juni 84	4,5
USA	Nov. 84	8,5
Japan	Des. 81	5,0
Sverige	Juni 84	9,5
Danmark	Okt. 83	7,0
Sveits	Mars 83	4,0
Norge	Juni 83	8,0

* Minimum lending rate suspendert.
Kilde: Norges Bank.

1985

Januar

14. Statoil vedtar nytt midlertidig system for fastsettelse av råoljepriser; det vil ikke lenger være noen offisiell råoljepris, men selskapet skal forhandle med kundene om individuelle priser som vil bli hemmeligholdt.

Den britiske sentralbanken innfører en diskonto på 12 prosent. Diskontosatsen for pund har vært suspendert siden august 1981. Rentesatserne hos britiske banker øker umiddelbart.

16. Ca. 1 200 LO-organiserte i Norsk Hydro går til streik. 19/1 permitteres rundt 2 000 Hydro-ansatte. 25/1 gjenopptas arbeidet etter at Regjeringen vedtar å bruke tvungen lønnsnemnd.
18. Regjeringen vedtar en "pengepolitisk pakke" som innebærer:
 - økning av primærreservekrav for sørnorske forretnings- og sparebanker fra 10 til 11 prosent
 - økning av primærreservekrav for sørnorske finansieringsselskaper fra 7 til 11 prosent
 - nedsettelse av rente på 90-dagers statskasserveksler fra 10,25 til 8,25 prosent
 - opphevelse av bankenes plasseringsplikt i obligasjoner
 - plasseringsplikten for livsforsikringsselskaper og private og offentlige pensjonsfond settes lik null
 - utleggelse av statssertifikater til 12,5 prosent rente for dermed også å senke pengemarkedsrenten. Ved utløpet av tegningstiden var det kommet inn tegninger for 202 mill. kroner.
23. Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF) og Sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunene (SAK) inngår forhandlinger ut ifra en klausul i 1984-oppgjøret om at nye forhandlinger kunne opptas dersom kommuneansatte fikk en mindre lønnsutvikling i forhold til privat sektor fra 1/5-84 til 31/12-84. Forhandlingene fører til at alle kommuneansatte igjen får samme lønnsregulativ fra 1/3-85.
25. Regjeringen gir 7 utenlandske banker tillatelse til å etablere bankvirksomhet i Norge.
28. Styret i Den norske Bankforening vedtar å innføre gebyr på kr 3 per sjekktransaksjon og girooverføring (med unntak for 4 sjekker per måned på lønnskonti) fra 1. juli. 25/3 avviser regjeringen dette samarbeidet om minstepriser.
30. OPECs oljeministtermøte i Genève reduserer grunnprisen på arabisk lettolje for annen gang i kartellets historie. Prisen senkes fra 29 USD til 28 USD per fat, slik at prisforskjellen på arabisk tung- og lettolje blir på ca. 2,40 USD per fat. Samtidig slutter OPEC å benytte arabisk lettolje som referansepris.

31. Omsetningen på Oslo Børs er 164,4 mill. kroner. Dette er den høyeste omsetning som hittil er registrert på én dag.

Februar

8. Staten og arbeidstakerorganisasjonene oppnår enighet om justeringsoppgjøret for de statsansatte. Totalt var det 380 mill. kroner til fordeling. Etterbetaling skjer fra 1/8 1984.

Samferdselsdepartementet legger fram St. melding nr. 48 (1984-85) Om Televerkets videre organisering og virkemåte. Meldingen foreslår en omorganisering av Televerket slik at dets monopol i prinsippet avsluttes ved abonnentens husvegg. For brukerutstyr foreslås det innført konkurranse; den delen av Televerket som skal engasjere seg her, foreslås skilt ut som eget aksjeselskap under Televerket. Televerkets forvaltningsoppgaver foreslås skilt ut og lagt til et eget organ under Samferdselsdepartementet for å sikre forvaltningsmessig nøytralitet når Televerket engasjerer seg i konkurransevirkosomhet.

Forbruker- og Administrasjonsdepartementet legger fram St. melding nr. 50 (1984-85) Om familiepolitikken. Regjeringen går blant annet inn for en gradvis oppbygging av et småbarnstillegg i barnetrygden, utvidelse av fødselspermisjon med lønn fra 18 til 20 uker og økning av fødselspenger for hjemmeværende fra ca. kr 3 500 til kr 6 000 - 6 500.

10. Den britiske regjering avviser avtalen om kjøp av Sleipnergass til en verdi av rundt 200 mrd. kroner under henvisning til oppjustering av anslagene for egne gassreserver.
19. Statoil tildeles operatøransvaret for en blokk på nederlandsk kontinentalsokkel. Dette er selskapets første operatør oppgave utenfor Norge.
26. Målt i norsk valuta når dollaren sin høyeste verdi i dette kvartal, kr 9,88 (i ettertid viste det seg at dette også ble den høyeste verdien i 1985).

Mars

1. Regjeringen tildeler 11 utvinningstillatelser i 9. konsesjonsrunde på norsk kontinentalsokkel. Disse er fordelt med 4 tillatelser i Nordsjøen, 3 på Haltenbanken og 4 på Tromsø-flaket. 2 av tillatelsene på Tromsø-flaket omfatter 2 blokker hver. Statoil og Norsk Hydro er utpekt som operatør for 3 tillatelser hver, og de utenlandske selskapene Agip, Conoco, Elf, Esso og Shell er utpekt som operatører for 1 tillatelse hver.

Regjeringen foreslår å bevilge 100 mill. kroner til Horten Verft for å dekke statens andel på 25 prosent fra akkordoppgjøret høsten 1984. I tillegg foreslås et ansvarlig lån på 10 mill. kroner til Horten Verft. Beløpet skal ved refinansiering omgjøres til aksjekapital.

15. Kultur- og vitenskapsdepartementet legger fram St. melding nr. 60 (1984-85) Om forskningen i Norge. I statsbudsjettet for 1985 pekte regjeringen på 4 vekstrettede områder for økt forsknings- og utviklingsinnsats (FoU): Informasjonsteknologi, havbruk, materialforskning og offshoretologi. Regjeringen mener at i tillegg til og delvis sammenfallende med disse områdene bør det satses på fem hovedområder for norsk forskning generelt:

- informasjonsteknologi/telematikk
- bioteknologi
- forskning knyttet til olje- og gassvirksomheten
- organisasjon, ledelse og styringssystemer
- tradisjons- og kulturformidlende forskning.

Norges totale FoU-innsats regnet i forhold til nasjonalproduktet ligger omtrent midt på OECDs skala. Totalt ble det i Norge i 1984 brukt om lag 6,5 mrd. kroner til FoU, dvs. i underkant av 1,5 prosent av bruttonasjonalproduktet. Regjeringen mener at Norges totale FoU-innsats må fortsette å vokse.

19. Stortinget vedtar endring i sparebankloven som muliggjør fusjon mellom Fellesbanken og Oslo-Akershus sparebank. Fusjonen trer i kraft 14/10 d.å.
22. Regjeringen legger fram St. melding nr. 83 (1984-85) Langtidsprogrammet 1986-1989, og framhever det som en hovedutfordring å skape flere arbeidsplasser gjennom økonomisk vekst. Det antydes et behov for å innpasse 20 000 - 30 000 arbeidssøkere per år i arbeidslivet, noe som svarer til en årlig vekst i antall sysselsatte personer på 1 - 1 ½ prosent.

Med de forutsetninger som er lagt til grunn, blir bruttonasjonalproduktet utenom olje og sjøfart beregnet til å vokse med 2,5 prosent per år i programperioden, medregnet oljevirkosomhet og sjøfart blir vekstraten anslått til 3,3 prosent årlig. Sysselsettingen målt i årsverk antas å øke med 0,7 prosent per år.

Det knytter seg stor usikkerhet til petroleumsinntektenes størrelse i tiden framover, og det understrekes behov for frikobling mellom inntjening og bruk av petroleumsinntektene: Meldingen legger fram en skisse til et petroleumsfond hvor oljeinntektene bokføres og hvor den delen av oljeinntektene som skal anvendes, overføres til statskassen og inntektsføres på statsbudsjettet.

Miljøverndepartementet legger fram St. melding nr. 63 (1984-85) Om samlet plan for vassdrag. Siktemålet med planen er å få en mer samlet, nasjonal forvaltning av vassdragene. I planen er vurdert vannkraftprosjekter som tilsvarer en kraftmengde i underkant av 40 mrd. kilowatt-timer midlere årsproduksjon (40 TWh). Prosjekter svarende til 11 TWh kan alle konsesjonsbehandles straks. Basert på de tekniske utbyggingsløsninger som hittil er vurdert, anses nær halvparten av prosjektene (19 TWh) som ikke aktuelle for kraftutbygging pga. meget stor konfliktgrad med andre brukerinteresser og/eller høye utbyggingskostnader.

28. LO og N.A.F. kommer til enighet om lønnsoppgjøret i privat sektor etter 3 dagers forhandlinger. Det forelå ingen krav om generelle lønnstillegg, men det gis særskilte tillegg (kr 0,90 - kr 1,35 per time) til ca. 10 000 ansatte i næringer som har blitt hengende mest etter lønsmessig.

29. Regjeringen sanksjonerer ny avtale om samarbeid mellom Norsk Jernverk A/S og Elkem A/S. I flg. den nye avtalen overtar Jernverket Christiania Spigerverk A/S fra Elkem. Elkem går inn med 20 prosent eierandel i Jernverket. Det etableres et utviklingselskap, Polarstål I/S, der Elkem og Jernverket eier halvparten hver. Hvis ny stålprosess lykkes slik at det frigjøres kraft ved Jernverket, skal Elkem ha preferanser som Jernverkets samarbeidspartner.

Regjeringen fremmer forslag om å gjøre renter på avbetalingskjøp fradragsberettiget i inntekt f.o.m. inntektsåret 1985.

Olje- og energidepartementet legger fram St. melding nr. 71 (1984-85) Norges framtidige energibruk og -produksjon.

I prognosene for energietterspørsel fram mot århundreskiftet er det forutsatt en betydelig bedret energieffektivitet. Sammenliknet med uendret energieffektivitet, innebærer prognose-

ne et redusert forbruk tilsvarende 39 TWh i år 2000.

Meldingen hevder at energiprisene er det viktigste virkemiddel for å fremme en rasjonell bruk av energiresursene. Forutsetningen for lønnsom utvidelse av fastkraftkapasiteten er at forbrukerne er villige til å betale det det koster å framskaffe mer kraft (langtidsgrensekostnad). For kraft til alminnelig forsyning blir dermed pris i forhold til langtidsgrensekostnad avgjørende for beslutninger om kraftutbygging. Meldingen drøfter ikke særskilt prispolitikken for kraft til kraftintensiv industri og større treforedlingsindustri.

Mens fastkraftforbruket i alminnelig forsyning var 62 TWh i 1984, er antatt nivå 83 TWh i år 2000, noe som innebærer en reduksjon i veksttakten i forhold til de senere år. Fastkraftforbruket i kraftkrevende industri er antatt å øke fra 31 TWh i dag til 35 TWh i 1995 for deretter å holdes uendret til år 2000.

April

11. Lønnsoppgjøret i offentlig sektor avsluttes. De ansatte får et generelt lønnstillegg på 4,5 prosent fra 1/5. Avtalen innebærer generelle tillegg på 4,35 prosent på alle lønnstrinn og varierende kronetillegg på lønnstrinnene fra 8 til 21. Rammen for årslønnsveksten er beregnet til 6,6 prosent. 0,8 prosent av årssammenheng for kommuneoppgjøret går til en justeringspott som fordeles i løpet av mai.
23. Odelstinget vedtar en ny lov om Norges Bank som bl.a. pålegger Finansdepartementet å gi Stortinget melding om de instruksjoner som Norges Bank får.
30. Stortinget vedtar stans i gråbergbrytingen på Østmalmen i A/S Sydvaranger. I tillegg til 138 mill. kroner som allerede var bevilget over statsbudsjettet, bevilges det 250 millioner for å sikre bedriftens likviditet ut året.

Mai

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr 1 700 per år. Samtidig økes satsen for særtillegget til 53 prosent av grunnbeløpet for enslige og til 49 prosent for hver ektefelle når begge er pensjonister. Minstepensjonen økes totalt med 7,4 prosent for enslige og 7,5 prosent for ektefeller.
7. Finanskomiteen legger fram innstilling om merverdiavgiftssystemet (innst. S.nr. 186

(1984-85)). Komitéen støtter regjeringens forslag om å nedsette et utvalg for å vurdere forbedringer i merverdiavgiftssystemet og ber om at utvalget også får i oppgave å vurdere det forslaget til endringer i systemet som er foreslått av Norsk Tjenestemannslag.

9. Stortinget vedtar å selge statens aksjer i Bergens Mekaniske Verksted til pari kurs, totalt 11,2 mill. kroner. Kjøpere er Ulsteingruppen og Elektro Union A/S. I løpet av mai selger staten også sine 52 prosent av aksjene i Anker Batterier til en beregnet verdi på mellom 16 og 18 mill. kroner.
10. Finans- og tolldepartementet legger fram St. melding nr. 90 (1984-85) Revidert nasjonalbudsjett 1985. Regjeringen mener at norsk økonomi er i klar bedring, men at kostnadsnivået er for høyt og at det fortsatt er betydelige strukturproblemer som svekker veksten i industriproduksjonen.

Regjeringen legger vekt på at det må føres en finans- og kredittpolitikk som ikke forsterker pris- og kostnadspresset. Mens den forventede veksten i OECD-landenes samlede nasjonalprodukt blir 3 1/4 prosent inneværende år (mot 4,9 prosent i 1984), er tallene for fastlands-Norge 3,2 (mot 2,7) prosent og for Norge totalt 2,1 (mot 3,8) prosent.

Det forventes et overskudd på driftsbalansen overfor utlandet på 12-13 mrd. kroner. Dette er en nedgang på 14 mrd. kroner i forhold til 1984, noe som i stor grad skyldes økning i tradisjonell vareimport.

Statsbudsjettet, medregnet folketrygden, viser for 1985 et anslått overskudd før lånetransaksjoner på 9,6 mrd. kroner (2 prosent av BNP), noe som er en økning på 4,7 mrd. kroner i forhold til det vedtatte budsjett. Holdes oljeskatter, overføringer fra Norges Bank og statlig petroleumsvirksomhet utenfor, er det et underskudd på 7,3 prosent av nasjonalproduktet utenom olje og sjøfart.

13. Odelstinget vedtar å innføre et nytt inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner. Formålet er å gi større handlefrihet til kommuner og fylkeskommuner og gi disse bedre oversikt over sine inntektsforhold. Det er ventet at det nye systemet vil gi mer effektiv ressursbruk.

Det nye systemet er basert på bruk av sektortilskudd og generelt tilskudd. Kostnadsnøklene

for de ulike sektortilskuddene baseres på objektive kriterier som f.eks antall innbyggere i ulike aldersgrupper, godkjent årstimetall i grunnskolen og antall sosialhjelpstilfeller. Tilskuddene skal kunne disponeres fritt uten øremerking eller bindinger fra statens side.

Systemet omfatter statlige tilskudd til driftsformål - inklusive skatteutjevningmidlene - på til sammen 30 mrd. kroner noe som tilsvarer ca. 1/3 av kommuneforvaltningens inntekter.

Det kommer til brudd i lønnsforhandlingene mellom Rederiansatte oljearbeideres forbund (ROF) og Arbeidsgiverforeningen for skip og offshorefartøyer. De organiserte i ROF på mobile rigger tas ut i streik fra 25/5. 15/6 og 17/6 går organiserte i oljearbeidernes Fellessammenslutning til hhv. 12 og 3 timers sympati-streik.

14. Den svenske sentralbanken hever diskontoen fra 9,5 til 11,5 prosent.
29. Stortinget vedtar vern av Etna-vassdraget og utbygging av Dokka-vassdraget.
30. Odelstinget vedtar opprettelse av en verdipapirsentral. Ordningen innebærer at rettigheter til aksjer og obligasjoner knyttes til en registrering i stedet for til et dokument.

Juni

3. Staten og bondeorganisasjonene oppnår enighet om en ramme i inntektsoppgjøret på 1 220 mill. kroner for perioden 1. juli 1985 til 30. juni 1986. Det gis kompensasjon for økte kraftførpriser på 124,9 mill. kroner. Ca. 58 prosent av totalrammen forutsettes dekket gjennom prisøkninger og resten ved økte bevilgninger over statsbudsjettet.

Saga Petroleum A/S undertegner en avtale med et banksyndikat bestående av 35 banker om lån av inntil 1 mrd. dollar. Lånet skal benyttes til finansiering av Gullfaks fase II og Oseberg-utbyggingen.

7. Stortinget behandler Energi- og industrikomitéens innstilling om utbygging av Gullfaks fase II. Statoil er operatør og har anslått de utvinnbare reservene til ca. 75 mill. Sm³ olje og ca. 9 mrd. Sm³ gass. Produksjonen er planlagt å starte i 1990. Topproduksjonen er anslått til om lag 200 000 fat olje per dag i 1994.

Regjeringen gir Norsk Hydro samtykke til å utvide produksjonsanlegget for fullgjødsel ved

Porsgrunn Fabrikker. Bedriften vil bygge en ny fabrikk, noe som vil utvide årskapasiteten fra 1,1 mill. tonn til ca. 1,7 mill. tonn innen 1987. Investeringene er beregnet til å koste 560 mill. kroner.

11. Stortinget vedtar ny lov om ansvarlige selskap og kommandittselskaper. Loven pålegger deltakerne i et kommandittselskap å betale inn 40 prosent av ansvarskapitalen innen 2 år.
18. Stortinget bevilger midler til refinansiering av Horten Verft; 41 mill. kroner skal benyttes til aksjekapital, og 14,8 mill. kroner gis i lån til datterselskapene. Industridepartementet får adgang til å stille garantier for 120 mill. kroner i forbindelse med nye større oppdrag. Stortinget gir sin tilslutning til at datterselskapet Tangen Verft kan privatiseres.
20. Enighet oppnås mellom de norske selgerne med Statoil i spissen og det vesteuropeiske kjøperkonsortiet ledet av Ruhrgas om at leveransene av Trollgass - og eventuell annen norsk gass fra andre nye felt - til Vest-Europa skal begynne i 1995. Leveransene skal over få år gradvis trappes opp til et årlig volum på 15 mrd. kubikkmeter. Kjøperne har sikret seg en opsjon på å kunne øke dette volumet etter år 2000.

Avtalen skal gjelde for 20 år og vil være verdt mellom 300 og 500 mrd. kroner, avhengig av prisen på gassen og om kjøperne benytter seg av opsjonen. Prisforhandlingene starter i september.

Stortinget samtykker i at Statoil inngår en avtale med Exxon Corporation om overtakelse av alle aksjer i Esso Invest AB i Sverige. Statoil skal betale rundt 2,5 mrd. kroner for Essos petrokjemianlegg og 422 bensinstasjoner. I april inngikk Norsk Hydro avtale med svensk Mobil om å kjøpe 220 bensinstasjoner.

21. Kongsberg Våpenfabrikk inngår samarbeidsavtale med det amerikanske konsernet Dresser Industries Inc. for å utvikle og markedsføre gassturbiner.
28. Regjeringen vedtar å bruke tvungen lønnsnemnd i konflikten mellom Rederiansatte oljearbeideres forbund (ROF) og Arbeidsgiverforeningen for skip og offshorefartøyer.

Juli

1. Lov om petroleumsvirksomhet med forskrifter trer i kraft. I forhold til de kongelige resolusjo-

ner som loven erstatter innebærer den en videreføring samt en kodifisering av den praksis som har vært fulgt. Nye bestemmelser av særlig betydning er bestemmelsene om konsekvensanalyser i forbindelse med åpning av nye områder, om erstatningsansvar ved forurensningsskader og om registrering og pantssettelse av tillatelser og faste innretninger.

Med hjemmel i loven har Olje- og energidepartementet gitt forskrifter for Petroleumsregisteret som er et register over utvinningstillatelser og der det skal kunne registreres pant i tillatelser og faste innretninger med den virkning at pantssettelsen får rettsvern. Formålet er å bedre oljeselskapenes finansieringsmuligheter i forbindelse med deres virksomhet på kontinental-sokkelen.

A/S Sydvarangers gruveplan, som utreder bedriftens tekniske grunnlag, legges fram. Den økonomiske siden av gruedriften vurderes av konsulentfirmaet McKinsey. Deres rapport anbefaler et såkalt mellomlangt driftsalternativ - med fortsatt drift i 4-6 år.

Primærreservekravet for sørnorske forretnings- og sparebanker økes fra 11 til 15 prosent. Samtidig endres beregningsgrunnlaget til kun å omfatte bankenes utlån og obligasjonslån til publikum.

Mobils drift av Statfjord-feltet overføres til en egen Statfjord-divisjon bestående av Mobilansatte og underlagt Mobil. Fra 1/1-87 skal Statfjord-divisjonen underlegges Statoil, som da overtar operatøransvaret.

2. Produksjonen på Statfjord C-plattformen startes offisielt.
11. Den svenske diskontoen senkes med 1 prosentpoeng til 10,5 prosent.
12. Norsk Hydro og Store Norske Spitsbergen Kullkompani inngår en avtale, med forbehold om godkjenning av norske myndigheter, om kartlegging og eventuell utvinning av naturressurser på Svalbard med tilhørende sjøterritorium.

August

8. Selskapet Laly gjør kjent at de ønsker å kjøpe 50,1 prosent av aksjene i Kosmos. 16. august hevder ledelsen i Norwegian Caribbean Line (NCL) at NCL gjennom kjøp og opsjon på kjøp av aksjer kontrollerer 40 prosent av aksjene i Kosmos. På ekstraordinær generalforsamling i

Kosmos 20/8 vedtas en fondsemissjon som øker den totale aksjemassen med ca. 2 mill. aksjer til rundt 12,5 mill. aksjer fra 1/10. Det gjøres kjent at Laly og Kosmos vil samarbeide om bygging av en oljerigg. Lørdag 12. oktober opplyser ledelsen i NCL at NCL har avhendet sine aksjer i Kosmos.

22. Avtalen mellom andelshaverne i Ekofisk-gruppen og de vesteuropeiske gasskjøperne om å redusere gassleveransene fra Ekofisk med 25 prosent i en periode på 2 år trer i kraft. Gassen skal pumpes tilbake i reservoaret for å opprettholde trykket og motvirke at havbunnen synker.

På bakgrunn av Stortingets vedtak i mai om innføring av internasjonalsiseringslån, tildeler Industrifondet de første lån. Lånene utbetales i utenlandsk valuta og kan gis i forbindelse med etablering eller overtakelse av produksjonsselskaper og større salgsselskaper. Andre prosjekter kan også komme i vurdering. Total utlånsramme for 1985 er satt til 500 mill. kroner.

23. Regjeringen tildeler 8 utvinningstillatelser for petroleum i Nordsjøen i 10. konsesjonsrunde del A. Statoil, Norsk Hydro, Saga og Total utpekes som operatører for hhv. 2, 2, 1 og 1 blokk hver. Mobil får tilbud om - men takker nei til 2 blokker, som deretter tildeles BP og Shell. Norsk Hydro, som får tildelt den lovende blokken 34/8, får i oppdrag å utrede sitt behov for teknisk assistanse fra Conoco eller Elf.
26. Rikslønnsnemnda avgir kjennelse vedrørende tariffoppgjøret for Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF). Medlemmene i ROF får et generelt tillegg på 5,7 prosent fra 26/6-85.
28. Saga Petroleum mottar melding om at Benins myndigheter ønsker å skifte ut Saga med det sveitsiske selskapet Pan Ocean Oil som operatør på oljefeltet Sèmè utenfor Benins kyst. Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) står i fare for å tape ca. 650 mill. kroner som de har utestående.

September

1. De norske bankene innfører felles avregningssystem seg imellom i forbindelse med betalingsformidling, såkalt interbankgebyr.
- 8.-9. Det avholdes Stortingsvalg. Koalisjonsregjeringen mellom Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet fortsetter, men regjeringspartiene har ikke lengre alene flertall i Stortinget.

Mandatsfordeling ved de 2 siste Stortingsvalg og prosentvis fordeling av avgitte stemmer

	1981		1985	
	Repre- sen- tanter	Prosent av totalt antall stemmer	Repre- sen- tanter	Prosent av totalt antall stemmer
DNA	66	37,2	71	40,8
FrP	4	4,5	2	3,7
H	53	31,7	50	30,4
KrF	15	9,4	16	8,3
Sp	11	6,7	12	6,6
SV	4	4,9	6	5,5
V	2	3,9	0	3,1
Andre	0	1,6	0	1,7
I alt	155	100,0	157	100,0

13. Regjeringen gir konsesjon til drift av det nye livsforsikringsselskapet David Livsforsikring A/S, som vil være i drift fra desember. Aksjekapitalen i det nye selskapet vil være ca. 30 mill. kroner.

Regjeringen vedtar å styrke beredskapsbevilgningene til arbeidsmarkedstiltak med 160 mill. kroner. De samlede bevilgninger for 1985 er kommet opp i 1 660 mill. kroner.

16. Styret i Bjølsen Valsemølle går enstemmig inn for fusjon med Nora Industrier og Idun Gjærfabrikken. De to andre styrene har allerede anbefalt det samme. Fusjonen skal regnskapsmessig tre i kraft fra 1/1-86. Det nye selskapet vil få en årlig omsetning på over 2 mrd. kroner.

Staten legger ut Spar '85-obligasjoner, som gir en fast rente på 7 prosent p.a. I tillegg kommer en trinnvis stigende bonus som er fritatt for inntektsskatt. I løpet av tegningsperioden selges obligasjoner for rundt 600 mill. kroner.

22. Sentralbanksjefene og finansministrene i USA, Japan, Frankrike, Storbritannia og Vest-Tyskland kommer til enighet om å endre dollarens verdi. Fra fredag 20. til mandag 23. september faller dollarens verdi målt i norske kroner med 32,55 øre til kr 8,1075.
24. Renteerklæringen oppheves og erstattes med en løpende overvåking av renteutviklingen fra Finansdepartementets og Norges Banks side. Banker og livsforsikringsselskaper kan dermed i prinsippet fritt fastsette sine utlånsrenter.

Oktober

4. Regjeringen legger sitt forslag til statsbudsjett for 1986 fram for Stortinget. Regjeringen foreslår at statens samlede utgifter blir på 222 mrd.

kroner. Mens overskuddet før lånetransaksjoner i 1985 er beregnet til å bli 19 mrd. kroner, mot budsjetterte 5 milliarder, er det for 1986 et budsjettunderskudd på 1 mrd. kroner. Endringen mellom beregnet overskudd for 1985 og budsjettet for 1986 skyldes bl.a. en forventet nedgang i petroleumsskatter fra 46 mrd. til 36 mrd. kroner og at utgiftene til statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten øker med 6,5 mrd. kroner. Under-skuddet før lånetransaksjoner eksklusive petroleumsvirksomhet, oljeskatter og overføring fra Norges Bank for 1986 er budsjettert til 27,5 milliarder mot beregnet 23 mrd. kroner for 1985.

Regjeringen legger opp til en avdemping av likviditetsveksten og til en reduksjon av penge-tilførselen over det ordinere kreditmarkedet.

Ifølge budsjettforslaget vil statens samlede kjøp av varer og tjenester øke i volum med ca. 2 prosent og de samlede overføringer utenom renter vil øke nominelt med 9,3 prosent.

Progresjonsgrenser og fradrag i person- og familiebeskatningen justeres gjennomgående med ca. 7 prosent, noe som gir en samlet reell skattelettelse på 625 mill. kroner ved 5,5 prosent prisstigning. Satsene for barnetrygd øker i gjennomsnitt med 8,1 prosent.

Lettelser i bedriftsbeskatningen gjennomføres ved økning av satser for konsolideringsfond fra 22 prosent til 23 prosent med virkning fra inntektsåret 1985 og med virkning fra samme tid reduseres formuesskatt til staten fra aksjeselskaper fra 0,4 prosent til 0,3 prosent. Regjeringen foreslår lettelse i skatten på personlig formue ved å øke progresjonsgrensene med 7 prosent.

Når det gjelder offentlig regulerte takster, foreslås bl.a. pris per tellerskritt holdt uendret og en økning av porto med 3,2 prosent, av NRK-lisens med 5 prosent og transporttakster og el.priser med 7 prosent.

Nasjonalbudsjettet for 1985 legges fram. Brutonasjonalproduktet ventes å øke med 2,5 prosent fra 1985 til 1986 regnet i faste priser mot 3 prosent foregående periode, privat konsum ventes å øke med 3,5 prosent mot 6 prosent i perioden 1984-85, bruttoinvesteringer i fast kapital vil øke med 16,7 prosent mot en nedgang på 7,3 prosent foregående periode, industriproduksjonen ventes å øke med 2,5 prosent.

Eksportvolumet ventes å øke med 0,5 prosent mot 3 prosent foregående år, mens økningen i importvolumet ventes å bli 2,9 prosent mot 8 prosent sist år.

Det slås fast at anslag peker i retning av at bankenes utlånsvekst for 1985 blir 35 mrd. kroner, 16 milliarder mer enn forutsatt i kredittbudsjettet for 1985.

Det foretas utskiftning av statsrådene i fiskeri-, justis-, landbruks- og industridepartementene.

6. Boreriggen West Vanguard er utsatt for ukontrollert gassutblåsning og påfølgende brann. 1 person omkommer og riggen får store skader. I slutten av november oppstår en mindre gassutblåsning på Gullfaks-feltet.
7. Et utvalg legger fram forslag til ny lov om verdipapirbørs som skal erstatte gjeldende lov fra 1931, slik at en får en ny og mer tidsmessig lov for børsen. Det blir foreslått at børsen ikke skal kunne nekte et aksjeselskap å vedtektsfeste stemmerettsbegrensninger. Det foreslås videre at en person eller foretak som fremsetter tilbud om kjøp av aksjer i et børsnotert selskap plikter å behandle alle aksjonærer likt i tilfelle hvor slikt tilbud vil gi bestemmende innflytelse hvis det blir akseptert. Dessuten foreslås det en regel om tilbudsplikt som innebærer at en person eller foretak som har ervervet en tredjedel av stemmeberettigete aksjer, har plikt til å gi et ubetinget tilbud om kjøp av alle de øvrige aksjene.
14. De første gassleveransene via gassrørledningen Statpipe startes opp med en avtalefestet innkjøpingsperiode. Den regulære driften skal være i gang fra 1/2-86.
Sparebanken Oslo-Akershus og Fellesbanken fusjonerer under navnet ABC-bank.
30. Oslo Børs melder om ny rekordomsetning på 176,1 mill. kroner fordelt på 1,2 mill. aksjer.

November

1. Norsk Hydro bekjentgjør at de ikke kommer til å delta i oppgraderingen av oljeraffineriet på Mongstad. Noe seinere innledes forhandlinger med svenske OK om kjøp av eierandeler i oljeraffineriet i Lysekil.
Den nye 50-kroneseddelen med nynorsk tekst settes i sirkulasjon.
4. Betonglekteren Concem kantrer i Gandsfjorden og 10 personer omkommer.

8. Regjeringen legger fram St. melding nr. 22 (1985-86) Om statens samlede engasjement i oljevirkosomheten.

Det opplyses at Statoil i 1986 forventer drifts-inntekter på om lag 37,1 mrd. kroner, mens selskapets investeringer antas å bli om lag 6,5 milliarder. De viktigste investeringsprosjektene vil være raffineriutvidelser på Mongstad, samt utbyggingen av feltene Gullfaks, Oseberg og Statfjord.

Selskapet vil i årene framover utvide sitt engasjement innen foredling og markedsføring samt leting og utvinning i utlandet.

Netto utbetalinger for statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten i 1986 er anslått til 11,8 mrd. kroner. Fra og med 1989 forventes netto kontantstrøm for statens direkte økonomiske engasjement å bli positiv.

11. Under det nordiske finansministermøtet i København opplyses det at svenske banker skal få etablere seg i Norge, mot at norske banker får tilsvarende rettigheter i Sverige. Et begrenset antall svenske banker vil etter en egen søknadsrunde få konsesjon for å etablere norsk datterbanker.
13. De 2 bølgekraftverkene ved Toftestallen i Øygarden kommune åpnes offisielt. Kostnadene ligger på rundt 40 øre per kWh.
15. Regjeringen beslutter å undertegne en overenskomst med Storbritannia om ilandføring av kondensat fra Heimdalfeltet gjennom rørledning til Skottland.
- LO og N.A.F. kommer til enighet om revisjon av hovedavtalen. Den reviderte avtalen trer i kraft 1/3-86.

Desember

4. Holte Prosjekt A/S offentliggjør planer om et nytt Rikshospital som kan stå ferdig 30/6-89. Hospitalet foreslås bygget på Gaustad i utkanten av Oslo. Byggeprosjektet er kostnadsberegnet til 1,7 mrd. kroner og kan medvirke til reduksjon i de årlige driftsutgiftene med 150-250 mill. kroner. Holtegruppen legger opp til mulighet for finansiering utenom statsbudsjettet, men med full statlig styring av utbygging og drift.
5. Staten og Noregs Fiskarlag kommer til enighet om en total ramme for fiskeristøtten på 1,3 mrd. kroner for 1986.

6. Regjeringen legger fram St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 15 (1985-86) Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1986. I proposisjonen er BNP-anslagene for 1985 og 1986 justert opp til henholdsvis 3,4 og 2,6 prosent, og veksten i privat konsum anslås til 6 3/4 prosent i 1985 og knapt 4 prosent i 1986.
9. OPECs ministermøte i Genève avsluttes med uttalelser om at OPEC i fremtiden vil kjempe for å beholde sine markedsandeler. Det nedsettes en komité for å finne ut hvordan dette skal gjøres. OPEC-uttalelsene fører til et fall i spot-prisene på oljemarkedet.
13. Regjeringen behandler det framtidige driftsopplegget for A/S Sydvaranger. Den går inn for at A/S Sydvaranger går over til produksjon ved ett pelletsverk som vil gi drift i 12 år framover. Overgangen til ett pelletsverk skal skje fra og med 1987, og produksjonen reduseres fra dagens nivå på 1,8 mill. tonn pellets per år til 1,35 mill. tonn. Regjeringen foreslår at det bevilges i alt 366 mill. kroner til selskapet for 1986 i tillegg til tiltak for å skape alternative arbeidsplasser i Kirkenes-området.
16. Stortinget vedtar endringer i penge- og kredittloven som medfører en økning av primærreserverkravets maksimalsats til 20 prosent for forretnings- og sparebanker samt finansieringsselskaper. Det åpnes også for adgang til å pålegge skade- og livsforsikringsselskaper (inkl. pensjonskasser og pensjonsfond) primærreserverkrav med maksimalsats 20 prosent. Det foretas også endringer i beregningsgrunnlaget for plasseringsplikten og bruk av tilleggsreservekrav.
17. Den svenske regjeringen godkjenner Statoils kjøp av Exxon bensinstasjonsnett og petrokjemivirkosomhet i Sverige til en verdi av snaut 2 mrd. kroner. Skattefradragene fra Statoils virksomhet blir delt mellom Sverige og Norge.
18. Ca. 150 SAS-ansatte organisert i Norsk Flyteknikerorganisasjon innleder en "gå sakte" aksjon som avblåses f.o.m. 20/12.
19. Salderingsdebatten i Stortinget finner sted og salderingsproposisjonen vedtas etter et forlik mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Statsbudsjettets utgiftsside er økt med 3 mrd. kroner i forhold til det opprinnelige budsjettforslaget som ble lagt fram 4. oktober, og inntektene er økt med 6 milliarder, alt overveiende pga økte anslag for skatte- og avgiftsinngang.

27. Norsk Hydro melder at blokk 34/8 likevel ikke inneholder de store oljereservene en hadde forventet.

1986

Januar

10. Regjeringen vedtar en rekke kredittpolitiske tiltak for å dempe utlånsveksten i bank- og forsikringsvesenet. Primærreservekravet for sørnorske forretnings- og sparebanker økes fra 15 til 17 prosent, og beregningsgrunnlaget utvides til også å gjelde utlån til kredittforetak. Renten på midler som bindes slik, holdes uendret på 8,75 prosent. Det innføres et tilleggsreservekrav på utlånsveksten med plassering på rentefri konto i Norges Bank. Kravet gjelder alle banker i Norge. Det innføres primærreservekrav for livsforsikringselskaper på 2,5 prosent med samme beregningsgrunnlag som for bankene. (Skadeforsikringsselskapenes utlån styres fortsatt ved direkte rammer.) Den direkte reguleringen av finansieringsselskapenes utlån utenom factoring og leasing videreføres. Primærreservekravet for lån i form av factoring og leasing økes fra 11 til 14 prosent. Det innføres videre direkte regulering av garantier for lån over det uregulerte kredittmarked. Som en følge av disse kredittpolitiske virkemidler, øker flere banker utlånsrenten.
11. 179 flyteknikere i SAS gjenopptar sin "gå-sakte" aksjon fram til 4. februar. Da inngås det en avtale om gjennomsnittlig lønnsøkning på 8,2 prosent fra 1/11-85.
17. Statoil og Shell inngår avtale om å gå inn som deleiere i det svenske selskapet Swedegas for å få del i introduksjonen av naturgass i Sverige. De 2 selskapene skal gå inn med en andel på 20 prosent hver, men det danske selskapet Dangas får opsjon på 10 prosent av de 40 prosentene. Forutsetningen for avtalen er godkjenning av norske og svenske myndigheter.
22. For første gang siden 1979 noteres Nordsjøolje til en pris på under 20 USD per fat på spotmarkedet.
23. Norsk Hydro offentliggjør rapport om gasskraftverk som planlegges på Karmøy. Et slikt kraftverk kan baseres på ildføring av gass til Kårstø. Investeringsbehovet vil være på 1,2 mrd. kroner. Kraft vil kunne produseres til en kostnad på 40 øre/kWh.

Regjeringen avslår rettighetshavernes søknad om ytterligere framskynding av produksjonsstart for Gullfaks C-feltet.

24. Regjeringen vedtar å legge fram forslag til lov om statens petroleumsforsikringsfond. Fondet skal dekke risiko knyttet til statens direkte deltagelse i petroleumsvirksomheten.
29. N.A.F.s sentralstyre beslutter at de vil forhandle sentralt om generelle tillegg, lavtlønnsgaranti og reduksjon av arbeidstid, mens LOs representantskap 14. januar gikk inn for forbundsvise forhandlinger ved tariffoppjøret.
31. Ved søknadsfristens utløp foreligger 3 søknader fra svenske banker om å få etablere datterselskaper i Norge: Svenska Handelsbanken, Vermlandsbanken og Skånska Banken. De 2 sistnevnte vil samarbeide om banketablering i Norge.

Februar

4. Ved avslutningen av møtene til OPECs spesialkomité i Wien anbefales det å øke OPECs produksjonskvote av olje fra 16 milliarder til 18 milliarder fat per dag.
10. Løiningutvalget avlegger sin innstilling om konkurransen på finansmarkedet (NOU 1986:5). Ifølge utvalget kan effektiv konkurranse i finansvesenet best sikres ved et større antall uavhengige finansinstitusjoner med så like rammebetingelser som mulig på hvert marked. Utvalget går derfor inn for begrensning av gjensidig eierforhold, konsesjonsplikt for samarbeidsavtaler, lovhjemmel for å hindre at en person er styremedlem i flere kredittinstitusjoner (med unntak av gruppeforhold) økt konkurranse i verdipapirromsetningen ved at utenlandske banker får opprette full fondsvirksomhet, beskatning av kapitalforsikring og fjerning av typiske spareordninger innen pensjonsforsikring.
11. I sin årlige rapport om Norge kommer OECD med kritikk av den økonomiske politikken. OECD advarer sterkt mot den ekspansive finanspolitikken som de mener kan bidra til å bremse det økonomiske oppsvinget og øke prisstigningen. Dessuten kritiseres utlånsveksten i kredittinstitusjonene. OECD mener det hersker en åpenbar mangel på kontroll over kreditttilførselen. Rapporten beklager at myndighetene ikke har klart å bremse på overføringene og at de offentlige utgifter fortsatt vokser. OECD hevder at det norske skattesystemet

- og retten til ubegrenset rentefradrag bør legges om.
12. Norsk Hydro undertegner avtale om å kjøpe det franske konsernet Cofaz. Derved blir bedriften Europas ledende gjødselprodusent med en årlig produksjon på rundt 12 mill. tonn.
 24. Norwegian Contractors får i oppdrag å bygge betongunderstellet til Statoils Gullfaks C-plattform. Kontrakten er på ca. 2,5 milliarder i 1986-kroner og er hittil den største enkeltkontrakt til noen norsk bedrift.
 28. Regjeringen tildeler 8 utvinningstillatelser for petroleum på kontinentalsokkelen i konsesjonsrunde 10 B. Tillatelsene omfatter 9 blokker: 2 på Haltenbanken og 7 på Nordland II-området. Statoil er utpekt som operatør for 2 tillatelser som omfatter 3 blokker. De øvrige tillatelsene omfatter 1 blokk hver. Her er Norsk Hydro, Saga, Elf, Esso, Mobil og Shell utpekt som operatør for hver sin tillatelse.

Mars

6. Vårens tariffoppgjør innledes med forhandlinger mellom Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Mekaniske Verksteders Landsforening (MVL). Kravene fra Jern- og metall er økt kjøpekraft og redusert arbeidstid til 37,5 t/uke. MVL ønsker ikke å forhandle om arbeidstidsforkortelser, og det blir brudd i forhandlingen.
7. Brent Blend-olje selges til en spotmarkedspris på under 15 USD per fat.
11. Stortinget behandler gruvedriften i Sulitjelma Bergverk A/S. Regjeringens forslag vedtas i hovedtrekk. For 1986 får bedriften 33,6 mill. kroner i tilskudd til drift og investeringer ved gruvene Giken og Hankabakken og til fortsatt malmleting. Gruven Mons Petter nedlegges sommeren -86, mens styret i Sulitjelma gir sin tilslutning til fortsatt drift av Sagmo inntil videre. Arbeidet for å finne alternative arbeidsplasser i Fauske kommune fortsetter.
13. Den svenske riksbanken senker diskontoen med 1 prosent fra 9,5 til 8,5 prosent. I januar ble den senket fra 10,5 til 9,5 prosent.
14. Regjeringen vedtar i statsråd å legge fram forslag om økt bensinavgift og økte avgifter på alkohol og tobakk, samt justering av budsjettposter som bygger på tidligere anslag på oljepris. De samlede innstramminger beløper seg til mellom 1,5 og 2 mrd. kroner. Avgiftsøkningene skal tre i kraft 1. mai.
15. OPEC-ministrene møtes i Genève med formål å stabilisere oljeprisene. Da forhandlingene avsluttes 24/3 har en ikke fått i stand noen prisstabilisering. I løpet av den neste uken synker spotmarkedsprisen på Nordsjøolje til den når 10 USD per fat 2/4-86.
17. Stortinget behandler det framtidige driftsopplegget ved A/S Sydvaranger. Det vedtas at Sydvaranger går over til produksjon ved ett pelletsverk f.o.m. 1987 - et opplegg som vil gi drift i 12 år framover. Bevilgningene for 1986 blir på i alt 366 mill. kroner. Myndighetene vil gi støtte til opprettelsen av alternative arbeidsplasser i Kirkenes-området.
20. Statstjenestemannskartellet presenterer sine lønnskrav overfor staten. Kravet har en ramme på 9,3 prosent på årsbasis og inkluderer bl.a. et generelt tillegg fra 1/5-86 på 7 prosent og ytterligere tillegg fra 1/9 på 5 prosent. Samme dag legger Norsk Lærerlag fram sine krav hvor lønnsveksten er beregnet til ca. 7 prosent fra 1/5-86 fordelt med halvparten på et likt prosenttillegg og den andre halvparten på et variert kronebeløp.
21. Regjeringen fremmer forslag til Stortinget om utbygging av Tommeliten-feltet som ligger i Ekofisk-området. De samlede investeringene beregnes til ca. 4,5 mrd. kroner. Statoils anslag over utvinnbare reserver fra Tommeliten er på omtrent 18 mrd. m³ gass, 6 mill. m³ olje og 2 mill. m³ NGL. Utvinningstillatelse ble tildelt Statoil (operatør), Phillips Petroleum, Fina og Agip i 1976. 12/3-86 trakk Phillips seg fra utbyggingsplanene slik at de andre må øke sin andel i forhold til det opprinnelige. Dersom Agip og Fina ikke øker sine andeler, vil Statoil overta de resterende andelene på feltet.
24. Lov om Kredittilsynet trer i kraft og Bankinspeksjonen og Forsikringsrådet samordnes formelt til ett tilsynsorgan.

April

4. Regjeringen endrer beregningsgrunnlaget for sørnorske finansieringsselskapers primærreserverkrav. Endringen innebærer at private og kommunale obligasjoner kommer med i beregningsgrunnlaget, som blir det samme som for sørnorske forretnings- og sparebanker. Sørnorske finansieringsselskapers utlån i form av factoring, leasing og lånesertifikater blir pålagt et primærreserverkrav på 14 prosent.

8. N.A.F. iverksetter lockout av 102 000 LO-organiserte i hotell- og restaurantnæringen, verkstedindustrien, elektrokjemisk industri, bekledningsbransjen og bygningsbransjen.
10. Det nye spillet Lotto settes i gang. 67 prosent av overskottet går til kulturformål, resten til statskassen.
14. Riksmeklingsmannen kommer med et anbefalt forslag til 4 av de 5 LO-forbundene som har vært berørt av lockout i N.A.F.-området. Meklingsforslaget til Jern- og Metall innebærer et generelt tillegg på 1 krone per time fra 1/4-86 og en satsøkning for skiftarbeidere på 13,1 prosent fra 1/4-86, samt lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer på 37,5 timer per uke fra 1/1-87. Lavtlønnsordningen for tekstilindustrien og hotell- og restaurantbransjen endres f.o.m. 1/10-86. Tekstilindustriens lavtlønns tillegg skal bestå av et gradert tillegg som sikrer de lavest lønnede et tillegg på kr 2 per time og et flatt tillegg på ca. kr 1,30 per time. I hotellbransjen skal gjennomsnittlig lønnsnivå i egen næring danne utgangspunkt for garantert minstelønn på 85 prosent, og det foretas justeringer av tariffsatsene per 1/4-86. LO og N.A.F. beslutter at lavtlønnsfondet skal avvikles ved at de organisertes innbetalinger opphører etter 4 år.
25. Regjeringen foreslår i statsråd å bruke tvungen lønnsnemnd i oljearbeiderkonflikten etter at streiken ble utvidet til å omfatte også arbeidere i britisk sektor av Friggfeltet fra 20/4. 6/4 gikk de organiserte i Cateringsansattes Forbund (CAF) til streik på kravet om at forpleiningspersonalet skulle opp på samme lønnsnivå som de øvrige gruppene i Nordsjøen. Norsk Oljeindustriarbeidsgiverforening (NOAF) svarte med lockout for de ansatte i 3 av Oljearbeidernes Fellessammenslutnings (OFS) forbund: Operatøransattes forbund (OAF), Oljeborernes Forbund (OBF) og CAF, samt LOs Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF). Rundt 4 000 ansatte på faste installasjoner var berørt av konflikten.
29. Oslo Børs melder om det sterkeste kursfallet siden 1983. Totalindeksen når 262,34.
30. Ved avstemming i Stortinget går flertallet bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet mot Regjeringens forslag om budsjettinnstramminger i den såkal-

te "påskepakken" (jf. 14/3-86). Regjeringen Willoch går av.

Mai

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr 1 700 per år. Med virkning fra 1/1-86 økes satsen for særtillegget til 54,5 prosent av grunnbeløpet for enslige og til 49,75 prosent for hver ektefelle når begge er pensjonister. Minstepensjonen økes totalt med 9,3 prosent for enslige og 8,9 prosent for ektefeller. Etter forutgående avtale med arbeidstakerorganisasjonene oppjusteres statspensjonene med samme presentsats som folketrygdens grunnbeløp.
9. Gro Harlem Brundtland danner ny regjering.
11. Regjeringen vedtar å devaluere den norske kronen med 12 prosent som følge av det sterke presset mot den norske kronen. Fordi Norges Bank allerede før devalueringen styrte kronkursen mot det ene ytterpunktet for svingninger i kursen, var den reelle devalueringen antatt å bli 10,5 prosent.
13. Generalforsamlingen i Borregaard vedtar å fusjonere med Orkla Industrier. Fusjonen vil formelt tre i kraft i september 1986. Det nye selskapet får navnet Orkla-Borregaard A/S, og får 9 000 ansatte, samt en omsetning på rundt 9 mrd. kroner.
22. I tariffoppgjøret mellom staten og arbeidstakerorganisasjonene vedtar Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS-S) og Statstjenestemannskartellet å sende ut et anbefalt forslag med en ramme på 8,35 prosent i årslønnsvekst. Akademikernes Fellesorganisasjon (AF) og Norsk Lærerlag går til streik på det samme tilbudet. I kommunenes tariffoppgjør sender Ykesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF) og Samarbeidende akademikerforeninger i kommunene (SAK) ut et anbefalt forslag med en økonomisk totalramme på 8,35 prosent. Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. bestående av LO-organiserte i kommunene. Norsk Lærerlag og Norsk Sykepleierforbund går til streik på dette tilbudet.
26. Samtlige forretningsbankaksjer legges inn i Verdipapirsentralen (VPS). Aksjene er registrert på 215 000 verdipapirkonti opprettet hos forretnings- og sparebanker, samt meklere over hele landet. Ca. 3 000 terminaler i ulike finansinstitusjoner har tilknytning til VPS. Utover høsten vil store deler av de øvrige aksjeselska-

pene legge inn sine registre i sentralen, og fra 15. november registreres også obligasjonslån, mens premieobligasjoner holdes utenfor. Registreringen i VPS er frivillig for aksjeselskapene og obligasjonsutstederne.

29. Myndighetene godkjenner Phillips Petroleum's forslag om å jekke opp 6 av stålplattformene på Ekofisk-feltet. Dette vil koste 1,5 - 2 mrd. kroner. Oppjekkingen foretas sommeren 1987.
30. Regjeringen legger fram Revidert nasjonalbudsjett 1986 (St. melding nr. 2 (1985-86) og foreslår tilstramminger i finanspolitikken på ca. 3,5 mrd. kroner. Samtidig blir statsbankenes innvilgningsrammer redusert med 565 mill. kroner i 1986, mens kredittbudsjetttrammer for den innenlandske kreditttilførsel fra private finansieringsinstitusjoner reduseres med 5 mrd. kroner.

Som ledd i innstramningstiltakene vedtar regjeringen å stramme til tilleggsreservekravet for bankene, mens deres primærreservekrav reduseres fra 17 til 10 prosent. Økningen i tilleggsreservekravene gjør det dyrere å øke utlånene, mens reduksjonen i primærreservekravet gjør at bankenes samlede inntjening bedres noe. Primærreservekravet for forsikringselskaper økes fra 2,5 til 5 prosent.

Juni

1. De norske selskapene som har eierandeler i Troll- og Sleipner-feltene (Statoil, Norsk Hydro, Saga Petroleum, Shell, Mobil, Conoco og Esso) undertegner avtale om salg av gass til en gruppe selskaper på Kontinentet med det tyske Ruhrgas i spissen. Kontrakten har en verdi på omtrent 500 mrd. kroner ved 1985-oljeprisnivå. De samlede investeringene beregnes til ca. 60 mrd. kroner. Leveransene fra Sleipner vil trolig starte i 1993 og fra Trollfeltet i 1995-96. I starten vil leveransene være på ca. 4 mrd. m³ per år. Etter en oppbyggingsfase vil dette øke til rundt 20 mrd. m³ ved år 2000. Av dette vil 4 mrd. m³ komme fra Sleipner og resten fra Troll. Totalt omfatter avtalen omtrent 450 mrd. m³ gass, som skal leveres fram til år 2020.
5. Regjeringen gjør kjent at den vil bruke tvungen lønnsnemnd i tariffoppgjøret for de stats- og kommuneansatte. Rundt 50 000 arbeidstakere har vært tatt ut i streik i ca. 2 uker.
12. Stortinget godkjenner sammenslåing av Årdal og Sunndal Verk (ÅSV) og Norsk Hydros aluminiumsdivisjon. I samsvar med verdiene partene skyter inn i det nye selskapet, blir eierfordelingen 70 prosent til Norsk Hydro og 30 prosent til staten. Norsk Hydro får opsjon til å erverve ytterligere 20,1 prosent av aksjene i det nye selskapet. Verdien av denne opsjonen er satt til 1,3 mrd. kroner, samt at Hydro skal betale et vederlag for opsjonsretten. Opsjonen kan ikke benyttes før 1/1-88. Selskapet får over 10 000 ansatte.
17. Stortinget vedtar å stramme inn på årets statsbudsjett. Totale innstramminger i finanspolitikken ligger på samme nivå som regjeringens forslag. Utgiftssiden på budsjettet reduseres med i overkant av 600 mill. kroner, hvorav 340 mill. kroner er reduksjon i bevilgninger til arbeidsmarkedstiltak. Inntektene økes med ca. 2,9 mrd. kroner, hvorav ca. 1,6 milliarder skyldes økning i pensjonsdelen ved at innbetaling til folketrygden økes fra 6,7 til 7,4 prosent av bruttoinntekt. Om lag 500 mill. kroner skyldes økning i særavgifter.
19. Etter brudd i jordbruksforhandlingene mellom Norsk Bonde- og småbrukarlag og Norges Bondelag og staten, må Stortinget ensidig fastsette inntektsrammen for jordbruksoppgjøret (og seinere fordelingen av denne):
- Inntektsrammen er på 1 590 mill. kroner for perioden 1/7-86 til 30/6-87.
 - 58 prosent av rammen dekkes gjennom økte matvarepriser og 42 prosent ved økte overføringer fra staten.
 - Forutsatt at man finner forsvarlige målemetoder, går Stortinget inn for en minstelønn i jordbruket på om lag 85 prosent av gjennomsnittet på modellbrukene.
- Stortinget godkjenner Norsk Hydros gassinjeksjonsprosjekt i Oseberg-feltet. Ca. 25 mrd. m³ gass skal leveres fra en undervannsinstallasjon på Trollfeltet i løpet av en 12-års periode fra 1991/92. Dette vil ventelig gi en ekstrautnytting på 100 mill. fat olje fra Oseberg. Investeringene på Troll anslås til 2,7 mrd. kroner. Oseberggruppen får fritak for produksjonsavgift på den økte oljeutvinningen.
20. Stortinget vedtar frivillige akkordforhandlinger for Horten Verfts kreditorer som får dekket inntil 50 prosent av sine tilgodehavende.
- Etter at det blir kjent at polititjenestemennene har fått en ny tariffavtale med en ramme på ca. 9,5 prosent i årslønnsvekst, innleder staten nye

forhandlinger med Statstjenestemannskartellet og YS-S (som ikke hadde vært i streik).

25/6-86 foreligger resultater som gir et justeringsoppgjør på 1 prosent av statens lønnsmasse per 1/1-87.

Juli

7. Det oppnås enighet om ny tariffavtale mellom Norske kommuners sentralforbund og forhandlingssammenslutningen Norsk kommuneforbund m.fl. Avtalen innebærer en ramme på 8,35 prosent i årslønnsvekst.

August

4. OPECs ministermøte i Genève vedtar en midlertidig nedskjæring i medlemslandenes oljeproduksjon fra 20,3 mill. fat per døgn til 16,8 mill. fat per døgn. Avtalen skal gjelde produksjonen i september og oktober. 10/9 offentliggjør den norske regjering at den vil redusere oljeeksporten med 10 prosent i november og desember, betinget av at OPECs produksjonsregulering gjennomføres. Olje som holdes tilbake fra eksport skal brukes til oppbygging av beredskapslagre.
22. Norges Bank offentliggjør en undersøkelse av bankenes utlånsrente, som viser at utlånsrenten i gjennomsnitt har økt med 1,4 prosentpoeng siden 1/1-86. Undersøkelsen tyder på at mesteparten av renteøkningen skjedde før 30/4.

Regjeringen legger fram en proposisjon med forslag til endringer i oljebeskatningen og rammebetingelsene for lete- og utvinningsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Kravet om at de utenlandske selskapene skal bære den direkte statlige andelen fjernes for nye utvinningstillatelser. Produksjonsavgiften (royalty) fastsettes til null for framtidige felt. Avskrivningsreglene endres slik at avskrivninger av nyinvesteringer i driftsmidler kan påbegynnes i første investeringsår. Særskatten senkes fra 35 til 30 prosent samtidig som reglene om friinntekt endres, slik at den faller bort for nye investeringer. Det innføres en produksjonsgodtgjørelse til rettighetshaverne for petroleum som produseres fra felt hvor det ennå ikke er framlagt noen utbyggingsplan. Denne godtgjørelsen skal beregnes i prosent av bruttoproduksjonsverdi og vil tjene som et skattefritt bunnfradrag ved utligningen av særskatten. Satsen foreslås til 15 prosent.

23. Rikslønnsnemnda avgir kjennelse i tariffoppgjøret for de ansatte på faste produksjonsplatt-

former i Nordsjøen (jf. 25/4-86). Det generelle tillegget utgjør kr 3 100,- på årsbasis.

29. Regjeringen legger fram proposisjon om utbygging av 5 prosjekter i Saltfjell/Svartisenområdet. Det foreslås å bygge ut knapt 2,7 TWh, mens Norges vassdrag- og energiverk (NVE) hadde gått inn for 3,1 TWh, og Miljøverndepartementet anbefalte 1,8 TWh. Langtidsgrensekostnad målt ved kraftstasjonsvegg er beregnet å ville variere mellom 20,4 øre/kWh og 27,2 øre/kWh for de ulike prosjektene. Prisnivået per 1/1 1986 er lagt til grunn ved disse beregningene.

September

4. Statkraft og Statoil inngår en rammeavtale om salg av gass til et gassdrevet varmekraftverk på Kårstø. Avtalen innebærer leveranser på inntil 1 mrd. m³ gass per år i 25 år fra 1991. I første del av kontraktstiden er leveransene basert på gass fra Tommeliten-feltet.
5. De to nye forretningsbankene Orion Bank A/S og Trønder Investbank A/S får konsesjon til bankdrift. Bankene planlegger en aksjekapital på henholdsvis ca. 100 mill. og 60 mill. kroner.
15. Rettighetsinnehaverne på Troll- og Sleipner-feltene overleverer regjeringen planer for utbygging og drift av disse gassfeltene, samt for transportsystemet Zeepipe.
16. Finansdepartementet vedtar å legge ut et nytt 5 års statslån til 12,8 prosent rente per år. Den effektive renten er på 13,1 prosent. Dette medfører at renten reduseres med 0,3 prosentenheter sammenlignet med forrige statslån.
24. Styret i Kongsberg Våpenfabrikk ber staten om tilskudd i form av ny egenkapital. Styret foreslår å nedskrive aksjekapitalen med 500 mill. kroner, samt å tilføre like mye i ny kapital. Av dette øremerkes 200 mill. kroner til bruk i flymotorfabrikken.

Aksjetegningen i Orion Bank avsluttes 17.11. Stifterne har tegnet seg for 20 mill. kroner - av de resterende 80 millioner gjenstår halvparten, som garantikonsortiet må gå inn med.

Oktober

1. Den nye kredittkjøpsloven trer i kraft. Den som gir kreditt til forbrukerkjøp, får utvidet plikt til å opplyse om vilkårene for kreditten. Selgeren må opplyse om effektiv rente og total kredittkostnad.

3. Hovedtillitsvalgt i Vinmonopolets Arbeiderforening, Håkon Høst, avskjediges. Fra 6/10 går produksjonsarbeidere ved Vinmonopolets sentralanlegg i Oslo ut i streik, som ca. 1 uke senere dømmes ulovlig av Arbeidsretten. Oppsigelsen dømmes gyldig av Arbeidsretten 31/10. Streiken avblåses 7/11.
4. Rikslønnsnemnda legger fram sin kjennelse i tariffoppgjøret for de statsansatte i Norsk Lærerglag og Akademikernes Fellesorganisasjon. Rammen for årslønnsveksten blir på 8,35 prosent - som i staten for øvrig.
6. Regjeringen legger fram for Stortinget forslag til statsbudsjett for 1987. De samlede utgifter for staten er budsjettet til 247 mrd. kroner, 10,8 prosent mer enn utgiftene i 1986 ser ut til å bli. Overskudd før lånetransaksjoner anslås å gå ned fra 18,3 milliarder i 1986 til 78 millioner i 1987. Underskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter, statlig petroleumsvirksomhet og overføringer fra Norges Bank, er budsjettet til 3,2 mrd. kroner. Budsjettet gjøres opp med et finansieringsbehov på 15,6 mrd. kroner.

Statsbudsjettets inntektsside har følgende hovedpunkter: Regjeringen foreslår å fjerne sykedelen av folketrygdpremien. I stedet innføres det en helsedel i medlemsavgiften til folketrygden. Den skal liknes av brutto personlig inntekt. Foreslåtte satser er: 5 prosent på inntekt tom. 170 000, 7 prosent på inntekt tom. 340 000, og 9 prosent på inntekt over 340 000. Progresjonssatsene i inntektsskatten foreslås redusert. Boligskattene økes med inntil 10 prosent. Satsene for personlig formuesskatt til staten foreslås økt med 0,2 prosent. Skattefritaket ved SMS og AMS foreslås redusert fra 40 til 20 prosent av sparebeløpene. Endel fradragordninger, som fradrag for utgifter til arbeidsreiser, foreslås fjernet eller forenklet. Regjeringen foreslår å fjerne adgangen til å foreta avsetninger etter distriktsskatteloven.

Forslagene om endringer i skatteopplegget fører til at statens inntekter fra skatt på formue og inntekt medregnet folketrygdavgift, øker med 26 prosent. 8,6 prosentpoeng skyldes overføringer fra andre offentlige sektors budsjetter til statsbudsjettet. Satsene for de fleste mengdeavgiftene økes med ca. 6,5 prosent, mens verdiavgiftene gjennomgående holdes konstante. Inntekter fra oljeskatter er budsjettet til 15,2 milliarder. Dette er nær 60 prosent mindre

enn anslaget for 1986. Det er lagt til grunn en oljepris på 15 dollar per fat i 1987.

Statsbudsjettets utgiftsside har følgende hovedpunkter: Overføringene vokser med 10,1 prosent, og de samlede utgifter til kjøp av varer og tjenester øker med 8 prosent. For det statlige forbruket i alt (lønns- og driftsutgifter og militært utstyr), er det en nominell økning på knapt 9 prosent. Investeringer i offentlig konsumkapital holdes omtrent uendret i nominelle termer. Det foreslås at mer enn halvdel av investeringene først foretas i annen halvdel av 1987. Investeringene i statens forretningsdrift foreslås økt nominelt med vel 8 prosent fra 1986 til 1987. I budsjettet er det gitt særlig prioritet til helsevern, sosiale formål, forskning og utvikling og distriktsutbygging.

Nasjonalbudsjettet for 1987 legges fram. Bruttonasjonalproduktet ventes å øke med 2,2 prosent fra 1986 til 1987 regnet i faste priser. Det er 2 prosent mindre økning enn fra 1985 til 1986. Disponibel realinntekt for Norge, som er anslått å gå ned med 5,7 prosent fra 1985 til 1986, antas å synke ytterligere 2,8 prosent fra 1986 til 1987.

Regjeringen legger til grunn en reduksjon i det nominelle rentenivået med 1 prosent i løpet av 1987. Prisstigningen er på usikkert grunnlag anslått å bli mellom 7 og 8 prosent.

Nasjonalbudsjettet inneholder også framskrivninger av den økonomiske utviklingen til 1995. I framskrivningene er det lagt til grunn en trendmessig videreføring basert på den økonomiske politikken og utviklingen i de senere årene. Framskrivningen indikerer blant annet at dersom det ikke foretas tiltak for å endre utviklingen, vil det være nødvendig med en oljepris i 1995 på 33 dollar (regnet i 1986-verdi) for å oppnå tilnærmet balanse i utenriksøkonomien.

10. Siden begynnelsen av oktober har presset mot den norske krona vært sterkt. Norges Bank har intervenert i markedet og solgt valuta for knapt 12 mrd. kroner i ti dager fram til 10/10. På sitt laveste (3/10) når krona et indeksnivå på 112,43.

Ved søknadsfristens utløp er det kommet inn søknader fra 21 oljeselskaper om utvinningstillatelse på i alt 39 blokker i 11. konsesjonsrunde på norsk kontinentalsokkel. Blokkene ligger nord for Stadt. Det var også anledning til å

søke på tidligere utlyste blokker som ikke var tildelt ennå.

15. Myndighetene i Vest-Tyskland, Nederland og Belgia gir samtykke til rammeavtalen om gasskjøp fra Troll- og Sleipner-feltene (jf. 1/6-86). Fristen for de franske myndigheter til å godkjenne avtalen mellom Gaz de France og de norske selgerne utsettes til 15/11. Fordelingen i rammeavtalen tilsier at 40 prosent av gassen skal selges til Frankrike.
20. Saga Petroleums ekstraordinære generalforsamling vedtar å utvide selskapets aksjekapital fra 1 065 mrd. kroner til 1 598 mrd. kroner. Utvidelsen vil skje mellom 17/11 og 1/12.
22. OPECs 2 uker lange ministermøte i Genève avsluttes med en forlenget avtale om produksjonsbegrensninger for olje i 1986 (jf. 4/8-86). OPEC-landenes produksjon skal ikke overstige 17 mill. fat per døgn.
28. Industridepartementet mottar en ny redegjørelse fra styret i Kongsberg Våpenfabrikk, hvor KV bl.a. søker om et midlertidig lån på 150 mill. kroner. Stortinget bevilger 200 mill. kroner til Kongsberg Våpenfabrikk 12/12 (jf. 24/5).
29. Saudi-Arabias oljeminister sheik Yamani går av og etterfølges av landets tidligere planleggingsminister, Hisham Nazer.

November

10. Som den første utenlandske bank, gis amerikanske Citibank tillatelse til å drive verdipapirmekling i Norge.
14. Regjeringen går i statsråd inn for å forlenge Verdispar '82 I og II som forfaller til innløsning i 1987. Forlengelsen innebærer at obligasjonene prisjusteres i ytterligere to år fra 1987. Totalt dreier det seg om obligasjoner for rundt 3 mrd. kroner i innløsningsverdi per 1987.

Desember

2. Den franske regjering godkjenner at Gaz de France skal kjøpe 6 mrd. m³ gass fra norsk kontinentalsokkel under Trollavtalen. Dette utgjør 75 prosent av opprinnelig avtalt gassmengde. Stortinget vedtar utbygging av Troll- og Sleipnerfeltene i Nordsjøen 15/12.
2. Norges Bank øker dagsrenten på sine lån til bankene med 2 prosentenheter fra 14 til 16 prosent og pengemarkedsrenten på lån av penger i 1 måned stiger til over 20 prosent.

16/12 senkes dagsrenten med 0,5 prosentpoeng og 17/12 med ytterligere 0,7 prosentpoeng til 14,8 prosent.

3. Den franske og den norske regjeringen undertegner en rammeavtale om utvidet industrielt, teknologisk og kulturelt samarbeid.

Norges Bank oversender Finansdepartementet det årlige brev om bruken av kredittpolitiske virkemidler. Det foreslås å utvikle primærreservekravet for forretnings- og sparebankene og livsforsikringsselskapene. Satsene for tilleggsreservekravet foreslås redusert fra 15 til 10 prosent i første transje og fra 25 til 20 prosent i annen transje. Den direkte regulering av skadeforsikringsselskapenes utlån foreslås opphevet. Reguleringen av kredittinstitusjonenes garantier for gråmarkeds lån foreslås også opphevet. Videre foreslås det å åpne adgang for forretnings- og sparebanker samt finansieringsselskaper til å utstede ihendehaverpapirer med løpetid opp til tre år mot ett år i dag. Ordningen med kronelån til oljesektoren og utlendinger foreslås avvirket.

11. Arbeidsutvalget i Norsk Arbeidsgiverforening ansetter Norsk Hydros personaldirektør Egil Myklebust som ny administrerende direktør etter Pål Kraby med virkning fra 1/7-87.
12. Stortinget bevilger 18,75 mill. kroner til A/S Sydvaranger. Pengene skal gå til etablering av et skipsreparasjonsverksted i Kirkenes. Verkstedet antas å få i overkant av 100 ansatte i 1987 og rundt 250 ansatte i 1991. Det resterende kapitalbehov anslås til 17,25 mill. kroner som skal finansieres ved lån og egenkapital, samt ved investerings- og oppstartingsstilskott fra Distriktenes utbyggingsfond. Verkstedet vil eies av A/S Sydvaranger (45 prosent av aksjene), det finske selskapet Valmet (45 prosent) og Sør-Varanger Invest A/S (10 prosent). Videre bevilges et tilskott på 64 mill. kroner for 1986 og 1987 til A/S Sydvarangers datterselskaper. Dette kommer i tillegg til de 10 millioner som allerede er bevilget til selskapene i 1986.

Stortinget vedtar en totalramme for fiskeriavtalen for 1987 på 520 mill. kroner.

Regjeringen vedtar å senke bankenes primærreservekrav fra 10 til 5 prosent (jf. 3/12-86). Tilleggsreservekravet videreføres etter gjeldende satser med visse justeringer i beregningsgrunnlaget. For forsikrings- og finansie-

ringsselskapene endres ikke virkemiddelbruken. Vedtaket trer i kraft 15/12.

Norsk Hydro undertegner avtale om å kjøpe det franske konsernet Cofaz. Derved blir bedriften Europas ledende gjødselprodusent med en årlig produksjon på rundt 12 mill. tonn.

15. Stortinget godkjenner Regjeringens forslag om at gjennomføringen av strukturplanen for Norsk Jernverk avbrytes - og at selskapet ikke får statstilskott i 1986. Derimot gis det adgang til å oppta lån for inntil 100 mill. kroner i løpet av 1987 for å dekke likviditetsbehovet ved bedriften.
17. På den ekstraordinære generalforsamlingen i Kværner Industrier A/S nektes Bergesen og Vesta-gruppen stemmerett slik at Elkem ikke får flertall for sitt forslag om nytt styre i Kværner. Elkem får imidlertid valgt inn to representanter i Kværners styre.

Stortinget salderer statsbudsjettet. I forhold til forslaget i St.prp.nr. 1, Gul bok (jf. 6/10-86), reduseres statens utgifter med ca. 450 mill. kroner og inntektene øker med vel 4 milliarder. Overskudd før lånetransaksjoner blir dermed 4,5 milliarder. I Gul bok var forslaget 78 mill. kroner. Finansieringsbehovet for 1987 er beregnet til 11,1 milliarder. Det tidligere anslaget var 15,7 milliarder. Viktige endringer i skatte- og avgiftsopplegget er at helse delen til folketrygden settes til 4,7 prosent for alle. Skattefritaket ved AMS/SMS settes til 35 prosent. Foreslått var 20 prosent. Formuesskatten endres ikke, og diverse særavgifter øker utover regjeringens forslag. Arbeidsgiveravgiften øker med 0,2 prosent.
18. Regjeringen legger fram en tiltakspakke for å stanse utflaggingen i den norske handelsflåten. I pakken foreslås bl.a. tillemplinger i bemanningsreglene og opprettelse av et norsk internasjonalt skipsregister som skal søke å tiltrekke seg også utenlandskeide skip. Per 18/12 ligger 52 søknader om å flagge ut i alt 88 skip til behandling i Norges Bank.
20. 12 av de 13 OPEC-landene avtaler tiltak for å øke oljeprisene til 18 dollar per fat. Irak undertegner ikke avtalen. Vedtaket innebærer at medlemslandenes samlede produksjon i første halvår 1987 ikke skal overstige 15,8 mill. fat olje per døgn. Norske myndigheter vil på nyåret vurdere om det skal innføres nye produk-

sjonsbegrensninger for å bidra til stabilisering av prisene.

24. Norwegian Contractors får i oppdrag å bygge betongunderstellet til Statoils Gullfaks C-plattform. Kontrakten er på ca. 2,5 mrd. 1986-kroner og er hittil den største enkeltkontrakt til noen norsk bedrift.
31. I løpet av året har Norges Bank solgt valuta for vel 43 mrd. kroner gjennom intervensjoner for å støtte den norske krona.

1987

Januar

1. Regjeringen beslutter å overføre operatøransvaret for Statfjordfeltet fra Mobil Exploration Norway Inc til Statoil.

Norges Bank fastsetter heretter ingen diskonto-rente.

Utlånene fra forretnings- og sparebankene økte med 51,1 milliarder i 1986. Det veiledende tallet i Nasjonalbudsjettet var 19 milliarder.
12. I regjeringskonferanse fattes det vedtak om å regulere produksjonen fra alle oljefeltene ned 7,5 prosent i forhold til de godkjente produksjonsprogrammene for perioden 1. februar - 30. juni.
23. Finansdepartementet bestemmer at det skal innføres lisensplikt for nordmenn som kjøper aksjer eller andeler i utenlandske børsnoterte investeringsselskaper og investeringsfond.
28. Norges Bank vedtar å senke sin utlånsrente til bankene fra 14,8 til 14,5 prosent. 3. februar senkes den til 14,2 prosent og 16. februar til 13,8 prosent.

Februar

2. Statistisk Sentralbyrå framlegger "Økonomisk utsyn over året 1986". Byrået slår fast at 1986 ble preget av kraftig forverring av bytteforholdet med utlandet og av en fortsatt sterk etter-spørselsvekst. Dette førte til en nedgang i disponibel realinntekt for Norge på 6 prosent, selv om fastlands-Norges sysselsetting og produksjon i faste priser økte mer enn i de fleste andre OECD-land. Fallet i olje- og gassprisene var den viktigste grunnen til det dårligere bytteforholdet med utlandet. Devalueringen i mai 1986 var en annen faktor av betydning.

6. Regjeringen gir i statsråd fullmakt til å undertegne en overenskomst mellom de nordiske landene for å unngå dobbeltbeskatning av inntekt og formue. Avtalen erstatter den multilaterale avtalen av 22. mars 1983.
20. OECDs landrapport for Norge fremlegges. Rapporten legger vekt på at det er nødvendig for Norge å stramme finans- og pengepolitikken ytterligere til. Videre bør de nominelle lønninger øke mindre i Norge enn i utlandet, og produktiviteten bør øke mer. Ifølge OECD er dette nødvendig for å nå to hovedmålsettinger på henholdsvis kort og mellomlang sikt: å få kontroll over utenriksøkonomien, og å overføre arbeidskraft og kapital til konkurranseutsatte sektorer "i omfattende grad". OECD retter også kritikk mot det omfang oljeinntektene er blitt brukt innenlands i de senere år.

Mars

1. Finansdepartementet fastsetter regler som pålegger banker og andre kredittinstitusjoner å opplyse publikum om den effektive renten på lån. Opplysningsplikten er mest omfattende ved inngåelse av nye lån, der bankene heretter automatisk må orientere om effektiv rente og andre lånevilkår. Kunder med løpende lån skal få disse opplysningene når de ber om det.

Det innføres renter på Postgirokonti. Rentesatsen blir 5 prosent, men mulighet for høyere rentesats for store kunder.

9. Vårens lønnsoppgjør mellom LO og Norsk Arbeidsgiverforening ender etter en times forhandlinger med enighet om at det ikke skal gis sentrale tillegg i år.

Det såkalte Arbeidstidsutvalget legger fram sin innstilling for Kommunal- og arbeidsdepartementet. Utvalgets oppgave har vært å tilrettelegge et faglig basert materiale som klargjør hvilke valg en på sikt står overfor i arbeidstidspolitikken. Utvalgets beregninger antyder at virkningene av en arbeidstidsforkortelse på makroøkonomiske hovedstørrelser avhenger sterkt av hva en forutsetter om endring i driftstid og arbeidsløshet i tilknytning til tiltakene.

11. Ifølge rentestatistikken offentliggjort av Norges Bank, økte bankenes utlånsrenter i gjennomsnitt med 0,9 prosentenheter i 4. kvartal 1986. Det innebærer at den gjennomsnittlige renteøkning gjennom året utgjorde 2,6 prosentenheter. Bankenes innskuddsrenter økte i gjennomsnitt med 0,6 prosentenheter i siste kvartal og 1 prosentenheter på årsbasis.

13. Regjeringen legger fram meldingen "Reformer i personbeskatningen" (St.meld. nr. 35 (1986-87)). Den varsler lavere nettoskatt og høyere bruttoskatt, ønsker om å utjevne fordelene med rentefradraget og foreslår gradvis å redusere forskjellen mellom skatteklassene. Det skal arbeides videre med å skille næringsdrivendes inntekt i en lønnsdel og en næringsdel, idet regjeringen ikke sier seg fornøyd med noen av de forslag som har vært framme til nå. Videre varsles et nytt takseringssystem for boliger og en moderat økning av boligslett og formueskatt. Regjeringen ønsker å gjennomføre skatteomleggingen gradvis. I budsjettopplegget for 1988 kommer det imidlertid til å bli tatt betydelige skritt.

23. Regjeringen tildeler blokker på kontinental-sokkelen i 11. konsesjonsrunde. Tildelingen gjelder både blokker nord og sør for 71 grader nord. 11. konsesjonsrunde omfatter 11 blokker i 8 utvinningstillatelser. Statoil blir tilbudt tre utvinningstillatelser, Hydro to og Saga, Elf og Conoco en hver.

27. Kortselskapene American Express, Diners Club og Eurocard taper rettssaken de har anlagt mot Staten ved Finansdepartementet om retten til å kreve inn gebyr av dem som aksepterer kortene som betalingsform. I forskriftene til lov om finansieringsvirksomhet heter det at alle omkostninger ved kortbruk skal belastes kortinnehaveren. Bakgrunnen for rettssaken er at Regjeringen har opphevet de dispensasjoner selskapene har hatt fra denne regelen.

April

1. Kredittveksten for 1. kvartal 1987 var på 28,5 mrd. kroner. Dette er 16 milliarder mer enn Regjeringens budsjetterte beløp.
5. Rederiansatte Sjøarbeideres forbund (ROF), Oljeborernes forbund (OBF), Operatøransattes forbund (OAF) og Cateringansattes forbund (CAF) organiserer seg i Oljearbeidernes fellessammenslutning.
9. Regjeringen legger fram melding om petroleumsvirksomheten på mellomlang sikt (St.meld. 46 1986-87). Norge har utvunnet 20 prosent av den oljen som er funnet til nå. Uten nye funn vil prosenten øke til 75 ved århundreskiftet. Det er oppdaget nok gass til å holde dagens produksjonsnivå i hundre år til.

Interessen for å investere i kjente petroleumsforekomster er stor. Regjeringen konstaterer at det er endringer i skattesystemet som sammen med lavere kostnadsanslag og noe høyere prisforventninger har ført til dette.

Regjeringen varsler at den vil utlyse konsesjoner til leteboring i det tempo som er nødvendig for raskest mulig å gjøre drivverdige funn i nord. Det er satt i gang arbeid for å klargjøre om det brukes mer ressurser enn nødvendig på å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå.

27. Generalforsamlingene i Nora og Nidar vedtar å fusjonere de to selskapene.

Mai

11. Statistisk Sentralbyrå publiserer reviderte nasjonalregnskapstall. I de fire årene 1983-1986 økte brutto nasjonalproduktet i Norge med 21,7 prosent i volum, eller fem prosent i årlig gjennomsnitt. Disponibel realinntekt for Norge økte med 11 prosent.
14. Sjekkbruken i Norge er halvert i perioden 1984 til 1986, melder Den norske bankforening. I 1986 ble det skrevet ut 72 mill. sjekker. Det er 40 millioner færre enn i 1984, som var et rekordår. Antallet konti er økt kraftig i perioden.
15. Regjeringen legger fram revidert nasjonalbudsjett for 1987. Det foreslås å stramme inn på finanspolitikken slik at utgiftene i budsjettet ikke øker utover beløpet i det salderte budsjettet (jf. 17/12-86). Endrede anslag for statsinntektene fører til at overskuddet på budsjettet nå er beregnet til 8 mrd. kroner. I Statsbudsjettet for 1987 (St. prp.nr. 1 1986-87) var samme størrelse stipulert til 78 mill. kroner.

I kredittpolitikken foreslås det å fjerne primærreservekravet helt (jf. 1/6). Det anslås at det private forbruket vil synke 1 prosent i 1987, og at konsumprisene vil øke 8-8,5 prosent fra 1986 til 1987. Regjeringen regner med et underskudd i utenriksøkonomien på 27 milliarder i år. Det tidligere anslaget lød på 39 milliarder.

22. Regjeringen bevilger 850 millioner til Kongsberg våpenfabrikk. Midlene fordeler seg med 475 millioner til videre drift, 75 millioner til flymotorselskapet og 300 millioner til gjennomføring av et akkordoppgjør.
29. Regjeringen tildeler blokker i andre fase av 11. runde. Tildelingen omfatter blokker på Finnmark Vest og Strategisk område I. Statoil, Elf,

Hydro, Mobil og Total utpekes som operatører for en utvinningstillatelse hver. (Jf. 23/3-87).

Juni

1. Primærreservekravet for bankene i Norges Bank oppheves.
12. Regjeringen legger fram stortingsmelding om statsregnskapet for 1986. Inntektene ble 246 milliarder, og utgiftene 225 milliarder, slik at regnskapet gjøres opp med et overskudd (for lånetransaksjoner) på 21 milliarder. Statsregnskapets utgifter er 3 milliarder høyere enn budsjettet for 1986 (jf. 4/10-85), mens inntektene er 25 milliarder høyere enn i budsjettet, som i sin tid la opp til 1 milliard i budsjettunderskudd.

Stortinget behandler Revidert nasjonalbudsjett (jf. 15/5-87). Gevinstbeskatningen på aksjer økes fra 35 til 40 prosent, men en 2 prosents avgift på aksjeomsetningen innføres ikke.

Husbankens innvilgningsramme reduseres med 467 mill. kroner, Industribankens innvilgningsramme reduseres med 134 mill. kroner og Industrifondets innvilgningsramme reduseres med 109 mill. kroner. De øvrige statsbanker får mindre reduksjoner i innvilgningsrammen i forhold til forslaget.

Jordbruksoppjøret vedtas i Stortinget. Oppjøret har en ramme på 1 360 mill. kroner. Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiets forslag om å sende jordbruksoppjøret tilbake til Regjeringen med kritikk av Regjeringens håndtering av oppjøret faller og regjeringssituasjonen avklares.

Juli

1. Regjeringen oppretter Norsk internasjonalt skipsregister (NIS).
9. Regjeringen beslutter å videreføre oljeproduksjonsregulerende tiltak i andre halvår 1987, (jf. 12/1-87). Produksjonen blir redusert med 7,5 prosent i forhold til de godkjente produksjonsprogrammene for perioden.
14. Det amerikanske rating-byrået Moody melder at Norge er nedgradert fra klasse AAA (topplassering) til AA+ i internasjonal kredittverdighet. Nedgraderingen skyldes hovedsakelig utsiktene for norsk utenriksøkonomi på mellomlang sikt.

31. Regjeringen justerer beregningsgrunnlaget for bankenes tilleggsreservekrav for å hindre rentøkning.

August

10. Regjeringen foreslår statlig landsomfattende ambulansetjeneste. Norving mister ambulanseflyvingene på Nord-Norge.

September

19. Shell vedtar å legge driftsorganisasjonen for Draugenfeltet til Kristiansund.
25. Det blir kjent at Statoils pågående arbeider ved Mongstad-raffineriet vil bli vesentlig dyrere enn budsjettet, både pga. høyere priser og større ressursinnsats enn planlagt. Overskridelsen anslås på dette tidspunkt til nær 4 mrd. kroner, en kostnadssprekk på ca 40 prosent.
25. Regjeringen tildeler Norsk Jernverk et lån på 300 mill. kroner. Jernverket kom i prekære likviditetsvansker etter reaksjoner fra utenlandske banker. Disse reaksjonene hadde sin bakgrunn i KV-saken.

Oktober

1. Gjeldsnemnda for Kongsberg Våpenfabrikk godkjenner salget av forsvarsdivisjonen til Norsk forsvarsteknologi for 800 mill. kroner.
Regjeringen fjerner tilleggsreservekravet overfor bankene (jf. 31/7-87).
Forretningsbanken, Bøndenes bank, Vestlandsbanken og Buskerudbanken går sammen til en bank med navnet Fokus bank. Den nye banken har en forvaltningskapital på 34,5 milliarder og blir den femte største av alle norske banker.
2. Norsk Hydro tildeler Moss-Rosenborg Verft i Stavanger en kontrakt på 70 mill. kroner i forbindelse med gassinjeksjonsprosjektet på Troll-Oseberg.
6. Regjeringen legger fram forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 1988. I følge statsbudsjettet er statens samlede utgifter budsjettet til 262 mrd. kroner. Utgifter utenom statlig petroleumsvirksomhet øker 6,6 prosent. Budsjettet har et overskudd før låntransaksjoner på 9,3 mrd. kroner. Finansieringsbehovet er på 6,1 mrd. kroner. Tar en hensyn til aktivitetsnivået i økonomien og enkelte andre forhold, innebærer statsbudsjettet en innstramning i finanspolitikken på omlag 1 prosent av BNP. Styringen av valutakursen vil fortsatt være et

hovedhensyn for penge- og kredittpolitikken. Det ordinære kredittbudsjettet blir avskaffet og erstattes med et styringsintervall for veksten i innenlandsk kreditttilførsel, for 1988 satt til 8-12 prosent. Etterspørselen fra fastlands-Norge inklusive varelager ventes å bli redusert med 1,4 prosent fra 1986 til 1987, og med 0,7 prosent fra 1987 til 1988.

Ettersom etterspørselen avtar, regner en med at veksten i BNP utenom olje og sjøfart avtar til 0,4 prosent fra 1987 til 1988. Underskuddet på driftsbalansen (utenom skip) er beregnet til 26 milliarder i 1988. Regjeringen venter en konsumprisstigning på omlag 5 prosent fra 1987 til 1988. Dette er basert på en teknisk forutsetning om 5 prosent gjennomsnittlig lønnsvekst.

19. Aksjekursene på flere viktige utenlandske børser faller dramatisk. Den samme tendens gjør seg gjeldende ved Oslo Børs. Den 19. oktober faller aksjekursen målt ved totalindeksen, som omfatter bank, forsikring, industri, olje og skipsaksjer, nær 33 poeng eller 7,7 prosent. Fallet fortsetter i de følgende dagene. Fra rekordnoteringen 21. september på vel 442 poeng, faller totalindeksen til vel 289 poeng den 29. oktober, hele 34,5 prosent. Det vil si at aksjekursene ved utgangen av oktober omlag er på samme nivå som ved årsskiftet 1986/87.

November

1. Nora industrier fusjonerer med Hamar bryggerier.
5. Harry Martin Svabø blir valgt til ny leder i AF.
6. Regjeringen oppnevner Reidar Webster til ny riksmeklingsmann for perioden januar 1988 til januar 1991.
11. Regjeringen innfører statsskatt for sparebankene. Innføringen skjer gradvis fram til 1990.
13. Stortingsmeldingen om Mongstad anslår kostnadsøkningen i 1987-kroner i forhold til de opprinnelige anslag til ca. 4,8 milliarder for raffineriet og ca. 0,6 milliarder for terminalen, til sammen 5,4 milliarder. Totalt beregnes Mongstad-anlegget til 11,7 milliarder.
27. Arve Johnsen trekker seg som direktør for Statoil.
28. På ekstraordinær generalforsamling i Statoil utnevnes nytt styre. Olje- og energiministeren er selskapets generalforsamling.

Desember

7. Statens forurensningstilsyn mottar foreløpige tall fra Norsk Hydro over utslipp av kvikksølv fra klorfabrikken i perioden 1947 til i dag. Totalt er utslippene 122 tonn.
10. Statens forurensningstilsyn mottar melding fra Borregaard over utslipp av kvikksølv fra klorfabrikken siden 1949. Totalt er utslippene på 130 tonn.
11. Regjeringen vedtar å opprette Trollheimen landskapsvernområde og Svartåmoen naturreservat.
12. Regjeringen vedtar å gjennomføre oljeproduksjonsregulerende tiltak for 1. halvår på samme nivå som 2. halvår 87. Det betyr en reduksjon i produksjonen på 7,5 prosent i forhold til tidligere planer.
17. Stortinget salderer statsbudsjettet. Endrede skatteanslag og utgiftsreduksjoner i salderingsproposisjonen styrker budsjettet med ca. 2,5 mrd. kroner. Samlet får budsjettet et overskudd før lånetransaksjoner på 12 milliarder. Det inndras 1,1 milliarder fra kommunene i forhold til budsjettforslaget. Dette skjer blant annet ved at kommunene må dekke hele skattefradraget ved SMS/AMS-ordningen. Arbeidsgiveravgiften økes med 0,2 prosentenheter og avskrivningsreglene blir strammet inn. Statsbankene får i første halvår bare adgang til å låne ut 42 prosent av utlånsrammen.
31. Antallet inkassosaker øker i løpet av året med 35 prosent sammenlignet med 1986. Det er inkassosaker mot private næringsdrivende som har hatt størst økning.
Aksjekursene på Oslo Børs ligger ved årsskiftet noe under kursen ved forrige årsskifte. Aksjekursen på totalindeksen har i løpet av året variert med over 200 poeng. Rekordnoteringen var 21. september med 442 poeng, bunnivået ble nådd 16. desember med 241 poeng.
14. 3 700 lærere i grunn- og videregående skole i Oslo går ut i streik for lønnsøkning, feriegodtgjørelse og arbeidstidsreduksjoner. De streikende er medlemmer i NUFO og Oslo lærerlag. Streiken avsluttes 5/2 (Oslo lærerlag) og 8/2 (NUFO). Grupper av lærere andre steder i landet har også streiket i perioden, og blant annet i Stavanger forsetter en punktstreik inn i uke 6 og 7.
15. Staten legger fram sitt tilbud til offentlig ansatte om lønnstillegg per 1. januar 1988. Tilbudet innebærer et kronetillegg på 2 500 per år på samtlige lønnstrinn på A-tabellen.
16. Reidar Webster overtar som ny riksmeklingsmann.
20. Leif T. Løddesøl går av som toppsjef i DNC og får følge av bankens styre 17. februar, etter at DNC hadde et nettotap på 1,5 milliarder i 1987.
22. Høyres landsmøte velger Jan P. Syse til ny formann.
29. Det svenske selskapet Procordia, som er 80 prosent statlig eiet, kjøper aksjepost i Nora industrier og blir dermed den største enkeltaksjonær med 10 prosent av aksjene.
LO og N.A.F. blir enige om en lønnsavtale hvor alle får et tillegg på 1 krone timen, en pensjonsordning der arbeidsgiveren skal betale 2/3, samt ytterligere tillegg for spesielle grupper. Avtalen har en total kostnadsramme på 5 prosent og forbyr lokale forhandlinger.

Februar

1. Foretaksregisteret i Brønnøysund åpnes. Registeret avløser de 97 gamle handelsregistrene.
16. Norsk Sykepleierforbund streiker fra den 16/2 til 23/2 mot tilbudet på kr 2 500 på alle lønnstrinn. Det ble ingen resultater av streiken.

Mars

1. Bugge eiendom sin avtale med kreditorene er klar. Avtalen innebærer at britiske Mountleigh overtar 62 prosent av aksjekapitalen, de usikrede kreditorene 33 prosent og de opprinnelige aksjonærene 5 prosent. Bugge eiendom fikk økonomiske vansker pga børskrakket.
11. Loven om inntektsregulering blir vedtatt. LO/N.A.F. oppgjøret er mal for resten av inntektsoppgjørene. Blant regjeringens bidrag til oppgjøret er utvidet pensjon for yrkesaktive fra 65 år. Husbankens topprente settes ned til 11

1988**Januar**

1. Hjelpepleierne blir medlem av Yrkesorganisasjonenes sentralforbund.
8. 150 medlemmer av Norsk Undervisningsforbund (NUFO) i Akershus går ut i streik for lønnsøkning, feriegodtgjørelse og arbeidstidsreduksjoner.

prosent. SMS-ordningen foreslås økt for ungdom som sparer til bolig. De nye satsene er: 8 000 i skatteklasse en, 16 000 i skatteklasse to og et skattefradrag på 30 prosent.

24. Staten, DNC og Tinfoss jernverk inngår avtale om fortsatt drift i ilmenittsmelteverket i Tyssedal. Tinfoss jernverk overtar DNN i Tyssedal vederlagsfritt og DNC skal kunne selge DNNs egenkraft til markedspris dersom det ikke blir drift i Tyssedal. DNC går inn med risikokapital på 75 mill. kroner uten å kreve eierandeler.

Et offentlig utvalg legger fram forslag til ny lov for offentlig statistikk og Statistisk sentralbyrå.

April

15. Statens lønnsutvalg vedtar kjennelse i lønnsoppgjøret for lærere i NUFO og Norsk lærerlag. De generelle rammer fra lønnsreguleringsloven settes til side, og alt undervisningspersonell gis ett lønnstrinns opprykk. Lektorer med mellom 16 og 26 års ansiennitet stiger to lønnstrinn. Tilleggene kommer på toppen av tillegget på kr 2 500 til alle statsansatte, jf. 8/1 og 14/1.

Regjeringen går i en tilleggs melding om hovedflyplass for Oslo-området fortsatt inn for Gardermoen.

22. Regjeringen gir i statsråd NSB anledning til å legge om rutetilbudet. Det vil bety at Hardangerbanen, Flekkefjordbanen og Kragerø-banen legges ned og at Valdresbanen fra Eina til Fagernes og Numedalsbanen innstilles for persontrafikk.
29. DNC beslutter å skille ut bankens fondsavdeling til eget selskap fra 1/1 1989 etter forslag fra Finansdepartementet.

Mai

4. Norsk Hydros styre beslutter å gjennomføre en aksjekapitalutvidelse på 2,6 milliarder, som er norgeshistoriens største.
6. Regjeringen legger fram Revidert nasjonalbudsjett for 1988. Norsk økonomi er i bedring og utvikler seg i hovedsak som antatt i nasjonalbudsjettet (jf. 6/10-87) og salderingsproposisjonen (jf. 17/12-87). Det økonomiske opplegget beskrevet i disse dokumentene blir derfor videreført uten store endringer. Både offentlig og privat forbruk ventes å gå ned i 1988. Arbeidsløsheten vil trolig øke gjennom 1988 og

inn i neste år. En regner med 24 milliarder underskudd på driftsbalansen i år, ned fra 32 milliarder i fjor.

Regjeringen legger fram proposisjonene til Stortinget om Norsk jernverk, Norsk koksverk og Rana. Samtidig med forslagene for jernverket og koksverket legger Regjeringen fram en rekke tiltak som skal føre til nye arbeidsplasser i Rana-samfunnet.

7. LOs nye fellesforbund fra Jern og metall, Bygning, Bekledning, Papir og Skog og Land blir formelt konstituert på samlingskonferansen.
27. Stortinget vedtar utbygging av Snorre-feltet. Saga petroleum får oppdraget.

Juni

8. Stortinget vedtar at den nye hovedflyplassen for Østlandet skal ligge i Hurum kommune.
9. Stortinget vedtar å bevilge i alt 493 millioner til omstilling i Rana. Distriktenes utbyggingsfond får en sentral rolle i omstillingen og blir tilført 220 millioner av dette. Spigerverkets skrapbaserte stålproduksjon flyttes til Norsk Jernverk i Mo i Rana.
13. Gro Harlem Brundtland foretar utskiftninger i Regjeringen. Kjell Borgen blir ny kommunalminister, William Engseth ny samferdselsminister, Jan Balstad ny handelsminister, Einfrid Halvorsen ny forbruker- og administrasjonsminister, Kirsti Kolle Grøndahl ny bistandsminister og Mary Kvidal ny kirke- og undervisningsminister.

Juli

7. Oljeplattformen Piper-alpha på britisk sokkel i Nordsjøen brenner. 167 mennesker omkommer.
8. Ved 12. konsesjonsrunde blir 11 utvinningstillatelser til i alt 16 blokker tildelt. BP, Conoco, Elf, Esso, Fina, Hydro, Phillips, Saga, Shell og Statoil får tillatelse. Blokkene ligger på Møre 1, Haltenbanken og i Barentshavet.
14. En forskergruppe under ledelse av professor Steinar Strøm avgir innstilling om "Inntektsdannelsen i Norge". Utvalget peker på at skattnes evne til å omfordele inntekt er blitt svekket de siste femten år, spesielt på 80-tallet, og foreslår blant annet å øke likningsverdien på å eie egen bolig. Barnetrygden bør beskattes. Utvalget finner ingen klare sammenhenger mellom oppgjørsform og lønnsnivå på lang sikt,

men går inn for lokale lønnsforhandlinger i konkurranseutsatt virksomhet, og sentrale forhandlinger i skjermet sektor.

29. Et utvalg under ledelse av professor Erling Steigum avgir innstilling om "Norsk økonomi i forandring - perspektiver for nasjonalformue og økonomisk politikk i 1990-årene". Utvalget mener at utviklingen i nasjonalformuen bør være en viktig målstorelse i den økonomiske politikken. Det er nødvendig å spare mer, og utvikle en sterk konkurranseutsatt sektor. Fra begynnelsen av 90-årene bør vi ha overskudd på utenriksbalansen. Dette vil medføre omstillingsproblemer på mellomlang sikt. Arbeidsledigheten vil trolig bli høyere enn det som har vært vanlig i Norge, selv om en setter i gang arbeidsmarkedstiltak.

August

5. Tapene for oppdrettsnæringen etter algeinvasjonen langs Sørlandskysten i mai blir på totalt 25 mill. kroner. Dette utgjør 6 promille av total omsetning, melder Fiskeoppdretternes Salgs-lag.
31. Kommunal- og arbeidsdepartementet melder at den registrerte arbeidsledigheten har økt med 8 000 til 53 300 den siste måneden. Den registrerte ledigheten er nå på 2,5 prosent.

September

9. Statistisk sentralbyrå publiserer kvartalsvise nasjonalregnskapstall fra 2. kvartal 1988. BNP er 1,1 prosent høyere enn for et år siden, og det private konsumet er 1,6 prosent lavere.
18. Hydros vinylklorid fabrikk på Rafnes brenner. Langvarig driftstans er ventet.
21. Bankenes sikringsfond utsteder i år garantibrev overfor Sunnmørsbanken. Det betyr at banken fra nå av drives for Sikringsfondets regning og risiko. Grunnen er store økonomiske problemer i banken.

Oktober

4. Regjeringen legger fram forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 1989. Statsbudsjettet har en utgiftsramme på 283 mrd. kroner. Finanspolitikken er omtrent like stram som i fjorårets budsjett. Statens utgifter utenom statlig petroleumsvirksomhet øker reelt med 4 prosent i 1989. Kommunenes brutto inntekter er uendret. Det er også det reelle skattenivået. Hensynet til kronekursen er fortsatt det viktigste i penge- og kredittpolitikken.

Fastlands-Norges etterspørsel ventes å falle med knapt en prosent i 1989. Underskuddet på driftsbalansen utenom skip ventes å bli 17,5 milliarder i 1988, og 11 milliarder i 1989. Dette er mindre enn tidligere antatt. Husholdningenes sparing kan bli positiv neste år, mens den er omtrent null i inneværende år. Produksjonskapasiteten for råolje er ventet å stige med 25 prosent fra 1988 til 1989.

Regjeringen har beregningsteknisk forutsatt 4 prosent gjennomsnittlig lønnsvekst til neste år, like høy som den forventede prisvekst. Offentlige takster og avgifter er justert ut i fra dette anslaget.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å øke den statlige innsatsen i Finnmark med 228,5 millioner. Tiltakene forutsettes videreført og vil til sammen utgjøre 650 millioner i løpet av tre år. Tiltakene kommer på toppen av eksisterende ordninger, som nå er kommet opp i omlag 2 mrd. kroner årlig. De nye tiltakene går til barnetrygd og redusert arbeidsgiveravgift, tiltak overfor fiskerinæringen og distriktpolitiske virkemidler.

25. Nordens største entreprenør Svenske Skanska AB kjøper 1/3 av aksjene i Selmer-Sande Entreprenør A/S med virkning fra 1. januar 1989. Selskapet blir med dette Europas nest største entreprenør.
28. Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU) for 3. kvartal publiseres. I følge undersøkelsen er det 75 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette er en markert økning fra tidligere.

November

11. Norges Bank selger utenlandsk valuta til en verdi av 5,9 mrd. kroner for å støtte kronekursen. I løpet av november brukes det 12,4 milliarder for å motstå presset på kronekursen.
15. Et utvalg under ledelse av direktør Jarle Bergo i Norges Bank legger fram en delrapport om tilgangen på risikovillig kapital i næringslivet. Utvalget foreslår å opprette et venture-selskap med aksjekapital på 600 mill. kroner. Staten skal eie 49 prosent av aksjene. Andre forslag fra utvalget er å oppheve omsetningsskatten på aksjer, og øke skattefradraget for AMS fra 25 til 30 prosent.
22. Fiskeforedlingsbedriften Brødrene Aarsether i Ålesund med ca. 700 ansatte er i vanskelighe-

ter, men sikres videre drift på garantier fra Norges Bank. 450 av arbeidsplassene ligger på Finnmarkskysten.

25. Regjeringen fremmer en melding til Stortinget om støttetiltak til Sparebanken Nord og Tromsø Sparebank etter at bankene har tapt sine fonds. Sparebankens sikringsfond gir garantier for 600 millioner. Norges Bank støtter bankene med tilførsel på likviditet og 200 mill. kroner i støtte i form av billig lån. En forutsetning for støtten og garantiene er at bankene fusjonerer.
28. Næringslivets Hovedorganisasjon stiftes. Det er en sammenslutning av Norsk Arbeidsgiverforening, Norges Industriforbund og Norges Håndverkerforbund. NHO har 12 000 medlemsbedrifter med i alt 500 000 ansatte. Ragnar Halvorsen blir valgt til president.
1 057 stillinger blir inndratt i DnC. 818 sies opp.
30. Øksnes Langnes fiskeindustrier slås konkurs. Det betyr at 300 arbeidsplasser i Øksnes kommune i Nordland er tapt om det ikke finnes nye eiere.

Statistisk sentralbyrå legger fram nasjonalregnskapstall for 3. kvartal 1988. Samlet produksjon og sysselsetting er gått ned med hhv. 1,4 og 0,5 prosent på et år. Det er lite som tyder på at arbeidsledigheten går ned med det første.

Desember

2. Norges Bank setter ned utlånsrenten fra 12,4 til 12,0 prosent. Norges Bank har dermed i perioden 10. mai til 2. desember satt ned dagslånsrenten overfor bankene fire ganger - fra 13,8 til 12,0.
6. Stortinget beslutter å nedlegge Sulitjelma jernverk med virkning fra oktober 1989.
15. Saga Petroleums ekstraordinære generalforsamling går imot å endre vedtektene slik at salg av aksjer til det franske oljeselskapet Total tiltales.
20. Stortinget salderer statsbudsjettet for 1989. Statens inntekter er redusert med knapt 2,1 milliarder i forhold til regjeringens opprinnelige forslag. Reduserte oljeinntekter bidrar med 800 millioner og skatteinntekter ca. 760 mill. kroner. Utgiftene øker 1,7 milliarder, hvorav 1,1 milliarder skyldes økt statlig petroleumsvirk-

somhet. Til sammen svekkes balansen med vel 3,7 milliarder.

Stortinget beslutter å oppheve omsetningsskatten på aksjer med virkning fra 1. januar 1989.

Stortinget beslutter å opprette Norsk Venture, et ventureselskap der staten eier 49 prosent av aksjene. Aksjekapitalen avgjøres senere.

Stortinget vedtar å bygge ut Heidrun og Draugen-feltene i Nordsjøen. Kristiansund blir valgt til base for begge feltene, mens Heidruns driftsorganisasjon lokaliseres i Stjørdal.

22. Norsk Hydro inngår tre kontrakter i forbindelse med Oseberg-utbyggingen. To kontrakter går til de norske verftene Aker Verdal og Kværner Brug Egersund og en kontrakt til det nederlandske Grootint B.V. verftet.
31. Ifølge foretaksregisteret i Brønnøysund ble det åpnet 3 494 konkurser i 1988. Dette er en stigning på 80 prosent i forhold til 1987.
Ved utgangen av desember var den registrerte ledigheten ved arbeidskontorene 69 700. Det er en økning på 38 300 fra samme tid i fjor.

1989

Januar

10. Norges Bank setter ned dagslånsrenten til bankene med 0,5 prosentenheter til 11,5 prosent. 14/11 settes renten ytterligere ned, til 11 prosent.

Februar

3. Regjeringen fremmer forslag om endringer i skatteloven for å opprette Norsk Venture. Selskapet får en samlet aksjekapital på 600 mill. kroner hvorav staten skal ha en eierandel på 49 prosent, dvs. 294 mill. kroner (jf. 20.12.88).

Regjeringen fremmer forslag om å øke beløpsgrensene for AMS fra 2 000 til 3 000 i skatteklasser I og fra 4 000 til 6 000 i skatteklasser II. Skattefradragene er fortsatt 25 prosent av innskuddet.

6. Kværner Brug undertegner en Snorre-kontrakt til en verdi av 340 mill. kroner. Dermed passerer Kværner 1 milliard i oppdrag på Snorre-prosjektet, noe som tilsvarer ett års arbeid for tusen ansatte ved Kværner Brug i Oslo.

Forretningsbankenes sikringsfond overtar og driver Sunnmørsbanken. Fondet går inn med

100 mill. kroner i ny aksjekapital. De særlige retningslinjene som har vært pålagt av styret i Sikringsfondet, blir avløst av vanlige retningslinjer for forretningsbanker (jf. 21.9.88).

Statistisk sentralbyrå legger fram Økonomisk utsyn over 1988. Det slår fast at etterspørselen fra fastlands-Norge gikk ned med 1,7 prosent fra 1987 til 1988 og førte til en sterk økning i arbeidsløsheten.

8. Regjeringen vedtar forbud mot fangst av selunger av frykt for boikott av norske fiskeprodukter, spesielt i USA.
15. Et utvalg under ledelse av tidligere finansminister Per Kleppe som har vurdert norsk penge- og kredittpolitikk, legger fram sin innstilling (NOU 1989:3). Utvalget foreslår blant annet å oppheve valutareguleringene og vurdere om Norge bør søke tilknytning til EMS. Det bør vurderes om noen eller alle statsbankene skal slås sammen.
27. NHO og LO blir enige om en lønnsavtale med en ramme på kr 3 i timen for ansatte i industrien. Kr 1,50 skal fordeles ved forbundsvise tilpasingssavtaler.

Statstjenestemannskartellet, YS og Norsk lærerlag aksepterer lønnstilbudet fra staten på kr 7 150 i årstillegg.

Mars

3. Regjeringen legger fram stortingsproposisjon om tiltak for å begrense arbeidsløsheten og gjennomføre inntektspolitikken for 1989. For å begrense arbeidsløsheten foreslås det blant annet å øke bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak med 2,2 mrd. kroner og øke rammene i Husbanken og Landbruksbanken med 1,8 mrd. kroner. Som bidrag til inntektsoppgjøret går regjeringen inn for å sette ned arbeidsgiveravgiften med 0,5 prosent, og investeringsavgiften med 1 prosent fra 1. mai.
10. Finansdepartementet legger fram meldingen om Langtidsprogrammet 1989-93. Programmet legger vekt på at nasjonalformuen må økes og grunnlaget legges for vekst i framtiden. Produksjon og forbruk må på en helt annen måte enn i dag ta hensyn til naturen og miljøet. Det vil bare være rom for å øke den offentlige innsatsen på spesielt prioriterte områder.
16. Et utvalg under ledelse av direktør Jarle Bergo i Norges Bank legger fram sin delrapport nr. 2 om tilgangen på risikovillig kapital til nærings-

livet. Utvalget foreslår blant annet utvidet adgang for livselskaper til å plassere i aksjer, og økte beløpsgrenser for aksjesparing med skattefradrag. Utvalgets første rapport ble lagt fram 15. november i fjor (jf. 15.11.88).

17. Regjeringen gir det svenske forsikringsselskapet Skandia tillatelse til erverv av mer enn 50 og inntil 100 prosent av aksjene i Vesta-gruppen. Skandia Holding A/S skyter inn 500 mill. kroner i ny egenkapital i Vesta ved kjøp av 4 mill. aksjer til en kurs av 125.
28. Statistisk sentralbyrå melder om store endringer i nasjonalregnskapstallene for 1987. De reviderte tallene viser bl.a. at nedgangen i forbruket fra 1986 til 1987 var på 0,8 prosent og ikke 2,2 prosent som tidligere antatt. Disponibel realinntekt for husholdningene økte med 0,5 prosent, mot tidligere antatt 2,1 prosent. Det er grunn til å tro at mye av endringene skyldes skifte av "basisår" for regnskapet.
31. Regjeringen gir Elkem-konsernet utvidet dispensasjon fra loven om boikott av apartheidregimet i Sør-Afrika for fortsatt å kunne importere mangan til produksjonen på fabrikkene i Sauda og Porsgrunn.

Stortinget vedtar å forlenge lønnsloven med en ny periode, fra 1.4.89 til 1.4.90.

April

24. Skatteloven for sjømenn oppheves. Stortingets finanskomité går inn for at sjøfolk og fiskere skal få et særskilt fradrag i skatten på 23 prosent av arbeidsinntekten, men ikke mer enn 55 000 kroner. Endringen får virkning fra 1989.
28. Statsråd Einfrid Halvorsen trekker seg som forbruker- og administrasjonsminister. Stortingetsrepresentant Oddrun Pettersen utnevnes til hennes etterfølger.

Mai

9. Generalforsamlingen i Tofte Industrier godtar forslaget om sammenslåing av bedriften med Norske Skogindustrier og Follum fabrikker. Norske Skogindustriers generalforsamling godtar forslaget 11.5 og Follum fabrikker 12.5. Sammenslåingen vil skje i løpet av høsten 1989.
- Regjeringen åpner for adgang for utlendinger til å kjøpe norske kroneobligasjoner.

Norges Bank reduserer dagslånsrenten til bankene på 0,5 prosentenheter til 10,5 prosent. Til sammen er dagslånsrenten nå redusert med 3,3 prosentenheter de siste tolv månedene.

12. Regjeringen legger fram Revidert nasjonalbudsjett for 1989, og uttaler at balansen i norsk økonomi er i ferd med å bli gjenopprettet på flere viktige punkter. Det ventes 13 mrd. kroner i overskudd på driftsbalansen med utlandet og prisstigningen er redusert. Oljeprisen er høyere enn det man tidligere la til grunn. Den innenlandske etterspørselen ser imidlertid ut til å fortsette å avta, noe som tyder på at arbeidsløsheten fremdeles vil være høy.
19. Regjeringen foreslår i en proposisjon til Stortinget at den statlige bergverksdriften i Sulitjelma stanses høsten 1989, men at Norsulfid forsetter en redusert gruvedrift. Norsulfid eier Giken gruve som omfatter 75 arbeidsplasser i gruvedriften, og 25 årsverk innleid fra bergverkets datterselskap i Sulitjelma.
23. Riksrevisjonens endelige rapport om Industrifondet oversendes Stortinget. Rapporten kommer med kritikk mot ledelsen og styret og inneholdt en lang rekke ankepunkter mot fondets saksbehandling og økonomiske og administrative kontrollrutiner.

Juni

3. Staten og Norges bondelag blir enige om ny jordbruksavtale med en inntektsramme på 1 310 mill. kroner. Avtalen gir bøndene et gjennomsnittlig tillegg på kr 6 200 per år. Det er noe mindre enn avtalt for LO-NHO området.
5. Stortinget bevilger Statoil 2 milliarder for å øke egenkapitalen.
21. De bankansattes lønnsoppgjør gir bankansatte kr 1,50 per time i lønnstillegg fra 1. april. Dette er kr 1,50 mindre enn hva de ansatte i LO-NHO området oppnådde.
22. Norges Bank setter ned dagslånsrenten med 0,5 prosentenheter til 10 prosent.
24. Den private andelen i det halvstatlige ventureselskapet Norsk venture er fulltegnet. 306 mill. kroner er investert fra privat hold. Staten bidrar med 294 mill. kroner.
27. Aker Stord inngår kontrakt med Saga Petroleum for bygging av Snorre-dekket. Kontrakten har en verdi på 1,1 mrd. kroner. Aker vil ta inn igjen 300 permitterte arbeidere.

Juli

6. Kvänerbedriften Rosenberg verft inngår avtale med Saga Petroleum om bygging av stålskroget til Snorre-plattformen. Kontrakten har om lag samme omfang som kontrakten som gikk til Aker Stord (jf. 27.6).

August

28. Den svenske Kinnevik-gruppen åpner elektronisk børs for nordiske aksjer i London. Formålet er å lette utlendingers tilgang til de nordiske aksjemarkeder.

Norsk kollektiv pensjonskasse og livsforsikringsselskapet Hygea fusjonerer under navnet Vital forsikring. Vital blir landets nest største livsforsikringsselskap med en forvaltningskapital på 24,8 mrd. kroner.
29. Norske Skog og Kosmos inngår en intensjonsavtale hvor Norske Skog skal betale 840 mill. kroner for å overta Saugbrugsforeningen i Halden. Kosmos skal kjøpe 2 mill. aksjer i Norske Skog. Formålet med avtalen er å tilføre Saugbrugsforeningen kapital til å investere i ny magasinpapirmaskin til 3 mrd. kroner.

September

8. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark vedtas opprettet i statsråd.
11. Stortingsvalget avholdes og gir den borgelige blokken flertall med 86 representanter mot sosialistenes 80 og Fellesliste mot avfolkning av Finnmark (Aunelista) 1 representant.
29. Regjeringen beslutter å senke tempo og omfang av planleggingen av hovedflyplassen på Hurum fram til 1. februar 1990 pga. en rapport fra Meteorologisk institutt om værforholdene på Hurum. Det nedsettes en styringsgruppe som skal avklare konsekvensene av værforholdene.

Oktober

10. Sparebanken Nord i Tromsø får 2 mrd. kroner fra Bankenes sikringsfond og Norges bank. 650 mill. kroner blir gitt som garantier. Tidligere har banken fått 800 mill. kroner slik at den totale støtten er kommet opp i 2,8 mrd. kroner. Sikringsfondet forlanger å få fem av ni styremedlemmer og Norges Bank ett styremedlem. Sparebanken Nord er enerådende i store deler av Finnmark og Troms.
11. Det offentliggjøres at Trygve Magnus Haavelmo tildeles Nobels minnepris i økonomi for

1989. Haavelmo har, i mange år arbeidet ved Universitetet i Oslo.
12. Et utvalg under ledelse av Magnus Aarbakke legger fram utredningen "Bedrifts- og kapitalbeskatning - en skisse til reform" (NOU 89:14). Utvalget foreslår å skattlegge all kapitalinntekt med 25-30 prosent, og arbeidsinntekt med fra 25 til 45 prosent. En lang rekke skattekreditter i forbindelse med kapitalinntekter foreslås sneret og opphevet, likeså SMS, AMS og fribe løp på renteinntekter. Kursgevinster på aksjer og obligasjoner bør beskattes, og marginalbeskatningen av boliginntekt skjerpes, foreslår utvalget.
- Regjeringen Harlem Brundtland legger fram forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 1990. Statsbudsjettet har en utgiftsramme på 307 mrd. kroner. Finanspolitikken ventes å stimulere veksten i den innenlandske etterspørselen med 1 prosent i 1990. Det er mindre enn i 1989. Statens utgifter utenom statlig petroleumsvirksomhet øker reelt med 3 prosent i 1990. Arbeidsmarkedstiltak utgjør 1 prosent av dette. Kommuneforvaltningens reelle inntekter øker med om lag 2 prosent. Skatte- og avgiftsopplegget innebærer en netto skattelette på om lag 2,2 mrd. kroner. Hovedoppgaven for penge- og kredittpolitikken er fortsatt å sikre en stabil kronekurs.
- Fastlands-Norges etterspørsel ventes å øke med vel 1 prosent i 1990. Det er ventet et overskudd på 22 milliarder på driftsbalansen overfor utlandet, regnet utenom skip m.v. Timeverksproduktiviteten i norsk næringsliv øker langt mer enn tidligere antatt. Mye av økningen skyldes imidlertid avskalling av arbeidskraft, og det er ventet et fortsatt vanskelig arbeidsmarked i 1990. Det er lagt til grunn at prisene vil stige med 4 prosent fra 1989 til 1990.
13. Regjeringen Harlem Brundtland søker avskjed etter at det er klart at en samarbeidsregjering mellom Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er ønsket av et flertall i Stortinget.
16. Treparti regjeringen Syse tiltrer og bebuder et nytt departement: Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Departementet for utviklingshjelp nedlegges.
23. DNC og Bergen Bank søker om fusjon etter styrevedtak i banken. Den nye banken skal hete Den norske bank.

25. Yngve Hågensen velges til ny leder for LO med Ester Kostøl som nestleder.
30. Finansdepartementet setter Norion bank under offentlig administrasjon. Bankens kontor stenges og styret går av. Departementet skal opprette et administrasjonsstyre. Det er første gang etter krigen at en norsk bank er satt under administrasjon.

Styret i NSB vedtar bemanningsreduksjoner i godsdivisjonen på 2 200 stillinger innen 1992. Halvparten av stillingene skal inndras ved naturlig avgang, mens oppsigelse kan bli aktuelt for den andre halvparten. Reduksjonene er begrunnet med at Stortinget har vedtatt at godsdivisjonen skal gå i balanse innen 1992.

November

2. Regjeringen Syse legger fram forslag om endring av statsbudsjettet for 1990 (tillegg nr. 3 til St.prp. nr. 1). Endringsforslagene vil bedre budsjettbalansen med omlag 3,1 mrd. kroner. Offentlige utgifter kuttes 4 milliarder, og det legges opp til skatteletter på 1 milliard utover den forrige regjeringens forslag.
6. Styret ved Oslo børs vedtar å ilegge Norsk Hydro og DnC bøter på henholdsvis 300 000 kroner og 1,5 mill. kroner for brudd på børsloven. Det er første gang Oslo Børs benytter seg av sin rett til å ilegge bøter.
10. Kværner Båtservice A/S i Mandal får kontrakt med Sjøforsvaret om bygging av ni minerydingsfartøyer til 1,9 mrd. kroner. Kontrakten ventes å gi 160 arbeidsplasser fram til 1995.
13. Norsk jernbaneforbund gjennomfører seks timers politisk streik mot regjeringens forslag om å kutte NSBs investeringsbudsjett med 150 mill. kroner.
15. Norges Bank setter opp dagslånsrenten til bankene med 1 prosentenhed til 11,0 prosent.

Desember

8. Norges fiskarlag bryter forhandlingene med staten om rammen for årets fiskerioppgjør.
11. Generalforsamlingene i Bergen Bank og Den norske Creditbank (DnC) beslutter å fusjonere. Fusjonen skal gjennomføres fra 17.4.1990 (jf. 23.10).
18. Stortinget fastsetter rammen for fiskeristøtten til 1,125 mrd. kroner (jf. 8.12).

20. Stortinget salderer statsbudsjettet. I forhold til Syse-regjeringens forslag i "tillegg nr. 3 til St.prp. nr. 1", er anslaget for statens utgifter økt med 1,5 mrd. kroner, herav renteutgifter 1,1 milliarder. Inntektsanslaget er omlag uendret (jf. 2.11).
22. Regjeringen vedtar å redusere produksjonen av norsk olje med 5 prosent i forhold til antatt kapasitetsproduksjon. Vedtaket gjelder for ett halvår fra 1.1.1990. Tidligere har produksjonen vært redusert med 7,5 prosent.
31. Ved utgangen av desember er det 88 200 registrerte arbeidsløse ifølge Arbeidsdirektoratet. 46 700 er sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak (eksklusiv attføring), til sammen 134 900. Dette er det høyeste siden krigen.

1990

Januar

1. Totalindeksen på Oslo Børs økte med 54 prosent fra 31.12.88 til 31.12.89. Totalomsetningen var på mer enn 54 mrd. kroner.
Sparebankenes sikringsfond utbetalte 1,7 mrd. kroner i løpet av 1989. Det har ikke vært utbetalt beløp av denne størrelsesorden tidligere. Høyeste beløp tidligere år har vært på 20 mill. kroner.
8. Staten og Norges fiskarlag blir enige om fordelingen av rammen for fiskerioppgjøret. Stortinget har tidligere fastsatt størrelsen på rammen (jf. 18.12.89).
24. Styrene i Fokus bank og Tromsbanken anbefaler fusjon mellom de to bankene.
26. Freia kjøper den svenske sjokoladefabrikken Marabou for nesten 1,4 mrd. kroner. Selskapet blir dermed en av de største sjokoladefabrikkerne i Europa med 5 300 ansatte og en samlet omsetning på ca. 5 mrd. kroner.
Regjeringen vedtar Lov om Statens petroleumsfond. Formålet med loven er å foreta overføringer til statskassen med henblikk på langsiktige retningslinjer for bruk av inntektene.

Februar

2. Direktør i NSB, Kjeld Rimberg beslutter å gå av pga. misnøye med forvaltningsbedriftens struktur og for detaljert politisk styring.

Regjeringen foreslår at livselskapenes adgang til å investere i aksjer økes fra 12 til 20 prosent av forvaltningskapitalen (gjennomført med virkning fra 12. februar).

9. Miljøverndepartementet besluttet å pålegge Titaniabedriften i Sokndal å bygge et landdepot i stedet for fortsatt tømning av avfallsstoffer i Jøssingfjorden.

Regjeringen legger fram melding om strukturen i finansmarkedene. Det åpnes blant annet for mer liberale regler for fusjoner mellom banker.

27. Frionor Polar Group A/S er teknisk konkurs. Selskapet går til gjeldsforhandlinger med en gjeld på 170 mrd. kroner. Frionor har syv anlegg og 350 ansatte i Troms og Finnmark.

Dyno industrier etablerer en ny formalin- og limfabrikk sammen med det østtyske kjemikonsernet AAB-Chemie i Belgia. Dette er den første industrietablering et østtysk selskap gjør i Vesten.

Mars

7. Miljøverndepartementet stadfester strenge utslippskrav for Norsk Hydros magnesiumfabrikk på Herøya etter en klage fra Miljøstiftelsen Bellona. Utslippene av dioksiner og andre klororganiske forbindelser til vann skal være redusert med 95 prosent innen 1. juni 1990.
8. Miljøvernminister Hille Valla undertegner Nordsjøavtalen om reduserte utslipp av giftige stoffer i Nordsjøen. Avtalen forutsetter at utslipp av bly, kadmium, kvikksølv og dioksiner skal reduseres med 70 prosent innen 1995.
9. Oslo kommune legger fram regnskap for 1989 som viser et underskudd på 1,4 mrd. kroner. Bokføringsmessige operasjoner, i form av lån på 250 millioner fra egen kontantbeholdning og overføring av 100 millioner fra Oslo Lysverker gjør at beløpet ikke blir større.
13. LO og NHO oppnår enighet om de sentrale lønnstilleggene som skal gis fra 1. april. Oppgjøret har en lavtlønnsprofil ved at de lavest gasjerte lønsmottakere får et tillegg på kr 3,50 - kr 4 i timen, mens de som tjener mest får mellom kr 2 og kr 2,50 i tillegg per time.
15. YS avholder sin femte kongress og gjenvelger Jan Andersen Gott som leder.

20. 60 000 kommunalt ansatte i Oslo kommune legger ned arbeidet hele dagen i protest mot den politiske styringen av kommunen.
29. Nye meteorologiske beregninger fører til stans i arbeidet med Hurum som hovedflyplass. Regjeringen foreslår at det videre arbeidet med hovedflyplass i Oslo-området konsentrerer seg om to alternativer: Utbygging av Gardermoen med to parallelle rullebaner og delt løsning, dvs. deling av trafikken mellom Gardermoen og Fornebu.

Stortinget vedtar utbygging av Bragefeltet med Norsk Hydro som operatør. Samlede investeringer er anslått til ca. 8-9 mrd. 1989-kroner. Våren 1989 vedtok Stortinget å utsette Brageutbyggingen i fem år, men den vanskelige selssettingssituasjonen med få oppdrag for norsk leverandørindustri førte til den endrede beslutningen.

April

3. Stortinget bevilger den såkalte Kystpakken på 126 mill. kroner til støtte til fiskerinæringen.
5. Stortinget bevilger den såkalte Eldrepakken på 1 mrd. kroner til eldreomsorgen.
7. Passasjerfergen "Scandinavian Star" tilhørende Da-No linjen kommer i brann i Skagerak og 159 mennesker omkommer, hvorav 27 barn under 16 år.
20. Regjeringen legger fram forslag om delprivatisering og børsnotering av Raufoss ammuni-sjonsfabrikk. Ifølge forslaget skal Statens nå-værende aksjekapital på 260 mill. kroner reduseres til 80 mill. kroner. De resterende 180 mill. kroner omgjøres til ansvarlig lån. Deretter legges aksjer pålydende 70 millioner ut til offentlig tegning.
24. Kværner kjøper familiebedriften Kleven-gruppen for 450 mill. kroner. Kleven-gruppen hadde i 1989 en omsetning på 700 mill. kroner og 850 ansatte i Møre og Romsdal. Kværners skipsbyggingsvirksomhet beskjeftiger etter overtakelsen over 2 000 ansatte og har en omsetning på 2 mrd. kroner.

Mai

1. Lønnsoppgjøret i stat og kommune avsluttes med et anbefalt forslag med lik ramme som NHO-LO-oppgjøret. Spørsmålet om arbeidstid på 37,5 time for alle i Staten utsettes. Staten

må bidra med 80 mill. kroner i kommuneopp-gjøret.

4. Regjeringen legger fram melding om "Retningslinjer for reformer i bedrift- og kapitalbeskatningen, og konsekvenser for personbeskatningen". Det gis i all hovedsak tilslutning til de prinsipper og forslag "Aarbakkeutvalget" (jf. 12.10.89) har lansert.
11. Regjeringen legger fram Revidert nasjonalbudsjett for 1990, og uttaler at den store arbeidsledigheten og den lave veksten i fastlandsøkonomien er hovedproblemer i norsk økonomi. Det legges fram et "strukturpolitisk program" som tar sikte på å bedre funksjonsmåten i blant annet kraftmarkedet og finans- og kapitalmarkedet. Det finanspolitiske opplegget for 1990 fullføres om lag som i vedtatt budsjett (jf. 20.12.89).
22. Organisert salg av opsjoner starter i Norge, to og et halvt år etter at Norsk opsjonsmarked (NOM) ble stiftet.

Juni

3. Staten og Jordbruksorganisasjonene blir enige om jordbruksoppgjøret. Oppgjøret har en ramme på 1 240 mrd. kroner.
6. UNI og Storebrand melder at de vil fusjonere fra nyttår 1990/91. Fusjonen, som er avhengig av regjeringens godkjenning, gjør at UNI og Storebrand vil få en markedsandel i skadeforsikring på 45 prosent og i livmarkedet på 41 prosent.
10. Norsk journalistlag (NJ) bryter forhandlingene med Avisenes arbeidsgiverforening og varsler streik for sine medlemmer i landets åtte største aviser. Avisenes arbeidsgiverforening svarer med å utestenge journalister fra 57 andre aviser. Streiken avblåses 15. juni etter at tariffavtale inngås. Journalistene oppnår blant annet 9 måneders svangerskapspermisjon og lavtlønnsgaranti.
18. Uravstemningen blant LOs medlemmer om lønnsoppgjøret gav nei-flertall. 50,1 prosent stemte nei, 48,1 ja og 1,8 prosent ble forkastet. Det var 58 prosent av de stemmeberettigede som stemte, noe som gjør avstemningen rådgivende. Det er første gang siden 1958 at LO-medlemmene forkaster et forhandlingsresultat. LO-ledelsen bestemte seg for å ta avstemningsresultatet til følge.

19. Journalistene i NRK går i streik. Streiken blir avblåst 13. juli, etter at NRK journalistene blant annet oppnår garanti for å tilpasse seg lønnsnivået til de 8 største avisene i løpet av 5 år.
29. Statoilstyret går inn for å bygge metanolfabrikk i Midt-Norge. Anlegget er kostnadsberegnet til 2,5 mrd. 1990-kroner, og vil kreve årlige gassleveranser på 750 mill. kubikkmeter. Anlegget er tenkt som en mulig mottaker av gassen fra Heidrunfeltet.

Juli

1. Norges Bank avvikler de fleste gjenværende valutareguleringer. Heretter kan innlendinger fritt gjøre valutatransaksjoner med utlandet (bortsett fra å tegne kapitalforsikring i utenlandsk selskap) uten lisens. Det innføres meldingsplikt for innførsel/utførsel av sedler og mynt over NOK 25 000,- og for valutatransaksjoner direkte med utlandet (dvs. utenom norsk valutabank).
2. Regjeringen vedtar tvungen lønnsnemnd i oppgjøret mellom Oljearbeidernes fellessammenlutning (OFS) og Oljeindustriens landsforening (OLF), etter at forhandlingene var helt fastlåst og OFS varslet en lengre streik. Streiken varte mindre enn ett døgn.
3. Ny avtale mellom LO og NHO inngås. De viktigste endringene i forhold til den opprinnelige (jf. 13.03.90) er at rammen øker med omlag 0,1 prosentpoeng og at lavtlønnsгарантиen på 30 øre per time betales fra 1. april istedenfor 1. oktober.

A/S Norske Shell tildeler Kongsberg Offshore en kontrakt til en verdi av 480 mill. kroner i forbindelse med undervannssystemene på Draugen-feltet i Nordsjøen. Dermed er det i alt tildelt kontrakter til en verdi av 5,5 mrd. kroner på Draugen-feltet, hvorav 94 prosent er tildelt norske industribedrifter.

24. Regjeringen beslutter å oppnevne en tverrfaglig nasjonal miljøkommisjon. Utvalgets leder skal være statsminister Jan P. Syse. Ellers deltar miljøvernministeren og representanter for Naturvernforbundet, LO, NHO og Kommunenes Sentralforbund.

August

2. Irak invaderer Kuwait. Invasjonen utløser en sterk stigning i oljeprisene. Børskursene faller.

13. Statoil inngår kontrakt med EB Consultants for utbygging av ny terminal på Kårstø. Kontrakten er verdt 200 mill. kroner. Terminalen skal være ferdig i 1993, og anleggsarbeidene vil på det meste involvere 700 personer.
22. Styrene i Realkreditt og Kreditkassen offentliggjør fusjonsplaner. Låntagerne i Realkreditt setter seg kraftig imot vedtaket. Den 26. september sier styret i Realkreditt nei til omdanning til A/S og dermed fusjon.

September

1. De nordiske statsministrene nedsetter en arbeidsgruppe for finansiering av Kola-prosjektet. Kola-prosjektet er et økonomisk-teknologisk samarbeid mellom de nordiske land og Sovjet om å redusere forurensningen på Nordkalotten, med vekt på reduksjon av utslippene fra Nikkelverkene på Kola. Omfanget av den nordiske innsatsen er ennå ikke klar.
10. Priserådet går inn for at Tou bryggerier får fusjonere med Nora industrier. Dermed forlater Priserådet sitt standpunkt fra mars, hvor de sa nei til at Nora skulle få kjøpe en stor aksjepost i Tou.
15. 110 ansatte sies opp i bedriften Norway Food. Fabrikkene i Mastevik i Hordaland og Abelvær i Nord-Trøndelag blir lagt ned fra 1. januar 1991.
27. USA innfører en anti-dumping toll på fersk norsk oppdrettslaks på 2,96 prosent. Tollen skal revurderes i februar.

Oktober

1. Sparebankene Buskerud, Oppland, Hedmark, Vestfold, Østfold, Østlandet og ABC fusjonerer og tar navnet Sparebanken NOR.
3. Den tyske demokratiske republikk (DDR) opphører, og blir en del av Forbundsrepublikken Tyskland.
4. Regjeringen Syse legger fram forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 1991. Budsjettet gjøres opp med et underskudd på 5,5 mrd. kroner, som er om lag som antatt for 1990, og har en utgiftsramme på 315 milliarder (utenom lån og petroleumsvirksomhet). Regjeringen uttaler at det nå er tegn til en investeringsledet oppgang i norsk økonomi, som gradvis vil redusere arbeidsledigheten. Fastlands-Norges etterspørsel etter varer og tjenester ventes å øke 1,5 prosent fra 1989 til 1990, og med 2,25 pro-

sent fra 1990 til 1991. Industriinvesteringene ventes å øke med 15 prosent i 1991.

21. Regjeringen beslutter å endre det norske valutakurssystemet, og knytter kronkursen til regne- og valutaenheten ECU. Sentralkursen for den norske kronen fastsettes til 7,9940 kroner for en ECU. Kronens tillatte svingningsmargin rundt sentralkursen er pluss/minus 2,25 prosent.
- Kenya bryter de diplomatiske forbindelsene med Norge. Norske diplomater og bistandsarbeidere må forlate landet. Kenya har vært en av Norges hovedsamarbeidspartnere, og mottok 187,5 mill. kroner i norsk statlig bistand i 1989.
23. Finansdepartementet fastsetter forskrifter om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner. Finansinstitusjonene skal til enhver tid ha kapitaldekning tilsvarende 8 prosent av beregningsgrunnlaget, som bl.a. er knyttet til verdien av fast eiendom og omsetningen. Forskriftene skal tre i kraft fra 31. mars 1991.
 29. Regjeringen Syse går av, etter at det blir klart at de borgerlige partiene ikke er enige om strategien for forhandlinger om norsk tilslutning til det Europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS).

November

3. Arbeiderpartiet ved Gro Harlem Brundtland danner regjering etter at trepartiregjeringen til Jan P. Syse gikk av.
 9. Norsk Hydro gir det hollandske firmaet Heeremac og det italienske firmaet Saipem kontrakter til en verdi av 375 mill. kroner for bygging av moduler til plattform på oljefeltet Braçe.
 15. Sparebankenes sikringsfond overtar Sparebanken Nordland. Banken får 500 mill. kroner i egenkapital fra fondet. Pengene er fordelt over fem år.
 19. Styret i Nurs Tyre AB vedtar å legge ned Viking Dekk Produksjon A/S på Askim innen utgangen av 1991. Bedriften sysselsetter 550 personer.
- Kreditkassen og Sørlandsbanken fusjonerer.
20. Stortinget vedtar å legge TV2 til Bergen.
 28. Statens lønnskomité foreslår å forenkle lønnsystemet i staten. Det skal åpnes for lønnsfor-

skjell og lønnsforbedring uten å behøve og skifte stilling. Lønnskomiteen foreslår å redusere antall lønnsstiger fra 145 til 30.

30. Styret i Alcatel STK opprettholder vedtaket om å legge ned elektronikkproduksjonen i Oslo og Kongsvinger og flytte den til Kilsund. 890 ansatte blir oppsagt.

Desember

3. Rederiet Color Line undertegner en avtale med Fred Olsen selskapet Kristiansand Dampskipselskap om kjøp av tre passasjerferger pluss deres rettigheter for 1,15 mrd. kroner. Med dette kjøpet blir Color Line Norges største fergerederi med 43% av all passasjertrafikk.
 9. Norges fiskarlag og staten inngår ny fiskeriavtale. Avtalen har en ramme på 715 mill. kroner.
 11. Et utvalg under ledelse av professor Håvard Alstadheim avgir innstilling til landbruksdepartementet. Utvalget har vurdert fremtidig landbrukspolitikk i Norge. Utvalget foreslår matvaresikkerhet som et overordnet mål for norsk landbruk. Virkemidlene bør bli mindre avhengige av produksjonsmengde. Innstillingen inneholder en rekke særmerknader når det gjelder den konkrete utformingen av virkemidlene.
 14. Regjeringen opphever alle økonomiske sanksjoner mot Kina. Det åpnes også for besøksutvidelse på politisk nivå.
 15. Kreditkassen fusjonerer med Sunnmørsbanken etter avtale med Forretningsbankenes Sikringsfond.
 19. Stortinget salderer statsbudsjettet for 1991 på grunnlag av "St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 9" (salderingsproposisjonen). Budsjettet gjøres opp med et underskudd på 11 mrd. kroner, som er 5,9 milliarder mer enn Syse-regjeringens forslag (jf. 4.10). Fastlands-Norges etterspørsel ventes nå å øke 3 prosent fra 1990 til 1991.
 20. Forretningsbankenes Sikringsfond vedtar å stille en egen kapitalgaranti på 1 500 mill. kroner for Fokus banks forpliktelser i forbindelse med fusjon med Rogalandsbanken. Dette er en forutsetning for finansdepartementets godkjenning av fusjonen mellom bankene.
- Kreditkassen offentliggjør tap på 2,7 milliarder brutto i 1990. Underskuddet er anslått til nærmere 1 mrd. kroner.

1991

Januar

17. USA og deres allierte angriper de irakiske styrker i Kuwait. 26. februar kunngjør Saddam Hussein i en radiotale å stoppe krigshandlingene.
18. Kong Olav V dør.
22. Miljøverndepartementet vedtar å forby framstilling, bruk, import og eksport av ozonødeleggende KFK og haloner fra 1. juli 1991. Forbudet gjelder nye produkter og bruksområder.
23. Stortinget stemmer for fusjonen mellom UNI og Storebrand (jf. 6.6.1990).

Februar

19. Regjeringen foreslår at el-avgiften for ferrolegeringsindustrien halveres for de første tre kvartaler av 1991.
26. I 13. konsesjonsrunde får følgende selskaper operatørskap: Statoil (6), Hydro (5), Saga (3), Esso (2), Shell (2), BP, Conoco, Mobil og Deminex ett hver.

Mars

5. Det norske datafirmaet Commercial Banking Applications (CBA) har inngått avtale om å levere datasystemer til den polske landbruksbanken. Banken har 1 560 større og 5 000 mindre filialer. Kontrakten har en ramme på 90-120 mill. kroner.
9. Anne Enger Lahnstein velges til ny leder i Sentertpartiet.
14. Realkreditt sikres ny egenkapital på 600 mill. kroner etter at Norges Bank garanterer for likviditetsbehovet. Egenkapitalen skytes inn fra Kommunal pensjonskasse, Vital og Folkestrygdofondet. Dette gir Realkreditt en egenkapitaldekning på mellom 7,5 og 8,5 prosent.
15. Norges Bank setter dagslånsrenten til bankene gradvis ned fra 10,5 prosent til 9,5 prosent i løpet av perioden 15. mars til 25. mai. Den 19. september settes dagslånsrenten opp til 10 prosent.
21. Norwegian Contractors (NC) blir tildelt en kontrakt til en verdi av 3,5 mrd. kroner for bygging av understellet til Trollplattformen. I tillegg får NC en kontrakt på 650 mill. kroner som gjelder den mekaniske utrustningen av betongunderstellet. Dette vil gi sysselsetting til 4 000 årsverk.

22. Finansdepartementet legger fram forslag om lov om Statens Banksikringsfond. Fondet opprettes for å sikre innskudd og skape økt tillit til norske banker. Fondet skal tre i kraft umiddelbart.
26. U.S. Trade Commission (ITC) går inn for en straffetoll på fersk norsk laks på 26 prosent. Norge vil bringe saken inn for GATT.

April

2. Ifølge Brydes foretaksregister ble det etablert 26 000 nye bedrifter i Norge i 1990, en økning på 3 500 fra året før. Samtidig ble det lagt ned 16 065 enheter, en reduksjon på ca. 10 000 fra året før. De fleste nyetableringene er innen hotell og reiseliv, mens bare 7 prosent kommer innen industrien.
9. Statistisk sentralbyrås reviderte nasjonalregnskapsstatistikk viser at BNP målt i faste priser, falt med 0,5 prosent fra 1987-88. Nedgang i BNP på årsbasis har ikke forekommet siden 1958.
10. Meklingsforslaget mellom LO-NHO gir generelle tillegg fra 1.4.1991 på kroner 1,00 per time for de med lokal forhandlingsrett, og kroner 1,75 per time for de uten lokal forhandlingsrett. For overenskomstområder med gjennomsnittlig årsinntekt i 1990 under kroner 165 000, gis kroner 1,20 per time for de med lokal forhandlingsrett og kroner 2,25 for de uten.
12. Regjeringen legger fram proposisjonen om skattereformen. Inngåelse av nye SMS-kontrakter stoppes umiddelbart.
18. Fearnley & Eger Invest politianmelder rederiet Fearnley & Eger for mulig underslag og økonomisk utroskap. Det er to konkrete forhold som er anmeldt. Det ene er to gjeldsbrev på høye beløp som ikke er innfridd. Dessuten skal rederiet ha benyttet seg av midler i Fearnley & Eger Invest til dekning av utgifter i rederiet. Rederiet Fearnley & Eger har betydelige økonomiske problemer.

Lønnsoppgjøret for statsansatte fører til at alle rykker opp ett lønnstrinn fra 1. september 1991. Fra 1. mai økes lønningene på lønnstrinn 1-28 med kr 1 600, på trinnene 29-30 med kr 1 000 og med kr 500 på trinnene 31-42. Staten innfører også sitt nye lønssystem etter retningslinjer varslet i NOU 1990:32.

20. Kaci Kullmann Five velges til ny leder i Høyre.
25. Statoil tildeler Kongsberg Offshore A/S en kontrakt på 1,4 mrd. kroner for bygging av havbunnsinstallasjoner til Statfjord Nord og Øst. Deler av oppdraget skal utføres av utenlandske underleverandører, slik at den norske andelen utgjør 2/3 av samlet verdi.

Mai

1. Renten i Lånekassen og topprenten i Husbanken settes ned med 1 prosentpoeng.
10. I tilknytning til framleggingen av Revidert nasjonalbudsjett for 1991, fremmer Regjeringen en proposisjon med forslag til tiltak for å styrke sysselsettingen via økt offentlig kjøp av varer og tjenester med 1,6 mrd. kroner bl.a. ved økte offentlige investeringer. Dette dekkes delvis opp ved reduserte forbrukssubsidier. Det varsles samtidig gjennomgang av flere overføringsordninger. Underskuddet på statsbudsjettet anslås nå til 19,2 mrd. kroner. BNP-veksten for fastlands-Norge nedjusteres i forhold til anslaget i Nasjonalbudsjettet for 1991.

Årets jordbruksoppgjør endte med en ramme på 725 mill. kroner. Partene ble ikke enige og rammen ble vedtatt i Stortinget.

14. Stortinget godkjenner utbygging av Heidrunfeltet. Conoco er operatør. Utbyggingskostnadene er anslått til 25 mrd. kroner. Feltet skal være i produksjon 3. kvartal 1995.

Utbygging av Tordis-feltet godkjennes i Stortinget. Saga er operatør. Utbyggingen vil koste 3 mrd. 1990-kroner og produksjonen starter høsten 1994.

Stortinget beslutter utbygging av Loke-feltet. Statoil er operatør. Utbyggingen er beregnet å koste 421 mill. kroner. Produksjonen starter i april 1993.

16. "Aarbakke-utvalget" legger fram utredningen "Bedrifts- og kapitalbeskatningen - beskatning av formue" (NOU 91:17). Det anbefales fortsatt beskatning av personlig formue, men ulikhetene i skattegrunnlaget må reduseres, skattleggingen av formue må skje mer konsekvent og skattesatsene bør settes ned.
20. Den svenske riksbanken beslutter å knytte den svenske kronen til valutaenheten ECU.
29. Handelens hovedorganisasjon og LO-forbundet Handel og kontor enes om lønnsoppgjøret.

Lønnsøkningen blir på kr 2,50 per time. Det opprinnelige kravet var på kr 2,75 per time.

30. Stortinget godkjenner bygging av en tredje gassrørledning til kontinentet - Europipe - med ilandføring i Tyskland. Utbyggingskostnadene er beregnet til 10,2 mrd. kroner. Rørledningen skal være i drift fra oktober 1995.

Juni

5. Finlands bank beslutter å knytte den finske marken til valutaenheten ECU.
15. Statoil kjøper aksjer i Saga Petroleum til en verdi av 1,4 mrd. kroner. Dette beløpet utgjør 12,5 prosent av aksjekapitalen. Statens eierandel i Saga via Statoil og Norsk Hydro, er dermed på 18,75 prosent.
20. Stortinget vedtar å gjennomføre en reform av bedrifts- og kapitalbeskatningen med konsekvenser for personbeskatningen f.o.m. 1/1-92. På bedrift- og kapitalsiden innebærer reformen en utvidelse av skattegrunnlaget, nedsettelse av de formelle skattesatsene, samt likebehandling av kapitalinntekter uavhengig av eierform. Formuesskatt for selskaper faller bort. Personers nettoinntekt skal beskattes med en flat sats.
21. Sparebanken Nordland og Sparebanken Nord-Norge fusjonerer.
22. Kværner Rosenberg og Kværner Egersund skal bygge dekket til Brageplattformen for Norsk Hydro. Kontrakten er på 450 mill. kroner. Dekket skal leveres i 1993.
27. Forretningsbankenes sikringsfond bevilger Fokus bank 1 500 millioner. Den 25. august går Statens Banksikringsfond inn med 650 mill. kroner. Ytterligere 475 mill. kroner tilføres Fokus bank 11/12. Den 19. desember skrives aksjene ned i null.

Juli

17. Handelsministeren stopper utbetaling av statlige garantier til norsk eksport til Jugoslavia på grunn av de ustabile politiske forholdene i landet. Norge har gitt 210 mill. kroner i eksportgarantier til Jugoslavia.
18. Conoco Norway tildeler Kværner kontrakten for prosjektering av dekket på Heidrun-feltet. Kontrakten er verd 900 mill. kroner og prosjektet vil vare fram til september 1995. På det meste vil arbeidet engasjere 450 personer.

19. Norges Bank beslutter at 10-øren skal forsvinne fra mars 1993.

August

1. Produksjonen stanser på Ekofisk-feltet og i Norpipes transportsystem for olje og gass pga. vedlikeholdsarbeid. Norpipe transporterer 70 prosent av norsk gass og i underkant av 30 prosent av norsk olje. Produksjonen på Ekofisk-feltet og andre berørte felt blir gradvis gjenopptatt fra 17. august.
14. Kredittkassens tap på sitt engasjement i Rederiet Fearnley & Eger blir på 400 mill. kroner, etter at 8 cruiseskip er solgt til Italia for 250 mill. kroner. Medregnet i tapstallene er 166 mill. kroner som banken ved en feiltagelse utbetalte til Fearnley & Eger i sertifikater.
18. Statens Banksikringsfond beslutter å tilføre Kredittkassen egenkapital i form av et rentebærende lån på 1,8 mrd. kroner. Forretningsbankenes sikringsfond skyter inn ytterligere 300 mill. kroner i preferansekapital. 500 ansatte sies opp (28/11). Statens Banksikringsfond går inn med ytterligere 5,1 mrd. kroner (11/12). Aksjekursen skrives samtidig ned i null og staten overtar som eeneier.
19. En åttemannskomiteé bestående av sentrale personer fra KGB og regjeringen forsøker å gjennomføre statskupp i Sovjetunionen. Kuppet slås tilbake etter tre dager.
23. Betongunderstellet til Sleipner A plattformen springer lekk og synker til bunns på 200 meters dyp i Gansfjorden. Dette innebærer utsettelse av Statoils gassleveranser fra Sleipner-feltet, som ifølge opprinnelige planer skulle startet første halvår 1993, men får ikke konsekvenser for inngåtte avtaler om leveranser av gass.

September

2. Norsk Hydro starter oljeproduksjon på Oseberg C-plattformen og satellitten Gamma-Nord (9. okt.). Når Oseberg C kommer i full produksjon, vil den produsere 110 000 fat per døgn.
4. Regjeringen gir samtykke til at Lille-Frigg-feltet bygges ut. Elf Aquitaine er operatør på feltet. Utbyggingskostnadene er beregnet til 2,1 mrd. kroner og produksjonen skal være i gang høsten 1993.
7. Nora og Orkla Borregaards generalforsamlinger går inn for fusjon.

12. Norsk Data legger fram resultat for 1. halvår 1991 som viser et underskudd på 257 mill. kroner. Totale driftsinntekter gikk ned med 22 prosent til 950 mill. kroner. Dette fører til at 500 ansatte sies opp øyeblikkelig.

16. 31 mrd. kroner oppspart ved SMS-ordningen frigis.
17. UNI-Storebrand bekrefter at selskapet har kjøpt opp 11,4 prosent i det svenske forsikringsselskapet Skandia.
18. Statoil skal bygge fabrikk for bensintilsetningsstoffet MTBE på Kårstø i Rogaland. Fabrikken vil gi om lag 100 faste arbeidsplasser. Fabrikken skal stå ferdig i 1995 og er kostnadsberegnet til 2,5 mrd. kroner. Den vil i byggeperioden gi 750 arbeidsplasser.
20. Regjeringen framlegger forslag til ny lov om finanskonsern som åpner for at banker og forsikringsselskap kan slå seg sammen.

Oktober

2. Skiftesamling i konkursen Fearnley & Eger. Det er meldt 195 krav på til sammen 1,9 mrd. kroner. Kredittkassen er største kreditor med et krav på 900 mill. kroner.
4. Regjeringen legger fram Stats- og Nasjonalbudsjettet for 1992. Regjeringen sier at problemene i norsk økonomi har vist seg klart større enn tidligere antatt, bl.a. fordi husholdningenes sparinger har økt raskere, og det internasjonale tilbakeslaget blitt sterkere enn ventet. Statsbudsjettet gjøres opp med et underskudd før lånetransaksjoner på 24,2 mrd. kroner. Underskuddet i 1991 anslås til 20,2 mrd. kroner.
St.meld. 12 (1991-92) om retningslinjer for reformer i formuesbeskatningen legges fram. Meldingen følger hovedlinjene i NOU 91:17 med større likebehandling av ulike formuestyper gjennom et bredere skattegrunnlag og lavere satser.
5. Statfjord A-plattformen stenges pga. vedlikehold fram til 9. november.
6. Essos oljeraffineri på Slagentangen ved Tønsberg tar fyr og 50 000 liter bensin brenner opp.
25. Finansdepartementet senker bankenes likviditetskrav fra 8 til 6 prosent.
28. Sparebanken Rogaland og Sparebanken Midt-Norge tilføres hhv. 600 mill. og 525 mill. kroner fra Sparebankenes Sikringsfond. Tilførese-

len er delvis finansiert ved et støttelån på 320 mill. kroner fra Statens Banksikringsfond.

Raffineriet på Mongstad åpnes etter å ha vært stengt siden 28. august pga. vedlikehold.

31. Den norske Bank tilføres 1 250 mill. kroner i preferansekapital fra Forretningsbankenes Sikringsfond, delvis finansiert ved et støttelån på 770 mill. kroner fra Statens Banksikringsfond. Den 2. desember tilføres DnB ytterligere 5,9 mrd. kroner, hvorav 4,9 fra Statens Banksikringsfond og Statens Bankinvesteringsfond. Aksjekursen skrives ned fra 100 til 10 kroner. DnB overtar Realkreditt (2/12).

November

5. Stortingets energi- og industrikomité enes om prisen på kraft til den kraftkrevende industrien. Hovedmodellen innebærer produktrelaterte kraftpriser, dvs. at prisen knyttes til prisnivået på bedriftenes produkter. Det innføres en minstepris på 13 øre per kWh fra 1996 stigende til 16 øre innen 2010.
7. Statoil inngår en avtale med Chevron om bøyelasting og transport av olje fra Alba-feltet på britisk sokkel. Kontrakten varer i 10 år fra feltet kommer i produksjon i 1994 og har en verdi av 1 mrd. kroner.
8. Regjeringen fremmer forslag om endret system for petroleumsbeskatning fom. 1/1-92. Særskatten foreslås økt fra 30 til 50 prosent som følge av endringer i den generelle bedriftsbeskatningen. Produksjonsavgiften for gass foreslås fjernet og ordningen med produksjonsgodtgjørelse opphevet. Det foreslås samtidig innført en friinntektsordning med fradrag i særskatten beregnet på grunnlag av investeringer i produksjons- og rørledningsanlegg.
12. Fiskeoppdretternes salgslag (FOS) inngår avtale med bankene og Staten om kriseløsning for oppdrettsnæringen. Staten bidrar med 400 mill. kroner og bankene med 335 mill. kroner.
15. Den finske sentralbanken skriver ned verdien av finske mark med 12,3 prosent.
19. Norge undertegner en avtale som forplikter Norge til å stabilisere utslippene av flyktige organiske forbindelser (VOC) på 1989-nivå innen 1999. De norske forpliktelser innebærer en reduksjon av VOC-utslippene på 20 prosent. Kostnadene ved de norske forpliktelsene er anslått til mellom 10 og 50 mill. kroner årlig. Norge har fått dispensasjon fra avtalens be-

stemmelse for områdene nord for den 62. breddegrad.

20. Moelven bolig A/S besluttes lagt ned og 270 ansatte mister jobben.
21. Statfjord A-plattformen stenges på grunn av prosess tekniske uregelmessigheter og gjenåpnes 15. desember.
22. Stortinget vedtar regjeringens forslag til tiltak for å sikre norsk bankvesen (St.prp. nr. 16, 1991-92). Forslagene innebærer etablering av et statlig investeringsselskap - Statens Bankinvesteringsfond - med en kapital på 4,5 mrd. kroner og tilførsel av nye 6 mrd. og 1 mrd. kroner til hhv. Statens Banksikringsfond og Sparebankenes Sikringsfond. Det åpnes for at myndighetene kan foreta en hel eller delvis nedskrivning av aksjene hvis den private egenkapitalen er tapt.

Desember

4. Hydro magnesium er ilagt en midlertidig straffetoll på 32,9 prosent ved innførsel av magnesium fra Hydros kanadiske bedrift til USA. Den kanadiske regjeringen vil anke avgjørelsen inn for GATT hvis den blir opprettholdt.
8. Russland, Hviterussland og Ukraina erklærer at de anser Sovjetsamveldet for oppløst og oppretter et nytt Samvelde av Uavhengige Stater (SUS). 25/12 går Mikhail Gorbatsjov av som president for Sovjetsamveldet.
13. Norwegian Contractors (NC) tildeles en kontrakt til en verdi av 2,5 mrd. kroner for bygging av skroget til Heidrun-plattformen, to støttebjelker og installasjon av plattformen på feltet.
17. Stortinget bevilger 425 mill. kroner i fiskeristøtte.
19. Stortinget salderer statsbudsjettet for 1992 på grunnlag av "St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 9" (Salderingsproposisjonen). Budsjettet gjøres opp med et underskudd før lånetransaksjoner på 30 mrd. kroner.
- Kværner har inngått en skipsbyggingskontrakt til en verdi av 3,5 mrd. kroner. Seks kjemikalieskip skal bygges ved Kværner Kleven Florø og Kværner Govan Glasgow.
20. Statoil har som operatør for Zeepipe-gruppen, inngått kontrakter for 4,7 mrd. kroner i tilknytning til legging av Zeepipe- og Euro-pipe-rørledningene. Avtalene er gått til bedrifter i Frankrike, Tyskland og Japan.

23. UNI-Storebrand får konsesjon til å sitte med 25 prosent av aksjene i Skandia, forutsatt at aksjene i Skandia-eide VESTA blir solgt.

1992

Januar

1. Renten i Lånkassen for de første 11 årene av tilbakebetalingsperioden settes ned med 1 prosentpoeng.
8. Norges Bank setter opp renten på bankenes folioinnskudd fra 8,5 prosent til 10 prosent.
17. Stortinget vedtar endringer i folketrygden som reduserer de fremtidige utbetalingene av tilleggs pensjoner.

Februar

1. To ukers vedlikeholdsstans innledes på Oseberg A og B.
4. Stortinget vedtar å bygge metanolfabrikk for videreforedling av gass fra Heidrun-feltet på Tjeldbergodden. Anleggsarbeidet starter i 1993 og produksjonstart beregnes til 1996. Kostnadene er beregnet til 2,4 mrd. kroner.
7. Priserådet vedtar enstemmig at Orkla må selge sine aksjeandeler i Freia innen utgangen av 1992. Priserådet har i sin avgjørelse lagt vekt på fusjonen mellom Orkla og Nora og at det ikke kan ventes betydelig internasjonal konkurranse på dette markedet.
12. Raufoss inngår kontrakt med SAAB om levering av styreoppheng til biler til en verdi av ca. 500 mill. kroner. Kontrakten vil gi Raufoss 25-30 nye arbeidsplasser.
18. Dyno inngår kontrakt med Mercedes Benz om levering av bensintanker til en verdi av 1,5 mrd. kroner over 7-8 år.
28. Stortinget vedtar nytt system for beskatning av oljeselskapene. Det nye systemet innebærer en særskatt på 50 prosent i tillegg til den vanlige selskapskatten på 28 prosent. Fradrag fra særskatten (produksjonsgodtgjørelsen) tidligere knyttet til produksjon, knyttes nå til investeringer (friinntekt). Produksjonsavgiften fjernes for alle gassfelt.

Mars

17. Odelstinget vedtar endringer i loven om folketrygd slik at arbeidsledige kan få stønad i inntil 93 uker (tidl. 80 uker).

27. Norges Bank varsler at renten på bankenes folioinnskudd i Norges Bank senkes med 1 prosent til 9 prosent med virkning fra 9. april i år.

Regjeringen foreslår å omdanne Postsparebanken til Norges Postbank innen utgangen av 1992. Banken får en egenkapital på 2 175 mill. kroner.

30. Den norske bank sier opp 350 ansatte.
31. Bergen Børs legges ned. Den ble startet i 1813 og var Norges eldste børs.

April

10. Finansdepartementet vedtar forskrifter for boligspareordning for ungdom (BSU) med skattefradrag. Ordningen kan nyttes av ungdom inntil fylte 34 år. Ordningen er begrenset oppad til kr 10 000 per år uten minimumskrav til innskudd.
27. LO og NHO kommer fram til enighet om ny tariffavtale i privat sektor. Avtalen innebærer rett til avtalefestet pensjon fra fylte 64 år. Det blir gitt tillegg på 60 øre eller kr 1,20 per time til en del lavtlønnede grupper avhengig av gjennomsnittslønn og lokal forhandlingsrett. 410 000 offentlige ansatte i Tyskland går til streik. Streiken blir avblåst etter 11 dager.
30. Forretningsbankenes sikringsfond ettergir preferansekapital på kr 1 829 millioner i Fokus Bank. Beløpet tilsvarer bankens udekkede underskudd i 1991.

Mai

5. Bankenes arbeidsgiverforbund og Norske bankfunksjonærers forbund blir enige om ny lønnsavtale for perioden mai 1992 til mai 1994. Det blir ikke gitt generelle tillegg i inneværende år.
8. I tilknytning til framleggingen av Revidert nasjonalbudsjett foreslår Regjeringen tiltak for å styrke sysselsettingen ved sterkere satsing på helsetjenester, arbeidsmarkedstiltak og utdanning. Det foreslås endringer i avgiftsopplegget, bl.a. å legge om el-avgiften fra en avgift på forbruk til en avgift på produksjon av kraft. Underskuddet på statsbudsjettet anslås nå til 39,5 mrd. kroner. Oppjusteringen av antatt underskudd skyldes i stor grad nedjustert anslag på oljeprisen.
18. Stortinget vedtar å bygge ut oljefeltet Troll Vest med Norsk Hydro og Statoil som opera-

tør. Utbyggingen er totalt beregnet å koste 14,3 mrd. 1991-kroner.

18. Stortinget vedtar utbyggingen av Frigg-satelitten Frøy. Elf er operatør for feltet. Utbyggingskostnadene er beregnet til 3,8 mrd. 1991-kroner.
25. LO-forbundene i kommunene (LOK) tar ut 27 000 medlemmer i Bergen, Drammen, Porsgrunn, Trondheim og Tromsø i streik etter brudd i lønnsforhandlingene med Kommunenes Sentralforbund (KS). De kommuneansatte i AF og YS kommer fram til enighet med KS.
27. Lønnsoppgjøret i staten avsluttes uten at det gis generelle tillegg.
29. Fergestreiken iverksatt av Det norske maskinistforbund, avblåses etter to dager, etter at kommunalministeren gir partene beskjed om at Regjeringen vil foreslå tvungen lønnsnemnd.

Streiken iverksatt av Norsk Rutebilarbeiderforbund, avblåses etter fire uker, ved at partene går til frivillig voldgift.

Juni

2. Danmark sier i en folkeavstemming nei til å gå inn i en EF-union basert på Maastricht-avtalen.
4. Jordbruksoppgjøret vedtas i Stortinget. Regjeringens forslag om en økonomisk ramme for oppgjøret på 110 mill. kroner (inntekstvirkningen for bøndene) beholdes. Denne inntektsveksten framkommer først og fremst som en følge av forutsetninger om økt produktivitet i omsetningsleddet, samt en reduksjon i satsen i innbetalingen til folketrygden for selvstendige næringsdrivende.
6. Statoil tildeler Smedvig Drilling kontrakt på boretjenester på Statfjord-feltet til en verdi av 1,1 mrd. kroner. Avtalen gjelder for alle tre plattformene på feltet og skal i første omgang vare i fem år.
11. Aker blir tildelt kontrakten på Troll Landanlegg sammen med amerikanske Kellogg. Kontrakten er norgeshistoriens største og har en verdi på omkring 4 mrd. kroner. Troll Landanlegg skal bygges på Kollsnes i Øygarden utenfor Bergen og blir ilandføringsanlegg for gass fra Troll-feltet.
15. Arbeiderpartiet og mellompartiene blir enige om det reviderte statsbudsjettet for 1992. Budsjettforliket innebærer omdisponeringer på Regjeringens opprinnelige forslag på til sammen 250 mill. kroner. Som en del av denne rammen blir fellesskatten i Finnmark senket fra 7 til 5 prosent. Forøvrig får Regjeringen gjennom sine viktigste avgiftsforslag, med unntak av sjokolade- og mineralvannsavgiften, som ikke blir økt.
- Regjeringen vedtar tvungen lønnsnemnd for partene i kommunestriken. De streikende LO-ansatte i kommunene går tilbake til arbeidet neste dag.
19. I en folkeavstemming sier Irland ja til den foreslåtte EF-unionen.
22. Aker Stord blir tildelt kontrakten med bygging av dekket til Trollplattformen til en samlet verdi på 1,5 mrd. kroner.
29. Regjeringen tillater fangst av et begrenset antall vågehval.

Juli

1. Finansdepartementet gir Gjensidige Forsikring konsesjon til å overta alle aksjene i forsikrings-selskapet Forenede. Overtakelsen kan skje ved at Gjensidige kjøper alle Forenede-aksjene til det danske selskapet Codan. Et samlet Gjensidige-Forenede vil få markedsandeler på rundt 27 prosent innen skadeforsikring, 39 prosent innenfor området pensjonsforsikring og 42 prosent av gruppelivspolisene.
- Finansdepartementet forlenger fristen for UNI Storebrand til å eie inntil 28 prosent av aksjene i det svenske forsikrings-selskapet Skandia, til 1. juli 1993. Kursen på UNI Storebrands aksjer på Oslo Børs faller samme dag med 15 prosent.
2. Arbeidstakere på et antall flytende plattformer i Nordsjøen tilknyttet NOPEF og OFS tas ut i streik. Arbeidsgiverne svarer umiddelbart med lockout for de resterende arbeidstakerne innenfor dette tariffområdet. Til sammen berører konflikten 20 plattformer og nær 2 000 arbeidstakere. I første omgang er det leteaktiviteten i Nordsjøen som vil bli rammet. Streiken avblåses etter 6 dager etter at partene blant annet er blitt enige om en opptrappingsplan for lønningene for arbeidstakere på flyttbare plattformer til nivået på de faste installasjonene.
4. Hjelpepleierne i alle landets kommuner, med unntak av Oslo, tas ut i streik. Etter 5 timer vedtar Regjeringen tvungen lønnsnemnd, begrundet med at liv og helse vil komme i fare som en følge av konflikten.

ABB-Vetco Gray har fått kontrakt av Norsk Hydro for levering av undervannsdelen til Troll fase 2 (oljeutvinning). Samlet verdi på kontrakten er ca. 400 mill. kroner.

7. Det amerikanske handelsdepartementet vedtar dumpingavgift på magnesium produsert i Norsk Hydros anlegg i Canada. Avgiften blir på 52,9 og 21,6 prosent for hhv. ren og levert magnesium. Hydro får derimot medhold i sin avvisning av dumping- og subsidieanklagene rettet mot magnesium produsert i Norge.
11. Bedriften Kaldnes de Grot får leveranse på bro mellom stigerørsplattform og Sleipner A-plattformen. Oppdraget har en verdi på 60 mill. kroner, og sikrer 300 ansatte arbeid ut april 1993.
16. Bundesbank beslutter å øke den tyske diskontoen med 3/4 prosentpoeng - til 8,75 prosent. Lombardrenten, som er den tyske sentralbankrenten på korte lån til bankene, forblir derimot uendret.
23. Aker Norcem inngår avtale om levering av sement til gassrørledningen Europipe. Kontrakten har en verdi på 60 mill. kroner.
26. Jan Erik Landgangen går av som konsernsjef i UNI Storebrand. Styret i forsikringsselskapet stiller også sine plasser til disposisjon. Bakgrunnen for disse endringene i UNI Storebrands ledelse er det betydelige aksjeoppkjøpet og det mislykkede forsøket på å overta kontrollen med svenske Skandia. I løpet av det siste året har UNI Storebrand-aksjen falt med 70 prosent på Oslo Børs.

August

10. Representantskapet i UNI Storebrand utpeker advokat Anders Eckhoff til ny styreformann i forsikringsselskapet. Styrets første oppgave blir å få til en kapitalutvidelse i selskapet.
18. DnB legger fram regnskap for første halvår som viser et underskudd etter tapsavskrivninger på 1,2 mrd. kroner. I løpet av de neste par dagene faller kursen på DnB-aksjer med rundt 40 prosent, til 3,25.
24. Etter en uke med betydelig kursfall og vanskeligheter med å skaffe tilveie ny kapital, blir UNI Storebrand aksjer suspendert fra Oslo Børs.
26. UNI Storebrand settes under offentlig administrasjon etter at alle forsøk på løsning av selskapets likviditetskrise har mislykkes. Det opprettes et nytt selskap - NYE UNI Storebrand A/S, som overtar alle aktiva i det gamle selskapet, inklusive skade-, livsforsikrings- og re-assuranssevirkomheten. Det nye holdingselskapet blir eid 100 prosent av "gamle" UNI Storebrand, som også blir sittende igjen med en gjeld på 3,6 mrd. kroner.

Det offentlig oppnevnte Sysselsettingsutvalget leverer utredningen "En nasjonal strategi for økt sysselsetting i 1990-årene". Rapporten beskriver og drøfter mulige utviklingsbaner for norsk økonomi. For å motvirke arbeidsledighetsproblemet skisserer utvalget en politikk der en på 1990-tallet kombinerer lave nominelle lønnstillegg med økt satsning på offentlig sysselsetting, blant annet i kommunene.

27. Etter en periode med uro i det svenske pengemarkedet og betydelig valutautgang, hever den svenske sentralbanken dagslånsrenten til bankene fra 13 til 16 prosent.
31. Investa A/S innfører betalingsstopp på en kort-siktig gjeld på 2,8 mrd. kroner, og det åpnes gjeldsforhandlinger med kreditorene.

September

3. Norwegian Contractors, som er et datterselskap av Aker-konsernet, legger fram anslag på regnskap som viser et underskudd på 400 mill. kroner for hele året 1992. Det store underskuddet skyldes i hovedsak overskridelser på bygging av plattform til Heidrun-feltet.
4. Gro Harlem Brundtland skifter ut seks medlemmer av regjeringen, og foretar omplassering av et par av de øvrige statsrådene.
7. Norges Bank hever dagslånsrenten for lån til private banker fra 10 til 11 prosent. Kreditrenten, som er renten på bankenes innskudd i Norges Bank, økes til samme nivå.
8. Den svenske sentralbanken hever dagslånsrenten med 8 prosentenheter til 24 prosent. Renteøkningen etterfølger sterk valutautgang de siste dagene som en følge av forventninger om devaluering av svenske kroner. Dette presset forsterkes etter at den finske regjeringen samme dag vedtar at finske mark skal flyte fritt. Dagen etter (9/9) heves den svenske sentralbankrenten til 75 prosent.
13. Den tyske Bundesbank setter ned den tyske diskontoen med 0,5 prosentpoeng - til 9,0 prosent, og Lombard-renten (utlandsrente til priva-

te banker) senkes med 0,25 prosent. Samtidig foretas en justering av kursene innenfor ERM-samarbeidet, ved at italienske lire skrives ned med 7 prosent. For Norge innebærer dette en effektiv nedskrivning av kroner på 0,5 prosent.

16. Etter sterk uro på det europeiske valutamarkedet og massive salg av utsatte valutaer som italienske lire og engelske pund, blir EF-landene enige om at lire og pund skal frikoples fra ERM og "flyte fritt". I tillegg blir spanske pesetas skrevet ned med 5 prosent. Begivenhetene ses i sammenheng med usikkerhet omkring resultatet av den forestående franske avstemmingen om Maastricht-avtalen.

Spekulasjonene mot svenske kroner tiltar igjen i styrke, og den svenske sentralbanken svarer med å heve dagslånsrenten til hele 500 prosent. De store bankene følger neste dag opp dette signalet med å sette opp renten på dag-til-dag utlån til 550 prosent.

Det varsles at Kværner (sammen med det franske selskapet Doris Engineering) får oppdraget med å bygge betongfundamentene til Heidrunplattformen. Oppdraget gir arbeid til 600-700 personer i Bergens-regionen.

18. Konsernsjef Helge Kvamme i Gjensidige Forsikring utnevnes til styreformann i Statoil.
20. Regjeringspartiene i Sverige blir enige med Socialdemokratene om en innstrammingspakke på 40 mrd. kroner. Tiltakene innebærer isolert sett en reduksjon i budsjettunderskuddet neste år på 28 mrd. kroner, men får først full effekt i 1997. 3/4 av beløpet på 40 milliarder er innsparinger på utgiftssiden.
- Frankrike sier i en folkeavstemming ja til Maastricht-avtalen. Med bakgrunn i det knappe flertallet (51 prosent), regnes det nå som svært sannsynlig at Maastricht-avtalen vil bli revidert på enkelte punkter.
21. NSB presenterer Norsk Jernbaneplan 1994-1997. Fram til år 2005 ønsker NSB å investere for 40 mrd. kroner. Statsbanene ønsker å finansiere deler av disse prosjektene i det private markedet.
23. Den norske delen av firmaet ABB (Asea Brown Boveri) får en kontrakt på 1,5 mrd. kroner på levering av elektronisk utstyr til vannkraftutbygging i Cincinnati, USA.

24. Gassforhandlingsutvalget innleder forhandlinger om leveranser på mellom 1,5 og 2 mrd. kubikkmeter gass årlig til to nye britiske kjøpere Alliance Gas og United Gas. Disse leveransene kommer i tillegg til nye leveranser til British Gas og National Power (hhv. 5 og 2,2 mrd. kubikkmeter gass årlig) som det stadig forhandles om. I 1991 utgjorde den totale eksporten av gass til Storbritannia rundt 6,5 mrd. kubikkmeter.
28. Det amerikanske selskapet Philip Moris ønsker å kjøpe alle aksjene i Freia Marabou, til en samlet verdi av 8,8 mrd. kroner. Styret i Freia Marabou anbefaler aksjonærene å godta tilbudet. Salget krever konsesjon fra myndighetene.
29. Block Watne får en kontrakt på levering av 140 boliger til Tyskland, til en samlet verdi på 225 mill. kroner.
30. Den svenske regjeringen og opposisjonen blir enige om nye finanspolitiske tiltak. Arbeidsgiveravgiften senkes med 4 prosentpoeng, og to feriedager inndras. Den varslede senkningen av momsen fra og med 1. januar 1993 legges på is, samtidig som momssatsen for matvarer økes fra 18 til 21 prosent.

Oktober

6. Regjeringen legger frem forslag til statsbudsjett for 1993. Budsjettforslaget er gjort opp med et underskudd før lånetransaksjoner på 49,2 mrd. kroner. Underskuddet for hele statsforvaltningen, korrigert for kapitalinnskudd i forretningsdriften, er 23,2 mrd. kroner - en nedgang på 2,8 mrd. kroner fra 1992.
8. Stortinget vedtar utbygging av Gardermoen som ny hovedflyplass.
12. Norsk Hydro selger sin andel på 44 prosent av aksjene i Freia til Philip Moris. Samtidig aksepterer Hydro salg av aksjer på vegne av svenske Procordia og finske Paulig. Samlet er det dermed akseptert salg av til sammen 55 prosent av aksjene i Freia Marabou A/S til det amerikanske selskapet.
13. Oljeselskapet Conoco gir Haugesund Mekaniske Verksted kontrakt på levering av prosessmodul til Heidrun-feltet i Nordsjøen. Oppdraget har en samlet verdi på 750 mill. kroner.
- Rikslønnsnemnda avgir kjennelse i oppgjøret for hjelpepleierne, som innebærer at laveste lønnsrammekode blir ett lønnstrinn høyere uansett ansiennitet. Begynnerlønningene økes

fra kr 128 905 til kr 133 391, mens topplønnen justeres opp med om lag kr 7 000 til kr 160 800. Samtidig skal topplønnen nås etter 8 år, mot tidligere 16 år.

16. Stortinget ratifiserer EØS-avtalen.
17. Det amerikanske handelsdepartementet senker utjevningstollsatsen på magnesium produsert i Norsk Hydros anlegg i Canada (se 7. juli) fra 21,6 til 7,6 prosent. Bakgrunnen for tiltaket er at Hydro Magnesium har reforhandlet sin kraftavtale med Hydro Quebec. Den amerikanske straffetollen på ren magnesium produsert i Hydros anlegg i Canada på 31,3 prosent opprettholdes imidlertid.
21. Elkem beslutter å redusere produksjonen med 50 000 tonn, fordelt på ferrosilisiumsverkene i Salten og Bjølvfossen (24 000 tonn) og ferrokromverket i Rana (26 000 tonn). Bakgrunnen for tiltakene er lave priser på eksportmarkedet som følge av fortsatt stort tilbud fra Øst-Europa og Kina.
23. Regjeringen legger frem Stortingsproposisjon nr. 8/92 "Landbruk i utvikling". Meldingen signaliserer kutt i overføringene til jordbruket, ytterligere reduksjon av kornprisene og en videreføring av politikken hvor mer av støtten gis uavhengig av produksjonsnivå.
26. Norges Bank senker renten på bankenes innskudd i sentralbanken - den såkalte kreditrenten fra 11 til 10 prosent.

En handelsdomstol i USA vedtar i en kjennelse at straffetollen på 26 prosent på salg av norsk laks til USA skal oppheves. Dommen er ikke endelig, men innebærer at spørsmålet om straffetoll på norsk laks igjen blir tatt opp til vurdering i den amerikanske handelskommisjonen.
27. Generalforsamlingen i Forenede forsikring opphever stemmerettsbegrensningen som sier at ingen eier kan stemme for mer enn 5 prosent av aksjene. Med en eierandel i Forenede-gruppen på 82 prosent kontrolleres dermed Forenede av forsikringsselskapet Gjensidige (jf. også 1. juli). I tillegg har Gjensidige opsjon på kjøp av danske Codans gjenværende eierandel på 10 prosent av aksjene i Forenede.

Elkem vedtar full stans i produksjonen ved bedriften Sauda Smelteverk A/S i fire uker fra 20. november, og de 380 ansatte blir permittert i samme periode. Årsaken til produksjonsstansen er det svake markedet for ferromangan.

30. Etter nedgang i rentenivået i flere store europeiske land senker Norges Bank dagslånsrenten til private banker med 1/2 prosentpoeng, til 10,5 prosent. Samtidig reduseres kreditrenten til 9,5 prosent.

November

5. USA varsler innføring av straffetoll på 200 prosent på en del landbruksprodukter fra EF, i første rekke hvitvin. Begrunnelsen for tiltakene er EFs subsidiepolitikk overfor landbruket. De annonserte straffetiltakene vil bli iverksatt 5. desember 1992, og vil totalt sett ramme eksport fra EF til USA svarende til 300 mill. US dollar.
6. Gro Harlem Brundtland meddeler landsmøtet i Arbeiderpartiet at hun går av som leder i partiet. Landsmøtet velger senere Torbjørn Jagland som ny leder i Arbeiderpartiet.
8. Landsmøtet i Arbeiderpartiet vedtar en anbefaling om at Norge skal søke om medlemskap i EF.
9. Norges Bank setter sentralbankrentene ned ytterligere 1/2 prosentpoeng, dagslånsrenten til private banker til 10 prosent, og kreditrenten til 9 prosent.
11. Myndighetene i den tyske delstaten Niedersachsen godkjenner reguleringsplanene for Europipe-prosjektet, som skal bringe gass fra Trollfeltet til Tyskland. Prosjektet har møtt motstand fra miljøvernhold fordi rørledningene legges gjennom våtmarksområder.
16. Kraftverksbeskatningsutvalget overleverer sin rapport til regjeringen. Utvalget foreslår en to-delt beskatningsmodell for kraftverk. Utgangspunktet er en overskuddsskatt som om lag tilsvarende skattleggingen av aksjeselskaper, dvs. en skatt på 28 prosent på regnskapsmessig overskudd. Det andre hovedelementet består i at skatteinnbetalingen til kommunen fra et kraftverk fortsatt skal baseres på takstverdien av kraftselskapet. Avvik mellom betalte skatter fra kraftverket og kommunens skatteinntekter skal utjevnes via skattefordelingsfondet.
18. Eierne på Trollfeltet vedtar å ilandføre olje fra Troll til Mongstad-raffineriet. Flertallet besto av Statoil, Shell og Conoco. De andre oljeselskapene som er deleiere i Trollfeltet, Hydro, Saga, Elf og Total ønsket primært at oljen skulle føres i land til oljeterminalen i Sture i Øygarden.

19. Etter en ny runde med sterke spekulasjoner mot svenske kroner i valutamarkedet og renteoppgang, vedtar den svenske Riksbanken å la kronen flyte fritt. Kursen på svenske kroner faller ganske umiddelbart med 10 prosent. Tidligere på dagen hadde den svenske regjeringen annonsert en ny tiltakspakke, hvor det viktigste elementet er en ny reduksjon i arbeidsgiveravgiften på 7 prosentpoeng.

I Norge fører den svenske devalueringen til sterk renteoppgang. Norges Bank vedtar samme dag å begrense bankenes adgang til å ta opp dagslån i sentralbanken.

20. Som en konsekvens av den nye valutauroen og press mot norske kroner vedtar Norges Bank å øke dagslånsrenten til bankene fra 10 til 17 prosent.

Forhandlere fra USA og EF blir enige om vilkår for handel med landbruksprodukter og faren for en handelskrig ser dermed foreløpig ut til å være over.

22. Spanske pesetas og portugisiske escudos skrives ned med 6 prosent innenfor den europeiske valutamekanismen (ERM).

23. En gruppe norske kraftselskaper forhandler om leveranser av 4 TWh til Tyskland til priser på over 20 øre per kWh.

Norges Bank setter opp dagslånsrenten fra 17 til 25 prosent. Samtidig utvides bankenes adgang til lån med fast rente i sentralbanken (F-lån), for å lette presset på bankenes likviditet.

DNB beslutter å sette opp innskuddsrenten og renten på lån til næringslivet med inntil 2 prosentpoeng. Andre banker følger etter i løpet av de neste dagene.

Statens banksikringsfond presenterer en ny avtale med DNB, Fokus og Kredittkassen som blant annet innebærer at de tre bankene tilføres ytterligere 4 milliarder i statlig egenkapital. Staten gir også en egenkapitalgaranti på 800 mill. kroner. Sparebanken nord tilføres et ansvarlig lån på 300 mill. kroner.

25. Statsminister Gro Harlem Brundtland overleverer en søknad om norsk medlemskap i EF i London.

USAs handelsdepartement rapporterer en uventet sterk vekst i BNP fra 2. til 3. kvartal i år på 3,9 prosent sesongjustert årlig rate.

27. OPEC-landene blir enige om å redusere sin oljeproduksjon til 24,58 mill. fat per dag, og Ecuador går ut av organisasjonen.

30. Norges bank setter dagslånsrenten ned fra 25 til 17 prosent.

Desember

3. Regjeringen legger frem en finanspolitisk tiltakspakke. De viktigste elementene er en heving av den generelle momssatsen fra 20 til 22 prosent, en senkning av arbeidsgiveravgiften med 2,4 prosentenheter, en økning av toppskatten med 0,7 prosentpoeng og en økning i støtten til konkurranseutsatte næringer, deriblant treforedling og verkstedsindustri. AMS-ordningen gjeninnføres fra og med 1992, med et skattefradrag på 15 prosent av et beløp på kr 5 000 i skatteklasse I, og det dobbelte i klasse II. I tillegg foreslås å ta bort Kristi Himmelfartsdag som offisiell fridag.

Norges Bank setter ned D-lånerenten fra 17 til 16 prosent.

6. Sveits sier i en folkeavstemming nei til EØS-avtalen. Dette innebærer at det må foretas en del tekniske justeringer i avtaleteksten, og iverksettelsen av avtalen vil bli utsatt utover 1. januar 1993.

10. Etter nytt press mot norske kroner i valutamarkedet, vedtar Norges Bank å la kronen flyte fritt, inntil videre for en periode på 30 dager. Kursen på norske kroner faller samme dag med vel 5 prosent i forhold til ecu. Samtidig settes dagslånsrenten til bankene ned fra 16 til 11 prosent.

13. EF-toppmøtet i Edinburgh oppnår enighet på en rekke sentrale punkter for organisasjonen. Det vedtatte EF-budsjettet innebærer en økning på 25 prosent (i faste priser) fra 1992 til 1999. Det skal bl.a. bygges opp et ekstra fond for inntektsoverføringer til landene med lavest inntekt (Spania, Portugal, Irland og Hellas). I forbindelse med drøftingen av Maastricht-avtalen, ble Danmark unntatt fra forpliktelsen om felles pengeenhet og forsvar i EF-regi. Dette åpner veien for at en ny folkeavstemming om Maastricht-avtalen kan bli avholdt i Danmark, kanskje allerede i april 1993. EF-møtet vedtok også at forhandlingene om EF-medlemskap for Østerrike, Sverige og Finland skal starte opp 1. januar 1993, mens tilsvarende forhandlinger med Norge vil kunne starte noe opp senere.

14. Arbeiderpartiets og mellompartiernes fraksjoner i Stortingets Finanskomité blir enige om finanspolitiske tiltak i salderingen av statsbudsjettet for 1993. Som foreslått av regjeringen (se 3/12), økes momsen med 2 prosentpoeng, og arbeidsgiveravgiften reduseres med 2,4 prosentpoeng. El-avgiften fjernes helt for treforedling, kraftkrevende industri og veksthusnæringen, mens avgiften reduseres til 2,3 øre per kWh for annen industri. Til gjengjeld innføres en generell produksjonsavgift på 1,2 øre per kWh. Kompromisset med Senterpartiet og Kristelig folkeparti innebærer lovfestet momskompensasjon for kjøtt, melk og melkeprodukter, slik at den effektive momssatsen for disse varene blir på rundt 15 prosent. Regjeringen forplikter seg også til å vurdere innføring av gradert moms på et senere tidspunkt.
16. Kværner Egersund blir tildelt oppdraget med bygging av en boremodul til Heidrun-feltet. Oppdraget har en kostnadsramme på 400 mill. kroner.
30. De nordiske landene beslutter å utvide avtalen om kortsiktige valutalån. Den nye avtalen, som trer i kraft 1. januar 1993, gir sentralbankene i Sverige, Danmark, Finland og Norge mulighet til valutastøtte på til sammen 2 mrd. ecu. Hver enkelt av sentralbankene har på den annen side forpliktet seg til å yte inntil 1 mrd. ecu i valutalån. For Sedlabank på Island er det tilsvarende enighet om rett til 200 mill. ecu i samlet støtte fra de øvrige nordiske sentralbankene, mens den selv har forpliktet seg til å yte inntil 100 mill. ecu i valutalån.
8. Spania innfører med øyeblikkelig virkning importforbud mot all norsk laks, etter at Frankrike og Italia tidligere i uken stoppet import av usløyet norsk laks. Begrunnelsen i alle disse tilfellene er at sykdommen ILA (lakseanemi) er oppdaget i norsk laks.

Det norske gassforhandlingsutvalget og det belgiske selskapet Distrigaz inngår en kontrakt om levering av 1,9 milliarder norsk gass årlig over en periode på 21 år. Gassen skal leveres gjennom rørledningen Zeepipe, som er under bygging, og er planlagt brukt til elektrisitetsproduksjon i Belgia.
11. Spania opphever importforbudet mot sløyet norsk laks, men opprettholder forbudet mot import av usløyet laks fra Norge (jf. 8/1).
13. Flystyrker fra USA, Frankrike og Storbritannia gjennomfører et bombetokt mot militære mål i det sørlige Irak. Angrepet er en reaksjon på gjentatte irakiske overtredelser av FN-vedtak som legger begrensninger på militære bevegelser sør for den 32 breddegrad.
15. Norges bank setter dagslånsrenten ned fra 10,5 til 10 prosent.
20. Den danske supertankeren "Maersk Navigator" kommer i brann i Malakka-stredet, og mannskapet forlater skipet. Det lekker ut store mengder olje, og det fryktes for betydelige forurensningsskader på omkringliggende havområder og strender.
21. Kværner Concrete Construction blir formelt tildelt oppdraget med å bygge betongunderstellet til oljeplattformen på Troll. Kontrakten har en verdi på rundt 2,1 mrd. kroner, og vil sysselsette rundt 1 000 personer i direkte arbeid med prosjektet, som vil foregå på Hanøytangen utenfor Bergen.
27. Det amerikanske handelsdepartementet innfører toll på import av stål fra en rekke land. Tollsatsene varierer mellom produsenter i ulike land; Sverige blir for eksempel stilt overfor en tollsats på 22 prosent, mens British Steel får den høyeste satsen på rundt 109 prosent. Endelig vedtak skal fattes i løpet av våren 1993.

1993

Januar

5. Oljetankeren "Braer" grunnstøter ved Shetland. Tankeren inneholder 85 000 tonn råolje fra det norske Gullfaksfeltet. En redningsaksjon hindres av vanskelige værforhold med sterk vind og høye bølger. Etter flere dagers uvær, brekkes "Braer" til slutt ned og synker. Mesteparten av oljen har da rent ut. Forurensningsskadene på Shetland blir imidlertid mindre enn fryktet, idet den sterke vinden fører til at store mengder olje oppløses og føres bort.
6. Norges bank setter dagslånsrenten ned fra 11 til 10,5 prosent.

Februar

2. Norges bank setter dagslånsrenten til private banker ned fra 10 til 9,75 prosent med virkning fra og med 3. februar. Kreditrenten, som er renten på bankenes innskudd i Norges Bank, settes samtidig ned til 8,75 prosent. To dager

- senere (5/2) senkes begge disse rentesatsene med ytterligere 0,25 prosentpoeng med virkning fra 8. februar.
4. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen med 0,25 prosentpoeng, til 8 prosent. Samtidig senkes signalrenten på lån til private banker - den såkalte Lombardrenten - fra 9,5 til 9 prosent.
 5. Regjeringen legger frem Langtidsprogrammet 1994-97. Ved siden av å formulere politiske veivalg, skisserer meldingen mulige økonomiske utviklingstrekk i programperioden og fremover mot år 2030.
 11. Christiansen-utvalget leverer sin innstilling som blant annet har vurdert forslaget om innføring av gradert moms, deriblant lavere momssatser på matvarer. Flertallet i utvalget argumenterer mot gradert moms. Det peker blant annet på at en slik ordning vil medføre betydelige administrative problemer, og fordelingseffektene av et slikt tiltak er også uklare etter utvalgets mening.
 16. Den norske Bank legger frem regnskap for 1992, som viser et nytt stort underskudd. Medregnet avsetninger til dekning av tap på utlån og andre engasjementer hadde DnB et underskudd i fjor på rundt 3 mrd. kroner. Dette er en halvering av underskuddet fra året før. Egenkapitaldekningen for Den norske Bank var ved siste årsskifte 8,8 prosent.
 17. OPEC-landene blir enige om nye produksjonskvoter for 2. kvartal 1993. Den totale OPEC-produksjonen skal ifølge den nye avtalen kuttes ned med 1,4 mill. fat per dag, til 23,5 mill. fat per dag.
 18. I en tale til den amerikanske kongressen varsler President Clinton et sett med skatteøkninger og reduksjoner i statens utgifter som har til hensikt å redusere det føderale budsjettunderskuddet med 500 mrd. dollar over perioden frem til 1997. I tillegg til skatteøkninger for høytlønnede, varsler Clinton en økning av bensinskatten med 4 øre per liter.
 25. Forhandlerne fra EF- og EFTA-landene blir enige om justering av avtaleteksten i EØS-avtalen, etter at Sveits sa nei til EØS. Løsningen innebærer at EFTA-landene betaler om lag to tredjedeler av Sveits' opprinnelige andel til EFs utviklingsfond. For Norges del innebærer dette en ekstraregning på rundt 35 mill. kroner årlig i en periode på fem år frem-

over. Det legges opp til at EØS-avtalen skal tre i kraft fra 1. juli i år, men den nye avtaleteksten må først godkjennes av alle de berørte landenes nasjonalforsamlinger.

Det offentlige granskningsutvalget av UNI Storebrands oppkjøp av Skandia-aksjer, ledet av høyesterettsjustitiarius Erling Sandene, avgir sin rapport. Rapporten inneholder skarp kritikk både av Finansdepartementet og Kredittilsynet i forbindelse med UNIs Skandia-raid. Sandene-utvalget retter også sterk kritikk mot UNI Storebrands daværende ledelse, og anbefaler opprettelse av en egen offentlig kommisjon for granskning av forhold innen konsernet.

Mars

1. Ti-øren tas ut av sirkulasjon. Dette betyr at fra denne datoen er man ikke forpliktet til å ta imot ti-ører som betaling for varer og tjenester. Norges Bank vil imidlertid i en tiårsperiode forstå omveksling av tiøringer.
4. Overføringsutvalget, ledet av Per Kleppe, leverer sin rapport. Utvalgets mandat var å foreslå kutt i statlige overføringer på til sammen 5 mrd. kroner. De konkrete forslagene i rapporten spriker sterkt. Et flertall i utvalget anbefaler kutt i landbrukssubsidiene på nær 1 mrd. kroner. Forskjellige konstellasjoner i utvalget går inn for fjerning av matvaresubsidiene, innstramming i sykelønnsordningen og en reduksjon i barnetrygdutbetalingene.
5. Norges Bank reduserer dagslånsrenten med 0,25 prosentpoeng, til 9 prosent, etter ny reduksjon i det tyske sentralbankrentenivået. Rentereduksjonen gjelder et såkalt gjenkjøpslån fra den tyske sentralbanken til private banker, hvor rentesatsen ble fastsatt til 8,25 prosent, 1/4 prosentpoeng lavere enn tidligere.
8. Produksjonstester viser at oljefeltet Nordland II utenfor Helgelandskysten er drivverdig. Foreløpige testresultater indikerer at feltet kan være på størrelse med Heidrunfeltet, som inneholder rundt 750 mill. fat olje. Oljelaget som ligger på 2 700 meters dyp, er vel 100 meter tykt, og ligger under et gassfelt på 25 meter. Produksjonsstart på Nordland II-feltet vil kunne finne sted i 1998.
12. Norges Bank setter ned dagslånsrenten for forretnings- og sparebanker fra 9 til 8,75 prosent. Kreditrenten, renten på bankenes innskudd i Norges Bank, reduseres tilsvarende - til 7,75 prosent.

17. Raufoss A/S tegner kontrakter med bilproducentene BMW og Audi om levering av aluminiumsstøtfangere, til en verdi av henholdsvis 200 og 500 mill. kroner.
 18. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen med 0,5 prosentpoeng, til 7,5 prosent. Flere andre europeiske land følger opp med kutt i offisielle rentesatser på opp til 0,5 prosent.
 24. EF-kommisjonen avgir en "avis" - en skriftlig vurdering - av Norges søknad om EF-medlemskap. Kommisjonen fremhever at Norge vil gi positive bidrag til utviklingen av viktige sider av EFs politikk, som miljø-, utenriks- og sikkerhetspolitikk. De største problemene i de kommende forhandlingene anses å knytte seg til adgangen til havområdene og fiskeressurserne.
 29. LO bryter de sentrale lønnsforhandlingene med NHO. LO krever et generelt tillegg for alle på kr 1,32 fra 1. april i år, pluss et lavtlønnstillegg på 60 øre i områder der gjennomsnittslønnen er lavere enn 160 000 kroner i året. En hovedårsak til bruddet i forhandlingene er at regjeringen så langt har signalisert at en ikke vil være med på finansiering av utvidet avtalefestet pensjon, ned til fylte 64 år.
 30. Danske fiskere iverksetter blokade av innførsel av fisk fra utlandet, deriblant Norge. Også i Frankrike og Tyskland har fiskere gått til aksjoner mot det som oppfattes som billig fiskeimport fra Øst-Europa og EFTA-land.

Generalforsamlingen i Den norske Bank vedtar å nedskrive bankens ordinære aksjekapital til null. Dette var en betingelse for tilføring av nye 1,5 mrd. kroner fra Statens Banksikringsfond. Statens eierandel i DnB er dermed kommet opp i 70 prosent.
 31. Styret i Norsk Data legger frem forslag om nullstilling av aksjekapitalen. Forslaget innebærer at Fokus Bank og DnB overtar styringen med selskapet, og at deler av gjelden til bankene blir konvertert til ny aksjekapital. Resultatet av gjeldsforhandlingene innebærer også at bankene skal betale tyske kreditorer 25 prosent av deres gjeld.
- April**
1. Norges Bank setter ned dagslånsrenten for forretnings- og sparebanker fra 8,75 til 8,50 prosent med virkning fra dato. Dermed er denne renten redusert med 2,5 prosentpoeng siden nyttår. Kreditrenten, renten på bankenes innskudd i Norges Bank, reduseres tilsvarende - til 7,50 prosent.
 5. De norske medlemskapsforhandlingene med EF starter. Handelsminister Bjørn Tore Godahl holder det norske innledningsforedraget.

Johan Jørgen Holst overtar som norsk utenriksminister, etter at Thorvald Stoltenberg takker ja til å tiltre stillingen som FNs sjefsforhandler i det tidligere Jugoslavia. Jørgen Kosmo erstatter Holst som forsvarsminister.
 12. Sparebanken NOR innfører aksjehandel over disk. Mot et gebyr på kr 120 kan man i første omgang få kjøpt mindre aksjeposter i 10 store børsnoterte selskaper. Kursen vil normalt ligge 1 prosent under børsnoteringen, på grunn av risiko for banken ved å sitte med tilgjengelige aksjeposter. Personer som vil handle, må ha konto i Verdipapirsentralen.
 13. LO varsler streik for samtlige medlemmer i privat sektor fra og med fredag 16. april dersom meklingen i lønnsoppgjøret ikke fører frem. YS vil ta ut rundt 90 personer i ferjetrafikk fra samme tidspunkt.

Danske fiskere avblåser aksjonene mot import av norsk fisk etter at fiskernes organisasjoner og den danske regjeringen har kommet frem til en avtale om økonomisk støtte til fiskerne.
 15. De største landene i OECD - de såkalte G7-landene blir enige om en økonomisk overføringspakke på vel 43 mrd. amerikanske dollar til Russland. Rundt halvparten av pakken består av reforhandlet utenlandsgjeld, samt av beløp som tidligere er bevilget, men ikke utbetalt. Store deler av pakken er betinget av at Russland fortsetter reformpolitikken.
 16. LO og NHO blir enige om rammene i årets lønnsoppgjør, etter at regjeringen har signalisert at den vil bidra med rundt 50 mill. kroner til nedsettelse av aldersgrensen for avtalefestet pensjon til 64 år. Avtalen innebærer generelle tillegg på 1 krone timen for lønnstakere uten lokal forhandlingsrett, og 60 øre timen for lønnstakere med rett til lokale forhandlinger.
 19. Norges Bank setter ned dagslånsrenten for private banker fra 8,50 til 8,25 prosent. Kreditrenten, renten på finansinstitusjoners innskudd i Norges Bank, reduseres samtidig til 7,25 prosent.

Finansministrene i EF og EFTA blir på et møte i Luxembourg enige om iverksettelse av et samordnet investeringsprogram for å stimulere økonomisk vekst og å redusere arbeidsledigheten. EF vil gjennomføre infrastrukturinvesteringer på til sammen 290 mrd. kroner de nærmeste to årene.

I en folkeavstemming sier Italia ja (rundt 83 prosent av avgitte stemmer) til ny valgordning. Det nye systemet innebærer blant annet flertallsvalg i enmannskretser.

22. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen med 0,25 prosentpoeng, til 7,25 prosent. Samtidig senkes signalrenten på lån til private banker - den såkalte Lombardrenten - fra 9 til 8,5 prosent.
23. Norges Bank setter ned dagslånsrenten for private banker fra 8,25 til 8,00 prosent. Kreditrenten reduseres tilsvarende til 7,00 prosent.
26. Kværners verft Masa Yards i Åbo i Finland tegner kontrakt på bygging av fire gasskip for Abu Dhabi Oil Company til en samlet verdi av 6,5 mrd. kroner. Det antydes at norske bedrifter kan få underleveranser i størrelsesorden 200 - 500 mill. kroner i forbindelse med byggingen av disse skipene.
29. Norges Bank setter ned dagslånsrenten for private banker fra 8,00 til 7,75 prosent. Kreditrenten reduseres tilsvarende til 6,75 prosent.

Mai

5. Levekårsutvalget, under ledelse av Svein Longva leverer sin innstilling. En hovedkonklusjon i rapporten er at levekårene for de fleste gruppene ble bedret gjennom 1980-årene. De største problemene er knyttet til utviklingen på arbeidsmarkedet, med økende arbeidsledighet som i særlig grad har rammet ungdom.
8. Staten og Norsk Bondelag blir enige om en ny jordbrukskavtale. Avtalen innebærer at overføringene over statsbudsjettet reduseres med 200 millioner til 11,5 mrd. kroner. I tillegg forutsettes en reduksjon i de avtalebestemte prisene på til sammen 265 mill. kroner. Det er første gang at partene i jordbruksoppgjøret kommer til enighet om en avtale som innebærer en redusert økonomisk ramme. Norsk Bonde- og Småbrukarlag trakk seg imidlertid fra forhandlingene før disse var avsluttet.
13. Statens Banksikringsfond og Oslobanken blir enige om en styrt avvikling av banken. På bak-

grunn av dette forplikter Sikringsfondet seg til et kapitalinnskudd på 88 millioner i Oslobanken.

14. Regjeringen legger frem Revidert nasjonalbudsjett for året 1993. Regjeringen foreslår der en heving av formueskatten fra 0,3 til 0,8 prosent på verdier over 235 000 kroner i klasse 1 og 265 000 kroner i klasse 2. Arbeidsinntekter over 584 000 (16 G) blir ilagt en særskilt arbeidsgiveravgift på 10 prosent. Det forelås kutt i overføringene på 3,5 mrd. kroner, som skal omdisponeres til andre formål.

Spanske pesetas og portugisiske escudos skrives ned med henholdsvis 8 og 6,5 prosent innenfor den europeiske valutamekanismen (ERM).

15. Den internasjonale hvalfangstkommissjonen forlenger sitt vedtak om ikke å tillate fangst av hval. Norge og Japan markerer sterk avstand fra erklæringen, og opprettholder tidligere vedtak om å starte opp tradisjonell fangst. Den 18. mai beslutter den norske regjeringen å tillate fangst av 300 vågehval i 1993.
18. I en ny folkeavstemming sier Danmark ja til Maastricht-avtalen, med de unntak for Danmark som er forhandlet frem i forhold til de opprinnelige unionsplanene. Ved den første folkeavstemmingen i juni 1992 stemte danskene nei til Maastricht-avtalen.
20. Medlemmer av Norsk Journalistlag og enkelte andre grupper i NRK tas ut i streik etter at fagforeningene og ledelsen i NRK ikke kunne bli enige om lønnstillegg. Streiken avblåses etter fire dager. Det nye lønnstilbudet fra NRK-ledelsen innebærer et generelt tillegg på 4 200 kroner. På toppen av dette får 550 journalister knyttet til nyhets- og aktualitetsavdelingene en lønnsøkning på 7 500 kroner.
24. Norges Bank setter ned dagslånsrenten for private banker fra 7,75 til 7,5 prosent. Innskuddsrenten for bankene (kreditrenten) blir denne gangen ikke endret fra nivået på 6,75 prosent.

Juni

2. Norge beseirer England i fotball med 2 - 0.
8. UNI Storebrand selger sin aksjepost i det svenske forsikringsselskapet Skandia. UNI Storebrand får rundt kr 100 per aksje, slik at den totale salgssummen for aksjene blir på mellom 1,7 og 1,8 mrd. kroner. UNI har dermed tapt vel 2,5 mrd. kroner på aksjekjøpet.

UNI Storebrands livselskap blir sittende igjen med en aksjepost på rundt 3 prosent av Skandia.

9. Statoil beslutter å skrinlegge den planlagte MTBE-fabrikken på Kårstø i Rogaland. MTBE er et tilsetningsstoff for bensin, som skal erstatte bly, og produksjonen er basert på metanol. I henhold til de opprinnelige planene skulle metanolen til Kårstø-anlegget leveres fra Statoils nye fabrikk på Tjeldbergodden utenfor Bergen. Investeringskostnadene var anslått til 3 mrd. kroner.
11. Norges Bank setter ned innskuddsrenten (kreditrenten) for private banker fra 6,75 til 6,5 prosent.
14. Stortinget vedtar skattelettelser for personer bosatt i Finmark og Nord-Troms. Lettelsen er i størrelsesorden kr 78 000 for personer med middels inntekt.
16. Hermod Skånland bekjentgjør at han går av som sentralbanksjef ved kommende årsskifte.
18. Norges Bank setter innskuddsrenten (kreditrenten) for private banker videre ned fra 6,50 til 6,25 prosent, med virkning fra 21/6.
22. Petroleumsutvalget legger frem forslag om fjerning av utrangerte oljeinstallasjoner. Et sentralt element er at rørledninger på havbunnen skal bli liggende.
23. Det amerikanske handelsdepartementet opprettholder straffetoll på stålimport fra en rekke land. Tollsatsene blir økt i forhold til den foreløpige kjennelsen fra januar i år (se også 27/1). Statoil overtar 240 BP-bensinstasjoner i Sverige og får dermed en markedsandel på det svenske bensinmarkedet på 26 prosent. Den tilsvarende markedsandelen i Norge er 28 prosent.
25. Norges Bank setter ned innskuddsrenten (kreditrenten) for private banker fra 6,25 til 6,0 prosent.
28. EuroKraft A/S, som er en sammenslutning av 21 norske kraftverk, inngår en avtale om levering av 5 TWh elektrisk kraft til Tyskland. Av dette kraftvolumet gjelder 2,5 TWh faste kraftleveranser, mens den andre halvparten er knyttet til kraftutveksling.

Juli

1. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen fra 7,25 til 6,75 prosent. Samtidig senkes signalrenten på lån til private banker - den såkalte Lombardrenten - fra 8,5 til 8,25 prosent.
2. Styret i ABB National Transformer beslutter å overføre 170 arbeidsplasser fra Sarpsborg til fabrikken i Drammen.
6. Fundo A/S i Høyanger tegner kontrakt med Volvo om levering av aluminiumsfelger, til en verdi av 250 mill. kroner.
7. Ferdighusprodusenten Block Watne A/S overtar Hetlandshus, som nylig ble slått konkurs. Overtakelsen sikrer rundt 30 av de totalt 90 ansatte i Hetlandshus videre arbeid.

Lederne for de syv største industrinasjonene, de såkalte G7-landene, blir på et møte i Tokyo enige om å fjerne tollene for øl, møbler, medisinsk utstyr, stål, landbruksutstyr og byggevarer. For tekstiler og klær, glass og keramiske varer reduseres maksimumstollen med 50 prosent.

Fiskeribedriften Skaarfish A/S i Florø får redusert straffetollen på eksport av laks til det amerikanske markedet fra 12-13 til 5 prosent. Dette skjer etter en såkalt administrativ prøving av et vedtak foretatt av det amerikanske handelsdepartementet i april 1991 om innføring av straffetoll på norsk laks.
14. Trollpartnerne Statoil, Hydro, Saga, Shell, Elf, Conoco og Total undertegner en avtale med de tyske selskapene Ruhrgas, BED og Thyssengas om utvidede gassleveranser fra Trollfeltet på til sammen 3,5 mrd. kubikkmeter årlig gassvolum. Det er også oppnådd enighet om høyere pris (10-15 prosent økning) for gassleveransene under denne avtalen.
15. Norske Shell oppjusterer anslaget på mengden av olje på Draugen-feltet med 200 mill. fat, tilsvarende ca. 25 mrd. norske kroner til dagens oljepriser.
16. Regjeringen vedtar tvungen lønnsnemnd i konflikten mellom OFS (Oljearbeidernes fellesammenslutning) og OLF (Oljeindustriens landsforening).
20. Det norske Møbelsenter begjærer gjeldsforhandling. Selskapet går inn i samtaler med Den norske Bank for å få kreditter til videre drift.

24. En rubelreform vedtas av den russiske sentralbanken. Alle mynter og sedler av rubler utstedt før 1993 gjøres verdiløse og tas ut av sirkulasjon. Det opprinnelige vedtaket innebar en øvre grense for innveksling på 35 000 rubler per person, med innløsning i løpet av juli i år. Etter sterke protester forlenges fristen til utgangen av august, og kvoten utvides til 100 000 rubler.
26. Norsk Hydro legger frem regnskap for første halvår 1993. Regnskapet viser et overskudd før skatt på 3,9 mrd. kroner. I dette overskuddet inngår gevinsten fra salget av Freia-aksjer på 2,4 mrd. kroner.
27. Bostyret etter Hilmar Reksten og Hambros Bank inngår et forlik som innebærer at banken betaler 80 mill. kroner til Rekstens bo. Til gjengjeld innstiller bostyret videre søking etter Rekstens formue.
29. Tyske Bundesbank setter ned den såkalte Lombard-renten fra 8,25 til 7,75 prosent. Diskontoen beholdes imidlertid uendret på 6,75 prosent.

August

2. Etter sterke spekulasjoner mot utsatte valutaer beslutter EFs valutakomiteé å utvide grensene for tillatte svingemarginer i ERM fra 2,25 til +/- 15 prosent. Unntakene er tyske mark og nederlandske gylden, som fortsatt skal være knyttet til hverandre innenfor de gamle svingemarginene.

Norges Bank reduserer renten for private bankers innskudd (den såkalte kreditrenten) fra 6,0 til 5,5 prosent.
5. Regjeringen utnevner Torstein Moland til ny sentralbanksjef etter Hermod Skånland. Moland tiltrer stillingen i Norges Bank 1. januar 1994.
11. Handelsbanken A/S, som er en del av Svenska Handelsbanken, skal overta Oslobanken. Fra 1. september overføres innskudd fra 15 000 kunder til Handelsbanken. Ifølge rammeavtalen som er inngått, skal Handelsbanken gradvis ta over også andre deler av Oslobankens virksomhet, som utenlandsk betalingsformidling, valutavirksomhet og den kurante delen av låneporteføljen.
18. Islandske fiskefartøyer beveger seg inn i og starter fiske i det såkalte "Smuthullet" i Barentshavet, et havområde mellom de økonomiske sonene til hhv. Norge og Russland. Sa-

ken tas opp i samtaler mellom islandske og norske myndigheter. Forhandlingene avbrytes etter få dager uten at det er kommet til noen enighet.

DnB legger frem driftsresultat for første halvår 1993. Dette viser et overskudd etter tap på 218 mill. kroner, en fremgang på 1,4 mrd. kroner fra tilsvarende periode i 1992. Betydelige verdipapirgevinster er en viktig årsak til resultatforbedringen, men også den øvrige driften viser større overskudd enn ett år tidligere. Utlånstapene hittil i år har ligget på samme nivå som i første halvår i fjor, men tapene gikk ned fra 1. til 2. kvartal i år.

22. Regjeringen varsler at den vil fjerne el-avgiften helt for virksomheter innen industri og bergverksdrift fra og med årsskiftet 1993/94. Tiltaket er anslått å innebære en kostnadsbesparelse for næringslivet på 250 mill. kroner. Lettelsen skal dekkes inn ved økte elektrisitetspriser for andre grupper av forbrukere.
27. Flygere i Bråthen Safe A/S legger ned arbeidet. Flyselskapet svarer med å permittere 1 000 ansatte. Etter uformelle kontakter mellom partene tas forhandlinger opp igjen to dager senere.

September

6. Det undertegnes en avtale om fusjon mellom bilfabrikkene Volvo og Renault. 35 prosent av aksjene i det nye konsernet Volvo-Renault vil bli eid direkte og indirekte av Volvo, mens den franske stat vil sitte med den resterende andelen på 65 prosent. Avtalen må godkjennes av de to selskaperens generalforsamlinger (se 2/12).
9. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen fra 6,75 til 6,25 prosent. Samtidig senkes signalrenten på lån til private banker - den såkalte Lombardrenten - fra 7,75 til 7,25 prosent.
10. Kværner Energy A/S får kontrakt på levering av turbiner til et kraftverk i Venezuela. Anlegget blir et av verdens største vannkraftanlegg, kostnadsberegnet til vel 10 mrd. kroner. Leveansene fra Kværner vil utgjøre rundt 1,1 mrd. kroner.
13. Stortingsvalget gir sterk fremgang for Senterpartiet. Arbeiderpartiet går også klart frem, og blir sittende i regjeringsposisjon.
21. Russlands president Boris Jeltsin oppløser nasjonalforsamlingen og innfører direkte presidentstyre.

27. OPEC-landene fastsetter sin totale produksjonskvote for 4. kvartal i år til 24,5 mill. fat per dag. Dette innebærer en økning i kvoten fra 3. kvartal, men ligger under landenes faktiske produksjon.

Janne Carlzon går av som toppsjef i SAS, og blir erstattet med nordmannen Jan Reinås, som skal fungere i stillingen inntil han tiltrer som konsernsjef i Norske Skog i april 1994.

28. Kværner Energy A/S er tildelt en kontrakt på 250 mill. kroner for levering av et varmekraftverk til Silkeborg Kraftvarmeverk i Danmark.

Oktober

1. Det innføres en ny avgift på autodiesel. Avgiften blir på kr 2,25 per liter, og erstatter den tidligere kilometeravgiften. Mineralolje som ikke er pålagt autodieselavgiften, blir merket med et rødt fargestoff.

Den nye gassterminalen i Zeebrugge i Belgia åpner, og gassleveransene under Trollavtalen gjennom rørledningen Zeepipe kan dermed starte opp.

3. Russisk politi og militære enheter stormer "Det hvite hus", der ledelsen i nasjonalforsamlingen har forskanset seg sammen med væpnede grupper. Visepresident Rutskoj og lederen for den russiske folkekongressen, Khasbulatov, overgir seg etter en kort, men intens kamp.
7. Jens Stoltenberg overtar som næringsminister etter Finn Kristensen. Samtidig avløser Nils Totland Oddny Aleksandersen som administrasjonsminister.
8. Norge overleverer posisjonspapirer om landbruk i forhandlingene med EF. Det foreslås at EF etablerer nye støtteordninger for landbruk i nordområdene.
12. Den tyske forfatningsdomstolen fastslår i en kjennelse at Maastricht-avtalen ikke er i strid med den tyske grunnloven. Dermed kan Tyskland som siste EF-land ratifisere avtalen. Domstolen understreker videre at Tyskland kan trekke seg fra EF-unionen dersom vilkårene for å være med forandrer seg.
13. Regjeringen legger frem forslag til statsbudsjett for 1994. Budsjettforslaget er gjort opp med et underskudd før låntransaksjoner på 46,4 mrd. kroner. Underskuddet for hele statsforvaltningen, korrigert for kapitalinnskudd i

forretningsdriften, er 28,3 mrd. kroner - en økning på 1 mrd. kroner fra 1993.

18. Kværnerbedriftene Kværner Egersund og Kværner Installasjon, samt Aker Stord tildes kontrakter på nær 2 mrd. kroner i forbindelse med Sleipner Vest-utbyggingen. Ordrene gir arbeid til nær 1 000 personer i de to bedriftene frem til våren 1996.
19. Oljeproduksjonen på Draugen-feltet på Haltenbanken startes opp. Dermed innledes fasen med produksjon nord for den 62. breddegrad.
21. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen fra 6,25 til 5,75 prosent. Lombardrenten senkes tilsvarende - til 6,75 prosent.
24. Det norske arkitektelskapet Snøhetta undertegner kontrakt om prosjektering for det nye biblioteket Bibliotheca Alexandria i Egypt. Bygget er kostnadsberegnet til vel 800 mill. norske kroner, hvorav Snøhettas engasjement utgjør rundt 95 mill. kroner.
26. Norges Bank setter ned renten på bankenes innskudd i Norges Bank (kreditrenten) fra 5,5 til 5 prosent. Dagslånsrenten settes ned like mye - til 7 prosent.

November

1. Maastricht-traktaten trer i kraft. En umiddelbar virkning er at EF-borgere vil ha stemmerett til EF-parlamentet uavhengig av hvilket medlemsland de skulle befinne seg i.
6. Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti blir enige om hovedpunkter i statsbudsjettet for 1994. Budsjettforliket innebærer en skjerpelse av formuesskatten på til sammen 800 mill. kroner, blant annet som en følge av begrensninger i den såkalte "65-prosent regelen". En del utgiftsposter knyttet blant annet til studiefinansiering og U-hjelp økes i forhold til regjeringens opprinnelige forslag.
11. I Finansdebatten i Stortinget varsler finansminister Sigbjørn Johnsen en gradvis avvikling av investeringsavgiften. Over en syvårs periode innebærer dette et inntektsbortfall for staten på rundt 4 mrd. kroner. Regjeringen tar sikte på å øke andre skatter og avgifter for å erstatte skatteinntektene fra investeringsavgiften.

SAS legger frem planer for å redusere kostnadene med til sammen 2,5 mrd. kroner. Blant tiltakene er en reduksjon i rutetilbudet, spesielt i Sverige, samt salg av til sammen 17 fly. I

- Norge legger SAS ned virksomheten på Kjevik flyplass ved Kristiansand, mens selskapet tar sikte på å øke antall flygninger på strekningen Oslo-Stavanger.
12. Norge legger frem et nytt posisjonspapir for fisk i forhandlingene med EF. Et sentralt krav i det nye papiret er at norske myndigheter fortsatt skal fastsette fangstmengdene nord for den 62. breddegrad. Norge skal også sammen med Russland ha ansvaret for forvaltningen av fiskeressursene i Barentshavet.
 16. Kværner Florø skal bygge to kjemikalietankere for Bergensrederiet Storli. Skipene har en kostnadsramme på over 1 mrd. kroner, og skal leveres i 1996.
 17. Det oppdages lekkasjer i en av oljelagringstankene til Draugen-plattformen. Undersøkelser tyder imidlertid på at lekkasjene ikke er av alvorlig karakter. Plattformen er produsert av Norwegian Contractors.

UNI Storebrand offentliggjør driftsresultatet for de ni første månedene i 1993. Overskuddet på 3,8 mrd. kroner er det største i selskapets historie.

Den amerikanske Kongressen godkjenner den nordamerikanske frihandelsavtalen NAFTA mellom USA, Canada og Mexico.
 18. Norges Bank senker sin innskuddsrente (kreditrenten) fra 5 til 4,75 prosent. Dagslånsrenten settes ned like mye til 6,75 prosent.
 19. EF-kommisjonen vedtar en minstepris for importert norsk laks på kr 32 per kilo. Vedtaket har foreløpig en varighet på tre måneder.
 21. På en pressekonferanse skrinlegger SAS-ledelsen den såkalte Alcazar-avtalen - fusjonsplanene mellom flyselskapene SAS, KLM, Swissair og Austrian Airlines. En hovedårsak til sammenbruddet i disse forhandlingene er uenighet om samarbeidspartner blant de amerikanske flyselskapene.
 22. Fosen Mekaniske Verksted i Sør-Trøndelag får kontrakt på bygging av to kombinerte passasjerferger/lasteskip for det greske rederiet Minroan Lines. Ordren har en samlet verdi på 1,3 mrd. kroner.
 24. På et møte vedtar OPEC-landene inntil videre å opprettholde sine kvoter fra 4. kvartal i år, med en totalproduksjon på 24,5 mill. fat pr dag. Markedet reagerer umiddelbart med å sende

spotprisen ned fra rundt 15,5 dollar/fat til nær 14 dollar/fat.

29. Stortinget vedtar grunnavgift på 70 øre på engangsemballasje. Samtidig ber Stortinget Regjeringen om å utvide fritaket av el-avgiften til også å gjelde fiskeoppdrettsnæringen.

Desember

2. Pehr Gyllenhammar og resten av styret i det svenske Volvo-konsernet trekker seg etter sterk motstand både i ledelsen i selskapet og blant aksjonærer mot fusjonsavtalen med Renault (se 6/9). Volvo-Renault-avtalen blir med dette lagt på is.

Staten og Norges Fiskarlag blir enige om en ramme for fiskeristøtten for 1994 på 155 mill. kroner.
9. EF innfører straffetoll på import av ferrosilicium fra en rekke land, deriblant Norge. Avgiften på norske leveranser (6,8 prosent) er imidlertid lavere enn tilsvarende avgiftssatser på import fra andre viktige produsentland, blant annet i Øst-Europa. Avgiften på norskprodusert ferrosilicium vil falle bort i det øyeblikk EØS-avtalen blir satt ut i livet.
10. EF vedtar det såkalte oljedirektivet, etter at Norge og Danmark hadde forhandlet frem endringer i avtaleteksten med kommisjonen. Norge har blant annet fått gjennomslag for statens direkte engasjement i oljevirkosomheten, og at Statoil fortsatt kan forvalte dette. Derimot kan ifølge direktivet ikke Statoil lenger automatisk få tildelt en andel av alle konsesjoner i Nordsjøen.
13. Ministerrådet i EF ratifiserer EØS-avtalen og deponerer nødvendige dokumenter, etter at de enkelte medlemslandene hver for seg hadde godkjent avtalen. Med dette kan EØS-avtalen iverksettes med virkning fra og med 1. januar 1994.
14. USA og EF blir enige om hovedtrekkene i en ny GATT-avtale. Avtalen blir undertegnet neste dag av de 116 landene i Uruguay-runden. Den nye GATT-avtalen vil gi bedre markedsadgang for flere norske eksportprodukter, deriblant fisk. Den vil også gjøre det vanskeligere for enkeltland å iver sette anti-dumping tiltak. For jordbruksprodukter forplikter signaturstatene seg til gradvis å avvikle mengdebegrensninger på import. Disse skal i første omgang

erstattes av tollsatser, som deretter gradvis skal trappes ned.

16. Gassforhandlingsutvalget og det tyske selskapet Verbundnetz Gas undertegner en avtale om levering av norsk gass til den østlige delen av Tyskland. Leveransene, som skal starte opp rundt 1997, omfatter rundt 4 mrd. Sm³ gass årlig. Til dagens gasspriser anslås avtalen å ha en verdi på 30 mrd. kroner.
20. Næringsdepartementet sier nei til konsesjon for EuroKraft A/S om krafteksport til Tyskland på langsiktige betingelser (se 28/6).
28. Oljeprisen faller under 13 dollar pr fat for første gang siden november 1988.
30. Norges Bank hever dagslånsrenten til bankene fra 6,75 til 7 prosent. Renten på bankenes innskudd (kreditrenten) heves tilsvarende, fra 4,75 til 5 prosent.

1994

Januar

1. EØS-avtalen trer i kraft.
3. Torstein Moland avløser Hermod Skånland som sentralbanksjef.
8. Kaci Kullman Five sier fra om at hun ikke tar gjenvalg som formann i Høyre på årsmøtet til våren.
10. EU-kommisjonen legger frem utkast til svar på de norske fiskerikravene i forbindelse med medlemskapsforhandlingene. Norge får aksept for at fiskekvotene i de norske farvannene skal være uendret, samt at det skal gis full markedsadgang for norsk fisk fra første dag som EU-medlem. Kommisjonen godtar derimot ikke de norske kravene om at Norge skal ha full kontroll over fiskeressursene nord for den 62. breddegrad.
Statoil og det finske konsernet Neste undertegner en avtale om å slå sammen sine petrokjemiske virksomheter. Det nye selskapet, som får navnet Borealis, skal eies 50-50 av Statoil og Neste og ha hovedsete i København. Avtalen må godkjennes av styrene i de to selskapene, samt av norske og finske myndigheter.
11. Det Europeiske Monetære Institutt (EMI) åpnes. Instituttet er i henhold til Maasricht-avtalen forløperen til den europeiske sentralbanken. EMI har hovedsete i Frankfurt.

13. Utenriksminister Johan Jørgen Holst dør under et sykeleie på Sunnaas sykehus.
19. Samferdselsdepartementet gjør vedtak om at veiforbindelsen over Oslo-fjorden ved Drøbak skal skje via en undersjøisk tunnel. Departementet overprøver dermed Vegdirektoratets anbefaling om broforbindelse. Tunnelen vil stå ferdig tidligst i 1998.
21. Statoil gjør et mindre oljefunn i Barentshavet, rundt 40 km nordøst for Nordkapp. Dette er første gangen et slikt funn gjøres i dette området. Foreløpige undersøkelser tyder på at funnet inneholder forholdsvis begrensede oljemengder, i størrelsesorden 4-5 mill. fat.
24. Bjørn Tore Godal blir utnevnt til utenriksminister etter Johan Jørgen Holst. Grete Knudsen overtar som handelsminister etter Godal, mens Hill-Marta Solberg blir ny sosialminister.
26. Representanter for EU og EFTA blir enige om en tilleggspakke på over 400 direktiver og forordninger som skal inngå i EØS-avtalen. Den nye avtaledelen, som kalles EØS 2, dekker en rekke lover og regler for det indre markedet som er vedtatt etter august 1991. Den nye pakken må godkjennes av EFTA-landenes nasjonalforsamlinger.
28. Styrene i Postbanken og Postgiro slutter seg til forslaget om å slå sammen de to institusjonene fra og med 1. januar 1995. Stortinget vil trolig ta stilling til sammenslåingen i løpet av vårsesjonen 1994.
30. Verdens seks ledende produsenter av aluminium blir enige om å redusere overskuddsproduksjonen på verdensmarkedet. I en kunngjøring fra et møte mellom representanter fra EU, USA, Russland, Canada, Australia og Norge opplyses det imidlertid ikke noe om hvor mye de enkelte landene vil redusere sin produksjon.

Februar

3. Det britiske firmaet Tarmae og norske Noran A/S legger frem planer om bygging av et pukkverk i Jøssingfjord i Sokndal. Anlegget er kostnadsberegnet til 750 mill. kroner.
4. EU-kommisjonen vedtar minstepriser for en rekke fisketyper, deriblant torsk, hyse og laks, etter omfattende uroligheter og demonstrasjoner blant franske fiskere. Minsteprisordningen trer i kraft umiddelbart, og skal foreløpig vare til 15. mars i år.

7. Den britiske energiministeren Tim Eggar sier foreløpig nei til en reforhandling av Frigg-avtalen om transport av naturgass til Storbritannia. Denne avtalen løper ut i 1997, når Frigg-feltet er tømt i henhold til planene. Dette legger blant annet hindringer i veien for gassleveranser fra Norge til det britiske elektrisitetsverket National Power, på vel 2 mrd. kubikkmeter gass årlig.
 8. Norges Bank senker dagslånsrenten til bankene fra 7 til 6,75 prosent. Renten på bankenes folioinnskudd settes ned tilsvarende, til 4,75.
 12. De XVII. olympiske vinterleker på Lillehammer åpnes. Lekene avsluttes etter 15 dager med strålende vær og 10 norske gullmedaljer.
 15. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap (BKK) får kontrakt på levering av elektrisk kraft til Trollterminalen på Kollsnes. Leveransene vil gi BKK en inntekt på over 1 mrd. kroner pr år.
 17. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen med et halvt prosentpoeng - til 5,25 prosent.
 18. Et offentlig utvalg, ledet av professor Aanund Hylland, avgir sin innstilling om den fremtidige rollen til private pensjonsforsikringer. Utvalget foreslår å opprettholde skattelette for sparing til alderdommen, men at det ikke lenger skal være en forutsetning at sparingen inneholder et forsikringselement. Kriteriet for skattefradrag er at sparingen er bundet frem til pensjonsalderen, og at utbetalingen deretter skjer over en viss lengde.
 24. Regjeringen legger frem en ny Stortingsmelding om petroleumsvirksomheten (St.meld. nr. 26, 1993-94), der det åpnes for leteboring i nye områder utenfor kysten av Midt-Norge og Nordland, samt i en begrenset del av Skagerak. Omstridte områder rundt Lofoten skjermes for letevirksomhet.
- let ferdig. Ved et norsk EU-medlemskap er hovedprinsippet at EU-priser skal gjøres gjeldende fra første dag. For enkelte produkter, deriblant kjøtt, kraftfôr, hermetiske grønnsaker og en del meieriprodukter, får imidlertid Norge i en overgangsperiode lov til å beholde et system som begrenser importen.
- Aker Stord får kontrakt på sammenkopling av dekk og betongunderstell til Troll fase I. Til sammen har dermed Aker-konsernet sikret seg kontrakter til denne delen av Trollutbyggingen på rundt 10 mrd. kroner.
11. I en innstilling om fremtidig studiefinansiering går Kirke- og utdanningskomiteen i Stortinget inn for å trappe opp stipendandelen av studielånet til 30 prosent innen 1997.
- Staten gir sin tilslutning til forslaget fra Norsk Hydros styre om å foreta en kapitalutvidelse på inntil 5 mrd. kroner. Regjeringen sier at den vil delta i kapitalutvidelsen, slik at Staten beholder aksjemajoriteten i Hydro.
15. Norge og EU blir enige om en fiskeritavtale. Fiskerikapitlet innebærer at Spania får en kvote på vel 4 000 tonn torsk i norske farvann fra og med 1995. Norge skal fortsatt ha råderetten over fiskeressursene nord for 62. breddegrad frem til juli 1998. Etter dette skal EU formelt overta styringen, men avtalen inneholder erklæringer om at EU vil legge det norske forvaltningsregimet for fiskeressursene til grunn. For videreføret fisk er utgangspunktet at Norge får full markedsadgang fra første medlemskapsdag. Det skal imidlertid etableres et overvåkningssystem som i en overgangsperiode kan utløse importbegrensninger på visse fiskeslag.
 18. Den svenske regjeringen beslutter at den svenske folkeavstemmingen om EU-medlemskap skal avholdes 13. november.
 19. Den internasjonale rammeavtalen om klimaendring trer i kraft. Klimakonvensjonen, som ble undertegnet av 159 land på FNs klimakonferanse i Rio de Janeiro i 1992, forplikter landene til å utarbeide en handlingsplan for klimatiltak. Siktemålet er å stabilisere nasjonale utslipp i år 2000 på 1990-nivå.
 21. Aker Contracting får kontrakt på installering av en ny prosessmodul på Frigg-feltet. Ombyggingskontrakten, som er tildelt av Elf Petro-

Mars

1. Sverige og Finland kommer til enighet med EU i forhandlingene om EU-medlemskap. For Norge gjenstår det noen uavklarte problemer, spesielt innenfor områdene jordbruk og fiske. Forhandlingene gjenopptas etter en pause på fem dager.
7. Norge og EU avbryter midlertidig forhandlingene om medlemskap, etter at det ikke var mulig å nå frem til enighet om fiskekvoter i norske farvann. Jordbrukskapitlet er derimot forhand-

leum Norge, har en samlet verdi på 200 mill. kroner.

26. På et møte i Genève vedtar OPEC å opprettholde dagens kvoter, med en samlet produksjon på 24,5 mill. fat råolje per dag.
30. Kværner Energy A/S skal levere turbiner og mekanisk utstyr til vannkraftprosjektet Natpha Jhakri i India. Leveransene har en verdi på 350 mill. kroner.

April

10. Fellesforbundet og Teknologibedriftenes Landsforening (TBL) kommer til enighet i forhandlingene om en ny lønnsavtale. Avtalen innebærer 1 krone i generelt tillegg fra 1. april i år. Lokale forhandlinger skal føres ut fra den enkelte bedrifts økonomiske evne. Partene er enige om å utrede mer fleksible arbeidstidsordninger frem til 1995.

Jan Petersen overtar som formann i Høyre etter Kaci Kullman Five.

12. Forhandlere fra EU og Norge undertegner den endelige avtaleteksten for Norges medlemskap i EU.
14. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen med 25 basispunkter - til 5,00 prosent. Lombardrenten senkes samtidig til 6,50 prosent.
14. Den nye GATT-avtalen (Uruguay-runden) undertegnes av 122 land. Samtidig opprettes en ny frihandelsorganisasjon, World Trade Organization (WTO), som skal erstatte GATT.
24. Det avdekkes at meglerhuset Carnegi har tapt over 200 mill. kroner på store transaksjoner i rente- og obligasjonsmarkedet.
25. Norsk Hydro legger frem resultatregnskap for 1. kvartal 1994. Regnskapet viser et driftsoverskudd på nesten 1,6 mrd. kroner for perioden. Den største resultatfremgangen i forhold til 1. kvartal 1993 er kommet på landbruksområdet.
Regjeringen foreslår sammenslåing av Postbanken og Postgiro fra 1. januar 1995 (jf. også 28/1). Den nye banken, som skal eies fullt ut av staten ved Postverket, får en forvaltningskapital på 76 mrd. kroner, og blir den fjerde største banken i landet.
29. Gassrørledningen Zeepipe blir offisielt åpnet. Rørledningen skal transportere naturgass fra Trollfeltet til Zeebrugge i Belgia.

Partene i hovedoppgjøret i offentlig sektor kommer frem til et anbefalt forslag. Den nye lønnsavtalen gir alle ansatte i staten og kommunene en lønnsøkning på kr 2 100 fra 1. mai i år. I tillegg er det satt av rammer til lokale lønnsjusteringer.

Mai

4. EU-parlamentet godkjenner medlemskapsavtalen med de fire nye søkerlandene, deriblant Norge.
6. Regjeringen legger frem Revidert nasjonalbudsjett for 1994. Budsjettet inneholder blant annet forslag om en økning av bensinavgiften på 25 øre per liter, samt økt formueskatt.
11. Tyske Bundesbank setter ned diskontoen med et halvt prosentpoeng - til 4,50 prosent. Lombardrenten senkes samtidig til 6 prosent.
18. Saga Petroleum A/S avslutter boring og testing av to letebrønner sørvest for Snorre-feltet. Det ble gjort lovende funn av hydrokarboner i begge brønnene.
20. Den norske Bank gjennomfører en rettet emisjon på 53 mill. aksjer. Med en pris per aksje på kr 16,75 blir DnB tilført 888 mill. kroner i ny aksjekapital.
25. EU vedtar det såkalte oljedirektivet. Direktivet regulerer letingen etter olje og gass, blant annet i Nordsjøen. Norge har vært aktivt med på utformingen av direktivet gjennom EU-forhandlingene. Uansett om Norge blir medlem eller ikke, vil oljedirektivet, etter behandling både nasjonalt og i EØS-sammenheng, bli gjort gjeldende for norsk sokkel, som en del av EØS-avtalen.

Juni

3. Regjeringen legger frem en stortingsmelding (St.meld. nr. 40 1993-94) om norsk EU-medlemskap.
6. Stortinget vedtar å omgjøre Televerket fra en forvaltningsenhet til et statlig aksjeselskap.
11. Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti inngår forlik i Stortinget om Revidert nasjonalbudsjett for 1994. Forliket innebærer at momskompensasjonen for visse matvarer ikke blir redusert som foreslått av Regjeringen. Inndekning skjer blant annet ved økning i avgiftene på sigaretter og økning i produksjonsavgiften på elektrisk kraft. Som en del av avtalen om revidert budsjett blir også renten på lån i Statens lånekasse

for utdanning senket fra 8,5 til 7,5 prosent for lån som har løpt i mindre enn syv år.

16. Den norske kystvakten kutter trålen og skyter varselskudd mot islandske fiskefartøyer som fisker i vernesonen rundt Svalbard.
17. Nærings- og energidepartementet blir enige med Phillips-gruppen om å bygge ut Ekofisk-feltet videre. Utbyggingen krever nærmere 20 mrd. kroner i investeringskostnader.
24. Konsernsjef Harald Norvik i Statoil meddeler styret at utvidelsen av Kalundborg-raffineriet vil koste totalt 3,2 mrd. danske kroner. Dette innebærer kostnadsoverskridelser på rundt en mrd. kroner.

På et EU-møte på Korfu undertegner regjeringssjefene i de fire søkerlandene Sverige, Finland, Østerrike og Norge medlemskapsavtalene med EU.

27. Helikopterservice (HS) undertegner en avtale med Bond Helicopters om gradvis overtakelse av det britiske selskapet over en treårsperiode. HS skal i alt betale 800 mill. kroner for overtakelsen, som innebærer at 49 prosent av aksjene overtas til høsten, og resten tre år senere.
28. Norsk Sykepleierforbund og fire andre AF-forbund innen helsesektoren tar ut rundt 1 500 personer i streik, etter brudd i forhandlingene med Norske Kommuners Sentralforbund.
30. Streiken i helsesektoren avsluttes etter vedtak om tvungen lønnsnemnd.

Hafslund Nycomed kjøper kontrastmiddelvirksomheten til det amerikanske selskapet Sterling Winthrop for 450 mill. dollar. Oppkjøpet fører til at Hafslund blir en av verdens største aktører innen salg og produksjon av kontrastmidler.

Juli

1. Meklingen i lønnsoppgjøret mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) og Oljeindustriens Landsforening (OLF) bryter sammen. Partene innkalles umiddelbart til kommunal- og arbeidsminister Gunnar Berge der det gis beskjed om at regjeringen vil bruke tvungen lønnsnemnd. Det formelle lovvedtaket om lønnsnemnd blir gjort samme dag.

Avgiftene på bensin, diesel og tobakksvarer øker. Produksjonsavgiften for elektrisk kraft går opp. Avgiftene for motorkjøretøyer øker, samtidig som det foretas endringer i avgiftssystemet ved at spesifisert sikkerhetsutstyr for personbiler tas ut av avgiftsgrunnlaget.

temet ved at spesifisert sikkerhetsutstyr for personbiler tas ut av avgiftsgrunnlaget.

Skandias toppsjef, Bjørn Wolrath, erklærer at selskapet går til full kjøpsboikott av svenske statsobligasjoner inntil regjeringen presenterer en tilfredsstillende plan for reduksjon av den offentlige gjelden. Dette fører til en viss uro i rente- og valutamarkedene.

8. Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) stevner regjeringen inn for Oslo byrett for å få avklart norske domstolars syn på bruken av tvungen lønnsnemnd.
11. Den norske finansminister, Sigbjørn Johnsen, deltar for første gang på EUs finansminister-møte og holder sin tale på norsk.

Konkursboet i Fiskeoppdretternes Salgslag AL (FOS) blir i lagmannsretten enstemmig dømt i ankesaken mot Follalaks AS. Saken dreier seg om hvorvidt et insolvent FOS hadde rett til å pantsette fordringer på solgt, ubetalt laks. Dommen er prinsipielt viktig og kan, hvis den blir stående, innebære at FOS-boet må betale nærmere 200 mill. kroner til fiskeoppdrettere.

15. De 12 EU-lederne utnevner Luxembourgs statsminister Jacques Santer til ny formann i EU-kommisjonen etter Jacques Delors.
17. Etter fem år med vanskelige forhandlinger kommer representanter for de nordiske landene, EU, USA, Japan og Sør-Korea frem til en avtale som forbyr statsstøtte til skipsbygging fra 1. januar 1996. Avtalen må godkjennes av de enkelte landenes nasjonalforsamlinger før den kan tre i kraft.

August

1. Produksjonen på det 100 prosent Esso-eide gassfeltet Odin stenger to måneder før den opprinnelige planen. Det er uvisst hva som vil skje med de 40 ansatte og installasjonene. Ekofisk stenger i to uker for det årlige vedlikeholdet. Produksjonsnedgangen er anslått til å utgjøre rundt 800 mill. kroner per dag.
3. Golar Nor Offshore AS tildeles kontrakten av fase en for utbyggingen av Foinaven-feltet på engelsk sektor i Nordsjøen. Kontrakten med BP har en bruttoverdi på 3,7 mrd. kroner og omfatter den totale feltutbyggingen med unntak av produksjonsbrønnene.
5. Kystvakten avfyrer to kaldgranater mot en islandsk tråler som driver fiske i vernesonen ved

Svalbard. Det er første gang at Kystvakten har avfyrt skudd mot fartøyer for å håndheve norsk fiskerlov, og episoden inntreffer etter at det islandske mannskapet har skutt med rifle mot Kystvakten.

9. Norsk Hydro gjør et nytt drivverdig olje- og gassfunn i Nordsjøen, nær Osebergfeltet.
11. Den svenske sentralbanken setter opp sin utlånsrente til bankene fra 7,5 til 8 prosent for å styrke valutaen og forebygge faren for høyere prisstigning. De kortsiktige og langsiktige rentene øker umiddelbart med nær 1 prosentpoeng, og uroen i Sverige smitter i noen grad over på det norske finansmarkedet.
16. Statoil tildeler ABB Offshore Technology oppdraget med å levere ventiltrær og brønnhodesystemer til fire av feltene i Nordsjøen. Inkludert opsjoner er kontrakten på rundt 350 mill. kroner.

DnB legger frem halvårsregnskapet som viser et overskudd på 1 471 mill. kroner. Det gode resultatet skyldes for en del at tidligere tapsavskrivninger tilbakeføres.
17. Selmer AS tildeles byggeoppdraget for Ibsenkvartalet i Oslo. Kontrakten har en samlet verdi på 240 mill. kroner.
19. Den nye loven om oppkjøp av næringsvirksomhet passerer statsråd. Den nye loven erstatter industrikonsesjonslovens regler om utlendingers adgang til å kjøpe norske bedrifter. Lovforslaget går inn for meldeplikt ved oppkjøp av en viss størrelse og skal sikre at de ansatte får uttale seg.

Statoil godkjenner investeringer i et anlegg for avsvovling med en ramme på mellom 400 og 500 mill. kroner. Investeringene er nødvendige som følge av nye regler for utslipp av svovel innen EU.
20. Sosialdemokratene presenterer sitt valgmanifest med forslag om reduksjon av budsjettunderskuddet på 61 mrd. svenske kroner i løpet av en valgperiode på fire år. Skandias toppsjef, Bjørn Wolrath, opphever etter dette kjøpeboikotten av svenske statsobligasjoner.
22. Bjørn Wolrath ombestemmer seg og opphever likevel ikke kjøpeboikotten av svenske statsobligasjoner.
31. Oljeselskapene varsler at de legger ni planlagte oljefeltsutbygginger på is i protest mot skatte-

nivået og rammebetingelsene for virksomhet på norsk sokkel. Dette kan i verste fall innebære at investeringer for nær 80 mrd. kroner ikke realiseres.

September

1. AS Betonmast får en kontrakt på bygging av en 80 kilometer lang kraftlinje sentralt i Thailand. Verdien av oppdraget er 110 mill. kroner og er bedriftens andre storkontrakt i landet.
2. NSB tildeler ABB Strømmen kontrakten på bygging av 22 elektriske lokomotiver. NSB skal betale 735 mill. kroner for lokomotivene som skal leveres i løpet av 1996 og 1997. ABB Strømmen skal gjøre om lag 30 prosent av arbeidet.
9. Britiske myndigheter godkjenner Helikopter Services oppkjøp av Bond-gruppen. Avtalen innebærer at det norske selskapet betaler 800 mill. kroner for Bond-gruppen og i første omgang overtar 49 prosent av aksjene. De resterende aksjene skal overtas etter tre år.
12. Miljøverndepartementet beslutter at Norsk Fett- og Limindustri på Romerike må legges ned som følge av store luktplager fra utslippene. Det er trolig første gang myndighetene påbyr en bedrift å legge ned med henvisning til forurensningsloven.
14. Statoil offentliggjør ytterligere budsjettoverskridelser på 250 mill. kroner for raffineriprojektet i Kalundborg. Den totale budsjettoverskridelsen er nå kommet opp i nær 1,4 mrd. danske kroner.
15. Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg legger frem forslag om endrede rammebetingelser for petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Regjeringen går inn for å beholde skattesystemet for petroleumssektoren, men foreslår endringer i praktiseringen av glideskalaen, redusert statlig engasjement i den 15. konsesjonsrunden og en mer aktiv tilpasning av de statlige andelene i allerede tildelte konsesjoner.
20. Statoil undertegner sammen med syv andre vestlige oljeselskaper en produksjonsavtale med Aserbajdsjan om utvinning av olje i Det kaspiske hav. De totale investeringene er anslått til 54 mrd. norske kroner, hvorav Statoil vil bidra med rundt 5 milliarder. Samlede reserver i de to feltene som skal bygges ut, er om lag fire mrd. fat olje, og Statoils produksjon blir 8,56 prosent av disse.

21. Russland godtar ikke avtalen mellom myndighetene i Aserbajdsjan og åtte vestlige oljeselskaper, blant dem Statoil. Russiske myndigheters syn er at ressursene i Det kaspiske hav er av avgjørende betydning for samtlige omkringliggende nasjoner, og at ensidige avtaler fra en nasjon krenker de andre landenes interesser.

Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg mottar en plan for utbygging og drift av Norne-feltet til 9,8 mrd. kroner. Statoils trusler om ikke å bygge ut det lukrative feltet, med mindre oljeselskapenes rammebetingelser bedres, opprettholdes derved ikke.

22. Byggingen av kavaleriets nye leir i Åmot kommune i Østerdalen starter. Leirprosjektet er kostnadsberegnet til 1,3 mrd. kroner og i løpet av de neste tre årene skal et areal på 78 000 kvadratmeter bebygges.
26. Statoil tildeler Odfjell Well Services en kontrakt på opptil 150-200 mill. kroner for brønnvedlikehold på feltene Gullfaks, Veslefrikk, Troll og Heidrun. Oppdraget har en varighet på tre år med opsjon for ytterligere to toårs perioder.

Oktober

4. Regjeringen legger frem forslag til statsbudsjett for 1995. Budsjettforslaget er gjort opp med et underskudd før lånetransaksjoner på 20,9 mrd. kroner. Underskuddet for den offentlige forvaltning er 4,3 mrd. kroner og utgjør omlag 0,5 prosent av bruttonasjonalproduktet.
12. Statoil og Norsk Hydro inngår samarbeid med de to tyske gassimportørene Ruhrgas og BEB om bygging og drift av gassrørledningssystem til de østlige delstatene. Rørledningssystemet vil kreve investeringer på rundt 4,4 mrd. kroner, hvor Statoil og Hydro skal stå for 25 prosent. Avtalen vil gi de norske selskapene bedre muligheter til å følge prisutviklingen i brukemarkedet og trolig sikre en større del av overskuddet fra gassalget.
13. Den russiske utenriksministeren blir enig med den aserbajdsjanske presidenten om å samarbeide om avtalen for oljeutvinning i Det kaspiske hav som Statoil/BP nylig inngikk med den aserbajdsjanske regjeringen. Da avtalen ble inngått, nektet Russland umiddelbart å godkjenne den, og skapte dermed usikkerhet om iverksettelsesmulighetene.
- Texaco har tildelt ABB-konsernet i Norge prosjektansvaret for utbyggingen av Captain-feltet nord for Skottland. Utbyggingen er kostnadsberegnet til 3 mrd. kroner. ABBs andel, inklusive leveranser, utgjør rundt 1 mrd. kroner.
14. Saga overleverer en plan for utbygging og drift av Vigdis-feltet til Nærings- og energidepartementet. De totale investeringene for feltet er beregnet til i underkant av 5 mrd. kroner. Det er planlagt åtte produksjonsbrønner og fire injeksjonsbrønner. Produksjonen på feltet, som inneholder 180 mill. fat utvinnbare oljereserver, ventes å bli iverksatt sommeren 1997.
- Stortingets kommunalkomiteé fremmer forslag om ny arbeidsmiljølov der et av elementene er forbud mot bruk av midlertidig arbeidskraft for bedriftenes ordinære virksomhet.
16. I en rådgivende folkeavstemning i Finland stemmer vel 57 prosent av velgerne ja til finsk medlemskap i EU fra nyttår. Den endelige avgjørelsen tas av nasjonalforsamlingen senere i år.
17. Norsk Hydro betaler 15 mill. dollar (om lag 100 mill. kroner) for en eierandel på 10 prosent i et nytt aluminiumsverk i Slovakia. Den europeiske utviklingsbanken (EBRD) går også inn med en eierandel på 15 mill. dollar samt et lån på 115 mill. dollar. Norsk Hydro har opsjon på å kjøpe EBRDs andel i verket.
18. Nærings- og energidepartementet gir konsesjon til Norsk Krafteksport AS for en kraftutvekslingsavtale med det nederlandske kraftselskapet N.V. Samenwerjende elektriciteitsproduktiebedrijven (Sep). Norsk Krafteksport skal stille toppkraftleveranser på 2,16 TWh per år til disposisjon. Sep har opsjon til å eksportere, og de norske avtalepartene rett til å importere, 0,6 TWh per år til en avtalt pris. Utvekslingen skal skje via en ny kabel som settes i drift i 2001, og avtalen gjelder for 25 år.
- Saga oppjusterer de utvinnbare reservene på Snorrefeltet fra 717 millioner til 1 mrd. fat olje. De totale investeringene for utbygging er nedjustert til om lag 4,5 mrd. kroner, en betydelig reduksjon fra de opprinnelige planene. Oljen på Vigdis-feltet skal dessuten prosesseres på Snorre-feltet, og betydelige samordningsgevinster øker feltenes lønnsomhet.
19. Statoil og Saga inngår en samarbeidsavtale om utbyggingen av Midgard- og Smørbukk-feltene

på Haltenbanken for å få ned kostnadene til utbygging og drift. Avtalen innebærer at selskapene blir likeverdige partnere, der Statoil får operatøransvaret. Med de nye planene regner selskapene med besparelser på minst 8 mrd. kroner fra de opprinnelige kostnadene på 47 mrd. kroner.

Statoil gjør et stort gassfunn i Nordsjøen like ved Gullfaks-feltet. Feltet kan inneholde 60 mrd. kubikkmeter gass, og representerer i så fall gassreserver for omlag 40 mrd. kroner.

20. Union-konsernet vedtar investeringer på rundt 650 mill. kroner. Hoveddelen på 530 millioner vil gå til opprusting av Union Bruk på Klosterøya i Skien. I tillegg til treforedling, skal Union også satse på eiendommer.
28. Stortinget vedtar å øke boligskatten. 750 000 nordmenn må betale mer skatt. All fast eiendom utenom skog får 10 prosent høyere ligningsstakst. Et nytt totrinns system innføres der normalsatsen er 2,5 prosent på hus og hytter inntil 440 000 i ligningsverdi, mens hus med ligningsverdi over 440 000 får en sats på 5 prosent. For boliger settes bunnfradraget til 50 000.
29. Regjeringen utnevner Thorvald Stoltenberg til Norges representant i EU-kommisjonen. Stoltenberg blir EUs "fiskeriminister" hvis Norge blir medlem av unionen.
31. Norges Bank presenterer en ny 200 kroneseddel og en ny 20 kronemynt i nordlysplanetarier i Tromsø.

November

1. Det lille entreprenørselskapet Boye Pedersen fra Sandefjord får kontrakten på et utbyggingsprosjekt i Tyrkia til 1,6 mrd. kroner. Firmaet skal gjennom sitt nyetablerte datterselskap Boye Pedersen International bygge nærmere 2 000 eksklusive eneboliger og leiligheter for parlamentsmedlemmer i Ankara.
 2. Den svenske finansminister Göran Persson legger frem den største sparepakken i svensk historie. Frem til 1998 skal det spares over 57 mrd. kroner.
 3. Datterselskapet til Maritim Group, Unit Rig, får en borekontrakt verdt 150 mill. kroner på Texacos Captain-felt i skarp konkurranse med selskapet Noble Drilling.
- I disse dager er Statoil, som operatør på Norne-feltet, i ferd med å dele ut kontrakter for til sammen 2,3 mrd. kroner. Kværner Energi kan plusse på ordreservene sine med 600 mill. kroner mens Ugland Coflexip får oppdrag for 500 mill. kroner. 1,1 mrd. kroner går til selskapet Far East Levingston i Singapore. Selskapet skal bygge skroget til produksjonsskipet som fra 1997 skal hente opp oljen fra Norne-feltet.
4. Wilh. Wilhelmsen Limited AS kjøper ut de to gjenværende finske investorene i Wilhelmsen Lines AS, og øker dermed sin eierandel fra 70 til 100 prosent. Kjøpesummen er 47,2 mill. dollar.

Riksrevisjonen nekter å godkjenne Postgiros regnskap. En milliard kroner har forsvunnet uten at Postgiro-direktør Roald Ulltang kan forklare hvor pengene er blitt av. Riksrevisjonen har avslørt feilføringer, uoppklarte differanser og regnskapsfeil helt tilbake til 1985.
 10. Oljeskattekontoret legger ut oljeselskapenes skatteligning for 1993. Den viser at staten får inn 1,5 mrd. kroner mindre enn i 1992. Samlet utlignet skatt er omlag 15,3 mrd. kroner. Statoil er fortsatt desidert største skatteyder med utlignet skatt på 6,9 mrd. kroner.
 11. Statoils Asia-satsing gir resultater. Gassinntektene fra Bangkok-feltet i Thailand, hvor Statoil og BP sammen har sikret seg eierandeler, har hittil i år gitt en inntjening på 140-150 mill. kroner.
 12. To nye omstridte avgiftsforslag fra Regjeringen lider nederlag da de blir behandlet av Stortinget. Det betyr at pils skal være pils også neste år, og matvareemballasjen blir uten miljøavgift.
 14. Det svenske folket sier ja til svensk medlemskap i EU. Resultatet av folkeavstemningen blir 52,2 prosent for og 46,9 prosent mot medlemskap.
 16. Ved å slukke fakkelen på Gullfaks A-plattformen markerer Statoil en internasjonal miljøbegivenhet. Store mengder gass skal selges på markedet i stedet for å brennes. I tillegg sparer selskapet CO₂-avgift til staten. I den nærmeste fremtid slukkes også fakkelen på søsterplattformen Gullfaks C.
 20. Statoil bekrefter at leteriggen "Deepsea Bergen" har gjort et funn, 50 kilometer nordvest for Florø. Det er påvist både olje og gass i re-

servoar-førende bergarter. Sannsynligvis er det snakk om et mindre funn.

21. Smedvig Robray Ltd i Singapore undertegner en kontrakt med det kinesiske oljeselskapet Arco China. Kontrakten vil sikre den mobile boreriggen "West Alpha" inntil to års beskjef-tigelse i Sør-Kinahavet. Medregnet opsjoner er kontrakten verdt 225 mill. kroner. I tillegg kommer betydelige mobiliseringskostnader på 70 til 80 mill. kroner.
22. OPEC vedtar å fryse oljeproduksjonen i sine medlemsland på 24,52 mill. fat per dag for hele 1995. Det overraskende vedtaket førte til at oljeprisen steg til over 17 dollar per fat.

Forsvarsministrene fra Norge, Sverige, Finland og Danmark blir enige om å samarbeide om innkjøp og utvikling av forsvarsmateriell. Landene vil underskrive en rammeavtale på over 50 mrd. kroner før jul.

SAS selger SAS-hotellet i Brussel til et tysk eiendomsmeklerfirma. Prislappen er på omkring 550 mill. kroner. SAS International Hotels skal fortsatt drive hotellet.
24. Konserndirektør i Kværner, Diderik Schnitler, velges til president i Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) etter Svein Aaser. Schnitler, som var innstilt av valgkomiteen, fikk 211 stemmer mens motkandidaten Leif Frode Onarheim fikk 141 stemmer. Dette er første gang i NHOs historie at et valg skjer gjennom kampvotering på generalforsamlingen.
25. Statoil har gitt Eeg-Henriksen Anlegg og NCC AB i oppdrag å utføre bygge- og anleggsarbeidet ved utbyggingen av gassterminal, metanol- og luftgassfabrikk på Tjeldbergodden. Kontrakten er på 250 mill. kroner og er fordelt med 2/3 til Eeg-Henriksen Anlegg og 1/3 til NCC AB.
28. Det norske folk sier nei til norsk medlemskap i EU. Resultatet av folkeavstemningen viser at 52,2 prosent av velgerne sier nei til medlemskap mens 47,8 prosent sier ja.
30. Stortinget godkjenner at Norge ratifiserer avtalen om opprettelsen av Verdens Handelsorganisasjon (WTO). WTO er et resultat av Uru-guay-runden i GATT, og ble undertegnet av 110 søkerland tidligere i år.

Desember

1. Statoil offentliggjør tildelingen av stålkontrakter for 8 mrd. kroner. Europeiske og japanske stålleverandører skal stå for leveransene til 5 nye gassrørledningsprosjekter i Nordsjøen frem mot århundreskiftet. Avtalen som gjelder 1,5 mill. tonn stål er en av de største i verden på 1990-tallet, og den største noen gang i utbyg-gingsprosjekter på norsk sokkel.
5. Landbruksminister Gunhild Øyangen presenterer en plan for å få et mer markedsrettet landbruk. Kjøp og salg av melkekvoter allerede fra neste år, lavere kornpriser og doblet konsepsjonsgrense for lyst kjøtt er noe av innholdet for å nå målet om billigere matvarer gjennom mer effektiv produksjon.
6. Statoil har forlenget og utvidet kontrakten med Helikopter Service for flyginger fra Bergen Lufthavn Flesland til installasjonene i Nordsjøen. Den nye utvidede kontrakten varer frem til 15. januar 2000 og har en verdi på 250 mill. kroner.

Kværner-konsernets finske verft, Kværner Masa-Yards, skal bygge nok et cruiseskip for det amerikanske rederiet Carnival Cruise Lines. Kontrakten er verdt omlag 2,1 mrd. norske kroner. Dette er det syvende cruiseski-pet Kværner bygger for Carnival.

Det første av seks luftvern batterier til en verdi av fire milliarder kroner blir overlevert luftfor-svaret på Rygge flystasjon i Østfold av Norsk forsvarsteknologi (NFT) og den amerikanske samarbeidspartneren Hughes Aircraft Compa-ny. Luftvern batteriet, som er verdens mest avanserte rakettsystem, går under navnet NASAMS (Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System). NFTs andel av kont-rakten er på 1,3 mrd. kroner.
9. Regjeringen presenterer sitt salderte forslag til statsbudsjett for 1995. Regjeringen foreslår 1 prosent høyere moms og 1,6 mrd. kroner til næringslivet for å motvirke effekten av Norges nei til EU. Finansminister Sigbjørn Johnsens hovedmål er en kraftig reduksjon av budsjett-underskuddet og å bedre næringslivets konkurransemuligheter.
12. Myndighetene godkjenner planen for utbyg-ging og drift av Ekofisk-feltet. Den såkalte Ekofisk IIA planen innebærer at det bygges to nye plattformer for henholdsvis boring og produksjon, behandling og transport ved det eksis-

terende Ekofisk-senteret. Investeringene knyttet til utbyggingen er anslått til 19 mrd. kroner og forventes gjennomført innen 1998. Utbyggingen sikrer salgsinntekter fra feltet på omlag 130 mrd. kroner i perioden 1999 til 2028, basert på en oljepris på 15 USD per fat.

Alcatel Kabel Norge signerer en kabelkontrakt i Manilla til en verdi av 640 mill. kroner. Det er det statlige elektrisitetsverket i landet, Napocor, som har bestilt kablene. Kontrakten er den største norsk industri har hatt på Filippinene.

16. NSB-styret vedtar en sparepakke på 430 mill. kroner.
19. NSBs verkstedsarbeidere i Lodalen og på Grorud går til politisk streik. De ansatte streiker som følge av styrets sparepakke og forslaget om mer lønn til topplederne.
Norsk Hydro dropper planlagte innenlandske investeringer for flere milliarder kroner som følge av Norges nei til EU. Selskapet skrinlegger planene om doubling av produksjonen ved aluminiumsverket på Sunndalsøra og planene om støperi for bildeler i magnesium på Herøya.
21. Norge, EU, Japan, USA og Sør-Korea samles for å undertegne en avtale om forbud mot skipsbyggingssubsidier. Avtalen som forbyr subsidier er i regi av OECD.
23. I dag, på lille julaften, er det 25 år siden den første oljen ble funnet i Nordsjøen. Det var Phillips Petroleum som gjorde det første drivverdige funnet på Cod-feltet på Ekofisk-området. I løpet av disse årene er olje og gass for 775 mrd. kroner pumpet opp fra feltene på Ekofisk.
29. Kværner Warnow Werft GmbH (KWW) i Tyskland får kontrakten på bygging av to containerskip. Kontrakten er inngått med et datterselskap av Deutsche See Reederei, Reederei F. Laeisz, og har en verdi på 150 mill. tyske mark (omlag 650 mill. kroner). Kværner vil gå inn med en eierandel på 50 prosent i de to skipene.

1995

Januar

1. Sverige, Finland og Østerrike opptas som nye medlemmer i EU.
2. Den norske strømforsyningsprodusenten Mascot Electronic AS får ordrer verdt over 500

mill. kroner fra forskjellige mobiltelefonprodusenter.

3. Hærens nye stormpanservogner får kanontårn fra Kværner Eureka. Leveransene har en verdi på rundt 500 mill. kroner. Hagglunds Vehicle AB fikk kontrakten med forsvaret i fjor under forutsetning av at de kjøpte varer og tjenester i Norge.
4. EFTAs overvåkingsorgan ESA behandler det norske detaljmonopolet for vin og brennevin. Overvåkingsorganet slår utvetydig fast at detaljmonopolet strider mot EØS-avtalens forbud mot kvantitative handelsrestriksjoner og bestemmelser om monopoler. ESA har tidligere sagt at de vil avskaffe Vinmonopolets enerett til import, eksport og engrossalg.
7. Det er inngått forlik mellom Hambros Bank og den norske stat i forbindelse med Rekstensaken. Forliket mellom Hambros Bank og Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer (GI), sikrer staten 300 mill. kroner og innebærer avslutningen på jakten etter en skjult Rekstenformue i utlandet.
10. Sveriges finansminister, Göran Persson, legger frem et statsbudsjett hvor det skal spares 21,7 mrd. kroner de nærmeste 18 månedene. Målet er å presse statsgjelden under 60 prosent av BNP, mot nærmere 100 prosent i dag.
13. Freia AS overlater distribusjonen av Sjokoladeprodukter til de store matvarekjedenes egne grossister. I første omgang blir 114 Freia-ansatte oppsagt.
14. Telenor Mobil gir svenske Ericsson kontrakten på å bygge ut GSM-nettet i Norge. Rammekontrakten har en verdi på rundt 500 mill. kroner og en varighet på tre år.
Aker Offshore Partner og Kværner Installasjon i Stavanger tildeles oppdrag verdt til sammen 2,3 mrd. kroner av Statoil. Avtalen har fem års varighet og gjelder vedlikehold og mindre modifikasjoner på plattformene Statfjord og Gullfaks.
17. Kværner får i oppdrag å bygge tre nye cruiseskip til en verdi av 5 mrd. kroner. Skipene som bygges for det amerikanske Carnival Cruise Lines, skal bygges ved Kværner Masa Yards i Finland (se også 6. desember, 1994).
Samvirkebevegelsen i Norge markerer i dag 150 årsdagen for verdens første samvirkelag.

Også 100 årsdagen for etableringen av Samvirkebevegelsens internasjonale organisasjon blir markert. Samvirkebevegelsen i Norge har en årlig omsetning på bortimot 100 mrd. kroner og omlag 1,3 millioner medlemmer.

20. Akademikernes Fellesorganisasjon (AF) er tatt opp som medlem i Nordens Faglige Samorg (NFS). Det er AFs samarbeidsavtale med LO som har banet vei for avtalen. NFS har åtte millioner medlemmer i Norden.
25. Gassforhandlingsutvalget (GFU), Total og den franske monopolimportøren Gaz de France undertegner i dag en ny og omfattende avtale om salg av norskprodusert naturgass til Frankrike. Avtalen har en varighet på 26 år og gjelder totalt 40 mill. toe. naturgass. Leveransene starter i år 2001 og når et platånivå på 2 mill. toe. per år i 2005. Avtalen har en bruttoverdi ved levering på omlag 4,5 mrd. USD.
26. Regjeringen lider to nederlag i Stortinget. Finansminister Sigbjørn Johnsen må konstatere at skjerpelsen av delingsmodellen avvises og at flertallet i finanskomiteen heller vil ha et differensiert personinntektstak. I tillegg fikk justisminister Grethe Faremo sin aksjelovproposisjon i retur fra justiskomiteen med beskjed om å lage en egen aksjelov for småbedriftene.
27. Regjeringen gir sin tilslutning til utbyggingsplanen for en ny gassrørledning fra Trollterminalen, den såkalte Zeepipe fase IIb. De totale investeringene er på 3,3 mrd. kroner. Rørledningen skal gå fra stigerørs plattformen 16/11E i Nordsjøen til Kollsnes.
31. Norsk Helikopter får kontrakten verdt 500 mill. kroner for helikoptertransport fra Sola til Ekofisk-området. Avtalen gjelder en femårsperiode.

Februar

1. Postverket fikk et overskudd på 466 mill. kroner etter at regnskapet for 1994 er gjort opp. De samlede inntektene var 10,1 mrd. kroner mens utgiftene var på 9,6 mrd. kroner.
2. Remøy Holding får den største forsyningskips kontrakten i Nordsjøen, verdt rundt 400 mill. kroner. I følge avtalen skal Statoil leie et nybygd forsyningskip til 150 mill. kroner i tolv år, med mulighet til forlengelse i ytterligere seks år.

Europakommisjonen godkjenner mer statsstøtte til det Kværneriede Warnoverftet i Tysk-

land. Kommisjonen sier ja til en investeringsstøtte på til sammen 202,5 mill. tyske mark, i underkant av 1 mrd. norske kroner.

3. Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg utlyser 56 blokker på kontinentalsokkelen, 16 i Nordsjøen og 40 lenger nord i Norskehavet, som ledd i 15. konsesjonsrunde.
7. Miljø- og energikomiteén sier ja til utbygging og drift av Nornefeltet.
13. Regjeringen vedtar å gi opp importmonopolet på vin og brennevin. Med denne avgjørelsen håper de å redde detaljmonopolet fra angrep fra EFTA-domstolen.
14. Den norske Bank legger frem tidenes største overskudd. For 1994 var overskuddet på 2,68 mrd. kroner, mot 0,94 mrd. kroner året før.
16. Statoil legger frem sitt beste resultat noensinne. Overskudd etter skatt var på 5,4 mrd. kroner for 1994, mot 3,4 milliarder for 1993. Selskapet vil betale 11,5 mrd. kroner i skatt og 1,6 mrd. kroner i utbytte til staten.
20. Norsk Hydro legger frem et driftsresultat på 7,27 mrd. kroner og et nettoresultat på 4,04 mrd. kroner for 1994, dette er en økning med henholdsvis 3,23 og 1,04 mrd. kroner i forhold til 1993.
23. Ved å blåse liv i sitt tyske datterselskap inngår Saga Petroleum en avtale med det tyske gassdistributørselskapet Wingas. Avtalen gjelder 15 års leie av transport og lagerkapasitet for gass, samt videresalg av gassen til Wingas. Saga har søkt Gassforhandlingsutvalget om å kjøpe gassen, som representerer en verdi på omlag 1 mrd. kroner årlig. Bakgrunnen for avtalen er at Wingas flere ganger tidligere har fått avslag om kjøp av norsk naturgass.
24. Aker og Kværner får hver sin kontrakt med Statoil. Aker skal stå for sammenstilling og oppkopling på Nornefeltet, mens Kværner skal stå for sammenkoplingsarbeidet på Sleipner T-plattformen. Aker og Kværners kontrakter er verdt henholdsvis 460 og 315 mill. kroner.

Mars

1. Farsund-bedriften Bredero Price Norway får tidenes største rørbehandlingskontrakt. Kontrakten med Statoil gjelder rustbehandling og betonglegging av 200 000 rør og har en verdi på 2 mrd. kroner. Rørene skal fra 1999 frakte gass til kontinentet.

4. Nera AS får en kontrakt med det amerikanske telefonselskapet AT&T om levering av mikrobølge radiolinjer til en verdi av 500 mill. kroner. Leveransen er en del av verdens største telekommunikasjonsprosjekt som AT&T bygger for den saudiarabiske stat.
9. Stortinget vedtar å bygge ut Nornefeltet utenfor Nordlandskysten. Utbyggingen kommer til å koste rundt 8 mrd. kroner (jf. 7. februar).

Regjeringen vedtar EUs konsesjonsdirektiv for oljevirkomheten. Dermed godtar Norge at olje og gass hører inn under EØS-avtalen.

13. T. Skretting og AS Biomar får kontrakt på leveranser for omlag 500 mill. kroner med oppdrettsselskapene Frøya Holding AS og Mowi AS. Etter å ha forhandlet om leveranser hver for seg valgte kjøperne å samarbeide om kontrakten. T. Skretting får 80 prosent av leveransene mens AS Biomar får resten.

Oljeproduksjonen på Statfjordfeltet passerer 3 mrd. fat. Feltet har dermed produsert olje for over 500 mrd. kroner siden 1979.

14. SAS bestiller 35 Boeing 737-maskiner, modell 600, til en verdi av 8,5 mrd. svenske kroner. I tillegg kommer opsjoner på ytterligere 35 flymaskiner, som kan omgjøres til levering av større fly. De første flyene skal leveres i slutten av 1999, og deretter fortløpende frem til 2002.
15. Norsk Hydro, som operatør for Njord-feltet, inngår en intensjonsavtale med Aker Stord AS om en EPC-kontrakt (engineering, procurement and construction) for en flytende stålplattform. Kontrakten har en verdi på omlag 2,8 mrd. kroner og innebærer at plattformen skal være klar for uttaining fra Aker Stord innen 30. juni 1997.

LO bryter lønnsforhandlingene med NHO. Lønnsoppgjøret for 250 000 arbeidstakere i privat sektor må dermed avgjøres i mekling. Årsaken til bruddet var misnøye med størrelsen og innretningen på arbeidsgivernes tilbud.

16. Tofte Industrier AS selger sin toppmoderne klorfabrikk til India, hvor den blant annet skal produsere miljøgiftige plantevernmidler. Fabrikken som lå på Hurum, måtte legges ned i 1991 på grunn av protester fra både myndigheter og miljøvernorganisasjoner.
17. Kværners svenske datterselskap Kværner Enviro Power skal levere et komplett søppelgjen-

vinningsanlegg til Thailand. Anlegget vil koste omlag 375 mill. kroner.

21. Det australske gruveselskapet Broken Hill tar over deler av ilmenittverket i Tyssedal. 200 mill. kroner skal investeres i smelteverket. I fremtiden vil verket bruke råstoff fra Australia, og dermed slutte å kjøpe råstoff fra Titania i Dalane.
22. Forsikringsgruppen som forsikret Sleipner-plattformen, ledet av Vesta, stevner Norwegian Contractors (NC) og morselskapet Aker. De krever å få tilbakebetalt 2,3 mrd. kroner av forsikringsutbetalingen. Dette er det største regresskravet som er reist i Norge. Sleipnerplattformen sank i Gansfjorden i 1991.

Det norsksvenske arbeidsfellesskapet AF MNFP får en kontrakt med NSB Gardermobanen AS verdt omlag 1,8 mrd. kroner. Selskapet skal gjøre grunnarbeidet på strekningen År-åsen-Leirsundveien.

27. På vegne av sine 22 norske kraftprodusenter har EuroKraft Norge AS inngått en kraftutvekslingsavtale med Tysklands største kraftprodusent EuroStrom. Avtalen utløser investeringer for omlag 4 mrd. kroner i nye kraftkabler fra Norge til Tyskland. Kontrakten gjelder gjensidige leveranser i 25 år med start senest 1. januar 2003.
30. Statoil oppjusterer reserveanslagene på Smørbukkfeltet til det dobbelte, dette utgjør en økning med omlag 290 mill. fat. For eierne betyr dette 32 mrd. kroner i økte salgsinntekter.
31. Norske Skog kjøper ut kompanjongen i sin franske papirfabrikk, utvider sponplatefabrikken i Braskereidfoss og kjøper opp sponplatekonkurrenten Agnes Fabrikker. Til sammen utgjør dette investeringer, kjøp og overtakelse av lån for over 840 mill. kroner.

April

3. Orkla kjøper Procordia av Volvo for nesten 3,7 mrd. kroner. Orkla blir med dette Nordens største innen mat og drikke, med 21 000 ansatte og en omsetning på 26 mrd. kroner.

Transocean og Wilrig fusjonerer og blir verdens tredje største riggselskap. Det nye selskapet ventes å få en omsetning på 3,5 mrd. kroner i år.

Transocean Petroleum Technology inngår en kontrakt med Saga Petroleum om leveranser av

boretjenester og vedlikehold av boremodulen Snorre TLP. Kontrakten har en varighet på fire år og en verdi på 310 mill. kroner.

4. NHO og LO blir enige om lønnsoppgjøret (jf. 15. mars). På gjennomsnittslønnen er det avtalt et tillegg på 80 øre, pluss 85 øre for dem som ikke har lokal forhandlingsrett. De som tjener mindre enn 90 prosent av gjennomsnittslønnen får 80 øre ekstra, eller til sammen kr 1,60.
5. Rikstrygdeverket skrinlegger overgangen til det nye EDB-systemet Tress 90 etter å ha brukt mer enn 600 mill. kroner. Overgangen til det nye systemet hadde opprinnelig en pris på 1,3 mrd. kroner. Rikstrygdeverket vil fortsette å bruke dagens ni år gamle system.

Alcatel Telettra Norway får en rammekontrakt verd 500 mill. kroner med British Telecom. Selskapet skal levere fiberoptiske linjesystemer til det engelske høyhastighetsnett for tale og data.

Sveriges finansminister Gøran Persson legger frem en ny økonomisk sparepakke for å berolige pengemarkedet. Blant annet skal syke-, barsel- og arbeidsledighetstrygd ned til 75 prosent av dagens nivå og matvareomsen reduseres fra 21 prosent til 12 prosent.
7. Statoil investerer rundt en milliard kroner i Malaysia. Selskapet skal styrke handelsposisjonen i Sørøst-Asia og kjøper 15 prosent i en utvidelse av Melaka-raffineriet.
20. Kværner Pulping får kontrakter verdt til sammen 190 mill. kroner av det brasilianske konsernet Votorantim. Kontrakten omfatter utstyr i forbindelse med Votorantims planer om å modernisere to av sine cellulose- og papirfabrikker.
21. Arbeidstakerorganisasjonene i staten legger frem kravene i forbindelse med statsoppgjøret. Felles for alle er krav om økt kjøpekraft og tiltak for likelønn.
24. Norge og Europakommisjonen blir enige om nye tollfrie kvoter på norsk fiskeeksport til EU. Avtalen tar hensyn til de nye medlemslandene i EU, og Norges tollfrie kvote øker med gjennomsnittet av eksporten til disse landene i perioden 1992 til 1994.
25. Westamarin AS får kontrakten på byggingen av Stena Lines fire nye katamaraner. Kontrakten har en verdi på 1,4 mrd. kroner.

De to bondelagenes forhandlingsledere legger frem sine krav i forbindelse med jordbruksoppgjøret. Kravet innebærer en prisnedgang til bøndene med 195 mill. kroner, samt nullvekst i støtten over statsbudsjettet.

De kommuneansattes representanter legger frem sine lønnskrav. Kommunal sektor i LOs forhandlingssammenslutning (LOK) krever 5 700 mer til de som tjener under kr 146 700, og kr 4 500 mer til de som tjener over dette nivået (lønnstrinn 11). I tillegg vil LOK ha ekstra tillegg i lønnstrinn 1 til 5. Akademikernes Fellesorganisasjon i kommunal sektor (AFK) krever et opprykk i lønnstrinn for alle, samt et ekstratillegg på 0,5 prosent til de med lønn over kr 309 800 (lønnstrinn 51). Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund i kommunal sektor (YSK) krever blant annet et flatt kronetillegg på kr 5 500 per år til alle.

Statstjenestemannskartellet i LO og Norsk Lærerlag krever tillegg på kr 5 700 for de i lønnstrinn 1 til 11, og kr 4 500 for de i lønnstrinn 12 til 75, med virkning fra 1. mai. Organisasjonene krever i tillegg en sentral likelønnsrett på 1,1 prosent av årslønnsmassen. De statsansatte i YS krever et likt kronebeløp på kr 5 500 per år til alle med virkning fra 1. mai. Samtidig krever de et sentralt justeringsoppgjør rettet mot midlere og lavere lønninger hvor hovedtyngden er kvinner. Når det gjelder likelønns spørsmålet vil både YS og AF ha avsatt en pott til lokale forhandlinger.

28. Saga Petroleum noteres på New York børsen for første gang.

Mai

6. Det norske forsvaret inngår kontrakt med Hughes om kjøp av raketter for om lag 4,5 mrd. kroner. Avtalen pålegger den amerikanske produsenten å tilgodese norsk industri med delleveranser. Rakettene skal brukes på F-16 fly.
10. Conoco Norway døper Heidrunplattformen. Plattformen er den første betongstrekkestagsplattformen i verden, og en av Norges største industrisatsinger med mer enn 25 mrd. kroner investert. Oljeproduksjonen fra Heidrun starter i august, og vil gi staten skatte- og avgiftsinntekter på rundt 7 mrd. kroner årlig fra år 2000.

Revidert nasjonalbudsjett for 1995 legges frem. Finansminister Sigbjørn Johnsen krymper underskuddet på statsbudsjettet til seks milliarder

kroner. I 1996 vil et overskudd på 10 mrd. kroner settes inn på Statens oljefond.

Norges største gasskunde, den tyske distributøren Ruhrgas, har sendt en forespørsel til Gassforhandlingsutvalget (GFU) om å få kjøpe ytterligere to milliarder kubikkmeter gass årlig. I slutten av april avsto GFU en søknad fra Saga om å kjøpe norsk gass som skulle videreselges til Ruhrgaskonkurrenten Wingas. Forespørselen fra Ruhrgas representerer gass for 1,3 mrd. kroner årlig, dobbelt så mye som Saga ville selge til Wingas.

11. SAS og Lufthansa inngår en samarbeidsavtale hvor hovedbestanddelen blir en samordning av selskapenes rutenett over hele verden. Samarbeidsavtalen skal tre i kraft 1. januar 1996 forutsatt at den blir godkjent av EU-kommisjonen.
12. Staten og bondeorganisasjonene blir enige om en ny jordbruksavtale som innebærer at støtten til bøndene blir redusert med 900 mill. kroner. Av dette er 380 mill. kroner reduserte overføringer over statsbudsjettet, og 520 mill. kroner er reduserte priser til bøndene på jordbruksprodukter. Dette betyr at forbrukerne får billigere kjøtt, ost og melk.
17. Etter en uke under slep er Trollplattformen fremme på feltet der den skal bli stående de neste 70 årene. Feltet er Europas største gassfelt til havs med om lag 1 300 mrd. kubikkmeter utvinnbare gassreserver. Trollplattformen er verdens største betongplattform, og den første bunnfaste plattformen på over 300 meters dyp. Total pris for Troll fase 1 ventes å bli om lag 30 mrd. kroner.
22. Administrerende direktør i NSB, Kristian Rambjørg, fratrer sin stilling med umiddelbar virkning. Styret i NSB mener det er nødvendig med et lederskifte for å løse de enorme økonomiske problemene i selskapet.
24. Ullsteinkonsernet får en skipskontrakt til 220 mill. kroner. Kontrakten er inngått med den sørkoreanske staten, og gjelder et seismisk forskningsfartøy. Sør-Korea er forøvrig verdens nest største verftsnaasjon.
30. Wilrig får en kontrakt med det brasilianske oljeselskapet Petrobras for boring av dypvannsbørner på den brasilianske kontinentalsokkelen. Kontrakten er verdt omlag 360 mill. kroner.

31. Akademikernes Fellesforbund, Norsk Politiforbund og Norsk Lærerlag tar ut en del av sine medlemmer i streik. Blant de streikende er leger, polititjenestemenn og førskolelærere.

Juni

1. Flom på Østlandet gjør store ødeleggelser på bygninger, veier og dyrket mark. Det er usikkert om Naturskadepoolens pott på 1,8 mrd. kroner er tilstrekkelig til å dekke tapene.

Norsk Hydro og Kværner Masa-Yards undertegner en intensjonsavtale om utbygging av en flytende lagringsenhet på Njord-feltet. Kontrakten har en verdi på 470 mill. kroner.

Norske Skog investerer 370 mill. kroner i Folum Fabrikker i Hønefoss til utvikling av to nye papirtyper av høy kvalitet.
3. Regjeringen beslutter å innføre tvungen lønnsnemnd for politiet.
6. Etter at Akademikernes Fellesorganisasjon varslet opptrapping av streiken, ved blant annet å inkludere flygeledere og værvarslings-tjenesten, beslutter regjeringen å iverksette tvungen lønnsnemnd. Norsk Lærerlag har besluttet at streiken blant førskolelærere skal trappes ytterligere opp.
12. Stortinget vedtar EUs oljedirektiv. Dette innebærer at EØS-avtalen skal gjelde også på den norske kontinentalsokkelen.
13. Borregaard i Sarpsborg åpner et rense- og bioforbrenningsanlegg som det har kostet 200 mill. kroner å bygge. Anlegget er en konsekvens av betydelige reduksjoner i konsesjonene for utslipp fra prosessanlegg i Sarpsborg.
20. Dyno Industrier er valgt til eneleverandør av oljekjemikalier til Norsk Hydros virksomhet på kontinentalsokkelen. Leveransene gjelder for fem år fremover og er verdt om lag 150 mill. kroner.

Petroleum Geo-Services (PGS) signerer en kontrakt som gir dem enerett til å drive seismiske undersøkelser av havbunnen utenfor Kina. Kontrakten er verdt flere hundre mill. kroner og har en varighet på fem år.
21. Oljeselskapet Shell beslutter å stanse planene for dumping av oljeriggen "Brent Spar" i Nord-Atlanteren på grunn av omfattende internasjonale protester.

30. Selskapet Advanced Production & Loading fra Arendal får tildelt en kontrakt verdt 120 mill. kroner fra Norsk Hydro. Kontrakten gjelder selskapets flytende produksjonsløsning til Njord-feltet.

Juli

1. Norge inngår en avtale med EU om handel med bearbejdede landbruksvarer. Avtalen sikrer tollfrie import- og eksportkvoter mellom Norge og EU. Kvotene baserer seg på gjennomsnittlig import og eksport for hvert av vare-slagene mellom Norge og Sverige, Finland og Østerrike i perioden 1991 - 1993.
6. Statistisk sentralbyrå legger frem reviderte nasjonalregnskapstall for perioden 1988 - 1992.
10. Søviknes Verft i Haram har inngått en avtale om å bygge en reketrøler for det danske selskapet Ocean Prawn. Kontrakten har en verdi på 100 mill. kroner.
13. Norsk Hydro gir klarsignal til utbygging av smelteverket i Årdal. Utbyggingen har en ramme på 1,7 mrd. kroner. I tillegg vil Norsk Hydro bruke noen hundre millioner på å ruste opp kraftverk.
15. Fosen Mekaniske Verksted (FMV) har undertegnet en kontrakt med de finske rederiene United Shipping LTDAB og Birka Line AB om levering av fire roro skip. Kontrakten er verdt rundt 1 mrd. kroner.
17. Helikopter Service AS har fått i oppdrag å bygge opp helikoptertjenestene til oljefeltet Hibernia i Canada. Kontrakten er verdt om lag 250 mill. kroner.
29. Tandberg Data har fått en toårig kontrakt med det amerikanske selskapet Sun Microsystem til en antatt verdi av 125 mill. kroner. Sun Microsystem er verdens største leverandør av UNIX arbeidsstasjoner, og kontrakten gjelder Tandbergs båndbaserte lagringsteknologi QIC (Quarter Inch Cartridge).

August

10. Det er 300 år siden de første offentlig godkjente pengesedlene i Danmark-Norge ble utgitt. Det var Kong Christian V som ga kjøpmann Jørgen Thor Møhlen i Bergen tillatelse til å gi ut sedlene, de såkalte Møhlen-sedlene. Sedlene ble datert 10. august 1695 og satt i omløp omgående.

Oljeselskapet BP har tildelt Scandinavian Service Partner & Industrial Catering en femårig forpleiningskontrakt for feltene Ula og Gyda. Avtalen har en verdi på 220 mill. kroner.

Kongsberg Offshore AS har undertegnet en kontrakt på levering av teknologisk utstyr til det brasilianske statsoljeselskapet Petrobras. Kontrakten, som har en verdi på 100 mill. kroner, gjelder leveranser av nyutviklet utstyr som brukes til å kontrollere oljeutviklingen på store dyp.

11. Selskapet Hydro Agri International, som eies av Norsk Hydro, inngår en kontrakt med det japanske verftet Hitachi Zosen om bygging av to nye gasstankskip. Kontrakten har en verdi på om lag 80 mill. amerikanske dollar, eller om lag 500 mill. kroner.
18. Etter sterkt press fra Gassforhandlingsutvalget (Norsk Hydro og Statoil) gir Saga Petroleum opp forsøket på å selge gass til Tyske Wingas. Dermed forsvinner fremtidige gassinntekter på 15 mrd. kroner i tillegg til strategiske eierandeler i det tyske gassnettet. Gassforhandlingsutvalget begrunner sin holdning med at det er negativt å selge gass til hovedkonkurrenten til Ruhrgas, som er Norges største gasskunde.
22. AF-gruppen får en kontrakt som omfatter grunnarbeider på Gardermobanen. Kontraktsummen blir på 176 mill. kroner, der størstedelen tildeles av NSB Gardermobanen AS.

Borregaard investerer 190 mill. kroner i Borregaard ChemCell for å kunne tilby høykvalitets-cellulose.
26. Saga Petroleum oppgraderer de utvinnbare reservene på Snorre-feltet med 57 mill. fat olje, til en brutto salgsverdi på nær 6 mrd. kroner.
29. Kongsberg Offshore tildeles en kontrakt verdt mellom 2,5 og 3 mrd. kroner fra Statoil. Avtalen omfatter leveranser av samtlige anlegg for undervannsproduksjon til Statoil de neste fem årene, og er den største i sitt slag som er inngått. Norske underleverandører kan regne med å få oppdrag for rundt halvparten av kontraktsummen, som vil utgjøre mellom 1 000 og 1 500 årsverk.
31. Kværner Rosenberg i Stavanger skal bygge om en tidligere oljeplattform til verdens første oppskytningsrampe for bæreraketter. Prosjektet har fått navnet "Sea Launch" og er et samarbeid mellom Kværner gruppen, Boeing (USA),

NPO Yuzhnoye (Ukraina) og RSC Energia (Russland). Ombyggingen vil koste om lag 500 mill. kroner og sysselsette mellom 400 og 500 personer ved Rosenberg i 12 til 14 måneder. Rakettene skal skyte opp kommersielle satellitter, hovedsakelig telekommunikasjonssatellitter.

Kværner skal også levere et roro skip som skal fungere som forsyningsskip og kontrollcenter for satellittutskytingene. Denne ordren er verdt omlag 600 mill. kroner.

Helikopter Services datterselskaper, Bond Helicopter i Storbritannia og Lloyds Helicopter i Australia, får kontrakter til en samlet verdi av 250 mill. kroner.

Norsk Forsvarsteknologi (NFT) inngår en avtale med de to amerikanske forsvarsindustrielskaperne GM Hughes Aerospace og Raytheon Company. Avtalen gjelder salg av mellomdistanseraketter hvor NFT har utviklet og produsert ildledningssystemet. Markedet er beregnet til 30 mrd. kroner over de neste 10 årene. NFTs andel er beregnet til 3 mrd. kroner.

September

1. Aker Verdal får kontrakten for bygging av stålunderstell og pæler, samt utstyrsmodule til prosess- og transportplattformen, i forbindelse med Ekofisk II utbyggingen. Kontraktene med Phillips Petroleum er verdt om lag 500 mill. kroner.

Aker Verdal får kontrakter for om lag 500 mill. kroner med Phillips Petroleum i forbindelse med Ekofisk II utbyggingen.

8. Oljeselskapet Conoco må betale Akers datterselskap Norwegian Contractors 330 mill. kroner som kompensasjon for kostnadsøkninger i forbindelse med arbeidet på Heidrunplattformen. Aker krevde i utgangspunktet mellom 500 og 800 mill. kroner.
9. Den amerikanske bildelprodusenten A-CMI etablerer en bildelfabrikk på Lista. Anlegget, som innebærer investeringer for 260 mill. kroner, vil gi 250 nye arbeidsplasser. Elkem Aluminium blir medeier og underleverandør.
18. Oceanor undertegner en treårig kontrakt med BPPT, det sentrale direktoratet for teknologi og industriutvikling i Indonesia, verdt om lag 100 mill. kroner. Prosjektet innebærer etablering av et maritimt miljøovervåkingssystem, Seawatch.

19. Statoil inngår en avtale med Conoco om overtagelse av 257 bensinstasjoner i Irland. Avtalen koster Statoil om lag 500 mill. kroner og gjelder fra årsskiftet.

20. Europakommisjonen godkjenner joint venture mellom matvaredivisjonene i Orkla og Volvo under betingelse av at Orkla selger Hansa Bryggeri i Bergen slik at det nye selskapet ikke blir for dominerende i det norske ølmarkedet.

21. Statoil tildeler Aker en tilleggsordre på over 130 mill. kroner. Ordren med Aker Offshore Partner gjelder arbeider i forbindelse med gassrørledningen Norfra.

22. Selmer tildeles en kontrakt med Oslo Hovedflyplass til en verdi av 221 mill. kroner. Selmer skal være hovedentreprenør for oppdraget med utvendige fasader, solavskjerming og adkomstsystemer.

Larsen Oil & Gas i Bergen får bore- og testproduksjonsoppdrag for 140 mill. kroner på britisk sokkel neste år.

29. Etter omfattende lekkasjer legger finansminister Sigbjørn Johnsen frem forslag til Nasjonalbudsjett for 1996. Budsjettet viser et overskudd på 10,6 mrd. kroner.

Oktober

4. Norway Seafood/RGI inngår en avtale om å bygge 16 fiskefartøyer for russiske rederier til en verdi av minst 1,4 mrd. kroner. Båtene som skal bygges på Brattvåg Skipsverft, skal fiske på russiske kvoter.

5. Alcatel Kabel Norge inngår en kontrakt med Telenor om leveranser av kabler verdt 270 mill. kroner.

7. Brattvåg Skipsverft inngår en kontrakt med et russiske rederi som driver fiske på Stillehavskysten, om bygging av fem fartøyer. Kontrakten er verdt 508 mill. kroner.

17. Statoil melder seg på i kampen om det irske oljeselskapet Aran med et bud på 2 mrd. kroner.

18. Kværner Pulping AB får en kontrakt med Stora Cell i Sverige verdt om lag 185 mill. svenske kroner.

19. Eeg-Henriksen Anlegg får en kontrakt på 268 mill. kroner for bygging av 13 kilometer av stamveitunnelen mellom Aurland og Lærdal.

23. Langsten Slip & Båtbyggeri i Romsdal får bygge en fabrikktråler for Norway Seafood AS. Kontrakten er på 400 mill. kroner. Skroget skal bygges ved Tangen Verft i Kragerø.
24. Esso Norge inngår en avtale med Smedvig om kjøp av spesialskipet SPU 380 til 1,82 mrd. kroner i forbindelse med den foreslåtte utbyggingen av Balder feltet.
24. Norsk Hydro inngår en langsiktig kontrakt om boring av produksjonsbrønner for Hydro-opererte felt med selskapet Odfjell Drilling and Consulting Company. Kontrakten forventes å bli verdt rundt 700 mill. kroner.
31. Raufoss Technology får to storkontrakter. Den ene er til Canada og gjelder salg av M72 for 150 mill. kroner. Den andre er en utviklingskontrakt for 30 mm ammunisjon med den norske hær for om lag 75 mill. kroner.

November

1. PLM Moss Glassverk AS er den første bedriften som nektes statsstøtte som følge av EØS avtalen. Den svenske ledelsen vurderer å legge ned bedriften etter at EFTAs overvåkingsorgan ESA sa nei til unntak fra grunnavgift for emballasje til drikkevarer.

Det er politisk flertall på Stortinget for privatisering av Ofotbanen. NSB og SJ går inn med 24,5 prosent hver av aksjene i det nye selskapet Malmtrafikk AS. De resterende 51 prosent av aksjene eies av det svenske selskapet LKAB.
2. Veidekke AS inngår en kontrakt om byggingen av Amanda Storsenter i Haugesund. Kontrakten er en totalentreprise til om lag 210 mill. kroner.

Alcatel Telecom Norway får to kontrakter med det norske forsvaret på til sammen 185 mill. kroner. Den ene kontrakten gjelder forsvarets digitale nett, mens den andre gjelder et sambandskontrollsystem til Luftforsvaret.

Russiske og norske myndigheter undertegner, ved Eksportfinans og den russiske utenlandsbanken Vnjesekonombank, en avtale om finansiering av eksport av kapitalvarer og skip til Russland. Avtalen åpner for bygging av russiske fiskebåter ved norske skipsverft.
3. Ugland-gruppen inngår en betydelig avtale om frakt av olje fra oljefeltet Hibernia utenfor Canada. Kontrakten innebærer at Ugland og deres canadiske partner bygger et isforsterket tankskip ved Samsung i Sør Korea til 750 mill. kroner.

Carnival Cruise går inn med i overkant av 50 mill. amerikanske dollar i Kloster Cruise, og vil dermed eie to tredjedeler av selskapet. Pengene redder Kloster fra konkurs.
4. NSB får fullmakt til å selge eiendeler for å frigjøre kapital. NSB skal selge aksjer i Narvesen for 500 mill. kroner i tillegg til eiendommer for 300 mill. kroner. Pengene skal investeres i nytt materiell.

Veidekke inngår en kontrakt i forbindelse med byggingen av Norsk Bransjesenter på Skøyen i Oslo. Kontrakten er verdt 170 mill. kroner.
8. Norsk Hydro får en kontrakt på salg av norskprodusert gjødsel til Kina. Kontrakten er verdt om lag 200 mill. kroner. Solberg & Andersen inngår en kontrakt verdt om lag 170 mill. kroner om leveranser og opplæring i forbindelse med fem drikkevannsanlegg.
10. Regjeringen beslutter å forlenge verftsstøtten på flere hundre millioner kroner inn i 1996, som følge av at OECD-avtalen om avvikling av verftsstøtten fra 1. januar sprakk.
15. Ullsteinkonsernet får en kontrakt på byggingen av et kombinert offshorefartøy til 290 mill. kroner. Oppdragsgiver er det sveitsiske rederiet Care Offshore.
17. Stortinget vedtar ny verdipapirhandelslov som skal tre i kraft fra nyttår. Den nye loven innebærer bl.a. endringer i kapitaldekningsregler for verdipapirforetak og regler for short-salg.

Russland, som overtok utenlandslånene til det tidligere Sovjetunionen, inngår en avtale med kreditorene etter fire års forhandlinger om nedbetaling av gjelden.
18. Haugesund Mekaniske Verksted inngår en kontrakt med Norsk Hydro om bygging av Visund-plattformen. Kontrakten er verdt 3,1 mrd. kroner.
19. Torstein Moland trekker seg fra stillingen som sentralbanksjef etter at han ble ilagt en straffeskatt på 45 prosent av Oslo ligningsnemnd på grunn av grov uaktksomhet i den såkalte "Airbussaken". Moland har klaget saken inn for overligningsnemnden.
21. Presidentene i Bosnia, Kroatia og Serbia underskriver en omfattende fredsavtale, som kan innebære slutten på nesten fire års krig.

Konkurransetilsynet godkjenner ikke bransjeavtalen som regulerer norsk bokomsetning. Tilsynet krever at omsetningen av skole- og lærebøker blir unntatt fra avtalen.

Stortinget vedtar å forlenge Norsk Hydros kraftavtale for aluminiumsverket i Årdal.

22. Som ventet vedtar OPECs ministerråd å videreføre dagens produksjonskvote på 24,52 mill. fat per dag inn i 1996.
23. Det blir brudd i forhandlingene mellom Norges Fiskarlag og staten om fiskeriavtalen for 1996.
24. Sammen med NCC sikrer Eeg-Henriksen seg en kontrakt på 510 mill. kroner for innredningsarbeider på ekspedisjonsbygget på Gardermoen. Med sideentrepriser omfatter oppdraget arbeider for omlag 1,1 mrd. kroner.
30. Odfjell Drilling inngår en intensjonsavtale om en treårs kontrakt med Statoil for oppgradering av en eldre borerigg. Kontrakten er verdt vel 500 mill. kroner.

Desember

1. Regjeringen legger frem salderingsproposisjonen. Til tross for at utgiftene er økt med 3,5 mrd. kroner i forhold til Nasjonalbudsjettet, øker overskuddet og overføringene til oljefondet fra 10,6 til 12,6 mrd. kroner.

Spanias utenriksminister Javier Solana utnevnes til ny generalsekretær i NATO.

3. Fiskeriminister Jan Henry T. Olsen beordrer stans i all fôring av laks over to kilo for å hindre ytterligere overproduksjon. Forbudet gjelder frem til 15. januar 1996.
5. Moen Slip i Nord-Trøndelag inngår en kontrakt med Independent Fisheries Ltd. på New Zealand om bygging av en hekketråler. Kontrakten er verdt 70 mill. kroner og sikrer 60 arbeidsplasser ut 1996.
7. Staten selger i underkant av 100 mill. aksjer i Kreditkassen, med et tap på 1,1 mrd. kroner. Staten eier fortsatt 51 prosent av aksjene i banken.

Kværner Pulping Inc. i USA får en kontrakt på om lag 160 mill. kroner med en av Nord-Amerikas største masse- og papirprodusenter. Kontrakten, som omfatter leveranser av en Chemrec Recovery Booster med tilhørende system, representerer et kommersielt gjennom-

brudd for denne teknologien som er utviklet og patentert av Kværner.

9. Skibsaksjeselskapet Storli i Bergen bestiller to nye kjemikalietankere for levering i 1998 fra Kværner Florø. Skipene har en samlet pris på 150 mill. dollar. Rederiet har opsjon på levering av ytterligere to skip i 1999.
14. Statoil overtar det irske oljeselskapet Aran Energy. Statoil er villig til å betale i overkant av to milliarder kroner for selskapet, som har 40 ansatte og i fjor hadde en omsetning på litt under en milliard kroner.
16. Haugesund Mekaniske Verksted inngår en intensjonsavtale med Kværner Rosenberg AS om bygging av stålunderstellet til Visundplattformen. Kontrakten er verdt om lag 300 mill. kroner.
16. Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg legger frem planene for utbyggingen av Åsgårdfeltet på Halten-banken. Utbyggingen vil koste 27 mrd. kroner.

Stortingets finanskomité legger frem sin innstilling til neste års statsbudsjett. Regjeringen får flertall mot seg på budsjettposter som utgjør om lag 300 mill. kroner, i tillegg til endringer på drøyt 2,5 mrd. kroner som ble foretatt i regjeringens opplegg i høst.

I forbindelse med Njord-utbyggingen gir Norsk Hydro to kontrakter, verd 365 mill. kroner, til Coflexip Stena Offshore Norge AS.

22. ABB tildeles kontrakten for undervannssystemet til Essos Balderfelt i Nordsjøen. Kontrakten har en verdi på 650 mill. kroner. ABB skal levere hele systemet for undervannsproduksjon. I tillegg inneholder kontrakten en opsjon på ytterligere 11 brønner til en verdi av om lag 500 mill. kroner.
- Raufoss Automotive (RAA) får en kontrakt med Volvo verd over 2 mrd. kroner. RAA skal levere støtfangersystemer og andre karosserikomponenter til Volvo Personvagnar AB. En betingelse for avtalen er at Raufoss investerer 250 mill. kroner i en ny komponentfabrikk i Gøteborg.
23. Nocon AS, eksportselskapet på anleggsiden i Veidekke og Selmer, får en kontrakt på bygging av tunneler i Italia verdt 150 mill. kroner.

1996**Januar**

9. Dyno tildeles en kontrakt med Saga Petroleum på 116 mill. kroner. Kontrakten gjelder leveranser av produksjonskjemikalier til Snorre- og Vigdisfeltet.
17. Kværner Pulping får en kontrakt på modernisering av en kjemisk cellulosefabrikk i Monte Alegre til en verdi av 440 mill. kroner.
22. Tildelingen i 15. konsesjonsrunde på norsk kontinentalsokkel offentliggjøres av Nærings- og energidepartementet. De norske operatørselskapene Statoil, Norsk Hydro og Saga Petroleum får tilbud om 8 av totalt 18 operatørskap. Franske Elf og amerikanske Conoco, hvis kostnadsoverskridelser tidligere har ført til at staten har tapt fem milliarder kroner, blir ikke tildelt operatørskap og står dermed uten nye arbeidsoppgaver i Norge. Oljeselskapene har en ukes frist til å akseptere tilbudene.

Styret for Postverket behandler en rapport som konkluderer med at ekspedisjonsnettene må reduseres kraftig. Omstillingen vil kreve en reduksjon på 3 500 årsverk og nedleggelse av 900 postkontorer innen 1999.

23. Regjeringen gir både Den norske Bank og nederlandske Aegon konsesjon til å kjøpe forsikringsselskapet Vital. I praksis vil dette si at DnB kjøper opp Vital, da 99 prosent av aksjeeierne i Vital vil ha DnB som eiere. 2,8 mrd. kroner er beløpet DnB, som eier 10 prosent av Vital fra før, må betale for resten av selskapet.
25. Stortinget gir NSB tillatelse til å selge sine aksjer i Narvesen. NSB eier i dag 41 prosent av aksjene i Narvesen.
26. Raufoss AS investerer 250 mill. kroner i et produksjonsanlegg for plaststøping, lakkering og montering av støtfangersystemer ved Gøteborg (se omtale 22. desember -95). Volvo satte som forutsetning at Raufoss flyttet produksjonen til nær Volvos fabrikk ved Gøteborg da den langsiktige leveringsavtalen ble inngått. Mellom 170 og 200 arbeidsplasser på Raufoss vil bli berørt i forbindelse med flytting av produksjonen.

Rettighetshaverne på Vargfeltet, Saga Petroleum og Statoil, beslutter at feltet skal bygges ut. Vedtaket er gjort med forbehold om myndighetenes godkjenning. I denne forbindelse er

tre hovedkontrakter delt ut. Far East Livingston Shipbuilding skal levere produksjonsskip (kontraktssum om lag 1,5 mrd. kroner), Aker Verdal, i samarbeid med Saipem UK, skal levere ferdig installert brønnhodeplattform (kontraktssum om lag 250 mill. kroner), og Coflexip Stena Offshore Norge skal levere feltledninger og stigerør (kontraktssum om lag 130 mill. kroner).

29. Alle oljeselskaper som ble tilbudt operatørskap i 15. konsesjonsrunde, aksepterer tilbudet.

Februar

1. Statnett avgjør at det skal investeres 120 mill. kroner i nye kraftlinjer og transformatorstasjoner på Hadeland og i Ringerike.
5. Regjeringen godkjenner Esso Norges plan for utbygging og drift av Balderfeltet 180 kilometer vest for Stavanger. Utbyggingskostnadene er anslått til i underkant av 5 mrd. kroner. Balder er identisk med den første lisensen som ble tildelt i Norge i 1965, men først i den senere tid er det utviklet teknologi som er avansert nok til en lønnsom utbygging av Balderfeltet. Utvinnbare reserver i feltet er anslått til 170 mill. fat olje.

Sparebanken NOR legger frem et resultat for 1995 på 1,4 mrd. kroner. Dette er en økning på om lag 600 mill. kroner fra året før.

Nærings- og energidepartementet sier nei til en søknad fra Akershus Energiverk om konsesjon for kjøp av Oppegård Energiverk for 120 mill. kroner. Vedtaket er av stor prinsipiell betydning og vil styre utviklingen i kraftbransjen i årene fremover. Myndighetene vil ikke tillate at Akershus Energiverk, med stor kraftproduksjon, kjøper Oppegård Energiverk, et rent distribusjonsselskap, og dermed får kontroll over kraften hele veien fra produsent til forbruker.

13. Simek i Flekkefjord inngår en kontrakt med danske A.P. Møller/Maersk Supply Service som, inkludert opsjoner på ytterligere to fartøyer, er verdt om lag 900 mill. kroner. I første omgang skal selskapet levere to ankerhåndteringsfartøyer til 225 mill. kroner stykket.
14. Posten får et overskudd på 343 mill. kroner for 1995. Dette til tross for at driften av postkontorer og landpostruter, isolert sett, førte til et tap på 1,2 mrd. kroner.

Den norske Bank legger frem et driftsresultat på 2,66 mrd. kroner etter skatt. Dette er tilnærmet uendret fra året før.

Schibsted Trykk kjøper en ny presse fra Rockwell Goss. Kontrakten er på 525 mill. kroner.

16. Fungerende sentralbanksjef Kjell Storvik holder sin årstale. Hovedbudskapet i talen er at sparing må prioriteres fremfor økt offentlig forbruk for å sikre velferdsstatens fremtid.
17. Telenor legger frem et årsresultat på 2,1 mrd. kroner før skatt. Dette er tilnærmet uendret fra året før.

Kværner Kimek har inngått en intensjonsavtale om å utruste russiske trålere for en halv milliard kroner. Intensjonsavtalen gjelder 20 trålere som skal bygges i Arkhangelsk og utrustes hos Kimek i Kirkenes.

20. Folketrygden presenterer tall som viser at utbetalingene til sykefravær økte med 6,4 prosent fra 1994 til 1995. Totalt kostet sykefraværet 11,4 mrd. kroner, eller 9 prosent av folketrygdens utgifter.

Fosen Mekaniske Verksted AS får en kontrakt verdt 747 mill. kroner for levering av en passasjerferge til det greske rederiet Minoan.

Norsk Hydro legger frem et driftsresultat på 10,7 mrd. kroner før skatt. Resultatet er en økning på nesten 50 prosent fra året før.

21. SAS legger frem et driftsresultat på 3 mrd. kroner, dette er selskapets beste resultat noensinne.
22. Postbanken legger frem sitt første resultat etter fusjonen mellom Norges Postbank og Postgiro. Overskuddet er redusert fra 454,5 millioner i 1994 til 131,5 millioner i 1995.
23. Boreriggen "Byfjord Dolphin" får en kontrakt med Amarada Hess Norge AS og et konsortium av norske operatører verdt 350 mill. kroner.
Naturgass AS sender søknad om konsesjon for bygging av to gasskraftverk på Vestlandet, et på Kårstø i Rogaland og et på Kollsnes i Hordaland.
Kjell Storvik blir i statsråd beskikket til ny sentralbanksjef og leder av Norges Banks hovedstyre for en periode på inntil seks år. Storvik har hittil vært midlertidig beskikket.

Mars

1. Treforedlingskonsernet Norske Skog legger frem et resultat for 1995 på 2,34 mrd. kroner før skatt. Resultatet er en seksdobling i forhold til året før.
4. Kværner Engineering overtar det engelske konsernet Trafalgar House. Med en pris på 8,9 mrd. kroner er kjøpet tidenes største foretatt av et norsk selskap.
5. Resource Group International (RGI) kjøper aksjer i Aker for 500 mill. kroner. Selskapet eier etter dette aksjer for 1,3 mrd. kroner, eller om lag 30 prosent av aksjene i Aker.
7. Med virkning fra 8. mars setter Norges Bank ned bankens innskuddsrente, foliorenten, fra 4,75 til 4,50 prosent. Samtidig settes dagslånsrenten ned med like mye, til 6,5 prosent.
12. Leirvik Sveis inngår en intensjonsavtale med Haugesund Mekaniske Verksted med en ramme på 225 mill. kroner for bygging av den kombinerte boligkvarter- og utstyrsmodule til Visundplattformen. Kværner Energy får kontrakt på to gassturbingeneratorer til plattformen verdt 130 mill. kroner.
13. Norge og EU blir enige om hvilke tollsatser som skal gjelde for bearbejdede landbruksprodukter som tidligere var omfattet av frihandelsavtalen fra 1973.
14. Smedvig AS inngår en borekontrakt med Norsk Hydro om fremtidig boring i Nordsjøen med fartøylene "West Vanguard" og "West Delta". Kontrakten har en verdi på 1,56 mrd. kroner og en varighet på syv år med mulighet for ytterligere syv.
16. Statsbygg tildeles oppdraget med å bygge Høgskolen i Agder utenfor Kristiansand. Prosjektet skal være ferdig i løpet av år 2000 og vil koste 500 mill. 1996-kroner.
22. Økokrim henlegger saken mot tidligere sentralbanksjef Torstein Moland i forbindelse med hans eierandeler i kommandittselskapet KS Airbus. Saken førte til at Moland trakk seg som sentralbanksjef.
26. Russlands president Boris Jeltsin besøker Norge. I samtaler med statsminister Gro Harlem Brundtland gir han beskjed om at modernisering av nikkilverket Petsjenganikel kan settes i gang. Nikkilverket skal fritas for toll på utstyr som må importeres i forbindelse med ombyg-

gingen. Kværner Engineering og Elkem Technology har sammen med svenske Boliden vunnet anbudet om å utføre ombyggingen.

27. Kværner leder en gruppe som tildeles en kontrakt på 900 mill. kroner for bygging av Europas første papirmassefabrikk basert utelukken- de på returpapir. Kværners andel av kontrakten er på om lag 500 mill. kroner.

April

1. Statsregnskapet for 1995, som ble budsjettert med et underskudd på 17,3 mrd. kroner høsten 1994, viser et overskudd på 4,1 mrd. kroner. Det betyr at ytterligere 2,1 mrd. kroner kan settes av til petroleumsfondet for 1995. De viktigste årsakene til forbedringen er økning i ordinær skatt på formue og inntekt, samt trygdeavgiften. I tillegg har høyere forbruk ført til økte momsinntekter.
2. Kværner Rosenberg i Stavanger får kontrakt på byggingen av en ny rigg for Odfjel Drilling. I første omgang dreier det seg om å ferdigstille skroget til riggen. Kostnadsrammen her er 330-340 mill. kroner. Hvis riggen skal utrustes for dypvannsboring, vil de totale kostnadene beløpe seg til vel 1,3 mrd. kroner.
10. Ulstein-konsernet inngår en kontrakt om bygging av to nye offshorefartøyer for rederiet Swire Pacific Offshore i Singapore. Kontrakten, inkludert en opsjon på bygging av fire nye fartøyer, er verdt 300 mill. kroner.

Kværners olje- og gassdivisjon får en kontrakt for leveranser av undervannsprøvningsutstyr til Visundfeltet. Kontrakten har en verdi på 435 mill. kroner.
11. Statskraft kjøper 5,1 prosent av aksjene (8,1 prosent av stemmene) i svenske Sydkraft for om lag 1,3 mrd. kroner. Med dette kjøpet får Statskraft eierandel i fem svenske kjernekraftverk.
17. Uglandgruppen i Grimstad får kontrakten på transport av olje fra Balder-feltet. Oppdraget vil gi inntekter på rundt 1,5 mrd. kroner.

Ansatte i hotell- og restaurantbransjen går ut i streik etter at meklingen mellom arbeidsgivere og arbeidstagere bryter sammen.
19. Forsvarsdepartementet godkjenner en kontrakt mellom Forsvaret og Raufoss Technology AS om leveranser av øvingsraketter til M 72 nær-

panservåpen og ammunisjon for lettere våpen. Kontrakten er verdt 311 mill. kroner.

Jotun beslutter å bygge nye fabrikker for maling og lakk i Thailand. De totale investeringene vil være på 260 mill. kroner.

SAS offentliggjør investeringsplan på 400 mill. kroner til støydemping i samtlige DC-9 fly for å bedre flyenes miljøegenskaper.

22. Statoil bestiller et nytt flerbruksskip fra Samsung Heavy Industries i Sør-Korea. Kontraktsprisen er på 100 mill. dollar.
25. Schibsted kjøper 49,9 prosent av svenske Af- tonbladet for 370 mill. kroner fra svensk LO. Schibsted aksepterer at svensk LO skal ha kontroll med ansettelse av avisens sjefsredaktør.

Mai

2. De 600 000 ansatte i offentlig sektor får en ramme for årslønnsveksten på rundt 4 prosent. Organisasjonene i både stat og kommune godtar tilbudet om et generelt tillegg på kr 6 000. For kommunene blir det i tillegg avsatt en pott på 1,8 prosent til sentrale justeringsforhandlinger fra 1. august. De lokale forhandlingene i kommunene blir gitt en ramme på 0,5 prosent fra 1. oktober. I staten er det satt av 1,3 prosent til sentrale justeringer fra 1. august og 0,45 prosent til lokale justeringer fra 1. september.
4. Resultatet fra tariffoppgjøret i tekoindustrien gir de ansatte en lønnsøkning på kr 3 per time.

Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) iverksetter sympatistreik. Aksjonen innledes fordi NHO nekter å gi OFS egen avtale for fire vedlikeholdsbedrifter. Halvparten av oljeproduksjonen og en tredjedel av gassproduksjonen blir rammet.
7. Kværner Warnow Werft GmbH får en kontrakt på bygging av fire containerskip for det tyske rederiet Peter Döhle Schiffahrts-KG. Avtalen er verdt om lag 1,2 mrd. kroner.
8. Kværner Oil & Gas får en kontrakt med det brasilianske oljeselskapet Petrobras til en verdi av 43 mill. dollar. Kontrakten gjelder undervannsinstallasjoner som skal plasseres på 1 000 meters dyp.
9. Aukra Industrier får to nye kontrakter verdt til sammen nær 300 mill. kroner. Kontrakten gjelder bygging av en tråler og et offshoreskip.

Bøndene går til tre dagers leveringsnekt etter brudd i jordbruksforhandlingene med staten. Bøndeorganisasjonenes krav er på 975 mill. kroner mens tilbudet fra staten har en ramme på 120 mill. kroner i inntektsøkning pluss 150 mill. kroner i engangsutbetalinger gjennom økte arealtilskudd.

Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) avbryter sympatistreiken uten å oppnå egen avtale for vedlikeholdsbedriftene. Aksjonen resulterte i et inntektsbortfall på mellom 750 og 800 mill. kroner.

Revidert nasjonalbudsjett legges frem. Budsjettet er mindre stramt enn tidligere beregnet og offentlige utgifter, som i Salderingsproposisjonen hadde nullvekst, øker med 1 prosent. Utgiftene dekkes inn ved mindre overføringer til kommunene og oppheving av ordningen med momskompensasjon for matvarer. Til sammen innebærer dette besparinger på om lag 1,2 mrd. kroner.

Sentralbanksjefen uttaler at han er urolig over enkelte trekk ved utviklingen i økonomien, og nevner i den forbindelse den kraftige real-lønnsveksten og den reduserte innstramningen i finanspolitikken. Uttalelsene fører til at norske renter stiger markert til tross for rentenedgang i store deler av Europa og i USA.

10. Biomar, som eies av Hydro, inngår verdens største fiskemelkontrakt med Nordsildmel i Bergen. Nordsildmel får 700 mill. kroner for å levere fiskemel til Biomar over en treårsperiode.

Verkstedarbeiderne sier nei til meklingsresultatet mellom Teknologibedriftenes landsforbund og Fellesforbundet, og 36 600 industriarbeidere går ut i streik. Skipsbygging, offshoreinstallasjoner og mekanisk industri blir rammet. Streiken vil kunne få store følger for blant annet tysk og svensk bilindustri.

Regjeringen åpner for skattefavorisert pensjonssparing i bank, fond eller livselskaper. Den som sparer, skal selv kunne velge hvordan midlene skal plasseres, men mister på den annen side avkastningsgarantien som ligger i dagens pensjonsforsikring.

14. Som følge av verkstedkonflikten (jf. 10. mai) sender flere av de berørte bedriftene ut varsel om permitteringer. Dette gjelder blant annet Raufoss Automotive og Raufoss Technology,

hvor om lag 600 personer blir permittert, samt Hydro Aluminium hvor om lag 200 personer blir permittert.

Norsk Hydro undertegner sammen med Elf Atochem en intensjonsavtale med The Qatar General Petroleum Corporation om bygging av et petrokjemianlegg til mellom 400 og 600 mill. dollar. Nasjonale interesser i Qatar vil få 57 prosent i prosjektet, Hydro 30 prosent og Elf 13 prosent. Anlegget planlegges å være i drift fra 1999.

20. Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg åpner rørledningen Europipe i Dornum i Tyskland. Europipeledningen som fra juni skal transportere gass fra Trollfeltet til kontinentet, gjør Norge til Europas nest største gassleverandør. Europipe har en kapasitet på 13 mrd. kubikkmeter gass i året.

23. Streiken i verkstedindustrien er over (jf. 10. mai). Det nye avtaleforslaget, som skal opp til uravstemning 14. juni, innebærer at den avtalefestede pensjonsalderen senkes til 62 år, mens kronetillegget på kr 1,50 per time beholdes fra det første forhandlingsresultatet.

Alcatel Telecom Norway får en langsiktig kontrakt med Telenor angående vedlikehold av 1 000 sentraler som Alcatel har levert. Kontrakten har en verdi på mellom 400 og 600 mill. kroner.

Orkla Media inngår en avtale om å overta aksjemajoriteten i den polske dagsavisen Rzeczpospolita og dens trykkeriselskap for 298 mill. kroner. Avisen, som er en av Polens ledende nyhetsaviser, hadde et opplag på 233 000 i 1995.

Scandinavian Fittings & Flanges AS inngår en avtale med Statoil om leveranser av rør og flenser til en verdi av om lag 500 mill. kroner.

Transocean inngår en av tidenes største riggkontrakter med Aurerada Hess. Kontrakten, inkludert opsjoner, beløper seg til 2,5 mrd. kroner.

24. Statoil beslutter å bygge et flerbruksskip ved Samsung verftet i Sør Korea. Kontraktverdien er på mellom 90 og 100 mill. dollar.

Umoe Sterkoder i Kristiansand tildeles kontrakt for bygging av et Swath skip for Smedvig. Skipet skal leies ut til Statoil i en femårsperiode for installering og vedlikehold av

brønner på Åsgård-feltet. Av den totale kontraktsverdien på en milliard kroner går 760 - 770 mill. kroner til bygging og utrusting av skipet.

25. Simek i Flekkefjord får en ny kontrakt med A.P. Møller/Maersk Supply Service. Det danske rederiet har erklært opsjon på to supplyskip i tillegg til de to søsterskipene som ble bestilt i februar (jf. 13. febr.). Den nye avtalen er verdt om lag 450 millioner og bringer den totale kontraktsstørrelsen opp i 900 mill. kroner.
Odfjellgruppen i Bergen bestiller et nytt kjemikalietankskip ved Kvaerner Govan i Glasgow. Kontrakten er verdt 50 mill. pund, og Kværner går selv inn med en eierandel på 49 prosent.
30. Kværner får kontrakt med Statoil verdt 215 mill. kroner for utvikling, innkjøp og fabrikkasjon av en separasjonspakke til utbyggingen av Åsgård-feltet. Oppdraget vil på det meste sysselsette 200 personer.
31. Helseminister Gudmund Hernes fremmer forslag for Stortinget om en ny finansieringsordning for sykehusene. Forslaget innebærer at 40 prosent av sykehusenes inntekter skal knyttes direkte til utført behandling, mens de resterende 60 prosent skal rammefinansieres.

Juni

1. Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (Nopef) tar ut 225 medlemmer i streik etter brudd i meklingen mellom Nopef og Oljeserviceselskapenes Landsforening. All letevirksomhet og produksjonsboring med flyterigger på norsk sokkel rammes. Det varsles samtidig plassfrettedelse for 525 medlemmer ved en eventuell opptrapping av streiken.
6. Kværners datterselskap Trafalgar House inngår en intensjonsavtale med selskapet Saudi Iron Steel Company om bygging av en metallurgisk fabrikk. Kontrakten er verdt 165 mill. dollar. Et annet selskap eid av Kværner, Tampella Power, skal levere to kjeler til en cellulosefabrikk på Sumatra i Indonesia. Denne kontrakten er verdt 450 mill. kroner.
Grønn Skattekommisjon legger frem sin innstilling. Flertallet i kommisjonen går blant annet inn for at CO₂-avgiften differensieres etter karboninnholdet i de ulike brenslene. Kommisjonen går også inn for likebehandling av bensin- og autodieselavgiften, innføring av auto-

dieselavgift på busser og innføring av avgifter på gass som brukes i kjøretøy.

8. Kongsberg Gruppen ASA inngår en foreløpig kontrakt på utvikling av sjømissiler til Sjøforsvaret. Kontrakten har en ramme på 145 mill. kroner. Kontrakten for hele utviklingsfasen forventes inngått i løpet av 1996 og har en ramme på 1,2 mrd. kroner for Kongsberg Gruppen.
9. Island, Russland og Norge bryter fiskeriforhandlingene om det ukontrollerte fisket i Smutthullet uten å fastsette noe nytt møte. Norge og Russland mener islendingene ikke er fleksible nok og gir dem skylden for bruddet i forhandlingene.
10. LO-forbundet Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (NEKF) tar ut 1 300 av sine medlemmer i konflikt fordi motparten, arbeidsgiverorganisasjonen Norsk Elektroentreprenørforbund (NELFO), ikke aksepterer kravet om rett til betalt etterutdanning.
11. Veidekke AS får kontrakt med NSB for bygging av nytt dobbeltspor på strekningen Såstad-Haug på Østfoldbanen. Parsellen er 7 kilometer lang og kontraktssummen er 145 mill. kroner.
15. Kværner Fjellstrand skal levere seks hurtiggående katamaraner til det tyrkiske rederiet IDO i Istanbul. Kontrakten er verdt 170 mill. kroner.
286 heismontører tas ut i streik. Heismontørene krever at den såkalte heisoverenskomsten fortsatt skal gjelde for heisarbeid i NHO-bedrifter.
19. Kværner Energy skal levere seks vannkraftturbiner til Bakunprosjektet i Malaysia for til sammen 850 mill. kroner.
Raufoss Automotive får en kontrakt med bilfabrikken BMW. Kontrakten er seksårig og er verdt 300 mill. kroner.
21. Spars International inc. som eies med 50 prosent hver av Aker og amerikanske McDermott får en kontrakt for levering av en plattform til et oljefelt i Mexicogolfen. Kontrakten er tildelt av Chevron og er verdt to mrd. kroner.
24. Arbeidsgiverorganisasjonen Norsk Elektroentreprenørforbund (NELFO) svarer de streikende elektrikerne i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (NEKF) med lockout i hele bransjen, bortsett fra den delen som jobber i off-

shore (jf. 10. juni). Mer enn 8 000 elektrikere blir berørt av konflikten.

25. Ulstein Verft inngår en kontrakt på bygging av et ankerhåndteringsfartøy for Solstad Shipping. Kontrakten har en nettoverdi på 220 mill. kroner.
27. Statoil og deres partnere som leter etter olje og gass i den kasakhstanske delen av Det kaspiske hav, påviser oljereserver på minst 10 mrd. tonn og gassreserver på 2 000 mrd. kubikkmeter. Tallene er betydelig høyere enn tidligere antatt.
28. ABB Offshore Technology får kontrakter inkludert opsjoner med Statoil på 720 mill. kroner på Troll Gass og på Sleipnerfeltet. Kontraktene gjelder vedlikehold og mindre modifikasjoner.
29. Orkla investerer mellom 150 og 200 mill. kroner i ny pizzafabrikk på Stranda. Fabrikken vil gi 50 arbeidsplasser i tillegg til de som arbeider i den eksisterende pizzafabrikken.

Juli

3. Statoil inngår kontrakter med boreserviceselskapene Service Dowell Schlumberger og Baker Hughes for 1,3 mrd. kroner. Kontraktene gjelder blant annet feltinformasjon og letevirk-somhet.

Kværner Masa Yards i Finland skal bygge to raske passasjer- og godsfartøyer for det greske rederiet Attica Enterprise. Kontrakten er verdt 1,3 mrd. kroner.
4. Kværner Pulping inngår en kontrakt med Advanced Agro Public Company fra Thailand verdt 1 mrd. svenske kroner. Kontrakten gjelder levering av et komplett fiberlinje- og gjenvinningsanlegg til en papirfabrikk.
5. Norges Bank vedtar å innføre en ordning med gjenkjøpsavtaler i statsobligasjoner og statssertifikater for å tilføre likviditet i pengemarkedet. Transaksjonene vil bli utformet som salgs- og tilbakekjøpsavtaler, og innebærer at Norges Bank inngår avtale om å kjøpe tilbake de solgte verdipapirer når avtaletiden er over.

Gassforhandlingsutvalget og Ruhrgas inngår en avtale om leveranser av ytterligere 60 mrd. kubikkmeter naturgass til mellom 35 og 40 mrd. kroner. Leveransene skal skje fra 2000 til 2025. Dette medfører at halvparten av de totale norske gassleveransene vil gå til Tyskland i 2010.

12. Coflexip Stena Offshore får en kontrakt med operatøren Norsk Hydro på leveranser til Visundplattformen. Kontrakten er verdt 500 mill. kroner.
13. Kværner Oilfield Products får en kontrakt på leveranser av undervanns produksjonsutstyr til Trollprosjektet. Kontrakten er verdt 200 mill. kroner.
20. Kværner tildeles en kontrakt på 130 mill. kroner på ingeniørarbeider, innkjøp og byggeledelse for Western Route Pipeline Project i Aserbajdsjan.
25. Umoe Sterkoder i Kristiansand går glipp av oppdrag for 750 mill. kroner ved at Statoil skrinlegger byggingen av Swathskipet som skulle leies av Smedvig til brønntjenester. Forsøk i modelltank viser at Swath som design ikke egner seg til installasjon og vedlikehold av brønner. Som konsekvens blir Åsgardutbyggingen 200 mill. kroner dyrere enn først antatt.

August

1. Kværner Davy får en kontrakt for leveranse av et stålverk til Saudi Arabia til en verdi av 160 mill. dollar. Kontrakten gjelder leveranse av et stålverk for direkte produksjon fra flytende til halvfabrikat stål.
2. Norges Elektroentreprenørforbund (NELFO) og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, som har vært i konflikt siden 10. juni, kommer frem til en forhandlingsløsning. Konflikten avblåses med umiddelbar virkning, men løsningsforslaget skal opp til uravstemning senere.
7. Adresseavisen og Verdens Gang (VG) inngår en kontrakt som innebærer at et stort delopplag av VG fortsatt skal trykkes i Trondheim. Avtalen gjelder frem til 2014 og har en verdi på 700 mill. kroner.
15. Regjeringen beslutter å si nei til at UNI Storebrand får dispensasjon til å eie 40 prosent av Røde Kors Klinikk AS. UNI ønsket å bruke klinikken som et tilbud til skadede forsikrings-tagere med sikte på raskere rehabilitering av disse.
20. Kværner Kleven Leirvik tildeles en kontrakt på bygging av et plattform supplyskip til 135 mill. kroner. Skipet er bestilt av Remøy Sea Group.
21. Representanter fra Fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet tilbakeviser i møte med

EU-kommisjonen påstandene om at norsk laksenæring er subsidiert. Skotske lakseoppdrettere har fremsatt anklager mot sine norske kolleger om at de har solgt laks til underproduksjonspris og at norske myndigheter subsidierer næringen.

23. Streiken blant 286 heismontører (jf. 15. juni) avbrytes da heismontørene får gjennom kravene sine.
24. NorgesGruppen AS og Astor Grossistene AS inngår en stor innkjøpsavtale med Norges Hotell- og Restaurantforbund og Forbundet for Overnatting og Servicenæringen. Avtalen har en varighet på 3 år og er verdt mellom 900 millioner og 1,2 mrd. kroner.
27. Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) avslår finansieringssøknaden fra Rena Karton. Driftsselskapet til fabrikk som ble avvirket i mars i år, søkte om investeringstilskudd og lån på henholdsvis 18 og 22 mill. kroner.
28. Aker Olje- og Gassteknologi ASA kjøper 70 prosent av det britiske selskapet McNulty Offshore Services. Formålet med kjøpet er å styrke stillingen for flytende produksjonsanlegg på det britiske markedet.

Kværner Oilfield Product inngår en avtale med Kongsberg Offshore verdt 320 mill. kroner for levering av en undervanns stålrørskabel. Kontrakten er verdens største målt i verdi innenfor området og inneholder i tillegg opsjoner på fremtidige leveringer til Gullfaks- og Midgard-feltet.

Bare to arbeidsdager etter at forrige streik ble avbrutt, streiker heismontørene igjen. Uenigheten gjelder om avtaleteksten skal inn i heisoverenskomsten eller om denne skal være en lokal avtale på siden av overenskomsten.

De 130 ansatte ved Rena Karton får oppsigelser (jf. 27. august).

29. Statskraft kjøper aksjer for ytterligere 2,8 mrd. kroner i svenske Sydkraft og blir nest største eier. Oppkjøpet skal styrke Statskrafts posisjon i det nordeuropeiske energimarkedet, men er kontroversielt fordi Sydkraft bruker kjernekraft i produksjonen av elektrisitet.
- Nærings- og energidepartementet åpner for at Rena Kartonfabrikk kan sende en ny søknad til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond

(SND) om lån og tilskudd (jf. 27. august). Departementet krever detaljerte opplysninger om hvem som skal eie og drive fabrikk.

30. Statoil inngår en rammeavtale med Kongsberg Offshore om leveranser av målesystemer til olje- og gassproduksjon og transport. Avtalen er i første omgang treårig, men kan forlenges med ytterligere to år. I så fall har kontrakten en verdi på 300 mill. kroner.
31. Ulstein Verft inngår kontrakt med Swire Pacific Offshore i Singapore på bygging av et ankerhåndteringsfartøy. Kontrakten er på 150 mill. kroner.

Kværner Mandal får storkontrakten på bygging av nye MTB-er for forsvaret. I første omgang skal selskapet produsere en prototype til 235 mill. kroner, og deretter syv til av samme type. Det er muligheter for at Kværner får produsere flere båter senere.

September

3. Selmer skal bygge et nytt trykkerianlegg for Schibstedt Trykk i Oslo. Hovedentreprisen har en samlet verdi på 330 mill. kroner. Kontraktene omfatter blant annet bygging av trykkerihall, pakkeri og administrasjonsfløy.
4. Prisen på råolje noteres til 23,5 dollar per fat og når sitt høyeste nivå på nesten fem år. Årsakene til prisstigningen er blant andre USAs bombing av Irak, samt lave oljereserver i USA. Den høye prisen gir Norge en økning i bruttoinntektene på rundt 110 mill. kroner per dag i forhold til nasjonalbudsjettet.
5. Regnskapet for utbyggingen av Sleipner Vest-feltet fremlegges og viser at utbyggingen har kostet 2,6 mrd. kroner mindre enn budsjettet. Feltet ble satt i produksjon 30. august, syv måneder før planlagt.
10. Rena Karton er sikret videre drift etter at Orkla Finans har skaffet de nødvendige 100 mill. kroner fra 25 nye investorer.
12. Kværner presenterer planer for å bygge Europas høyeste bygning i London. Bygget som skal få navnet «London Millennium Tower», blir 385 meter høyt. Byggekostnadene forventes å komme opp i 4 mrd. kroner.

Novit AS i Trondheim vinner IT-kontrakten med Sparebanken Nord-Norge, Sparebanken Midt-Norge, Sparebanken Rogaland og Spare-

- banken Vest. Kontrakten har en årlig verdi på 150 mill. kroner.
18. Saga Petroleum gjør et moderat oljefunn nær Tordisfeltet. Funnet er økonomisk interessant blant annet fordi det ligger nær eksisterende infrastruktur.
- Utlignet skatt og folketrygdavgift utgjør 143 mrd. kroner for 1995, mot 133 milliarder for 1994.
19. 52 prosent av elektrikerne i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (NEKF) sier ja til tariffoppjøret. Arbeidsgiverne i Norsk Elektro-entreprenørforbund sier også ja til avtalen. NEKF fikk gjennomslag for hovedkravet om retten til individuell etter- og videreutdanning.
21. Sveriges finansminister Erik Åsbrink legger frem statsbudsjettet for 1997. For første gang på lenge inneholder budsjettet ingen store sparepakker. Budsjettsaneringen går raskere enn tidligere beregnet og det ventes balanse i statens finanser i løpet av 1998.
24. Foreløpige anslag for verdien av de oppdrag som er delt ut i forbindelse med byggingen av Gardermoen frem til juni, viser at 95 prosent har tilfalt norske virksomheter. 90 prosent av verdien, eller 8,6 mrd. kroner, har tilfalt virksomheter i Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland.
25. Tall fra Arbeidsdirektoratet viser at antallet helt arbeidsledige falt med 11 500 personer eller 10,8 prosent første halvår i år, sammenlignet med første halvår i fjor. Langtidsledigheten falt raskere enn den øvrige ledigheten.
- Heismontørene er tilbake i jobb etter mer enn tre måneders streik. Avtalen, som er undertegnet av både LO og NHO, bekrefter at heisoverenskomsten og elektrikeroverenskomsten er selvstendige tariffavtaler, noe det var stor uenighet om under konflikten. Avtalen gir også heismontørene et generelt tillegg på kr 1,50 per time.
27. Søksmålet mot Aker etter at Sleipner plattformen havarerte i 1991, er løst ved forlik. Det opprinnelige kravet var på 2,3 mrd. kroner, men nå ender saken med at Aker betaler 320 mill. kroner. I tillegg kommer kravet fra operatørene på Sleipner på 211 mill. kroner, hvor partene er enige om et forlik på 45 mill. kroner.

30. Styrene i Aker og RGI blir enige om å fusjonere de to selskapene. Det nye selskapet, som får navnet Aker RGI, vil satse innen områdene fiskeri, sement/byggevarer, olje og gass. Selskapet vil få 17 900 ansatte og en omsetning på rundt 20 mrd. kroner. Aksjonærene vil senere ta stilling til om fusjonen blir realisert.

Oktober

1. For første gang blir norsk gass levert til den tidligere østblokken når det tyske (tidligere øst-tyske) gassdistribusjonsselskapet Verbundnetzgas (VNG) mottar leveranser av fire millioner kubikkmeter gass. Avtalen, som ble undertegnet i 1993, har en varighet på tyve år og gassen har en verdi på fire milliarder kroner målt i dagens priser.
2. Norsk Hydro tildeler Saipem UL Limited en kontrakt for transport og installasjon av understellet og dekkkanlegget til Oseberg Øst. Kontrakten er verdt 270 mill. kroner.
- Aukra Industrier inngår en kontrakt med Simon Møkster Shipping fra Stavanger om bygging av et ankerhåndteringsskip. Prisen er mellom 150 og 200 mill. kroner.
4. Kværner Construction er i samarbeid med Gammon Construction tildelt en kontrakt for utbygging av kloaknettet i deler av Hong Kong. Kontrakten er verdt 430 mill. kroner.
8. Nobelprisen i økonomi tildeles James A. Mirrlees og William Vickrey, fra henholdsvis Storbritannia og Canada. De får prisen for sine bidrag til den økonomiske litteraturen om "insentiver under asymmetrisk informasjon".
10. Kværner Boving i Storbritannia får en kontrakt på å levere luker og ventiler til en verdi av 220 mill. kroner til et kraftverk i India. Kværner Energy i Oslo skal levere seks turbiner til det samme kraftverket.
- Kværner Tamturbine i Finland skal levere turbiner til kraftverk i Kina og Finland til en samlet verdi av 170 mill. kroner.
- Alcatel får en kontrakt med Telenor verdt over 250 mill. kroner.
16. Hurtigbåtverftet Westamarin i Kristiansand går konkurs. Selskapet bygger to hurtigbåter for Stena Line og det er overskridelser på over 100 mill. kroner på byggingen av disse fergene som får styret til å slå selskapet konkurs. 500 fast ansatte og 250 midlertidige ansatte mister job-

ben umiddelbart, og kreditorene taper flere hundre millioner kroner. Bostyret vil trolig gå inn for å bygge ferdig den første av de to ferjene.

17. Rederiet Belships fra Oslo kjøper det britiske rederiet Gibson Gas Tankers som eier fem gasstankskip. Verdien av skipene er vurdert til i overkant av 400 mill. kroner.
22. Smedvig får en kontrakt med Esso Malaysia om forlengelse av en borekontrakt. Verdien av kontrakten er om lag 190 mill. kroner.
23. Statsminister Gro Harlem Brundtland meddeler fra Stortingets talerstol at hun søker avskjed i statsråd 25. oktober. Torbjørn Jagland vil overta som statsminister.
25. Statsminister Torbjørn Jagland presenterer sin nye regjering. Ny finansminister er Jens Stoltenberg, mens Grete Faremo blir olje- og energiminister. Næringsdepartementet, som tidligere var sammen med olje- og energidepartementet, slås sammen med handelsdepartementet og Grete Knudsen fortsetter som statsråd. Det blir også opprettet et planleggingsdepartement som skal ledes av Terje Rød-Larsen.

Sentrumspartiene inngår et budsjettforlik som omprioriterer om lag syv milliarder kroner uten at budsjettbalansen svekkes. Partiene går inn for mer penger til barnetrygd, sykehus og eldreomsorg. Økningene skal blant annet dekkes inn av økt avgift på alkohol, tobakk og bensin. Partiene er også enige om å si nei til høyere utgifter til sykelønn for arbeidsgiverne og dyrere kombibiler.

Norsk Gjenvinning Oslo vinner en retts sak mot Nes kommune etter å ha anmeldt kommunen for brudd på EØS-reglene om offentlige innkjøp. Kommunen brøt reglene ved å gi oppdraget til en lokal bedrift og ikke til Norsk Gjenvinning Oslo AS som hadde det laveste anbudet. Norsk Gjenvinning får nå oppdraget.

28. Stortingets finanskomité sluttbehandler finansinnstillingen, og foreslår netto påplussinger på om lag seks milliarder kroner i forhold til regjeringens forslag til statsbudsjett. Av dette går 4,5 milliarder til kommunene.
29. Gjennom sitt nederlandske datterselskap overtar Norsk Hydro det italienske Terni Industrie Chimiche. Oppkjøpet tilfører Hydro tre nye kunstgjødsselfabrikker, 700 ansatte og 2,5 mrd. kroner i omsetning.

30. Umoe Sterkoder får en kontrakt på bygging av et spesialskip for papirfrakt for det finske rederiet AB Engship. Kontrakten er på 260 mill. kroner.

31. Consorcio Noruego som består av de tre norske selskapene Eeg-Henriksen Anlegg, Kværner Energy og ABB Kraft får en kontrakt på byggingen av et vannkraftverk i Costa Rica til 42 mill. dollar.

November

4. Kværner får en kontrakt på å bygge en av verdens lengste hengebroer over Yangtzeelven i Kina. Kontrakten er verdt i overkant av en milliard kroner.
5. Norsk Hydro søker om å få videreutbygge oljefeltet Troll med en flytende plattform som vil få navnet Troll C. Samlede utbyggingskostnader er beregnet til 15,9 mrd. kroner. Anslagene for de utvinnbare oljereserver fra feltet er økt til i alt 1,17 mrd. fat olje.
6. Norges Bank senker foliorenten (bankenes innskuddsrente) og dagslånsrenten med 0,5 prosentpoeng, til henholdsvis 4 og 6 prosent. Målet med rentesenkningene er å redusere appresieringspresset på den norske kronen.
13. Stolt Comex Seaways er tildelt en kontrakt verdt 68 mill. dollar med det brasilianske oljeselskapet Petrobras.
14. Stortinget vedtar å gjøre om Postverket og NSB fra forvaltningsbedrifter til særlovselskaper heleiet av staten.
21. Aksjonærene i Aker og RGI stemmer igjennom forslaget om å fusjonere de to selskapene (jf. 30. sept.).
22. Kongsberg Gruppen får en kontrakt verdt 100 mill. kroner med den amerikanske flyprodusenten Boeing. Kontrakten gjelder oppgradering av programvare til arbeidsstasjoner ombord i 17 av NATOs AWACS-fly.
27. Planleggingsminister Terje Rød-Larsen søker avskjed. Årsaken er den sviktende tillit han og regjeringen blir påført etter at Økokrim har besluttet å etterforske påstanden om tilbakedatering av en opsjonsavtale han hadde inngått med fiskeforedlingsbedriften Fideco.

Langsten Slip & Båtbyggeri får i oppdrag å bygge et ankerhåndteringsfartøy til mer enn 200 mill. kroner for Farstad Shipping.

28. Norges Fiskerilag og staten blir enige om en fiskeriavtale for neste år. Avtalen som inkluderer overføringer fra inneværende år, er på drøye 100 mill. kroner.

Ulstein Verft inngår en avtale med Solstad Shipping om å bygge et forsyningskip. Kontrakten har en verdi på 150 mill. kroner.

29. OPEC beslutter å videreføre dagens produksjonskvoter for olje også for første kvartal 1997. Kvoten som er på 25,03 mill. fat daglig, inkluderer 800 000 fat forbeholdt Irak når landet igjen får lov til å selge olje.

Regjeringen legger frem salderingsproposisjonen. Til tross for store ekstrainntekter på budsjettet foreslås skatte- og avgiftsøkninger for å bremse den private forbruksveksten. Blant hovedpunktene er 750 millioner i økt formueskatt og 750 millioner i avgiftsøkninger. Avgiftene kommer blant annet på alkohol, tobakk, bensin og biler. Regjeringen vil bruke noe over 1 mrd. kroner mer enn tidligere foreslått til helse- og eldreomsorg, mens utgiftene reduseres ved at offentlige byggeprosjekter utsettes.

Bendik Rugaas overtar som planleggingsminister etter Terje Røed-Larsen. Rugaas kommer fra stillingen som nasjonalbibliotekar.

30. Kværner Masa-Yards i Finland inngår en intensjonsavtale om byggingen av ett skip, med opsjon på ytterligere ett, for det norskamerikanske Royal Caribbean Cruise Lines. Skipene blir verdens to største cruiseskip. Kontrakten er verdt om lag 1 mrd. dollar.

Desember

3. Saga Petroleum kjøper oljeselskapet Santa Fe Exploration for 1,2 mrd. dollar. Selskapet som er eid av Kuwait Petroleum Corporation, har flere letelisenser i britisk og irsk sektor av Nordsjøen. Selskapet har interesser i til sammen 40 blokker, og reservene er anslått til 200 mill. fat oljeekvivalenter.
4. Østfoldbanens dobbeltspor mellom Ski og Moss åpner etter en byggeperiode på ni år og investeringer for 1,6 mrd. kroner.
5. Ulstein Verft inngår en kontrakt verdt 150 mill. kroner på bygging av et ankerhåndteringsfartøy for Swire Pacific Offshore i Singapore. Dette er det fjerde skipet Ulstein leverer til selskapet på kort tid, og har med dette ordreserver på til sammen 8 fartøyer til en verdi av nærmere 1,5 mrd. kroner.

6. Kværner Eureka inngår en rammeavtale med Statoil på leveranser av pumpesystemer, samt vedlikehold og service av disse, til fremtidige utbyggingsprosjekter. Avtalen er verdt omlag 100 mill. kroner.

7. Kværner får kontrakten på å bygge verdens største produksjonsskip for det australske oljeselskapet Woodside Petroleum. Kontrakten er verdt 2,7 mrd. kroner.

9. Danmarks miljø- og energiminister og formannen for det grønlandske landsstyret undertegner en avtale som gir en gruppe oljeselskaper, med Statoil i spissen, enerett på olje- og gassleting utenfor Nuuk på Vest-Grønland.

10. Aukra Industrier inngår en kontrakt på leveranse av et kjemikalie- og oljetankskip til et selskap eid av Anders Utkilsens Rederi AS. Kontrakten er verdt mellom 250 og 300 mill. kroner.

12. Umoe i Haugesund tildeles kontrakten på byggingen av den halvt nedsenkbare plattformen som Norsk Hydro skal installere på Troll-C. Kontrakten er verdt 3,5 mrd. kroner.

14. Arbeiderpartiet og Høyre sikrer flertall i Stortinget for bygging av tunnel under Oslofjorden mellom Hurum i Buskerud og Frogn i Akershus. Prosjektet er kostnadsberammet til 1,06 mrd. kroner.

16. Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre kommer frem til et forlik om statsbudsjettet for 1997. Forliket betyr 4,85 milliarder i økte utgifter, for det meste i form av overføringer til kommunene, og det samme beløp i innsparinger eller økte inntekter på andre poster. Varer som bensin, alkohol og tobakk får 3,5 prosent avgiftsøkning.

17. Fosen Mekaniske Verksted (FMV) får en kontrakt på bygging av et skip for det greske rederiet Minoan Line. Skipet blir det tredje FMV bygger for rederiet og kontrakten er verdt 712 mill. kroner.

Olje- og energiminister Grete Faremo leverer inn sin avskjedssøknad. Årsaken til at hun søker avskjed er at hun som justisminister var ansvarlig for at overvåkingspolitiet etterforsket Berge Furre mens han satt i Lund-kommisjonen som var oppnevnt av Stortinget for å granske virksomheten i de hemmelige tjenester. Ny minister blir Ranveig Frøiland.

18. Knut Kloster jr. skal sammen med andre investorer investere om lag 3 mrd. kroner i et nytt cruiseskip. Cruiseskipet blir verdens dyreste og skal finansieres ved å selge de 280 leilighetene ombord til privatpersoner og bedrifter.

20. Statoil regner med å kunne utvinne totalt 2,7 mrd. fat olje fra Gullfaksblokken. Dette er mer enn tidligere antatt og sikrer lønnsom drift frem til 2012. De gjenværende utvinnbare oljereservene er anslått til 1,5 mrd. fat.

Fredriksen-gruppen får ansvaret for oljeproduksjonen på Galleyfeltet i britisk sektor av Nordsjøen. En intensjonsavtale er undertegnet med operatøren Texaco. Avtalen gjelder for fire år med opsjon på ytterligere seks. Hvis opsjonen blir benyttet vil driftsinntektene kunne bli på om lag 2,5 mrd. kroner.

Kværner Pulping får kontrakt på bygging av en papirmassefabrikk for et indonesisk selskap. Kontrakten på 2 mrd. kroner er den største selskapet noen gang har fått. Fabrikken skal bygges i et ennå ikke offentliggjort asiatisk land.

21. Kongsberg Offshore får kontrakt på å bygge undervannsproduksjonssystemer på Terra Nova feltet utenfor Canada. Kontrakten er inngått med Petro Canada og er verdt 350 mill. kroner.

Smedvig inngår en kontrakt med Azerbaijan International Operating Company for drift av Chiragfeltet i Aserbajdsjan. Kontrakten gjelder drift i fire år med årlige opsjoner på ytterligere to år. Kontrakten er verdt 115 mill. kroner.

24. Smedvig får kontrakt på nedstenging og plugging av rundt 100 oljebørner for Phillips Petroleum på Ekofisk-feltet. Kontrakten er verdt om lag 450 mill. kroner. Hitec blir Smedvigs partner i prosjektet og får underleveranser for mellom 150 og 200 mill. kroner.

Kværner-konsernet får to nye kontrakter til en samlet verdi på om lag 1 mrd. kroner. Den største av disse, som gjelder en intensjonsavtale om oppgradering av en leterigg i Baku, får Kværner sammen med Statoil og British Petroleum. Prisen for oppgraderingen er ventet å bli 650 mill. kroner. I tillegg har det tyske datterselskapet Kværner Bison inngått avtaler i Canada og Thailand verdt rundt 400 mill. kroner.

Baker Oil Tool fra Tananger får en kontrakt med Norsk Hydro verdt 1,3 mrd. kroner. Avta-

len gjelder leveranser av brønnutstyr til Visund- og Njord-feltet i fem år.

30. Verdien av norsk fiskeeksport øker for åttende året på rad. I 1996 eksporterte Norge fisk for 22,5 mrd. kroner.

1997

Januar

3. Bergesen d.y. ASA skal frakte stål og kull for British Steel i en periode på 15 år. Kontrakten kan sikre fraktinntekter på 900 millioner kroner. I denne forbindelse bestiller selskapet en ny 175 000-tonners bulkcarrier fra Sør-Korea, verdt anslagsvis 310 millioner kroner.

8. Totalindeksen på Oslo Børs overstiger for første gang 1 000 poeng, og er dermed tidoblet siden 1983.

Norges Bank offentliggjør at den med virkning fra 9. januar setter ned forretnings- og sparebankenes innskuddsrente i Norges Bank, foliorenten, med 0,5 prosentpoeng. Samtidig settes bankenes dagslånsrente ned like mye. Beslutningen er tatt på grunnlag av utviklingen i penge- og valutamarkedene. Den senere tid har det vært et vedvarende og sterkt press mot kronkursen. Samtidig som Norges Bank hittil i år har kjøpt valuta for 20 milliarder kroner, har kronkursen styrket seg til sitt sterkeste nivå overfor europeiske valutaer siden Ecu-tilknytningen ble opphevet i desember 1992. Foliorenten og dagslånsrenten er etter dette henholdsvis 3,5 og 5,5 prosent.

9. Norsk Hydro undertegner en avtale om deltagelse i byggingen av et petrokjemianlegg i Qatar, kostnadsberegnet til 3,3 milliarder kroner. Hydros andel er 29,7 prosent. Anlegget som skal stå ferdig i år 2000, skal produsere råvarer for plast basert på blant annet lokale gassforekomster.

10. Norges Bank reduserer folio- og dagslånsrenten med 0,25 prosentpoeng, og beslutter samtidig at den ikke i vesentlig grad vil intervensere i valutamarkedet. Bakgrunnen for beslutningene er at kronkursen har fortsatt å styrke seg til tross for forrige rentenedsettelse (jf. 8. januar) og store valutakjøp de siste to dagene. Foliorenten og dagslånsrenten er etter dette henholdsvis 3,25 og 5,25 prosent.

- Saga Petroleum gjør et stort gassfunn på Haltenbanken. Funnet er trolig det nest største som er gjort etter Troll. Mangel på gasskontrakter kan føre til at det går lang tid før feltet bygges ut.
13. Norges Bank inngår avtale med ABN AMRO Asset Management fra Storbritannia og Goldman Sachs Asset Management fra USA om å sette ut forvaltningen av deler av valutareservene til disse institusjonene. ABN AMRO skal forvalte en verdipapirportefølje med en samlet verdi på 150 millioner tyske mark, som kan plasseres i rentebærende instrumenter i forskjellige utvalgte europeiske valutaer samt ECU. Goldman Sachs er gitt ansvaret for å forvalte en portefølje med en verdi på 100 millioner dollar, som kan plasseres i rentebærende instrumenter i amerikanske og kanadiske dollar. Formålet er å gi Norges Bank et sammenligningsgrunnlag mellom egne og internasjonale fondsforvaltere, og å skape kontakter med disse.
 16. Rederiet Sea Truck fra Sandnes bestiller to nye plattform supplyskip til en samlet pris på om lag 250 millioner kroner. Skipene skal være klare til levering neste år.
 17. Raufoss Technology får kontrakter med både Mercedes Benz og Volkswagen. De to bilfabrikkene skal kjøpe deler til styringsmekanismer støpt i aluminium for 300 millioner kroner.
Statoil, Norsk Hydro og franske Total inngår en kontrakt om salg av 264 millioner kubikkmeter gass til Irland for inneværende år.
 21. Kværner Construction får en kontrakt med Nirex på byggingen av et underjordisk laboratorium i Nord-England. Kontrakten som er gitt med forbehold om at det blir gitt byggetillatelse, er verdt 450 millioner kroner.
 22. Kværner Construction er med i et konsortium som får oppdraget på å bygge et av verdens største studioanlegg for kringkasting i Egypt. Oppdraget har en verdi på 1,9 milliarder kroner og Kværners del er på 1,25 milliarder kroner.
Olje- og energidepartementet legger frem nye oppgraderte prognoser på den fremtidige oljeproduksjonen. Prognosene viser at Norge om få år vil produsere 3,7 millioner fat olje per dag, 20 prosent mer enn i dag.
 23. Gassforhandlingsutvalget undertegner en avtale med det italienske selskapet SNAM om leveranser av seks milliarder kubikkmeter gass årlig i 25 år. I tillegg til de faste medlemmene i utvalget: Statoil, Hydro og Saga, har også Mobil og Total deltatt. Avtalen er den første med Italia og er verdt 90 milliarder kroner.
 25. Statoil og partnerne BP og Norsk Hydro gjør et stort gassfunn ved Gullfaksfeltet i Nordsjøen. Funnet skal være i størrelsesorden 70 milliarder standard kubikkmeter til en verdi av 45 milliarder kroner.
Petroleum Geo Services (PGS) inngår en avtale om salg av seismiske data fra Mexicogolfen med Spinnaker Exploration Company. Spinnaker har forpliktet seg til å kjøpe kopier av minimum halve PGSs base for seismiske data. Minimumsverdien av avtalen er beregnet til mellom 25 og 30 millioner dollar.
 28. Fusjonen mellom Aker ASA og RGI (Norway) AS gjennomføres.
Statoil bestiller tre nye bøyelasteskip til en verdi av 1,7 milliarder kroner. Skipene skal bygges ved den spanske verftsgruppen Astilleros Espanoles SA, der Statoil hadde en opsjon etter å ha bestilt et skip i februar 1996. Rasmussen-gruppen i Kristiansand er tildelt en kontrakt på byggeoppfølging og senere den maritime driften av skipene.
 30. Under en interpellasjonsdebatt sier både flertallet i Stortinget og samferdselsminister Sissel Rønbeck nei til å delprivatisere Telenor. Administrerende direktør i Telenor Tormod Hermansen har uttrykt et ønske om å børsnotere selskapet for å hente inn kapital.
Oljeproduksjonen på Vigdisfeltet starter fem måneder tidligere en antatt. Forseringen innebærer at byggekostnadene reduseres med 10 prosent til 4,5 milliarder kroner.
Riggselskapet Transocean får en kontrakt med det mexikanske statsoljeselskapet Pemex for boring av tre brønner. Kontrakten har en varighet på to år og er verdt 124 millioner dollar.
 31. Visundplattformen som bygges ved Umoe i Haugesund for Norsk Hydro ligger an til å bli en milliard kroner dyrere enn de 3,1 milliarder oppført i utbyggingsplanene som ble vedtatt av

Stortinget. En del av kostnadene er knyttet til endringer som Hydro har gjort underveis. Visundfeltet inneholder 305 millioner fat olje.

Februar

1. Kværner Rosenberg i Stavanger får kontrakten på å bygge Åsgard B-plattformen for Statoil. Åsgard B får verdens største flytende produksjonsanlegg for gass. Kontrakten er verdt 6,6 milliarder kroner, og er den største enkeltkontrakt Statoil noen gang har tildelt.

Rattsø II-innstillingen blir lagt frem. Hovedbudskapet fra ekspertutvalget er at kommunene skal få beholde mer av inntektsskatten og avhengigheten av statlige overføringer skal reduseres. Utvalget foreslår at både selskapsskatten og formuesskatten avvikles som finansieringsgrunnlag for kommunene og fylkeskommunene, og i stedet tilfaller staten i sin helhet. Begrunnelsen er blant annet at skatten er konjunkturavhengig og lite forutsigbar.

4. Braathens SAFE kjøper seks nye fly av typen Boeing 737 til 1,5 milliarder kroner. Braaten har også inngått en opsjon på ytterligere ti fly til en verdi av 2,5 milliarder kroner for eventuell levering etter 2000.
- Justisminister Anne Holt søker avskjed på grunn av sykdom. Ny minister blir Gerd Liv Valla.
5. Kværner får kontrakt med Exxon på å bygge plattformen i forbindelse med utbyggingen ved Sakhalin øya utenfor Øst-Russland. Kontrakten er verdt om lag 6,5 milliarder kroner.
6. Selskapet Dolphin i Stavanger får kontrakt med Statoil på lete- og produksjonsboring i åtte år fremover. Kontrakten gjelder boreriggen "Borgland Dolphin" og er verdt 2,2 milliarder kroner. I forbindelse med oppdraget skal boreriggen bygges om for om lag 100 millioner dollar.
7. Smedvig får i oppdrag å bygge en ny femtegenerasjonsrigg for Norsk Hydro, samt en femårskontrakt på boring med riggen. For Smedvig blir investeringen på 1,8 milliarder kroner, mens borekontrakten er verdt 2,2 milliarder kroner.

DSND Subsea inngår en kontrakt med Norsk Hydro i forbindelse med utbyggingen av Oseberg Øst. Kontrakten er verdt 170 millioner kroner.

8. Smedvig forlenger en kontrakt med Statoil inngått i 1992 med fem år. Kontrakten gjelder all borevirksomhet på de tre Statfjordfeltene og er verdt om lag 800 millioner kroner.
13. Oljedirektoratet legger frem sin ressursanalyse som viser at Norge foreløpig har produsert en tredjedel av de utvinnbare oljeressursene og at vi har igjen elleve ganger så mye gass som er produsert til nå. Totale utvinnbare reserver er oppgradert med 15 prosent siden forrige ressursanalyse for to år siden. Økt utvinning fra eksisterende felt og forventede nye funn er årsaken til oppgraderingen.
15. Kværner Kleven inngår en kontrakt med District Offshore om bygging av et offshorefartøy til 170 millioner kroner.
17. IT-bedriften Hand-El Scandinavia fra Halden skal sammen med en svensk bedrift levere totalløsningen for en planlagt kraftbørs i California. Avtalen er verdt 140 millioner kroner og selskapet har opsjon på ytterligere leveranser.
18. Folketrygdfondet oppnådde et verdikorrigert resultat på om lag 9,5 milliarder kroner for 1996 mot 10,3 milliarder kroner året før. Den verdikorrigerte avkastningsraten var 10,2 prosent mot 12,5 prosent året før.
21. Norges Bank gjenopptar valutakjøpene for Statens Petroleumsfond. Frem til 10. januar hadde Norges Bank kjøpt valuta for om lag 31 milliarder kroner, mens overskuddet på statsbudsjettet er anslått til 55,4 milliarder kroner. Dermed gjenstår det valutakjøp for 24,4 milliarder kroner.
- Som første norske selskap passerer Statoil 100 milliarder kroner i omsetning. Økningen skyldes hovedsakelig økt produksjon og høyere oljepris.
25. Scandinavian Rock Group får kontrakten på å bygge Oslofjordforbindelsen. Selskapet skal grave den 7,5 kilometer lange undervannstunnelen for 346 millioner kroner.
26. Det nederlandske selskapet CSM NV får konsesjon av Nærings- og handelsdepartementet til å overta sukkerdivisjonen Malaco fra Kraft Freia Marabou. CSM betaler 1,1 milliard kroner for Malaco. Selskapet skal fortsatt drive sin virksomhet i Norge.

Mars

4. Gammon Pte Ltd., som er 50 prosent eid av Kværner, får en kontrakt på bygging av et boligkompleks i Singapore til en verdi av 400 millioner kroner.
5. Maritime Hydraulics får en kontrakt på leveranser av riggutstyr i forbindelse med ombygging av boreplattformen Borgland Dolphin. Kontrakten er verdt 180 millioner kroner.
6. ADtrans (tidligere Strømmen Verksted) tildeles en kontrakt på bygging av seksten krengetog for NSB. Kontrakten er verdt en milliard kroner.
8. Statoils nye markedsorganisasjon for Skandinavia, Statoil Marketing, velger Leo Burnett som sitt nye reklamebyrå. Avtalen er verdt 130 millioner kroner.
11. Maritime Hydraulics får en kontrakt på leveranser av riggutstyr til Smedvigs rigg «West Furure II». Kontrakten er verdt 250 millioner kroner. Riggen skal leveres til det japanske selskapet Hitachi Zosen Corp.
13. Gammon Construction, som er deleid av Kværner, får en kontrakt på nær 600 millioner kroner for bygging av et 39 etasjers kontorbygg i Hong Kong. Byggingen tar til umiddelbart og skal ferdigstilles i januar 1999.
15. Kværner inngår en intensjonsavtale i Indonesia på leveranser av et kjemikalie- og energigjenvinningsanlegg. Kontrakten har en verdi på mellom 340 og 375 millioner kroner.
17. LO og YS blir hver for seg enige med NHO om lønnsoppgjøret i privat sektor for 1997. Alle får et generelt tillegg på 80 øre pr. time, dessuten gis det inntil en krone ekstra til ulike overenskomster. Lokale forhandlinger skal føres på basis av de enkelte overenskomster slik at tillegg gis på grunnlag av den enkelte bedrifts økonomiske situasjon. Dagens avtalefestede pensjonsordning (AFP) utvides til å inkludere 63-åringer fra 1. oktober 1997 og 62-åringer fra 1. mars 1998.
18. Kværner får kontrakten på bygging av produksjonsskipet på Jotunfeltet, mens Heerema Tønsberg får kontrakten på bygging av brønnhodeplattformen. Kontraktene er verdt henholdsvis 2 og 1,5 milliarder kroner.

Kværner Construction i Florida inngår tre nye kontrakter på bygging av skoler verdt 450 mil-

lioner kroner. Kontraktene gjelder bygging av en ny ungdomsskole i Sun City til 190 millioner kroner, ombygging av en skole i Orlando til 190 millioner kroner og bygging av en ny enhet ved University of Central Florida til 70 millioner kroner.

20. Kværner Warnow verftet i Tyskland får en kontrakt på å bygge 5 nye containerskip for det britisk-nederlandske rederiet P&O Nedlloyd. Kontrakten er verdt 220 millioner dollar.
21. Aker Maritime får en kontrakt med Norsk Hydro på byggingen av dekket til Oseberg D. Dekket skal bygges ved Aker Verdal og koster 1,6 milliarder kroner. Aker Verdal får også en kontrakt på byggingen av stålunderstellet til brønnhodeplattformen til Jotun. Dette er en underleveranse til Heerema Tønsberg (jf. 18. mars), verdt mellom 250 og 300 millioner kroner.

Et utvalg ledet av Gudmund Restad som utreder budsjettreformer i tilknytning til statsbudsjettet, foreslår at ekstra utbytte fra statseide bedrifter ikke lenger skal brukes til å finansiere Stortingets påplusninger i statsbudsjettet i innspurten av budsjettforhandlingene.

25. Kværner og Statoil undertegner en kontrakt om utbygging av oljefeltet Siri i dansk sektor av Nordsjøen. Kontrakten er verdt omlag 1,5 milliarder kroner.

April

3. Santech Micro Group (SMG) får en distribusjonskontrakt med Telenor til en verdi av 180 millioner kroner. Kontrakten gjelder leveranser av 12 800 datamaskiner til hjemmebruk for Statoils ansatte.
5. Kværner Kleven i Ulsteinvik får en kontrakt på bygging av ytterligere et offshore-fartøy for District Offshore. Kontrakten er verdt 170 millioner kroner.
8. Aukra Industrier får kontrakten på å bygge en kjemikalietanker for Anders Utkilsens Rederi i Bergen. Kontrakten er verdt mellom 250 og 300 millioner kroner.
9. Statoil tildeles fem nye operatørskap på britisk kontinentalsokkel i den 17. konsesjonsrunden, mens Saga Petroleum tildeles ett operatørskap.
15. Smedvig inngår en intensjonsavtale på oljeboring i Thailand med planlagt start i januar 1998. Kontrakten har en varighet på minimum

to år, og verdien for denne perioden er 185 millioner kroner.

16. For første gang siden 1994 koster en dollar mer en syv kroner.

BP Norge starter boringen av den første norske dypvannsbrønnen. Plattformen Ocean Alliance har 1270 meter vann under seg på Nykhøgda sørvest for Røst i Lofoten. Geologene er 80 prosent sikre på å finne gass og 25 prosent sikre på å finne kommersiell olje.

Aker Maritime kjøper det finske verftet Mäntyluoto Works for å bygge såkalte Sparplattformer for oljeleting på dypt vann. Verftet har 510 ansatte.

22. Norsk Hydro gir klarsignal for igangsetting av en omfattende modernisering av karbonanleggene i Årdal. Investeringene består av vedlikehold og oppgradering av eksisterende produksjonsutstyr og er kostnadsberegnet til 500 millioner kroner.
24. Statoil inngår en intensjonsavtale med Aker Engineering for leveranser i forbindelse med utbyggingen av Åsgard B-plattformen. Avtalen er verdt 480 millioner kroner.

Kværner Govan-verftet i Skottland får en kontrakt med selskapet Toisa Ltd. på bygging av to plattformforsyningskip til en verdi av 300 millioner kroner.

30. Norsk Hydro tildeler Kværner Installasjon en kontrakt på 400 millioner kroner for modifikasjons- og sammenstillingsarbeider på Oseberg-plattformen.

Mai

6. Petroleum Geo-Services inngår en kontrakt med Oil and Natural Gas Corporation of India for innsamling, prosessering og tolkning av seismiske data utenfor kysten av Vest-India. Kontrakten er verdt 50 millioner dollar.
9. Leif Høegh & Co. kjøper ut sin britiske medinvestor i kjøleskipsektoren og blir samtidig 50/50 partner med Safmarine fra Sør-Afrika i verdens største kjøleskipsrederi, Unicoool. Leif Høegh & Co. legger inn aktiva med en bruttoverdi på 1,75 milliarder kroner i Unicoool.

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i Stortinget går inn for en samlet kommunal og statlig bevilgning til nye skolebøker i forbindelse med grunnskolereformen på 1,34 milliarder kroner.

10. Thorvald Klaveness Gruppen, et av Norges største privateide rederier, overtar Andenæs Eiendom AS for mellom 250 og 300 millioner kroner.

Landsbanken AS og Samvirke forsikring AS får konsesjon fra Finansdepartementet til å danne det nye finanskonsernet Landsbanken-Samvirkegruppen AS. Det nye selskapet er eid med en tredel av LO, en tredel av fagforbundene i LO, og en tredel av Folksam og NKL. Det nye selskapet får en forvaltningskapital på over 20 milliarder kroner og 1200 ansatte.

12. 45 000 griser skal selges billig til utlandet for å dempe den norske overproduksjonen. Det siste året har produksjonen i Norge økt med 8 prosent mens etterspørselen er redusert med 5 prosent. Norske bønder kommer til å få 100 millioner kroner mindre i inntekter enn planlagt.
13. Kværner Construction og Gammon Construction, som er 50 prosent eid av Kværner, inngår en kontrakt på byggingen av et vannreservoar for myndighetene i Hong Kong. Kontrakten er på 270 millioner kroner.

Regjeringen legger frem revidert nasjonalbudsjett for 1997. Bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge er oppjustert med 0,75 prosentpoeng til 3,25 prosent mot 3,7 prosent i fjor. Oppjusteringen skyldes økt offentlig etterspørsel og litt høyere investeringer i privat sektor. Anslagene på pris- og lønnsveksten fra saldert budsjett på henholdsvis 2,5 og 3,5 prosent opprettholdes.

16. Norges Bondelag og Staten blir enige om inntektsoppjøret. Bøndene får et tillegg på 928 millioner kroner for avtaleperioden 1997-98. Tillegget vil gi en inntektsvekst på om lag 3,5 prosent, eller 4 200 kroner, pr. årsverk.
20. Staten og Kværner kommer frem til en løsning som sikrer driften av Kværner Kimek minst tre år fremover. I denne perioden vil den mekaniske bedriften jobbe med reparasjoner og vedlikehold for marinen for å holde driften i gang. Etter tre år håper bedriften på muligheter fra den planlagte olje- og gassvirksomheten i Barentshavet.
21. Et utvalg ledet av professor Eivind Smith skal granske bankkrisen på nytt. Utvalget skal studere årsakene til krisen og myndighetenes, bankenes og Bankenes Sikringsfonds handlemåter før og under krisen. Utvalget skal også

se på hvordan tilsvarende kriser er blitt håndtert i andre land.

22. Gjennom sitt datterselskap i USA, Eastern Energy, kjøper Statoil selskapet Blazer Energy for fire milliarder kroner. Målsettingen med oppkjøpet er å få innpass på det amerikanske olje- og gassmarkedet.
23. Kværner Kleven inngår kontrakt med Thorm UK Ltd. på bygging av to ankerhåndteringsfartøyer. Kontrakten er verdt 350 millioner kroner.
27. De stats- og kommuneansatte får sin tariffavtale. Hovedtrekkene i avtalen er at 63-åringer fra 1. oktober 1997, og 62-åringer fra 1. mars 1998 kan pensjonere seg. Alle ansatte får 2 500 kroner mer i lønn pr. år, utvalgte grupper får inntil 900 kroner utover dette. De statsansatte skal forhandle lokalt om ytterligere rundt en milliard kroner. For de kommuneansatte er om lag 380 millioner kroner satt av til lokale forhandlinger.
29. Et selskap eid 50/50 av Jebsen Skibsrederi og Compania Sud Americana de Vapores S.A. fra Chile bestiller to frakteskip fra Hyundai-verftet i Sør-Korea. Kontraktprisen er om lag 700 millioner kroner.

Kværner Oil & Gas UK får en kontrakt på vedlikeholdsarbeid på 5 plattformer på britisk sokkel. Kontrakten er verdt 220 millioner kroner.

30. Norge slår Brasil 4-2 i en privatlandskamp i fotball på Ullevål Stadion.

Rederiet Dyvi AS bestiller to frakteskip for biler. Skipene skal bygges i Kroatia og koster 250 millioner kroner hver. Skipene kan frakte 4 300 biler hver og er knyttet til Volkswagen for fem år.

Juni

3. Norge og EU blir enige om en ny avtale for eksport av norsk laks til EU. Avtalen sikrer norske eksportører mot antidumpingtiltak og subsidieanklager de neste fem årene. Til gjengjeld må hver enkelt lakseeksportør skrive under på en individuell avtale med EU-kommi-

sjonen. De som nekter vil få en straffetoll på 14 prosent. Ifølge avtalen skal prisen være 26,35 kroner pr. kilo i gjennomsnitt og bare unntaksvis understige 22,40 kroner pr. kilo. Norge forplikter seg til å øke eksportavgiften fra 0,75 prosent til 3 prosent fra 1. juli i år. Norges eksport av laks til EU får ikke lov til å øke med mer enn 11 prosent i år og 10 prosent hvert av de fire neste årene. Eksportveksten skal beregnes ut fra fjorårets eksportvolum på 220 000 tonn. Norge kan fritt øke eksporten til andre deler av verden.

4. Norsk kystvakt arresterer for første gang et EU-fartøy for ulovlig fiske i den økonomiske sonen rundt Jan Mayen. Det var to skotske snurpere som ble arrestert av «KV Andenes» for ulovlig sildefiske. Begge fartøyene har lisens til å drive slikt fiske, men plikter å melde fra på forhånd.

Kommunene og fylkene tjente mer enn 1,5 milliarder kroner i utbytte av salgsoverskuddet fra elektrisitet i 1996. Norske husholdninger betalte 1,3 milliarder kroner mer til elektrisitet i 1996 sammenlignet med året før.

Offshore & Marine AS i Sandnes får i oppdrag å utruste flerbruksskipet «Odin» før det begynner å bore på norsk sokkel. Kontrakten er verdt 300 millioner kroner og tildeles av Smedvig Offshore, som samarbeider med Statoil i boreprosjektet.

Kværner tildeler Emtunga AB i Gøteborg en kontrakt på bygging av ny boligmodul med helikopterdekk til Åsgard B-plattformen. Kontrakten er verdt 170 millioner kroner.

6. Statoils metanolfabrikk og Haltenpipe-rørledningen på Tjeldbergodden åpnes av statsråd Kjell Opseth.
7. Olje- og energidepartementet gir Naturkraft AS konsesjon på bygging av to gasskraftverk.
9. Borregaard skal sammen med et nasjonalt selskap bygge en ligninfabrikk i Sør-Afrika. Den nye fabrikken får en kapasitet på 55 000 tonn og vil koste 140 millioner kroner.
13. Kværner Fjellstrand får en kontrakt på bygging av en 60 meter lang katamaran som skal gå i trafikk mellom Helsingfors og Tallin. Kontrakten er verdt nærmere 180 millioner kroner. Kværner Kleven får kontrakt på bygging av et ankerhåndterings- og forsyningskip for det japanske selskapet The Sanko Steamship Co.

Denne kontrakten er verdt 160 millioner kroner.

14. Ulstein Verft får en kontrakt verdt 350 millioner kroner med skipsreder J. Solstad på bygging av et flerbruksskip.

Det er 25 år siden Stortinget vedtok å opprette Den Norske Stats Oljeselskap, som senere skiftet navn til Statoil.

18. Det delvis norskeide Royal Caribbean Cruise Line (RCCL) kjøper cruisereferiet Celebrity for 3,6 milliarder kroner. I tillegg overtar RCCL gjelden til Celebrity som er på 5,8 milliarder kroner.

Aker Maritime ber oppdragsgiver Norsk Hydro om 1 milliard kroner utover kontraktsbeløpet til å dekke ekstra utgifter i forbindelse med Njordutbyggingen. Den fastsatte kontraktsprisen er på 3,3 milliarder kroner.

20. Petrokjemiselskapet Borealis, hvor Statoil og finske Neste eier halvparten hver, investerer 1,4 milliarder kroner i sin fabrikk i Stenungsund på den svenske vestkysten. Investeringen vil øke selskapets produksjonskapasitet på etan fra 400 000 til 600 000 tonn pr. år.

Helikopter Services Group bestiller fire nye helikoptre til en verdi av 155 millioner kroner.

24. Haakon-Gruppen AS inngår en 10-årsavtale med Norgesfrukt AS for kjøp av frukt og grønt for om lag 1 milliard kroner årlig.
25. Umoe Haugesund inngår en kontrakt med Leirvik Sveis AS om bygging av en kombinert bolig og utstyrsmodule til Troll C-plattformen. Avtalen er verdt 325 millioner kroner og utgjør 3-400 årsverk.
28. Kongsberg Gruppen og DCN International tildeles en kontrakt av Sjøforsvarets Forsyningskommando for modernisering av våpensystemer ombord på norske missiltorpedobåter. Kongsberg Gruppens del av kontrakten er verdt 200 millioner kroner.

Juli

3. Kværner Pulping får en kontrakt på bygging av et av verdens største gjenvinningsanlegg for kjemikalier ved en papirfabrikk på Sumatra. Kontrakten har en verdi på om lag 350 millioner kroner.
7. Som et ledd i oppdraget med å forvalte Statens petroleumsfond inviterer Norges Bank norske

og utenlandske forvaltningsselskaper til å konkurrere om forvaltningen av aksjer for fondet. Forvaltningen med aksjer planlegges å starte i januar 1998.

16. Norges Bank setter opp foliorenten og bankenes dagslånsrente med 0,25 prosentpoeng til henholdsvis 3,5 og 5,5 prosent. Sentralbanksjef Kjell Storvik sier at det operative målet for penge- og valutapolitikken er en stabil valutakurs mot europeiske valutaer og at beslutningen er tatt på grunnlag av utviklingen i penge- og valutamarkedene den senere tid.
18. Kværners datterselskap John Brown får en kontrakt med det kanadiske selskapet Methanex på bygging av et metanolanlegg i Chile. Kontrakten er verdt 2,2 milliarder kroner.
21. Statoil investerer mellom 350 og 400 millioner dollar på å utvide sitt nett av bensinstasjoner i Polen. Statoil ønsker å øke antallet bensinstasjoner fra dagens 47 til 150 innen årtusenskiftet.
24. British Petroleum avslutter den første dypvannsboringen på Nykhøgda sørvest for Lofoten uten å finne olje.

August

1. Kværner Oil & Gas tildeles en kontrakt med Elf Exploration på bygging av dekk til brønnhodeplattformene for feltene Elgin A og Franklin på britisk sokkel. Kontrakten er verdt 600 millioner kroner.

Riggsselskapet Transocean Offshore utvider en eksisterende avtale med oljeselskapet Amoco for drift av to oljerigger med fem år. Kontrakten er verdt 502 millioner dollar.

5. Trondheim Energiverk vedtar å kjøpe store mengder naturgass av Statoil til benyttelse i selskapets fjernvarmeanlegg i Trondheim. Anlegget står for 15 prosent av de samlede energileveransene i byen.
12. Statoil tildeler hovedkontrakten for utvidelsen av gassbehandlingsanleggene på Kårstø til det britiske selskapet M.W. Kellogs Ltd. Utvidelsene omfatter blant annet et behandlingsanlegg for gassen fra Åsgardfeltet og Haltenbanken, et gjenvinningsanlegg for etan samt lager- og kaianlegg. Det skal investeres for om lag syv milliarder kroner på Kårstø frem mot årtusenskiftet.

15. For første gang på lenge nettokjøper Norges Bank kroner. Årsaken til intervensjonene de to siste dagene er at kronen har svekket seg betydelig mot europeiske valutaer.
16. Petroleum Geo Services inngår en kontrakt med Langsten Slip & Båtbyggeri for bygging av et seismikkskip til en verdi av 85 millioner dollar.
19. Det nederlandske flyselskapet KLM kjøper 30 prosent av aksjene i Braathens SAFE. Braathens SAFE avslutter dermed sitt tiårige samarbeide med British Airways.

Kværner Construction tildeles en kontrakt av selskapet BNFL i Storbritannia på bygging av et anlegg for å kapsle inn atomavfall. Kontrakten er verdt 1,7 milliarder kroner.
20. Statoil og Norsk Hydro er blant andelshaverne, med henholdsvis 13,3 og 10 prosent, i et konsortium som gjør et stort oljefunn utenfor Angola. Foreløpige beregninger tyder på at det finnes mellom 500 og 700 millioner fat olje i feltet.
21. Aker Maritime kjøper 60 prosent av aksjene i det finske verftet Finnyard som har 1 100 ansatte. Verftet kjøpes med sikte på å produsere skrog for skip til flytende oljeproduksjon og understell til Sparplattformer.
23. Kværner Trollop and Colls, et underselskap av Kværner Construction, får tre kontrakter i London. En av kontraktene gjelder riving av et bygg, de to andre gjelder bygging. Kontraktene har en samlet verdi på 730 millioner kroner.
25. Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) tar ut 343 medlemmer om bord på 5 rigger i streik. OFS forkaster et tilbud fra Norges Rederiforbund på 7,8 prosent lønnsøkning over året.
27. SAS-selskapet Commuter bestiller 15 fly av typen Dash 8-400 til en pris på om lag 2,4 milliarder kroner. Flyene skal hovedsakelig settes inn på rutenettet i Nord-Europa og leveres fra sommeren 1999 til desember 2000.
29. Scana Industrier fra Stavanger inngår en samarbeidsavtale med myndighetene i Sichuanprovinsen i Kina. Avtalen sikrer Scana særlige rettigheter til kontrakter, blant annet i forbindelse med omstilling i et statlig eid stålkonsern der kostnadene er beregnet til om lag 250 millioner kroner. Den totale verdien av avtalen er uvisst,

men Scana skal vurdere 120 aktuelle prosjekter.

Norsk Hydro inngår en avtale med tre jordanske selskaper om bygging av to gjødselabrikker i Jordan for 4 milliarder kroner. De jordanske selskapene vil eie 40 prosent av selskapet, mens Norsk Hydro eier resten. Fabrikkene skal stå ferdige i 2001.

30. Styret i Vest-Agder Energiverk (VAE) gir administrasjonen i selskapet fullmakt til å starte forhandlinger om bygging av en vindmøllepark i Lindesnes. Planen er å bygge fem vindmøller som skal forsyne 600 husstander med strøm.

Elektronikkprodusenten Sonec i Arendal inngår en kontrakt, inkludert opsjon på levering av et militært mobilsystem til NFT Ericsson. Ifølge avtalen skal Sonec produsere og sammenstille 2 000 feltradioer for Hæren med opsjon på ytterligere 1 500. Kontrakten er verdt nærmere en halv milliard kroner.

Finansdepartementet gir konsesjon til seks finansselskaper som ønsker å tilby livsforsikring med investeringsvalg. Kundene kan selv velge fond ut fra ønsket risikoprofil. Sparemidlene skal ikke beskattes forutsatt at de låses i 12 år.

September

2. Statkraft oppnår et rekordstort halvårsoverskudd på 760 millioner kroner etter skatt.
4. Norsk Hydro legger frem planer om prøveboring på Snøhvitfeltet i Barentshavet. Under gassen i feltet ligger det et tynt oljelag, og Hydro håper å kunne utvinne 95 millioner fat olje. Fiskere og miljøvernere reagerer mot planene om oljeboring i et av de viktigste fiskeområdene i Barentshavet.
6. Statoils boringer på Connemarafeltet utenfor Irland viser seg å være resultatløse og selskapet bokfører et tap på 1,2 milliarder kroner.

Regjeringen imøtekommer ikke Elkems ønske om å kjøpe eller leie kraftanlegget i Sauda for en ny periode på 50 år. Olje- og energidepartementet beslutter at Statkraft får overta og bygge ut Saudafallene når leieavtalen med Elkem går ut i 2010. Olje- og energiminister Rannveig Frøiland ber Elkem gjennomføre forretningsmessige forhandlinger med Statkraft.
9. Veidekke AS vinner den lukkede anbudsrunderen om å få bygge Coca Colas produksjonsanlegg på 50 000 kvadratmeter i Lørenskog.

Kontrakten har en samlet verdi på 180 millioner kroner.

11. Statoil får sammen med andre norske bedrifter i oppdrag å bygge ut det britiske oljefeltet Pierce. Kontrakten tildeles av Enterprise Oil og er verdsatt til to milliarder kroner.
12. Det norske oppdrettsselskapet Pan Fish blir den største lakseprodusenten i USA og Canada etter oppkjøpet av Scan Am Group og Nor Am Aquaculture. Prisen for de to selskapene er om lag 130 millioner kroner.
13. Statkraft og Norsk Hydro inngår en rammeavtale om leveranser av elektrisk kraft. Statkrafts nåværende avtale med Hydro forlenges til 2020. Hydro vil også motta 1 TWh årlig utover det som omfattes av den nåværende avtalen, som er en av norgeshistoriens største med en verdi på 20 milliarder kroner.
16. Procon Drilling Services får en femårig kontrakt med Norsk Hydro for produksjonsboring på flere felt. I tillegg inngås det opsjoner på ytterligere fem ganger ett år. Totalverdien på den faste delen av kontrakten er verdt 530 millioner kroner.
På grunn av dårligere oppslutning enn i forrige Stortingsvalg, sier statsminister Thorbjørn Jagland at regjeringen vil gå av etter å ha lagt frem statsbudsjettet i oktober.
18. Smedvig forlenger en riggkontrakt med Statoil med tre år. Raten er forhøyet med 10 prosent i forhold til dagens avtale, til om lag 130 000 dollar i døgnet.
25. Skipsreder John Fredriksen kjøper tankskipene til det greske rederiet John S. Latsis for mellom 125 og 130 millioner dollar. Etter dette kjøpet er John Fredriksen verdens største tankreder.
Norges Rederiforbund varsler lockout for 270 ansatte i Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS). Arbeidsoppsigelsen vil omfatte alle medlemmene i OFS som ikke allerede er tatt ut i streik. Dette medfører at tilsammen 18 rigger blir rammet av konflikten.
30. Selskapet Australian Bulk Minerals vil starte ny gruvedrift ved jernmalmbedriften Sydvaranger i Kirkenes. Selskapet vil investere 500 millioner kroner for å starte opp driften neste sommer, noe som vil skape mellom 250 og 300 nye arbeidsplasser.

Regjeringen beslutter å selge en del av statens aksjer i Den norske Bank og Kreditkassen. Planen er å redusere statens eierandel fra om lag 50 prosent i hvert av selskapene til en tredjedel. Regjeringen ønsker å bruke inntektene, som etter dagens kurser blir på om lag seks milliarder kroner, til å opprette Statens miljøfond og Teknologifondet, og som aksjekapital til et investeringsfond der staten skal eie 49 prosent av aksjene.

Sævik Supply bestiller et nytt offshorefartøy til 315 millioner kroner fra Th. Hellesøy Skipsbyggeri. Rederiet inngår også en opsjon på to tilsvarende skip.

Oktober

1. Kværner Tashleigh Weatherfoil skal sammen med Initial Healthcare levere alle tjenester i forbindelse med utviklingen av Queen Elisabeth Hospital i Woolwich. Dette er det første private sykehusprosjektet i London og vil koste i overkant av en milliard kroner. Sykehuset skal leies ut til det britiske helsevesenet.
2. Oljeskattekontoret skriver ut terminskatt på totalt 28,3 milliarder kroner for inntektsåret 1997. Det er nesten 5,5 milliarder mer enn tilsvarende beløp i fjor, og det tredje største siden sentral ligning ble innført i 1980.
Saga Petroleum oppjusterer reservene på Snorrefeltet med 94 millioner fat olje. Oppjusteringen representerer en brutto produksjonsverdi på 13 milliarder kroner etter dagens oljepris og dollarkurs.
3. Dyno Industrier ASA skal sammen med de to australske selskapene Westfarmers og National Mutual Life bygge et ammoniumnitratanlegg i Australia med en kapasitet på 180 000 tonn pr. år. Dyno tar sikte på en eierandel på 25 prosent i prosjektet som er kostnadsberegnet til 1,3 milliarder kroner.

Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) bestemmer å avblåse streiken etter at Regjeringen i statsråd 3. oktober fremmet forslag om tvungen lønnsnemnd i den pågående konflikten mellom OFS og Norges Rederiforbund.

Ugland International Holding kontraherer et bilskip med en kapasitet på 6 100 biler fra Tsuneishiverftet i Japan. Kontraktsprisen er på om lag 34 millioner pund.

8. Brøvig Offshore inngår en intensjonsavtale med Statoil for eksklusiv bruk av produksjons-

- skipet «Crystal Sea». Kontrakten skal vare ut 1998 og er verdt minimum 21 millioner dollar.
9. Norsk Hydros gassfunn på Ormen Lange inneholder minst 100 milliarder, kanskje opp mot 300 milliarder, kubikkmeter gass med en bruttoverd fra 70 til 200 milliarder kroner.
 11. Bratvaag Skipsverft får en kontrakt på bygging av et offshoreskip for rederiet DOF Shipping. Kontrakten er på over 300 millioner kroner og verftets ordreserver på mer enn 2 milliarder kroner.
 14. Amerikanske Marathon Oil krever 989 millioner kroner pluss renter fra 1. august tilbakebetalt fra operatørselskapet Statoil og de øvrige partnerne i Statpipegruppen. Det amerikanske selskapet mener dette er beløpet de har betalt for mye i tariff for transport av gass fra Heimdalfeltet.

Avtroppende finansminister Jens Stoltenberg legger frem nasjonalbudsjettet for 1998. Budsjettet viser et overskudd på driftsbalansen på 93,7 milliarder kroner, mens overskuddet på statsbudsjettet anslås til 78,5 milliarder kroner. Ved utgangen av 1998 vil det stå om lag 200 milliarder kroner på Statens Petroleumsfond. Statens utgifter øker med en prosent reelt, inkludert en kraftig vekst i statens investeringer og en realnedgang i statlig forbruk. Regjeringen øker utgiftene til eldre, sykehus, barnehager, enslige forsørgere og hjelp med 6 milliarder kroner. Skatte- og avgiftsøkningen i budsjettet er på 2,5 milliarder kroner.
 15. De amerikanske økonomene Robert Merton og Myron Scholes tildeles årets nobelpris i økonomi for å ha utviklet metoder for å verdsette aksjeopsjoner.
 17. Et konsortium ledet av Kværner, der Anglo Japanese Turkish Consortium inngår, får i oppdrag å designe, finansiere, bygge og drive et broprosjekt over Izmitbukten i Tyrkia. Konsortiet har forpliktet seg til å reise 12 milliarder kroner som er nødvendig for å gjennomføre prosjektet.

Rieber Shipping AS kontraherer et offshoreskip fra Flekkefjord Slipp & Maskinfabrikk AS. Skipet skal leveres i april 1999 og koster 350 millioner kroner.

Statsminister Kjell Magne Bondevik presenterer de nye statsrådene. Ny finansminister blir Gudmund Restad fra Senterpartiet, Lars Spon-

heim fra Venstre blir næringsminister mens Marit Arnstad fra Senterpartiet blir olje- og energiminister.

20. Akademikernes Fellesorganisasjon (AF) slår sprekker. Sivilingeniører, siviløkonomer, jurister og tannleger melder seg ut av organisasjonen og danner en ny organisasjon som får navnet «Akademikerne». Legene, som meldte seg ut av AF i fjor, vil også være med i den nye organisasjonen. Utmeldelsene skyldes misnøye med AF-ledelsens evne til å få gjennom krav ved forhandlingene.
23. Rederiet Leif Høegh inngår en avtale med det kinesiske rederiet Shougang om kjøp av to bulkskip på 210 000 dødvekttonn for i overkant av 700 millioner kroner.
28. Navis ASA fra Stavanger kontraherer et nytt boreskip ved Samsung Heavy Industries i Sør-Korea. Prisen for skip og boreutstyr er om lag 1,6 milliarder kroner. Selskapet har også inngått avtale om et skip nummer to, en avgjørelse som må tas innen 15. februar 1998, samt opsjon på et tredje skip.
29. Ullsteinkonsernet skal bygge to seismikkskip og et avansert offshorefartøy for tilsammen 1,1 milliarder kroner. Skipene skal bygges for det australske selskapet Western Atlas International Inc. i Houston USA og koster i overkant av 700 millioner kroner. Offshorefartøyet skal bygges for Solstad Shipping og koster i underkant av 400 millioner kroner.
30. Kværner Energy får kontrakten på leveranser av fire gassturbiner til Eldfisk for Phillips Petroleum Norway. Kontrakten er verdt 200 millioner kroner.

November

3. Det internasjonale råd for havforskning (ICES) tilrår en kvote for torsk neste år på 550 000 tonn, 340 000 tonn mindre enn i år. Dersom tilrådingen blir vedtatt, taper norske og russiske fiskere fangst verdt 3,3 milliarder kroner.
5. Smedvig inngår en intensjonsavtale med det amerikanske selskapet ENSCO International Inc. for salg av riggen «West Omicron». Salgssummen er 103 millioner dollar.
8. Sentrumsregjeringen foreslår å redusere overskuddet på statsbudsjettet med om lag 1 milliard kroner i forhold til Arbeiderpartiregjeringens forslag. Ifølge tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 1998 vil utgiftene øke med 4,3

milliarder kroner, mens skatter, avgifter og andre inntekter vil øke med 2,3 milliarder kroner.

10. Staten fikk inn 32 milliarder kroner i oljeskatt i fjor. Det er over 12 milliarder mer enn i 1995. Statoil, Hydro og Saga er ilignet nesten halvparten av det totale beløpet.
12. Moxy Trucks i Fræna får en kontrakt på bygging av 300 anleggsdumpere for det franske selskapet European Equipment Ltd, som er Europas største på utleie av anleggsmaskiner. Moxy fikk kontrakten i konkurranse med svenske Volvo og engelske Caterpillar. Med en verdi på 400 millioner kroner er dette selskaps største enkeltkontrakt noen gang.

Lektorene danner en ny fagforening og tilsluttes organisasjonen Akademikerne. Bakgrunnen er misnøye med Akademikernes Fellesorganisasjon og Lærerlagets krav når det gjelder lønn og arbeidsforhold.
14. Antall personer som fikk utlignet toppskatt økte med 30 000 fra 1995 til 1996. I 1996 betalte 860 000 skatteyttere 11 milliarder kroner i toppskatt.
17. Cap Gemini tildeles en tiårskontrakt for datastøttetjenester til British Steel. Avtalen har en verdi på 4,8 milliarder kroner.
21. Statoil og Norsk Hydro undertegner en joint-venture avtale med det franske oljeselskapet Total og det statseide oljeselskapet Maraven fra Venezuela. De to norske selskapene skal investere 9 milliarder kroner i oljeindustrien i Venezuela, som er spådd et kraftig oppsving fremover.
28. Arbeidsledigheten, målt som antall registrerte ledige ved arbeidskontorene, synker raskere enn noen gang og har kommet ned i 56 800 personer, tilsvarende 2,5 prosent av arbeidsstyrken. Ledigheten har ikke vært lavere siden 1987. Antall ledige stillinger har økt med 46 prosent det siste året.

Stortinget vedtar regjeringens forslag til statsbudsjett for 1998. Etter forhandlinger med Høyre og Fremskrittspartiet har overskuddet på statsbudsjettet blitt redusert med om lag 3 milliarder kroner i forhold til sentrumsregjeringens opprinnelige forslag.
29. Statens pensjonsforpliktelse har økt med mer enn 2 milliarder kroner som følge av utvidelse-

ne av den avtalefestede pensjonsordningen (AFP) under vårens lønnsoppgjør.

Sentrumsregjeringen endrer ikke kravene den forrige regjeringen satte i forbindelse med de kommende klimaforhandlingene i Kyoto.

Desember

2. Stolt Comex Seaways inngår en kontrakt for levering av undersjøisk utstyr til rørledninger. Kontrakten er tildelt av Total Oil Marine og er verdt 11 millioner dollar.
5. Søviknes Verft får en kontrakt på bygging av et forsyningskip for det japanske rederiet Sanko Steamship Co. for levering i september 1999. Kontrakten er verdt 170 millioner kroner.
9. EU vedtar gassmarkedsdirektivet etter fem år med forhandlinger. Kompromisset som ble inngått innebærer en liberalisering av markedet for gassrørledninger som starter med at 20 prosent av markedet åpnes for fri konkurranse i 2000, 28 prosent i 2005 og 33 prosent i 2010.
11. Ekspedisjonssjef Thorvald Moe i Finansdepartementet utnevnes til vise-generalsekretær i OECD (Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling). Det er Rådet i OECD som står bak utnevnelsen.
12. Kværners verft i Egersund får en kontrakt for engineering, innkjøp og fabrikkasjon av tre kompresjonsmoduler til Åsgaard B-plattformen. Kontrakten er verdt 450 millioner kroner.
17. Olje- og energidepartementet godkjenner Phillips Petroleums planer om utbygging av Eldfisk-feltet i Nordsjøen. Utbyggingen er beregnet til å koste 5,1 milliarder kroner og har som mål å øke produksjonen. Plattformen vil etter dette fremstå som mer miljøvennlig.

Aker Maritime tildeles en kontrakt av Phillips Petroleum for bygging av vanninnjeksjonsplattformen til Eldfisk-feltet. Kontrakten er verdt 1,2 milliarder kroner.
23. Statoil tildeler rederiet Knutsen OAS Shipping en kontrakt for leie av et lagerskip til Åsgaard-feltet. Avtalen varer i fem år og er verdt 670 millioner kroner.
24. Kværner Kleven tildeles en kontrakt for bygging av et offshoreskip for rederiet District Offshore i Austevoll. Kontrakten er verdt mellom 400 og 600 millioner kroner.

31. I 1997 er om lag 2 000 gårdsbruk lagt ned, slik at antall gjenværende bruk er 79 600. Det er de minste gårdsbrukene som forsvinner mens det blir flere store.

1998

Januar

6. Farstad Shipping bestiller et offshorefartøy fra den Aker/RGI dominerte Langstengruppen. Kontrakten er verdt mellom 330 og 350 millioner kroner.
9. Petroleum Geo-Services og Geco-Prakla får hver sin kontrakt for utførelse av seismiske oppdrag for Statoil. Kontraktene er verdt 200 millioner kroner hver.
10. Entreprenørselskapet Selmer får i oppdrag av Sør-Trøndelag veikontor å bygge den undersjøiske tunnelen mellom Hitra og Frøya. Kontrakten er verdt 306 millioner kroner.
- Telenor hever den faste abonnementsprisen med 216 kroner i året. Priser på samtaler går ned.
- Et datterselskap av Helikopter Service, Bond Helicopters, inngår en avtale med British Petroleum for transport til plattformer i Nordsjøen. Kontrakten har en varighet på fem år og er verdt 450 millioner kroner.
14. Stortinget velger Mary Kvidal fra Arbeiderpartiet til ny leder av Norges Banks representantskap. Jens Marcussen fra Fremskrittspartiet blir ny nestleder.
20. Offshoreselskapet Marine Drilling får en borekontrakt med Exxon i Den meksikanske golfen. Kontrakten gjelder leie av rigg for leteboring i tre år med opsjon på ytterligere to år. Totalverdien for de tre første årene er 207 millioner USD.
- Transocean Offshore inngår en leieavtale med det amerikanske oljeselskapet Union Oil Company of California (Unocal) for et dypvannsboreskip til bruk i Den meksikanske golfen. Skipet vil anslagsvis koste 318 millioner USD å bygge, og leieavtalen for de fem første årene er verdt 372 millioner USD.
21. SAS kjøper det finske flyselskapet Air Botnia som flyr 15 ruter i Finland og har om lag 50 ansatte.

22. Regjeringen sender svar til EFTAs overvåningsorgan ESA og avviser ESAs fremlegg til endringer i den differensierte arbeidsgiveravgiften. Regjeringen mener at denne avgiften er en del av det generelle skattesystemet og derfor faller utenfor EØS-avtalen.

Tall fra Verdipapirsentralen viser at sparing i aksjefond ble nesten fordoblet fra 1996 til 1997. Verdien av netto nytegning av andeler økte fra om lag 8,5 til 15,2 milliarder kroner.

23. Kongsberg Defense & Aerospace AS inngår en kontrakt med Fincantieri-verftet i Italia for leveranser av kommando- og våpenkontrollsystemet MSI-90U. Kontrakten er verdt 300 millioner kroner.
24. Procon Drilling inngår en femårskontrakt med Esso for boring på Jotunfeltet. Kontrakten er verdt 250 millioner kroner.
27. Det blir undertegnet en bilateral avtale om handel og økonomisk samarbeid med Ukraina.
- Costa Cruises kontraherer et cruiseskip fra Kværner Masa-Yard på 82 000 bruttoregister-tonn. Kontrakten er verdt 390 millioner USD.
29. Hovedstyret i Norges Bank ansetter de øverste lederne i Norges Banks Kapitalforvaltning som skal forvalte oljefondet.
- Finansdepartementet sier nei til Den norske Banks (DnB) søknad om konsesjon til å kjøpe aksjene i den Trondheimsbaserte Bolig- og næringsbanken (BNbank).
31. Entreprenørselskapet Selmer får en kontrakt av Statens vegvesen for bygging av den 1,7 kilometer lange Svartdalstunnelen på E6 i Oslo.

Februar

2. Tall fra Statoil viser at i løpet av 1997 påviste selskapet 126 millioner fat olje og 29 milliarder kubikkmeter gass i lisenser på norsk sokkel der Statoil er involvert.
3. Royal Caribbean Cruise Line kontraherer et cruiseskip fra Kværner Masa-Yard i Finland. Kontrakten er verdt 1,8 milliarder kroner.

Mars

9. LO og NHO innleder forhandlinger om en etter- og videreutdanning, lærlingeordningen og avtalefestet pensjon.
19. Norges Bank øker med umiddelbar virkning sine signalrenter overfor bankene med 0,25 prosentpoeng.

22. Saudi-Arabia, Mexico og Venezuela varsler enighet om å arbeide for et kutt i verdens olje-produksjon på mellom 1,6 og 2 millioner fat/dag.
26. EU-kommisjonen fremlegger sin konvergens-rapport der Belgia, Finland, Frankrike, Italia, Irland, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spania, Tyskland og Østerrike anbefales som del-takere i Den europeiske monetære union fra 1. januar 1999.
LO og NHO oppnår enighet om en handlings-plan for etter- og videreutdanning.
27. Regjeringen oppnår aksept fra Arbeiderpartiet på å kutte norsk oljeproduksjon med inntil 100 000 fat/dag, under forutsetning av at OPEC gjennomfører sine annonserte kutt.
31. OPECs 11 oljeministere beslutter kutt i olje-produksjonen på 1,245 millioner fat/dag fra 1. april.

April

1. Japan starter reformeringen av finanssektoren.
14. Det meldes om betydelige oppjusteringer av kostnadsanslagene for utbyggingen av Åsgard-feltet på Haltenbanken.
16. Den danske miljø- og energiministeren varsler kvoter for CO₂-utslipp fra danske kullkraft-verk.
20. Det blir oppnådd enighet om et anbefalt forslag i lønnsoppgjøret mellom Fellesforbundet og Teknologibedriftenes Landsforening som blant annet innebærer et lønnstillegg på 3 kroner per time (tilsvarende 2,8 prosent) fra 1. mai.
21. Handel og kontor og Handels- og servicenær-ingens Hovedorganisasjon blir enige om en ny tariffavtale som innebærer et generelt tillegg på 5 kroner per time.
22. Partene i byggfagene blir enige om en avtale som innebærer et generelt tillegg på 3 kroner per time, samt økte satser for minstelønn.
23. Norsk Hydro lanserer en ny type gasskraftverk med injisering av CO₂-utslippene på kontinen-talsokkelen.
Gruveselskapet Australian Bulk Minerals varsler investeringer på over 700 millioner kroner i nytt dagbrudd i Bjørnevatn ved Kirkenes.
24. Hotell- og restaurantarbeiderforbundet og Rei-selivsbedriftenes Landsforening bli enige om et

generelt tillegg på 3 kroner per time, samt en del andre tillegg. Inklusive overhenget inn i 1998 anslås avtalen å resultere i en lønnsvekst på 6 1/2 prosent på årsbasis.

Sparebanken NOR og Gjensidige legger frem planer om sammenslåing.

29. Finansministeren hever grensen for forsik-ringsselskapenes plasseringer i aksjer.
30. Operatørselskapet Amoco og Oljedirektoratet bekrefter at det er gjort et stort olje- og gass-funn mellom Heidrun og Norne i Norskehavet.

Mai

3. EUs ministerråd godkjenner de 11 deltakerne i EUs monetære union, og utnevner nederlende-ren Wim Duisenberg som sjef i den nye euro-piske sentralbanken fra 1. januar 1999.
6. Finansministeren varsler at den norske valuta-forskriften skal videreføres også etter at deltakerne i EUs monetære union tar i bruk den nye valutaen "euro" fra 1. januar 1999. Forskriften pålegger Norges Bank å holde en stabil valutakurs overfor europeiske valutaer.
12. Odelstinget vedtar øvre grense for størrelsen på butikker som skal selge dagligvarer på søndager.
Regjeringspartiene inngår en avtale med Frem-skriftspartiet og Høyre om gjennomføringen av kontantstøtte til småbarnsforeldre.
14. 3 000 rutebilsjåfører tas ut i streik.
15. Regjeringen legger frem Revidert nasjonalbud-sjett for 1998, som inneholder forslag om tiltak for å redusere investeringene, midlertidig kon-junkturavgift på 5 prosent på investeringer i bygg og anlegg, tvungen avsetningsordning for skattepliktig næringsvirksomhet, ekstra ar-beidsgiveravgift på lønnsinntekter over 16 G, økt elektrisitetsavgift, økt kapitaldekning ved bankenes utlån til boligformål, og om enkelte endringer i delingsmodellen.
16. Partene i jordbruksoppgjøret kommer frem til en avtale med en økonomisk ramme på vel 1,4 mrd. kroner.
22. Norges Bank øker sine signalrenter overfor bankene med 0,5 prosentpoeng med virkning fra 25. mai.
25. Havforskere anbefaler betydelige reduksjoner i kvotene for torskefisket i Barentshavet innevæ-rende og kommende år.

27. Streiken i NSBs bussdivisjon avsluttes.
28. Det oppnås enighet om en avtaleskisse for store grupper av offentlig ansatte som ser ut til å innebære en lønnsvekst på årsbasis på rundt 5 3/4 prosent i gjennomsnitt for statsansatte og på 6,1 prosent i gjennomsnitt for kommuneansatte. AF godtar ikke skissen, og en del AF-medlemmer går ut i streik.

Juni

4. Saudi-Arabia, Venezuela og Mexico varsler ytterligere kutt i sin oljeproduksjon på 400 000 fat pr. dag.
9. Kommunlaministeren varsler lønnsnemd for flertallet av AFs streikende medlemmer i kommunesektoren.
10. Konsernstyret i NSB vedtar at Gardermobanen ikke kan åpnes samtidig med den nye hovedflyplassen 8. oktober i år.

Partene i transportstreiken kommer frem til et anbefalt forslag. Streiken avsluttes med lønns tillegg i størrelsesorden 9,5 til 11,5 prosent.
15. Kommunalministeren varsler lønnsnemd for AFs streikende statsansatte medlemmer.
24. OPEC kunngjør at de er beredt til å kutte oljeproduksjonen med 1,38 millioner fat/dag i tillegg til de vedtatte kuttene på 1,25 millioner fat/dag fra møtet i mars.
26. Norges Bank varsler en økning i sine signalrenter overfor bankene med 0,25 prosentpoeng med virkning fra 29. juni. Foliorente og D-lånsrente blir 4,5 og 6,5 prosent.

Juli

6. Norges Bank øker sine signalrenter overfor bankene med 0,5 prosentpoeng med umiddelbar virkning. Foliorente og D-lånsrente blir 5,0 og 7,0 prosent.
9. Kongsberg Offshore melder om inngåelse av kontrakt for levering av undervannsinstallasjoner til et oljefelt utenfor Angola til en verdi av 1,6 mrd. kroner.
29. Kuwaits oljeminister antyder mulighet for ytterligere kutt i OPECs oljeproduksjon etter organisasjonens ordinære ministermøte den 24. november, dersom oljeprisen på det tidspunktet ikke har nådd opp i 17 dollar per fat.

August

3. Hakon Gruppen og ICA betaler 1,3 mrd. kroner for halvparten av aksjene i Statoils bensinstasjonskjede i Norge, Sverige og Danmark.
7. Styreformann i NSB Gardermobanen, Osmund Ueland, sier at det kan påløpe ytterligere 400-500 millioner kroner til tetning av Rome-rikssporten. Hele prosjektet vil med stor sannsynlighet overstige 10 mrd. kroner.
10. Kjell Inge Røkke betaler 2,3 mrd. kroner for 11 millioner A-aksjer i Aker RGI og har 63 prosent av stemmene i konsernet.
11. Norges Bank varsler en økning i sine signalrenter overfor bankene med 0,5 prosentpoeng med virkning fra 12. august. Foliorente og D-lånsrente blir 5,5 og 7,5 prosent.

Fusjon mellom British Petroleum og Amoco blir annonsert. Det nye selskapet blir blant verdens tre største med en daglig produksjon på 3 millioner fat råolje.

Spotprisen på råolje noteres til 11,33 USD/fat, det laveste nivået på 40 år målt i faste priser.
17. Den russiske sentralbanken hever den nedre grensen for rubelens svingningsrom mot amerikanske dollar til 9,5. Effekten er den samme som en devaluering og rubelen svekket seg umiddelbart.
21. Norges Bank øker sine signalrenter overfor bankene med 1,5 prosentpoeng. Foliorente og D-lånsrente blir 7,0 og 9 prosent.
23. Boris Jeltsin avsetter regjeringen og ber Viktor Tsjernomyrdin om å bli ny statsminister i Russland.
24. Norges Bank øker sine signalrenter overfor bankene med 1,0 prosentpoeng med virkning fra 25. august. Foliorente og D-lånsrente blir 8,0 og 10,0 prosent. Banken varsler samtidig at den inntil videre ikke vil foreta ytterligere endringer i virkemiddelbruken.
28. Avkastningen på oljefondet var 2,1 prosent i 2. kvartal i år, mot 12,3 prosent i 1. kvartal. Til sammen er størrelsen på fondet nå kommet opp i 135,8 mrd. kroner.

September

2. Russlands sentralbank gir opp å holde rubelen innenfor den gjeldende valutakorridoren på 6,0 til 9,5 mot USD.

- Statkraft kjøper 26 prosent av aksjene i Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap for 2,5 milliarder.
14. Jevgennij Primakov blir innsatt som ny statsminister i Russland, etter at Viktor Tsjernomyrdin er blitt stemt ned to ganger.
 15. Ledelsen i Kreditkassen, Fokus Bank og Postbanken blir etter flere ukers forhandlinger enige om sammenslåing.
Norsk Hydro har tildelt Heerema og ABB en milliardkontrakt på bygging av ny stigerørsplattform til Heimdal. Samtidig har ABB fått oppdraget med ombyggingen av den eksisterende plattformen på feltet til å behandle eksportgass.
 20. Valg i Sverige.
 24. Statsminister Bondevik tilbake på jobb etter å ha vært sykmeldt siden 31. august.
 26. Danskene får ny valutaavtale med den europeiske sentralbanken. ERM2-avtalen trer i kraft 1. januar 1999.
 27. Forbundsvalg i Tyskland med regjeringsskifte som resultat. Sosialdemokratene og De grønne forsøker å danne en koalisjonsregjering.
 28. Den amerikanske oljeproduksjonen reduseres med 1,9 millioner fat hver dag så lenge orkanen Georges herjer ved Den meksikanske golf.
 29. Den amerikanske sentralbanken senker renten med et kvart prosentpoeng til 5,25 prosent.
- Oktober**
2. Svein Gjedrem utnevnes til ny sentralbanksjef.
 5. Regjeringen legger frem statsbudsjettet for 1999 med forslag om innstramning i finanspolitikken tilsvarende om lag 0,9 prosent av BNP Fastlands-Norge.
 6. Spanias sentralbank setter ned renten med et halvt prosentpoeng til 3,75 prosent.
 8. Gardermoen hovedflyplass åpner.
Englands sentralbank setter ned renten med 0,25 prosentpoeng til 7,25 prosent. Dette skjer etter at sentralbanken har hevet renten seks ganger siden mai i fjor.
Danmarks sentralbank setter ned renten med 0,25 prosentpoeng til 4,75 prosent.
 12. Aksjemarkedet i Asia steg kraftig etter at Overhuset i det japanske parlamentet godkjente deler av en redningspakke for landets kriserammede banker.
 13. Sveriges nye regjering legger fram forslag til statsbudsjett for 1999. Budsjettforslaget mottas positivt av finansmarkedene.
 14. Erik Tønseth går av som konsernsjef for Kværner.
 15. Den amerikanske sentralbanken reduserer signalrenten med et kvart prosentpoeng.
 16. Norges Bank beslutter å starte med intervensjoner i valutamarkedet igjen, etter å ha holdt seg borte fra valutamarkedet siden 25. august. Kronen steg i verdi etter at nyheten ble offentliggjort.
 26. Den italienske sentralbanken kutter signalrenten med ett prosentpoeng til fire prosent, som er det laveste nivået på 26 år.
 27. Gerhard Schröder tas i ed som forbundskansler i Tyskland. Landet styres av en koalisjonsregjering bestående av SPD og De Grønne.
 28. Kjell Almskog overtar som ny konsernsjef i Kværner.
 29. Rena Kartongfabrikk går konkurs for annen gang på to år.
 30. Handelsbanken gir et kontanttilbud på 70 kroner per aksje til Fokus Banks aksjonærer.
G7-landene legger frem en pakke med reformforslag som skal stabilisere finansmarkedene og hindre at en krise bryter ut i verdensøkonomien.
- November**
2. Klimakonvensjonens fjerde partsmøte arrangeres i Buenos Aires.
Begge de to store norske soveposeprodusentene gir opp å produsere i Norge. Ajungilak på Hønefoss vedtok i forrige uke å flytte all produksjon utenlands innen februar. Helsport la ned produksjonen tidligere i år.
 3. Riksbanksjefen i Sverige setter ned reforenten med 0,25 prosentpoeng til 3,85 prosent. Den svenske regjeringen har nedjustert sine BNP-vekstprognoser til 2,5 prosent. Spania og Portugal senker også sine reforenter.
 4. Senats-, kongress- og delstatsvalg i USA. Demokratene gjør det overraskende bra.

- Det svenske storkonsernet Ica kjøper Haakon Gruppen.
- Kostnadsoverslaget for utbyggingen av gassfeltet Huldra vest for Sognefjorden overskrides med 700 millioner kroner. Dermed må utbyggingen godkjennes av stortinget.
5. Den britiske sentralbanken reduserer signalrenten med 0,5 prosentpoeng til 6,75 prosent.
- Den danske sentralbanken senker signalrenten med 0,25 prosentpoeng til 4,40 prosent.
- Elkem kjøper et kalsiumkarbidverk i USA for videre satsning i landet.
- Shell melder at mangel på oppgaver på norsk sokkel kan føre til at selskapet avvikler sin olje- og gassaktivitet i Norge.
6. Den irske sentralbanken setter ned signalrentene med 1,25 prosentpoeng til 3,7 prosent.
- Umoe får nærmere 1,1 milliard kroner fra eierne av Visund- og Troll-lisensen. Partene kom fram til en løsning som også innebærer garantier fra Jens Ulltveit-Moe på 400 millioner kroner. I tillegg videreføres Umoes finansiering selv om låneavtalene brytes.
- Kredittilsynet setter en foreløpig stopper for Storebrand og tre andre private forsikringselskapers fremstøt overfor kommunene. Tilsynet vil kreve at selskapene endrer sine pensjonstilbud. Det betyr antagelig at selskapene må øke sine premier.
- Sjefen i Gasprom, Rim Viakhirev, tilbyr Statoil og Norsk Hydro andeler i et stort oljefelt i Pechora-havet utenfor Nordvest-Russland.
9. Fusjonsplanene til Postbanken, Kreditkassen og Fokus Bank skrinlegges.
10. FN-organet UNCTADs årlige rapport om utenlandske direkteinvesteringer (UDI) for 1997, viser at direkte utenlandsinvesteringer øker markant i internasjonal økonomi på tross av Asia-krisen og generelle finansproblemer. Med unntak for Latin-Amerika går u-landenes andel relativt sett ned.
11. Budsjettforhandlingene mellom regjeringen, Høyre og Fremskrittspartiet bryter sammen.
- Undervannsentreprenøren Stolt Comex Seaway planlegger bygging av tre nye spesialskip til mellom to og tre milliarder kroner. Norske verft deltar i konkurransen om byggeoppdragene.
12. Arbeiderpartiet bryter budsjettforhandlingene med regjeringen på grunn av uenighet om konstantstøtten.
- Et enstemmig styre i Fokus Bank anbefaler aksjonærene å takke ja til oppkjøpstilbudet fra Den Danske Bank.
- Hydrodirektør Eivind Reiten og Trinidad og Tobagos statsminister Basdeo Panday undertegner en avtale om rammebetingelsene for bygging av et stort aluminiumsverk samt et gasskraftverk på den karibiske øya. Konstnadene til første byggetrinn er anslått til 11,5 milliarder kroner.
- Statoil vil utvinne 65 millioner fat ekstra olje til en verdi av seks milliarder kroner fra reservoarene på Veslefrikk-feltet, feltets levetid vil i så fall forlenges fra 2009 til 2015.
- Den svenske Riksbanken senker både inn- og utlånsrenten med 0,5 prosentpoeng. Etter senkingen ligger innlånsrenten til Riksbanken på 3,25 prosent og utlånsrenten på 4,75 prosent.
14. Det 90 dagers gjeldsmoratoriumet som regjeringen Sergej Kirijenko innførte i august utløper. Det betyr at russiske banker igjen må innfri sin utenlandsgjeld på seks milliarder dollar.
16. Et spleiselag bestående av IMF, Verdensbanken, Den interamerikanske utviklingsbanken (IADB) og G10-gruppen av ledende industrinasjoner, har kommet til enighet om en hjelpepakke på 41 milliarder (307 milliarder norske kroner) dollar til Brasil.
- Telenor og Posten fusjonerer it-selskapene Telenor Alliance og en divisjon i Posten SDS. Det nye it-selskapet får en omsetning på over 340 millioner kroner og 330 ansatte.
- Apec (Asia Pacific Economic Cooperation)-konferansen i Kuala Lumpur åpner. 21 medlemsland deltar.
- Fred. Olsens 100 år gamle linjevirkosomhet i Nordsjøen selges til det danske rederiet DFDS for rundt 330 millioner kroner.
- Det meldes at en fjerdedel av all laks som har gått fra Norge til EU de siste ukene er blitt solgt til under minstepris.
17. Den amerikanske sentralbanken senker signalrenten med et kvart prosentpoeng til 4,75 prosent.

- De to finske skog- og papirmaskinkonsernene, Fauma og Valmet, underskriver en fusjonsavtale, som vil gjøre dem til en markedsleder på verdensbasis.
18. Gassfunnene på det store Ormen Lange-feltet er langt lavere enn Norsk Hydro hadde håpet på.
19. Finanskomitéens innstilling om hoveddrammene i statsbudsjettet for neste år legges frem. Det er ikke flertall for noen av forslagene.
20. Arbeiderpartiets landsmøte åpner, og Jagland sier at han er klar til å ta regjeringsansvar.
24. Sentrumsregjeringen kommer med et budsjettforslag som Høyre og Frp er villige til å forhandle om. Alle skatte- og avgiftsøkningene i det opprinnelige budsjettforslaget er fjernet, samtidig går regjeringen inn for å redusere noen utgiftsposter.
- OPEC-møte i Wien.
- Netscape selger seg til America On Line for 4,2 milliarder dollar.
25. Sentrumsregjeringen, Høyre og Fremskrittspartiet signerer en budsjettavtale med anslått innstramning på om lag 8 milliarder kroner.
- Den svenske Riksdagen vedtar en grunnlovsendring som gir sentralbanksjefen kontroll med den svenske pengepolitikken.
- Statoil øker sin eierandel i Saga Petroleum fra 15 til 20 prosent. Statoil melder om overskridelser på til sammen 17,8 milliarder kroner på prosjekter i Nordsjøen og et driftsunderskudd i 3. kvartal på 210 millioner kroner.
- Shell varsler at selskapet vil stenge raffineriet på Sola, med begrunnelsen at nye miljøkrav fra EU gjør raffineridriften ulønnsom.
26. OPECs oljeministere klarer ikke å enes om å forlenge sine produksjonskutt på 2,6 millioner fat olje ut 1999, men derimot vedtar organisasjonen å møtes igjen i mars.
- Den danske sentralbanken senker signalrenten med 0,15 prosentpoeng fra 4,4 til 4,25 prosent.
28. Ordreinngangen til europeiske verft er mer enn halvert i tredje kvartal i forhold til de to første kvartalene i år, viser ferske tall fra Lloyds Register of Ships.

30. Fokus Bank selger sine 10 prosent av aksjene i BNbank til Sparebank 1 Gruppen for 182 millioner kroner.

Vickers og Ulstein kommer til enighet om en avtale som innebærer at Vickers betaler 3,92 milliarder for å overta Ulsteinkonsernet. Vickers vil ikke ha Ulsteinkonsernets skipsverft med på kjøpet.

Desember

1. Exxon, USAs største oljeselskap, kjøper verdens nest største oljeselskap, Mobil. Det er historiens største fusjon. Exxon skal betale cirka 80 milliarder USD for Mobil.
- Total og PetroFina fusjonerer. Total blir dermed Frankrikets største, Europas tredje største og verdens sjette største oljeselskap.
- Telenor beslutter å investere for 1,2 milliarder kroner i telekom-utbygging i Russland. Gjennom en rettet emisjon har Telenor kjøpt aksjer i det russiske teleselskapet Vimpel Communications for nevnte sum.
2. Det nye Rikshospitalet blir 490 millioner kroner dyrere enn planlagt. Overskridelsen utgjør 11 prosent av den opprinnelige kostnadsrammen på 4,419 milliarder kroner.
- Stavanger-rederiet Navion (eid av Statoil og Rasmussen Gruppen) har vunnet kontrakten om transport av all råolje som det amerikanske oljeselskapet Amerada Hess produserer i Nordsjøen. Rammevitalen gjelder i ti år.
3. Bundesbank setter ned den offisielle styringsrenten til 3,0 prosent. Raskt etter følger sentralbankene i de øvrige landene som deltar i EUs økonomiske og monetære union. Det er nå bare Italia som har en rente på 3,5 prosent.
4. Olje- og energiminister Marit Arnstad orienterer Stortinget om at regjeringen vil videreføre de norske kuttene i råoljeproduksjonen frem til juni måned.
6. Irak eksporterer igjen olje under olje-for-mat programmet med FN.
7. Dyno Industrier inngår en joint venture-avtale på kjemisiden i Brasil. Avtalen innebærer en investering på 225 millioner kroner de neste to årene.
15. Den svenske Riksbanken setter ned styringsrenta med 20 punkter til 3,4 prosent.

16. Oljeselskapet Saga finner mer olje på Vargfeltet, feltets balansepris reduseres fra 20 dollar fatet til i underkant av 17 dollar.
17. USA og Storbritania angriper Irak.
18. Representantenes Hus vedtar å stille president Clinton for riksrett.
23. Kværner selger datterselskapet Kværner Ships Equipment for cirka 425 millioner til britiske Powell Duffryn plc.

1999

Februar

1. Telenor sitt monopol på nettmarkedet opphører. To nasjonale aktører i tillegg til Telenor, Bane Tele og Enitel, vil nå tilby sine tjenester.
4. Danmark og Storbritannia setter ned sine signalrenter med henholdsvis et kvart og et halvt prosentpoeng.
11. Statoil melder at utbyggingen av olje- og gassfeltet Kvitebjørn blir utsatt på ubestemt tid. For norsk leverandørindustri betyr dette en utsetting av nye utbyggingsordrer i størrelsesorden 11 milliarder kroner.

Kværner blir tildelt kontrakten for bygging av dekket på Huldra-plattformen. Oppdraget har en verdi på rundt 700 millioner kroner. Selskapet har forpliktet seg til å bygge dekket i Norge.
17. Statoil oppjusterer reserveanslaget for Heidrunfeltet på Haltenbanken med nye 125 millioner fat olje. Selv med en oljepris på ti dollar fatet innebærer dette en økning på nærmere ti milliarder kroner i brutto produksjonsverdi.
18. Compaq Computer Norway as underskriver en avtale med amerikanske Telepost Inc. verdt 1 milliard kroner. Avtalen gjelder outsourcing av tjenester, samt levering av datautstyr og programvare.

Statsbygg melder at Rikshospitalet blir ytterligere 100 millioner kroner dyrere. Den totale sluttkostnaden blir dermed på rundt 5 milliarder kroner, som er 590 millioner mer enn budsjettet.

NorgesGruppen inngår nye kjøpsavtaler for 2,6 milliarder kroner. Bondeide Norsk Kjøttsamvirke/Gilde Norge og privateide Fatland Gruppen får de største kontraktene, henholdsvis på 1,7 milliarder og 600-800 millioner kroner.

22. Storebrand og Skandia melder at de to selskapene ønsker å slå sammen sine skadevirksomheter til ett selskap. Det nye skadeselskapet (If) får 3 300 ansatte i Sverige og 2 600 ansatte i Norge. Storebrand skal eie 44 prosent og Skandia 55 prosent av det nye selskapet, men de skal ha stemmelikhet. Det nye selskapet vil få kontroll med 55 prosent av det norske skademarkedet.
23. Kværner legger frem regnskapet for 1998 med et underskudd på i overkant av 1,3 milliarder kroner før skatt.
25. Stortinget vedtar at det skal etableres et it-senter på Fornebu, og at næringsminister Lars Sponheim innen 1. juni skal peke ut den private gruppen som skal få jobben med å utvikle senteret.
26. Styret i Norske Shell vedtar å stenge raffineriet på Sola i 2000 og 125 ansatte kommer til å miste jobben.

Mars

1. Norske Nor-Eskort, tyske Blohm + Voss og spanske Emresa Nacional Bazan leverer sine tilbud til Sjøforsvaret om bygging av fregatter. Utlysningen omfatter i utgangspunktet seks fregatter for 12 milliarder kroner.
3. Norges Bank setter ned styringsrenten med 0,5 prosentpoeng til 7,0 prosentpoeng.
4. USA innfører straffetoll på en rekke produkter fra EU etter at partene ikke har klart å komme til enighet om hvorvidt EUs importkvoter på bananer strider mot WTO-reglene.
11. Den tyske finansministeren Oskar Lafontaine trekker seg både fra regjeringen og som leder for det sosialdemokratiske regjeringspartiet.
12. De fire OPEC-landene Saudi-Arabia, Venezuela, Iran og Algerie sammen med Mexico klarte i Haag å komme til enighet om ytterligere produksjonskutt på to millioner fat olje per dag.
15. Regjeringen melder at den vil kutte oljeproduksjonen med ytterligere 100 000 fat per dag fra 1. april og ut året. Den norske beslutningen er avhengig av at OPEC gjør et klart vedtak om å redusere oljeproduksjonen på sitt ministermøte 23. mars.
16. Hele EU-kommisjonen går av etter skarp kritikk i en rapport fra en gruppe på fem uavhengige granskere. Rapporten inneholder påstander

om bedrageri, manglende økonomisk styring og favorisering.

17. Skandia, som eier Vesta Forsikring, beslutter å børsnotere skadebiten av selskapet. En fusjon mellom Skandia og Storebrand sine skadevirk-somheter vil, ifølge Kredittilsynet, gi det nye selskapet markedsandeler opp mot 60 prosent i noen markeder dersom også Vestas skadevirk-somhet innlemmes, dette vil ytterligere komp-lisere konsesjonssøknaden.
19. I industrikraftproposisjonen foreslår regjering-en at Elkem skal få rett til å leie alle fallrettig-heter i Sauda i 30 år og dermed forsyne indust-rien her med kraft. I tillegg får Elkem leie kraftverkene Svelgen I og Svelgen II i 30 år, mens eierne av Tyssefallene i Odda får leie de-ler av disse i 20 år.

Statoil melder at Åsgard-utbyggingen på Hal-tenbanken blir ytterligere 2,7 milliarder kroner dyrere. Samlede overskridelser nærmer seg nå 10,9 milliarder kroner i forhold til opprinnelig budsjett.

Staten selger seg ned fra en eierandel på cirka 51 prosent til rundt 33 prosent i Kreditkassen.
23. OPEC-møte i Wien vedtar formelt avtalen om produksjonsbegrensninger som ble fremfor-handlet i Haag vel en uke tidligere.

DnB og Postbanken melder at de ønsker å fu-sjonere. Fusjonsforslaget innebærer at DnB overtar Postbanken, mot betaling i DnB-aksjer.

Forhandlingene om en fredsavtale for Kosovo - bryter sammen og NATO vedtar å gå til angrep på Jugoslavia.
29. Teekay Shipping overtar Bona Shipholding.
30. Eieravtalen om en sammenslåing mellom Te-lenor og Telia blir underskrevet etter lange for-handlinger. Selskapet blir fordelt 40-60 mellom Norge og Sverige.

April

7. Både LO og YS bryter den frivillige meglingen med NHO etter å ha lagt frem sine lønnskrav.

Statoil oppjusterer enda en gang sine utgiftsan-slag på Åsgard/Kårstø-prosjektet. Totale over-skridelser er nå beregnet til 17 milliarder kro-ner.

Forsvarssjefen anbefaler at Nor-Eskort Grup-pen velges bort fra forhandlingene om nye fre-gatter til Sjøforsvaret og at forhandlinger inn-

ledes med spanske Bazan og tyske Blohm + Voss. Forsvaret har vurdert anbudene ut i fra sine behov og nå er det opp til Forsvarsdepar-tementet og regjeringen å vurdere anbudene i en bredere sammenheng. Her kommer både gjenkjøpsavtaler, norske arbeidsplasser og kompetansebygging inn.

8. Bondevik innkaller lederne for alle de store hovedorganisasjonene i arbeidslivet for å orientere dem om regjeringens bidrag til etter- og videreutdannelsesreformen.

Den europeiske sentralbanken, og sentralban-kene i England, Sveits og Danmark kutter sty-ringsrenten med inntil 0,5 prosentpoeng.
12. LO/YS og NHO kommer til enighet om ram-mene for årets lønnsoppgjør for de 300 000 an-satte i privat sektor. Lønnsrammen blir på 4,5 prosent i bransjer hvor gjennomsnittslønnen er under 218 000 kroner, resten får null, men har lokale forhandlinger. I tillegg er rammene for etter- og videreutannelsesreformen vedtatt.
13. Konsernsjef Kjell Almskog presenterer "Nye Kværner" der de største endringene innebærer at antall ansatte skal ned med 25 000 personer og at bedriften planlegger å selge hele skips-byggingsvirksomheten sin.
22. Teleselskapene Deutsche Telekom og Telecom Italia kunngjør at de ønsker å fusjonere.
23. Fungerende olje- og energiminister Anne Eng-er Lahnstein avsetter styret i Statoil på grunn av overskridelsene på Åsgard/Kårstø-prosjektet. Konsernsjef Harald Norvik melder på en pressekonferanse at han stiller sin plass til disposisjon.

Norges Bank setter ned renten med 0,5 pro-sentpoeng til 6,5 prosent.

NorgesGruppen, store deler av Joh. Johannson konsernet, Meny Drift, Aka Spar Norge, Kiwi Norge, Nærbutikkene Norge og Mix-kjedene fusjonerer. Det nye konsernet blir handels-Norges største, med en omsetning på 34 milli-arder kroner.
27. Olje- og Energidepartementet utnevner høyes-terettsadvokat Ole Lund til ny styreformann i Statoil.
29. Forsvarsdepartementet gir Forsvaret grønt lys til å starte forhandlinger om kjøp av nye fregat-ter med de selskapene som har utpekt seg som hovedkandidater til byggeprosjektet. Forsvaret

har selv rangert Bazan på topp og tyske Blohm + Voss på annenplass.

Mai

3. Det nye styret i Statoil holder sitt første styremøte der de beslutter å la Harald Nordvik fortsette som konsernsjef inntil styret har funnet hans etterfølger.

Handelsbanken tilbyr 1,55 milliarder kroner for Bergensbanken. Det er 744 millioner kroner mer enn børsverdien.
5. Farmasi- og bioteknologikonsernet Nycomed Amersham selger deler av legemiddeldivisjonen Pharma for 4,3 milliarder kroner til det svenske investeringsselskapet Nordic Capital. Nycomed Amersham vil fortsatt ha 30 prosent eierandel.
6. Kværner presenterer selskapets resultater for første kvartal, med et underskudd før skatt på 4,9 milliarder kroner.
7. Finansdepartementet gir Den Danske Bank konsesjon til å kjøpe Fokus Bank.

I sin stortingsmelding om forsvarets investeringer rangerer regjeringen verftsgruppen Bazan først for bygging av Sjøforsvarets nye fregatter og innleder forhandlinger med det spanske konsernet. Samtidig blir Nor-Eskort-samarbeidet avvirket.
10. Revidert nasjonalbudsjett legges frem. I hovedtrekk videreføres den økonomiske politikken, men økte utgifter og reduserte inntekter fører til at underskuddet på Statsbudsjettet blir rundt 5 milliarder kroner større enn i vedtatt budsjett. Merutgiftene i forbindelse med Kosovo-krisen er på rundt 1,7 milliarder kroner.

Norsk Hydro legger inn et bud på Saga, der eierne av Saga blir tilbudt én Hydro-aksje for tre Saga-aksjer. Budet priser Saga til rundt 16 milliarder kroner.
12. Russlands president Boris Jeltsin avsetter landets statsminister Primakov på grunn av misnøye med den økonomiske utviklingen i landet.
18. Fristen for innlevering av anbud på byggingen av et it- og kunnskapssenter til minst 2,5 milliarder kroner på Fornebu utløper. Konkurransen står mellom syv grupper med svært ulik profil. Prisen og rammebetingelsene vil bli avgjort gjennom forhandlinger etter at utbyggeren er utpekt av regjeringen.

19. Jeltsins statsministerkandidat Sergej Stepasjin vinner en overlegen seier i Dumaen.
20. De to fagforeningene YS og AF varsler at de ønsker å slå seg sammen.
21. De detaljerte fusjonsplanene for Postbanken og DnB foreligger. Samtidig godkjenner regjeringen, som eeneier av Postbanken og hovedeier i DnB, fusjonsplanene. Postbanken selges mot oppgjør i DnB-aksjer og kontanter for til sammen omtrent 4,5 milliarder kroner. Staten vil eie rundt 60 prosent av det nye selskapet.
26. Et flertall på stortinget bestående av Ap og Frp legger frem et forslag som gir regjeringen fire måneder ekstra til behandling av saken om it-senter på Fornebu. I det nye forslaget skal regjeringen, innen 1. juni, legge frem en stortingsmelding der det kommer frem hvilke av de syv anbyderne regjeringen vil forhandle videre med.
27. Statoil og Hydro fremforhandler en avtale som medfører at Statoil (som eier 20 prosent av aksjene i Saga Petroleum) overtar rundt 25 prosent av eierandelene i Saga i form av andeler på norsk sokkel og andre aktiva. Resten av verdiene legges inn i Hydro. Avtalen mellom de to selskapene gjelder helt til budet fra Hydro er forkastet eller godtatt av Sagas aksjonærer. Den totale verdien på avtalen anslås til syv milliarder kroner. Hydro regner med at oppkjøpet av Saga vil føre til at det forsvinner rundt 800 arbeidsplasser og at selskapet vil spare en milliard kroner.
28. Franske Elf tilbyr Saga-aksjonærene 115 kroner per aksje. Det priser Saga til rundt 17 milliarder kroner, og ligger dermed over Norsk Hydros bud. Elf krever aksept fra 2/3 av eierne.

Juni

1. Det blir kjent at fôr til rundt 460 kyllingfarmer i Belgia er dioksinforgiftet. Dette fører til at matvarer fra belgisk landbruk må trekkes tilbake fra markedet og at flere land innfører importforbud mot belgiskproduserte jordbruksvarer. Etterspørselen etter alternative varer som lammekjøtt og fisk øker.
7. Behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett starter i de ulike komitéene.

Elf legger inn et nytt bud på Saga Petroleum på 125 kroner per aksje. Begrunnelsen til Elf for å høyne sitt eget bud på 115 kroner er ny informasjon om blant annet oppjusteringen av Sagas

- mulige tilleggsreserver med inntil 600 millioner fat oljeekvivalenter og at de varslede besparelsene på 1 milliard kroner kan bli større.
- Stortinget vedtar halv utbygging av Øvre Ottavassdraget.
- British Steel fusjonerer med nederlandske Hoogovens og etablerer verdens tredje største produsent av råstål etter sørkoreanske Posco og japanske Nippon Steel. Det nye selskapet, som får navnet BSKH, vil omsette for rundt 120 milliarder kroner og ha en samlet markedsverdi på 37 milliarder kroner.
8. Styret i Umoe vedtar å nedlegge den delen av skipsverftet Sterkoder som ligger i Kristiansund. I løpet av 1999 skal i stedet hele produksjonen samles på Dale. Nedleggelsen medfører at 144 ansatte mister jobben.
 9. Verftsanleggene til Kværner Kleven i Ulsteinvik og Rovde selges til en gruppe bestående av Klevenbrødrene, Hareid Elektriske og Myklebust Mek. Verksted.

Jugoslavia underskriver en fredsavtale om tilbaketrekking av serbiske styrker fra Kosovo forhandlet frem i samarbeid med G8-landene. FNs sikkerhetsråd må godkjenne avtalen før NATOs fredsstyrke kan gå inn i Kosovo.

Regjeringen kommer til en avtale med Høyre og Fremskrittspartiet om Revidert nasjonalbudsjett.
 10. Norsk Hydro og Statoil legger frem et nytt bud på Saga Petroleum på 135 kroner per aksje. Aksjonærene tilbys én Hydro-aksje for tre Saga-aksjer, i tillegg til et kontantoppgjør.

Den britiske sentralbanken kutter renten med et kvart prosentpoeng til fem prosent.
 11. NATO begynner utplasseringen av fredsstyrker i Kosovo.
 13. I parlamentsvalget i EU går de konservative frem og får 226 av parlamentets 626 mandater. Sosialistgruppen faller kraftig fra 214 mandater i det gamle til 180 mandater i det nye parlamentet.
 14. Bergensrederiet Odfjell beslutter å kontrahere to nye kjemikalieskip ved Kværner Florø til en verdi av til sammen 900 millioner kroner.
 15. Stortinget vedtar å gi 16 norske tungindustri-bedrifter statlige kraftkontrakter.
 16. Norges Bank setter ned renten med 0,5 prosentpoeng. Det gir en foliorente på seks prosent og en dagslånsrente på 8 prosent.
 17. Den danske sentralbanken setter ned renten med fem punkter til 2,85 prosent.
 18. Stortinget vedtar Revidert nasjonalbudsjett. Innstrammingene er på 4,7 milliarder kroner målt ved den oljekorrigerte budsjettindikatoren. Dette er i overkant av to milliarder kroner mindre stramt enn i vedtatt budsjett.

Aksjonærer med over 90 prosent av aksjene i Saga Petroleum godtar budet fra Hydro og Statoil på 135 kroner per aksje.

Volvo Aero Norge på Kongsberg underskriver en prinsippavtale med flymotorprodusenten Pratt&Whitney om delproduksjon av motorer til jagerflyet Joint Strike Fighter. Den totale produksjonen ventes å komme opp i 5000 motorer, tilsvarende en produksjonsverdi på 1,2 milliarder kroner.
 21. Prosafe inngår en intensjonsavtale med Saga Petroleum om produksjonsboring på Snorrefeltet. Kontrakten, med en verdi på rundt 800 millioner, omfatter boring, brønnoverhaling og vedlikehold av boreanlegget på plattformene Snorre TLP og Snorre B.
 22. Gjensidige Nor-konsernet trer i kraft. Det blir Norges nest største finanskonsern med en forvaltningskapital på 250 milliarder kroner og i overkant av 8 000 ansatte. Sparebanken Nor har betalt 2 170 millioner kroner for Gjensidige Bank - eksklusive Creditreform.

Storebrand og Skandia, som allerede har besluttet å slå sammen sine skadeselskaper, underskriver en avtale som gjør at også finske Phjola blir en del av den nye enheten, If.
 23. På Norsk Hydros ekstraordinære generalforsamling stemmer nær samtlige av Hydros aksjonærer for et oppkjøp av Saga.

Det norske miljøteknologiselskapet Engros inngår en milliardavtale med det svenske energiselskapet Vattenfall. Avtalen innebærer at det etableres et felles eierselskap, der Engros skal bygge og drive de mellom 40 og 80 forbrenningsanleggene som skal bygges.

Kanadiske CHC Helicopter Corporation får kontroll over 90 prosent av aksjene i norske Helicopter Services Group.

24. Hafslund asa og Viken Energinett kjøper nettselskapet i Asker og Bærum for 1,25 milliarder kroner. Avtalen utløser samtidig en byttehandel, der også nettene til Statnett, Drammen Energinett, Buskerud Fylkeskraft og Skedsmo og Sørum Energiforsyning (eid av Hafslund) inngår.
28. Toppmøtet mellom lederne i EU og den søramerikanske frihandelsorganisasjonen Mercosur starter i Rio de Janeiro. EU vil ikke gå inn på en forpliktende avtale om frihandel.
30. Den amerikanske sentralbankens rentekomiteé beslutter å heve interbankrenten med et kvart prosentpoeng, til fem prosent.

Juli

1. Norske Wilhelmsen Lines og svenske Wallenius Lines fusjonerer. Wallenius Wilhelmsen Lines blir verdens største selskap for bilfrakt og transport av annen rullende last med en omsetning på om lag 11,7 milliarder kroner, en flåte på 70 skip og drøyt 3 500 ansatte.
6. Bank of England selger 25 tonn gull. Det er de første barrene av i alt 415 tonn som skal selges. Det britiske gullsalget er bare det første i en lange rekke salg fra vestlige sentralbanker.
9. Den nye EU-presidenten, italieneren Romano Prodi, presenterer den nye EU-kommisjonen og varsler at han har planer om å innføre mer offentlighet og innsyn i kommisjonens arbeid, samt en rekke andre reformer.
12. Transocean Offshore og Schlumbergers datterselskap Sedco Forex Offshore går sammen og skaper verdens største riggselskap. Det nye selskapet blir verdsatt til nærmere 50 milliarder kroner og vil disponere 75 rigger. Transocean har en stor avdeling i Stavanger og en rekke av selskapets rigger er i dag beskjeftiget på norsk sokkel i Nordsjøen.
13. Anders Wilhelmsen-gruppen byr 2,3 milliarder kroner for det børsnoterte eiendomsselskapet Linstow. Tilbudsperioden utløper i midten av august.
19. Kongsberg Gruppen inngår en kontrakt om å selge Pingvin-raketter til det tyrkiske forsvaret for vel 300 millioner kroner. Kontrakten er betinget av at norske myndigheter gir eksportlisens.
23. Saga Petroleum har ikke funnet drivverdige forekomster, verken av gass eller olje, på Gjal-laryggen i Norskehavet. Saga har lagt opp til 100 dager med leteboring, men gir seg etter 50 dager da leteboringen ikke har gitt de resultatene selskapet håpet på.

26. Et norsk konsortium av Statkraft Anlegg as og Kværner Energy as undertegner en intensjonsavtale med Jammu & Kashmir Power Development Corporation. Kontrakten er verdsatt til 5,7 milliarder kroner og omfatter bygging av det 600 megawatt store Sawalkote Hydroelectric Project i det nordlige India.
30. Ledere fra omtrent 40 land møtes i Sarajevo for å drøfte stabilitetspakten for Sørøst-Europa, med spesiell vekt på gjenoppbyggingen av Kosovo.

August

6. Børsdirektør Kjell Frønsdal går av med umiddelbar virkning. Styret mener at Oslo Børs ikke har klart å løse oppgavene angående håndtering av informasjon i markedet og posisjonering i forhold til børs- og finansmarkedet på en tilfredsstillende måte.
Volvo kjøper Scania for 61 milliarder svenske kroner, og danner Europas største og verdens nest største lastebilprodusent med en samlet omsetning på 160 milliarder kroner.
9. Russlands president Boris Jeltsin avsetter statsminister Sergej Stepasjin og hele hans regjering. Jeltsins nye statsministerkandidat og kandidat ved neste års presidentvalg, Vladimir Putin, er tidligere sjef for Sikkerhetsrådet. Dette er det femte regjeringsskiftet på 18 måneder.
10. Tele Danmark kjøper aksjer i mobiloperatøren NetCom for 2,7 milliarder kroner. Dermed sitter amerikanske Ameritech, som eier 41,6 prosent av Tele Danmark, sammen med Tele Danmark som den største aksjonæren i NetCom, med 39,14 prosent av aksjene.
11. De tre aluminiumselskapene Alcan Aluminium (kanadisk), Pechiney (fransk) og AluSuisse Lonza (sveitsisk) bekrefter planene om å fusjonere til verdens største aluminiumsprodusent. Bare noen timer senere legger amerikanske Alcoa, som er verdens største aluminiumsprodusent, inn et bud på verdens tredje største produsent, amerikanske Reynolds Metals.
13. Styret i Statoil legger frem en rapport om den fremtidige organiseringen av norsk oljevirk-somhet. Rapporten tar opp spørsmålene omkring privatisering av Statoil og nyorganisering

av Statens direkte økonomiske engasjement, SDØE. I rapporten foreslår styret at hele eller vesentlige deler av SDØE fusjoneres med Statoil i et nytt selskap som delprivatiseres gjennom en børsintroduksjon. Staten skal fremdeles være en betydelig eier i dette nye selskapet.

Chicago-baserte Michigan Avenue Partners legger inn et kontanttilbud på Reynolds Metals som overstiger budet fra Alcoa.

16. Hovedaksjonær og styreformann i Aker RGI, Kjell Inge Røkke, fremsetter et tilbud om å kjøpe samtlige aksjer i Aker RGI gjennom sitt private selskap TRG (Europe) B.V. Han ønsker også å ta selskapet av børs.

Flertallet i det russiske parlamentet godkjenner Vladimir Putin som ny statsminister.

17. Et jordskjelv rammer Tyrkia og forårsaker flere tusen dødsfall og store materielle skader, spesielt i områdene rundt industribyen Izmit.
18. EU-kommisjonen godkjenner skadeforsikringsfunksjonen mellom svenske Skandia, finske Pohjola og norske Storebrand. Godkjennelsen betyr at Skandia-eide Vesta blir solgt ut av Skandia.
19. Administrerende direktør i Postbanken, Olav Fjell, utnevnes til ny konsernsjef i Statoil. Han skal overta stillingen 24. september.
- De to amerikanske aluminiumsprodusentene Alcoa og Reynolds Metals annonserer at Alcoa kjøper Reynolds for cirka 4,4 milliarder dollar.
24. Styret i Oslo Børs går enstemmig inn for Norexalliansen med børsene i Stockholm og København. Ifølge planene skal Oslo Børs gå inn i Norex første halvår 2001.

Den amerikanske sentralbanken hever som ventet renten med et kvart prosentpoeng. Renten på federal funds, som er interbankrenten, ligger nå på 5,25 prosent.

28. Energiministrene fra Saudi-Arabia, Mexico og Venezuela lover at reduksjonen i oljeproduksjonskvotene som ble vedtatt av OPEC i mars, skal fortsette iallefall til mars neste år.

September

1. Norsk Hydro legger frem sitt forslag til omstrukturering av statens oljeengasjement, og går inn for en privatisering av Statoil og salg av SDØE. Hydro understreker at de har som mål å bli større innenfor olje, og at det derfor

er aktuelt å selge ut virksomheter for å skaffe seg kapital til å kjøpe SDØE-andeler.

8. Olje- og energidepartementet utlyser 48 nye blokker eller deler av blokker i Norskehavet som oljeselskapene kan søke om letelisenser for i den 16. konsesjonsrunden. Søknadsfristen for de nye tildelingene er 31. januar, og innen mars 2000 skal lisensene være fordelt på selskapene.

Sentralbanken i England setter opp innskuddsrenten med 0,25 prosentpoeng til 5,25 prosent. Bank of England begrunner renteøkningen med tiltagende vekst i verdensøkonomien, høyt privat forbruk i Storbritannia og akselererende boligpriser.

13. Kommunevalg.

Det blir klart at Kjell Inge Røkke kun får kontroll over rundt 88 prosent av aksjene i Aker RGI. De andre aksjonærene kan dermed ikke tvangsinnløses eller selskapet tas av børs. Røkke har i forbindelse med oppkjøpet lånt rundt 4,8 milliarder kroner i DnB og Sparebanken Nor og skal ifølge låneavtalen tilbakebetale 2,7 milliarder kroner innen 15. desember ved et utbytte fra Aker RGI.

De to franske oljeselskapene TotalFina og Elf-Aquitaine fusjonerer og danner dermed verdens fjerde største oljeselskap med en markedsverdi på rundt 800 milliarder kroner.

14. Statoil bekrefter at utgiftene til Åsgard-feltet er økt med rundt 700 millioner kroner fra i april og frem til nå.
15. Den nye EU-kommisjonen med president Romano Prodi blir godkjent av Europaparlamentet.
20. Svensk-finske MeritaNordbanken byr 24,3 milliarder kroner for aksjene i Kreditkassen. Dette er 29 prosent over børskursen fredagen før. Statens bankinvesteringsfond eier 34,6 prosent av aksjene i Kreditkassen og kan dermed avgjøre budets skjebne.
- Taiwan rammes av et kraftig jordskjelv, som fører til store materielle og menneskelige skader.
22. Norges Bank setter ned renten med 0,5 prosentpoeng. Dette gir en innskuddsrente på 5,5 prosent, mens dagslånsrenten er på 7,5 prosent.
23. De to eierne av Telia og Telenor beslutter seg for å fusjonere, etter harde forhandlinger om

struktur og ledelse i det nye selskapet. De gjør det også klart at de vil følge retningslinjene fra EU, med salg av blant annet kabel-tv-selskapene til både Telia og Telenor.

Det norske tankrederiet Frontline overtar det børsnoterte svenske tankrederiet ICB Shipping, og befester Frontlines posisjon som verdens største tankrederi.

Eftas overvåkningsorgan Esa godkjenner regjeringens forslag til ny differensiert distriktsstøtte. Støtten skal erstatte den differensiert arbeids giveravgiften, som strider mot konkurransereglene i EU.

27. Color Group legger ned sin flyvirksomhet, Color Air, med øyeblikkelig virkning etter å ha tapt mellom 350 og 400 millioner kroner på flysatsingen.
28. ResidenSea underskriver kontrakten om byggingen av cruiseskipet "The World" med Fosen Mek. Verksteder. Prisen på skipet er drøyt to milliarder kroner, der en emisjon på nesten 500 millioner kroner blir hentet inn for å finansiere skipet. Fosen Mek. Verksteder er blant dem som kommer inn på eiersiden i forbindelse med emisjonen og skal etter avtalen eie 16,5 prosent av aksjene i selskapet.

Oktober

4. Statsbudsjettet for neste år legges frem, med et nøytralt finanspolitisk opplegg.
Oljeminister Marit Arnstad og den meksikanske energiministeren Luis Téllez blir enige om å opprettholde vedtaket om å begrense oljeproduksjonen i de to landene.
8. Nestlé selger Findus-merket sammen med fisk, frukt og grønt til Wallenberg-selskapet EQT Scandinavia. Avtalen omfatter virksomheter som årlig omsetter for knappe fem milliarder kroner.
12. De militære i Pakistan gjennomfører et statskupp ved å innføre unntakstilstand og avsette landets statsminister.
13. Kværner Oil & Gas kutter den norske bemanningen med 700 ansatte i høst og ytterligere med 800 tidlig neste år. Driften ved verftene i Stavanger og Egersund vil foreløpig bli opprettholdt, men her kan det ventes omfattende permitteringer i 2000.

Centra Gruppen blir en del av NorgesGruppen/Joh. Johannson. Selskapet har 1,2 milliarder i omsetning og bransjens beste lønnsomhet.

Kommisjonen for konkurransesaker i EU godkjenner fusjonen mellom Telia og Telenor under visse betingelser. De to selskapene må blant annet selge sin kabel-tv-virksomhet, sine overlappende virksomheter og sin mobiltelefonvirksomheten i Irland.

19. Nesten et døgn forsinket underskriver den norske samferdselsministeren og den svenske næringsministeren den endelige fusjonsavtalen mellom Telenor og Telia.
27. Schøyen Gruppen i Oslo kjøper svenske Swebus for 2,7 milliarder kroner, med finansiell hjelp fra finansgiganten Goldman Sachs Intl. Swebus omsetter for 3 milliarder kroner og er Nordens største busselskap.
Olje og energidepartementet åpner for at Aker Maritime kan drive oljeutvinning på småfelt på norsk sokkel. En endelig godkjenning vil departementet først foreta når Aker Maritime har skaffet seg driftserfaring og kompetanse til å håndtere de miljømessige sidene ved oljeutvinning.
28. Generaldirektør Egil Myklebust legger frem Norsk Hydros nye strategi, der det legges opp til tre satsningsområder. Hydro skal vokse på olje, gass og energi. Aluminium skal vokse ved oppkjøp eller allianser. Landbruksdivisjonen drives også videre, men i stedet for å vokse rettes alt inn på å gjenopprette lønnsomheten (blant annet ved å kutte 1 200 stillinger). Alle andre virksomheter er på salg og regnes å innbringe rundt 10 milliarder kroner. Nærmere 4 000 ansatte skal ut.
29. Aker RGI beslutter å avslutte samtaler med potensielle kjøpere av Aker Maritime. I stedet åpner Aker RGI for å selge Norway Seafoods.
30. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet kommer frem til en avtale om neste års statsbudsjett. Budsjettforliket innebærer ingen store endringer i samlede utgifter eller inntekter, kun omprioriteringer innenfor den allerede eksisterende rammen.

November

1. USAs president Bill Clinton kommer til Norge på offisielt statsbesøk, i forbindelse med en minnehøytidelighet for Israels avdøde president, Yitzak Rabin. Også Israels nåværende

president, Ehud Barak, og Palestinernes leder Yassir Arafat, i tillegg til en rekke andre statsledere, deltar.

4. Den europeiske sentralbanken ESB øker styringsrenten med 0,5 prosentpoeng til 3 prosent. Sentralbankene i Danmark og Storbritannia hever sine renter med henholdsvis 0,45 og 0,25 prosentpoeng.

Raufoss asa sikrer seg en kontrakt med verdens største bilprodusent Genral Motors. Raufoss skal over en syvårs periode produsere hjulopp-hengskomponenter til en verdi av 2,5 milliarder kroner for det europeiske markedet.

8. Skandinaviske Industri Kapital varsler at det vil by 5,3 milliarder kroner for Dyno, et bud på 206 kroner per aksje. Industri Kapital forutsetter at 90 prosent av aksjonærene takker ja til budet.

Det internasjonale råd for havforskning (ICES) anbefaler å redusere neste års norske/arktiske torskefiske med nærmere 80 prosent av årets kvote. Den norske og russiske fiskeriministeren tar den endelige avgjørelsen.

16. Den amerikanske sentralbanken hever rentene med et kvart prosentpoeng til 5,5 prosent.
23. Kjell Inge Røkke melder til Oslo Børs at han eier 90,08 prosent av de stemmeberettigede aksjene i Aker RGI, og at de andre aksjonærene dermed vil bli tvangsinnløst og at selskapets aksjer vil bli strøket fra børsen.

Sparebank 1 Gruppen kjøper LO-eide Vår Gruppen for 3,3 milliarder kroner. Den nye bank- og forsikringsalliansen vil bli den fjerde største finansgrupperingen i det norske markedet med en forvaltningskapital på rundt 180 milliarder kroner. LO skal eie 10 prosent av aksjene i gruppen.

26. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet blir enige om hovedpunktene i kredittmeldingen, der staten skal samle sine eierinteresser i én sterk norsk finansiell løsning. Bankinvesteringsfondet får i oppgave å foreta en grundig utredning og vurdering og fortrinnsvis også komme med en anbefaling til hvilken løsning de mener best ivaretar de retningslinjer som Stortinget har trukket opp.
28. Namsretten i Oslo bestemmer at Kjell Inge Røkkes selskap TRG ikke får tvangsinnløse de øvrige aksjonærene i Aker RGI, fordi

Næringsdepartementet ennå ikke har godkjent TRGs oppkjøp av mer enn 90 prosent av de stemmeberettigede aksjene i Aker RGI.

29. Den britiske el-varekjeden Dixons Group byr 160 kroner per Elkjøp-aksje, noe som priser selskapet til 5,7 milliarder kroner. Dixons har i løpet av helgen sikret seg aksept for sitt bud fra nesten 60 prosent av aksjonærene.
30. WTO-ministtermøtet i Seattle starter.

Desember

1. Telenor/Telia legger inn et fiendtlig bud på nesten 13 milliarder kroner på det irske teleselskapet Esat Telecom, der Telenor allerede eier 49,5 prosent av mobilselskapet. Samtidig har Telia offentliggjort at de vil selge sine 14 prosent av det irske televerket Eircom, etter pålegg fra EU-kommisjonen om at det fusjonerte selskapet må selge seg ut av en av sine irske virksomheter.

Verdens største cruisereferi, Carnival, legger inn et bud på cruisereferiet NCL Holding. Budet på 30 kroner per aksje priser NCL til 7,1 milliarder kroner. Carnivals betingelse for å kjøpe er at selskapet oppnår en eierandel på 50,1 prosent.

6. Det svenske entreprenør- og eiendomsselskapet NCC legger inn et bud på Norges største entreprenørselskap, Selmer. NCC byr 90 kroner per aksje, noe som priser Selmer til tett oppunder 2 milliarder kroner. NCC vil vurdere å godta mindre enn 90 prosent av aksjene.
8. Telenettselskapet Enitel kjøper Telia Norge for 2 milliarder kroner. Det er tre ganger høyere enn det TeleDanmark bød tidligere i høst.
9. Det nederlandske storkonsernet Royal Ahold kjøper 50 prosent av ICA ab. Ahold priser ICA-konsernet til 31,3 milliarder kroner.

Danske Tryg-Baltica kjøper forsikringsselskapet Vesta for 5,1 milliarder kroner fra svenske Skandia.

13. En amerikansk investorgruppe ledet av Centre Partners Management LLC kjøper Aker RGIs amerikanske fiskerivirksomhet for 3,7 milliarder kroner.
16. Fusjonen mellom Telia og Telenor oppløses etter lengere tids uenighet om aksjonæravtalen og selskapets vedtekter.

Regjeringen går inn for at Orkla-prosjektet Nettverk Fornebu skal bygge IT-senter på Fornebu. Flertallet i forhandlingsdelegasjonen ledet av Statsbygg går inn for IT Fornebu Technoport, som Fred. Olsen står bak sammen med blant annet Telenor, SINTEF og Veritas. Det er ikke klart hvilket av alternativene som vil få flertall i Stortinget.

17. Star Cruises når en eierandel på om litt over 50 prosent av aksjene i NCL Holding etter å ha gradvis kjøpt seg opp i selskapet gjennom flere dager. Star varsler at det ønsker å overta NCL og legger inn et bud på 35 kroner per aksje til samtlige aksjonærer.

Olje- og energiminister Marit Arnstad utpeker Norsk Hydro som operatør for utbyggingen og Shell som operatør for driften på olje- og gassfeltet Ormen Lange utenfor kysten av Kristiansand.

19. DnB og Sparebanken Nor gir Kjell Inge Røkke avdragsutsettelse til april-mai på lånet på 4,84 milliarder kroner. Etter låneavtalen skulle et avdrag på 2,7 milliarder kroner vært betalt innen 15. desember, noe Røkke ikke har vært i stand til å levere.
20. NCC gir opp håpet om å sikre seg det norske entreprenørselskapet Selmer, etter at massiv motstand fra ledelsen og ansatte i Selmer. Selv ikke et bud på 105 kroner per aksje overbeviste Selmer-ledelsen til å anbefale salg.
22. Skipsreder Per Sævik og selskapet Havyard underskriver en avtale om å overta Kværners verft i Leirvik i Sogn og Fjordane.
23. Styrene i kraftprodusenten Hafslund og metallprodusenten Elkem beslutter å slå sammen Elkem Energi og Hafslund. Elkem selger Elkem Energi til Hafslund og får betaling i form av aksjer i Hafslund.
31. Boris Jeltsin kunngjør at han går av som president i Russland, og utpeker statsminister Vladimir Putin til fungerende president.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 2004/86 L-C. Zhang og A. Vedø: Omlegging av utvalgspplan for (AKU). 15s.
- 2004/87 F. Strøm: Personer uten registrert inntekt eller formue. En gjennomgang av SSBs datagrunnlag for registerbasert inntekts- og formustatistikk 30s.
- 2004/88 G. Daugstad og B. Lie: Kvalitativ forstudie til levekårsundersøkelse blant ikkevestlige innvandrere. 138s.
- 2004/89 S. Lien og Ø. Sivertstøl: Langtidsmottakere av sosialhjelp 1997-1999. 64s. ISSN 0806-3745
- 2005/1 S. Hansen og T. Skoglund: Sysselsetting og lønn i historisk nasjonalregnskap. Beregninger for 1949-1969. 36s.
- 2004/2 FoU og innovasjonstatistikk 2001 og 2002-dokumentasjon. 82s.
- 2005/3 M. Steinnes, J. Monsrud, E. Engelién og V.V. Holst Bloch: Samferdsel og miljø. Utvikling av et norsk indikatorsett tilpasset et felles europeisk sammenligningsgrunnlag. 80s.
- 2005/4 E. Falnes-Dalheim og A. Falnes-Dalheim: Dokumentasjon av FoB2001. Spesifikasjoner, bearbeiding, flytdiagram for spørreskjemadelen av tellingen. Del I. 117s.
- 2005/5 E. Falnes-Dalheim, A. Falnes-Dalheim: J. Sjørbotten og B. Østvedt: Dokumentasjon av FoB2001. Spesifikasjoner, bearbeiding, flytdiagram for spørreskjemadelen av tellingen. Del II Vedlegg. 146s.
- 2005/6 E. Falnes-Dalheim: Bearbeiding av prøvetellingen i Stange 2000. Folke- og boligtellingsen 2001. 126s.
- 2005/7 S. Kwesi Baateng og S. Ferstad: Dokumentasjonsnotat for FylkesKOSTRA vidregående opplæring. Publisering av 2003-tallene. 221s.
- 2005/8 Ø. Linnestad og O.K. Lien: SM08 Prisindekser. Fraktindeks på utenriks sjøfart. 56s.
- 2005/9 E. Cometa Rauan og R. Johannessen: Forventningsindikator - konsumprisene. November 2004 - mai 2005. 18s.
- 2005/10 A.S. Abrahamsen: Analyse av revisjon - Feilkoder og endringer i utenrikshandelstatistikken. 71s.
- 2005/11 A-K. Mevik: Usikkerhet i ordrestatistikken. 22s.
- 2005/12 A. Akselsen, S. Lien, Ø. Sivertstøl: FD - Trygd. Variabelliste. 56.
- 2005/13 T. Seland Forgaard: Monitor for sekundærflytting. En deskriptiv analyse om sekundærflyttinger blant flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 1994-2003. 48s.
- 2005/14 O. Villund: Kvalitet på yrke i registertbasert statistikk. Resultater og utfordringer. 48s.
- 2005/15 E. Engelién, M. Steinnes og V.V. Holst Bloch: Tilgang til friluftsområder. Metode og resultater 2004. 38s.
- 2005/16 G. Dahl: Uførepensjonisters bakgrunn. 56s.
- 2005/18 A. Rolland: KOSTRA, tjenestekvalitet og kompetansefordeling i supermarkedstaten. 45s.
- 2005/19 H. Tønnseth. Årsrapport 2004. Kontaktutvalget for helse- og sosialstatistikk 10s.
- 2005/20 N.K. Buskoven: Vertskommunekompensasjon - kartlegging av kommunenes utgifter til asylmottak. 49s.
- 2005/22 D. Sve, L. Solheim og G. Haraldsen: Eldres kvalitet. Dokumentasjon av datafangsten. 64s.
- 2005/23 E. Rauan: Undersøking om foreldrebetaling i barnehagar, januar 2005. 45s.